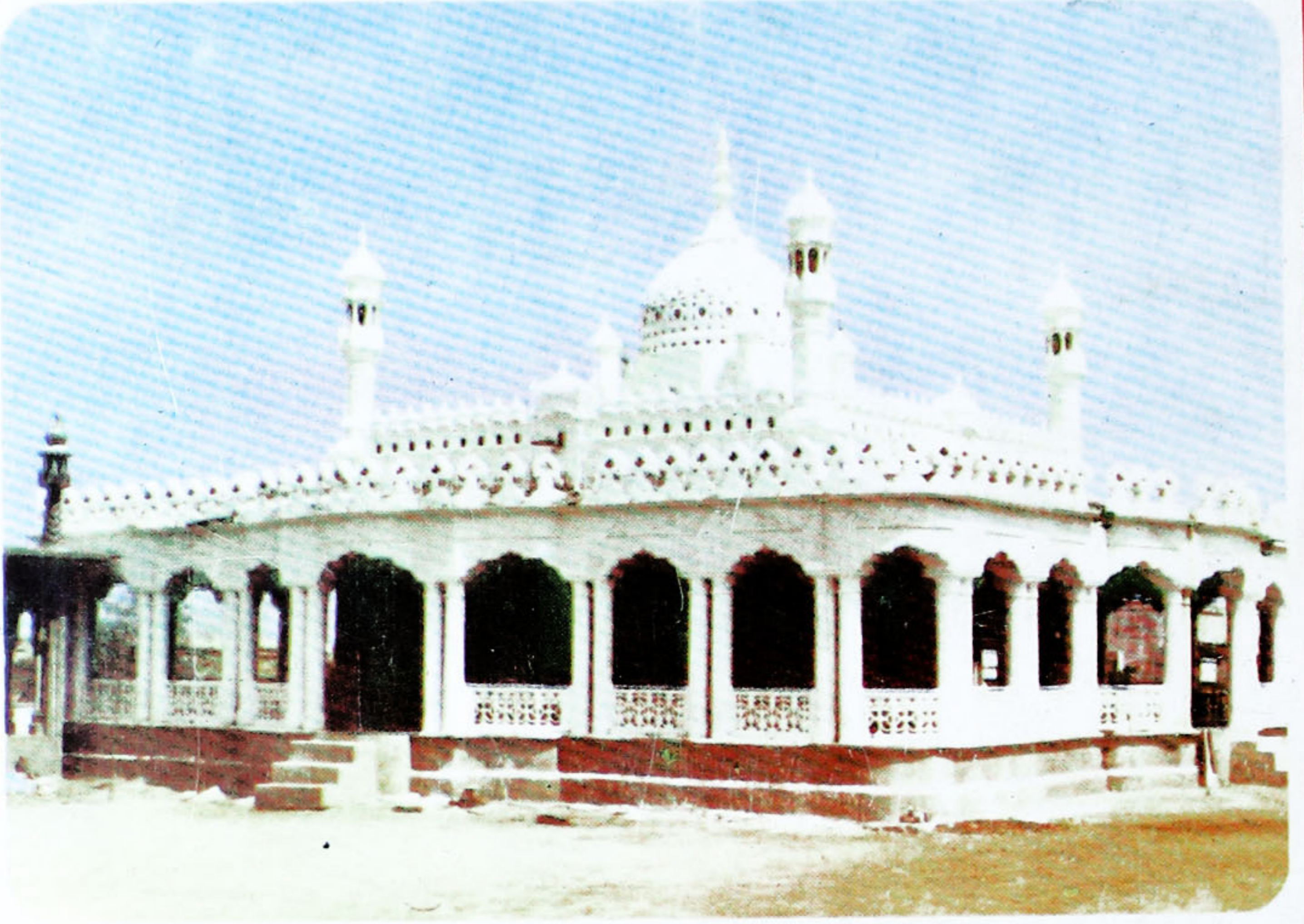

اَلَا اِنَّ لِلّٰهِ لِيَاۤ اِلٰهًا اٰخَرًا عَلِيۡمًا بِمَا يَكْتُمُونَ
611/1

ابن المردین

از تالیفات ستوده صفات بلبل باغ شریعت گلشن بہار طریقت شعیبہ گلزار حقیقت ثمرہ شجرہ معرفت جامع کمالات

صوری و معنوی حضرت مولانا خواجہ محمد حسن جان صاحب مجددی نقشبندی (قدس اللہ سرہ)

ادام اللہ فیوضہم در سوانح و اوصالی و اطوار پیر بزرگوار خود قدس سرار ہم

تص 107

الآن ألياء الرحمن عليك وسلامهم من نور

انس المریدین

تالیف مصنف

زبدۃ السالکین عمدۃ العارفين محی السنۃ ماجی البدعۃ ثانیۃ الألف ثانی
حضرت مولانا و مرشدنا خواجہ حاجی حافظ محمد حسن جان صاحب،
مجدوی نقشبندی فاروقی قدس سرہ اللہ

حسب حکم

عالی جناب حضرت بابرکت آغا حاجی عبدالحمید خان صاحب
مجدوی فاروقی نقشبندی مدظلہ العالی سجادہ نشین درگاہ ٹنڈہ سائینداو
ضلع حیدرآباد سندھ

بسعوی انصرام

الحاج کریم بخش جتوئی

نیو جتوئی، تحصیل مورد ضلع نواب شاہ سندھ

بِسْمِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ الْعَزِيزِ الْمَنَّانِ الْمُوصُوفِ بِكُلِّ لِسَانِ الْمُعْبُودِ فِي كُلِّ مَكَانِ الَّذِي جَعَلَ
 قُلُوبَ أَوْلِيَائِهِ كُنُوزَ عِرْفَانٍ وَنُورَ بَوَاطِنِهِمْ بِنُورِ الْإِيمَانِ وَالْإِيقَانِ وَكَشَفَ
 عَنْ أَبْصَارِ بَصِيرَتِهِمْ حُجُبَ فَتَاهِدٍ وَاجْمِيعَ مَا فِي الْأَكْوَانِ مِنَ الْمَوْجُودَاتِ
 وَمَا قَدْ كَانَ وَاجْلَسَهُمْ عَلَى سَائِطِ قُرْبِهِ وَتَخَلَّفَهُمْ بِأَخْلَاقِهِ سُبْحَانَ وَتَعَالَى
 عَنْ أَوْهَامِ أَهْلِ الْبَغْيِ وَالْعُدُوِّ وَإِنْ هُوَ الَّذِي خَلَقَ الْإِنْسَانَ وَعَلَّمَهُ الْبَيَانَ
 هُوَ الَّذِي شَرَحَ الصُّدُورَ وَرَفَعَ السُّنُورَ وَخَلَقَ الظُّلْمَةَ وَالنُّورَ وَهَيَّأَ لِعِبَادِهِ
 الْمُخْلِصِينَ الْحُورَ وَالْقُصُورَ وَالْجَنَّاتِ فَرَضَى بِفَضْلِهِ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ
 وَالرَّمَمَهُمْ بِشَرَفٍ يَبْشُرُهُمْ بِرَحْمَةٍ مِنْهُ وَرِضْوَانٍ وَاجْرَى الْيَكْرَ عَلَى
 أَلْسِنَتِهِمْ لِيُقْتَدَى بِهِمْ فِي جَمِيعِ الْأَزْمَانِ وَجَعَلَهُمْ وَرَثَاءَ لِحَبِيبِهِ صَلَّى اللَّهُ
 عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَيِّدِ الْإِنْسِ وَالْجَانِّ فِي إِهْدَاكِ الْخَلَائِقِ إِلَيْهِ وَإِرْجَاعِهِمْ عَنْ مَسَالِكِ
 الضَّلَالَةِ وَالطُّغْيَانِ فَاقْتَدَى بِهَؤُلَاءِ الْكِرَامِ الْأَعْيَانِ مَنْ كَانَ لَهُ سَابِقَةٌ فِي الْأَزَلِ

مِنَ الرَّحِيمِ الرَّحْمَانِ وَأَعْرَضَ مِنْ كَانَ مَطْرُودَ الْأَزَلِ مِنَ الْخَيْرَاتِ وَالْإِحْسَانِ
 فَسَبَّحَانَهُ مِنْ إِلَهٍ خَلَقَ خَلْقَ الْجَنَّةِ وَالْأَيَّامِ وَخَلَقَ خَلْقًا لِلسَّعِيرِ وَالنَّيِّرَانِ
 وَسَبَّحَانَهُ مِنْ غَتِي مُطْلِقٍ لَا يَنْفَعُهُ طَاعَةُ أَهْلِ السَّعَادَةِ مِنْثَقَالِ حَبَّةٍ مِنْ حُرْدٍ
 وَلَا يَضُرُّهُ شَقَاوَةُ أَهْلِ الْخُسْرَانِ أَحْمَكُ سَبَّحَانَهُ وَتَعَالَى وَأَشْكُرُهُ وَأَسْتَغْفِرُهُ
 وَالْوَيْبُ إِلَيْهِ فَإِنَّهُ تَوَّابٌ كَرِيمٌ ذُو الْعَفْوِ وَالْغُفْرَانِ وَأَصَلَّى وَأَسَلَّمَ عَلَيَّ مِنْ أَخْطَرِ
 بِالْخَلْقِ الْعَظِيمِ وَالْقُرْآنِ كَامِلِ الذَّاتِ وَالصِّفَاتِ الْمَبْعُوثِ إِلَى الْأَحْمَرِ وَالْأَسْوَدِ
 وَهُوَ سَيِّدٌ وَلَدٌ عَدْنَانٌ بَلْ هُوَ سَيِّدُ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ صَاحِبُ الشَّفَاعَةِ
 الْعُظْمَى وَالْفَخْرُ الْأَسْنَى وَاللِّوَاءُ الْمَعْقُودُ وَالْحَوْضُ الْمُرُودُ وَهُوَ الْوَسِيلَةُ عِنْدَ
 الْوُقُوفِ وَعِنْدَ الْحِسَابِ وَعِنْدَ الْمِيزَانِ خَاتَمُ الرُّسُلِ سَيِّدُنَا وَمَوْلَانَا مُحَمَّدُ بْنُ
المُصْطَفَى الَّذِي لَوْلَا لَمْ أَظْهَرَ الرُّبُوبِيَّةَ الْخَلْقِ سَبَّحَانَهُ وَلَمَّا لَبَسَ الْأَشْيَاءَ خَلَقَهُ
 الْوُجُودِ وَلَمَّا خَلَقَ الْجَحِيمَ وَلَا الْجَنَانَ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَمَا يَنْبَغِي لِعَظِيمِ
 شَانِهِ فِي كُلِّ حِينٍ وَإِنْ وَعَلَى إِلَيْهِ الْكِرَامِ وَأَصْحَابِهِ الْفَخَامِ وَ
 تَابِعِيهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامِ عَلَيْهِمُ الرِّضْوَانُ وَالرَّحْمَةُ وَالْعُفْرَانُ
أَمَّا بَعْدُ سَيَكُونُ بِنْدُهُ كُنْهًا كَرِيمًا فِي عَادَمَانَ أَوْلِيَاءَهُ الْمَدُوكَمْتَرِينَ عَقِيدَتَمَنْدَانِ إِيشَانَ
 كَمَا ذَكَرَ سَمِشَ نَشَابَانَ أَنْدَلُجِ بْنِ أَوْدَاقِ اسْتِ أَمَّا بَعْدُ سَبَّحَانَهُ بِرَادِرَانَ دِينِي رَاكِرَانَ مَطَالَعَهُ
 اِبْنِ كِتَابِ شَرِيفِ قَتِي خَوْشِ آيِدِ شَابِيدِ مُحَمَّدِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ رَاهِدِ عَامِي مُحَمَّدِ بْنِ خَانَمِيه يَادُوشَاوُفَرِيَانِيدِ
 وَبِهَرِگَاهِ دَرِينِ مَطَالَعَهُ بِقُصُورِ انْفِيَايَاتُورِ مَعْنَى اِطْلَاعِ يَابِيدِ بِرَعَجْرِ بَشَرِي وَهَبُورِ انْسَالِي اِبْنِ قَلْبِيلِ اِبْرَاهِيمِ
 حَمَلِ نَمُودِهِ بِنُوكِ قَلَمِ رَقْعِهِ دُوزِي اَنْ پَرَاگَنْدِگِ فَرَمَايَنْدِگِ چُونِ دَرِينِ آوَانِ آخِرِ الزَّمَانِ كَمَا
 سَنَدِ يَكِ هَزَارِ وَسَهْ صَدُوشَانِ زُودِهِ هَجْرِي مَقْدِسِ اسْتِ اِتْبَاعِ سُنْتِ نَبُويَّةِ عَلِيٍّ صَاحِبِهَا

الف صلوة و سلام و تحیة رو باستتار آورده و پرده مفارقت در میان آویخته بدعات نامیه
 بظهور آمده و اطراف و اکناف عالم سیئات و کمالات منتشر گشته او امر و نواهی خداوندی را
 جلشانه تابع هوامی نفسانی خود ساخته از باعث بعد عهد بزمانه شریفه متبرکه که انقلاب عظیم
 در عالم پیدا شده که نه بران طریقه مرضیه را هر وی و نه از ان شیوه پسندیده اثری دیده می شود
 الا ما شاء الله من عباده و آن هم از سبب کثرت مخالفین و غلبه دشمنان دین متین و محب
 رو پوشیدگی و استتار از نظر اخبار و عوام خود را پوشانیده افسوس که با وجود کمال احتیاج و
 غلبه تشنگی در این بیدار کسی از زلال چشمه هدیه ایشان کام جان خود را سیراب نکرد و از این
 آب خوشگوار و ربانیه مهاجرت و فراق خود را مکتفی بسراب ساختند و از ان در ماویه نار نفسانی
 بهلاک ابدی مبتلا گشتند و چون صفراویان علت طباخ خوردن است حکم تلخی عمل نمودند
 و از شامت بدر داری خود متابعت این طایفه علیه گذاشته در مخالفت کوشیده نتیجه آن برآ
 نمود شقاوت سردی حاصل نمودند فَاِنَّا لِلّٰهِ وَاِنَّا اِلَيْهِ رَاٰجِعُونَ فهم کنیل و مصر ماء
 للمحبوبین و داء للمحوبین خواص بندگان حضرت الهی از کثرت تلامذم امواج فتن و دریاوی
 خمول نشسته اند و بظاہر خود را با عوام الناس مخلط ساخته و در بوطن از موطن ایشان جمول
 بر بسته اند و همین حجاب باعث دوری و کوری ظاہر بینان گشته بقول ما انتم الا بشر مثلنا
 سرسیده اند الحق که دوست را دوست می شناسد انما یعرف ذالفضل من الناس ذوقه
 اخبار را در این چه مدخل چنانچه عزیز می نموده است ثنائے او اگر خواهی ز قرآن حدیث جو
 ثنائے حق اگر جوی ز احمد جو ثنا خوانی به غایه مافی الباب اهل سنت و جماعت که بفضل الهی
 از معتقدات فاسده مامون مانده اند نسبت بابل ضلالت و غوایت اقل قلیل است بلکه عشر
 آنها هم نمی تواند شرفی بجمله کبری بقدر سعادت ازلی خویش طالبین و معتقدین اولیاء الله هستند

لیکن از دید بصیرت اکثر ایشان محروم هستند منظور مقصود قلبی خود را از اولیاء اللہ خوارق عادت
و کشف و کرامات داشته اند اگر از کسی ملاحظه این نیز نگوییم کم و بیش نمایند از انبیا مرتب
وصول می انگارند و از حقیقت کار غافل مانده اند که کرامات و خوارق اولیاء اللہ رضی اللہ عنہم
فروع معجزات انبیاء است علیهم الصلوٰۃ والسلام عموماً و علی سیدیم و خاتمهم خصوصاً صلی اللہ علیہ
و آله وسلم و معجزات ایشان از هر قسم که باشد برای الزام مخالفین و تکلیف مشرکین و تعجیر اعدایین
می باشد نه برای زیادتی محبت اجداد اہل ایمان۔ مولوی رومی چه خوش فرموده۔
موجب ایمان نباشد معجزات و بوی جنسیت کند جذب صفات و معجزه از بهر قهر دشمن است
بوی جنسیت پی دل برون است و گسل اولیاء اللہ قدس اللہ تعالیٰ اسماء خوارق
و کرامات را در خود تقاضا می پذیرند و اجبانه اگر از کسی سرزومی شود وقت دیگر از آن
پشیمان و مستغفر می شوند حضرت شیخ الاسلام عبدالصمد انصاری قدس سرہ فرموده اگر بر آب
روی خمسی باشی و اگر بر ہوا پری گسی باشی دل بدست آر کسی باشی از مکاشفات سوس
جو گیان و بر بہمان ہند خطی وافر دارند اما از آن بجز بعد و حرمان چیزی دیگر حاصل نہ کرده اند۔
خوش گفت حضرت سعدی شیرازی۔ این مدعیان و طلبش بجز مانند آن کہ خبر شد خبرش با نیامد
نمی بینی کہ نہایت مراتب کمال و رعایت مناصب قرب و انصال دائرہ عبودیت ہر نہ است
کہ مثل عوام الناس در ماکل و مشرب و پلبس می گذرانند۔ حدیث شریف انما انما البشر
اغضب کما یغضب البشر شاید این مدعا است شد و القائل سے پایہ آخر آدم است و آدمی
گشت محروم از مقام محرمی پو گرنہ گردد باز مسکین زمین سفر پو نیست از وی بچکس محروم تر
سخن از کجا بجا رسید فلنرجع الی ما کنا بصددہ۔ ہر گاہ احوال زمانہ یومانیو ماورنزل است
و سنت سنیہ شریفہ علی مصدر الصلوٰۃ و التسلیات و التمجیہ بدعات سنیہ نامرضیہ مملکت شدہ

اکثر اہل زمان از غلبہ جہل سیئات را در رنگ حسنات علانیہ بطریق تفاخر عمل می آرند
 و از امتیاز حق و باطل قوت مدبر کہ شان باطل شدہ کہ نہ قوت علمیہ دارند کہ کتب احادیث و
 فروع و اصول فقہ و رسائل کلامیہ و فنون سیر و اخلاق را دستور العمل خود نمودہ پیروی بکنند
 و نہ کشف قلبی نقد وقت شان است کہ بنور آن امتیاز حق و باطل بتوانند لاجرم مضطرب الحال
 گشتہ بسا بدعات و سیئات را بامید ثواب اخروی عمل می آرند و بسا عقائد فاسدہ را بخوبی
 رضا مندی حضرت الہی در دلہائی خود جا میدہند پس بمضمون العلماء ورثة الانبیاء و منطوق
 علماء امتی کا نبیاء بنی اسرائیل لازم آمد کہ احوال و اقوال و افعال شخصی را کہ عالم ربانی و مورد
 فیض رحمانی و مہبط اسرار الہی باشد مستدانی خود ساختہ پیروی انجمن کاملی را عین متابعت
 آن سرور دین و دنیا علیہ و علی آلہ الصلوٰۃ والسلام دانستہ نقد جان را در خریداری این متاع
 نفیس دریغ ندارند بنا برین مسکین بی تکلمین را قم الحروف را بعضی از دوستان و برادران دینی و فقہ
 اند تعالی التماس نمودند کہ درین اوقات کہ دوستان خدا جلشانہ عزیز الوجود و نیایاب شدہ ہستند
 و احوال و اوضاع و الفاظ ایشان از قلوب اہل زمان رخت اقامت برستہ اند اگر بعضی از
 احوال و ملفوظات حضرت قطب الاقطاب محبوب رب الالباب سند المحققین برہان المدققین
 بلجاء المساکین و سلیۃ المحتاجین المجدد و اللمانہ الرابع عشر خلیفہ حضرت سید البشر صلی اللہ علیہ وسلم
 الفاروقی نسبتا و الحمدی حبا و المجدوی طریقہ رباعی آنکہ نامش بزبان بروم از بی ادبی است
 اگرچہ ذرات تم جلد نامش گو یاست ہیکل ہما کہ زبان نیز سعادت طلبت او اگر باین نام شریفش زسانم ز جفا
 امام الاصفیاء خاتم الاولیاء سیدی و مولائی و والدی و مرشدی و استادی و ولی نعمی نور اللہ تعالی
 ضربتہ و افاض علینا و علی سائر المریدین فیوضانیہ و برکاتیہ کہ در این اوراق از وجود شریفش تعبیر
 بحضرت ایشان بشود و نظم سر با ظاہرش روح است و جان است و پیرس از باطنش کان بی نشان است

زبان و شرح و وصف او بود لال و پندگرم در ذکر حدیث بی زبان است به عنایاتی که دارد بر سرین
 میر سیدی من در شکر آن است به در قید تحریر و دراری هر آینه موجب یادگاری و تشفی مخلصان
 از حضار و غائبان خواند بود که هر که این احوالات و ملفوظات شریف را بعین اعتقاد مطالعه
 نماید گویا که عین صحبت شریف حاصل کرده باشد و هر احدی که فراخور صفاتی باطن خود حظهای
 وافر و نصیبهای متکثر حاصل نماید موجب رضامندی حضرت الهی و خیر باقی خواهد بود و فقیر در
 لیاقت و استعداد این امر جلیل القدر ندیده استغفانوده تقویض این امر پس بایشان کرد
 بار دوم بالحلج تمام مقصدی این مدعا گشتند مخالفت آرائی و دوستان صلح نداننده حکم
 مَا لَا يَدْرُكُ كَلَهٌ لَا يَتْرُكُ كَلَهٌ حَسْبُ الطَّائِفَةِ تَحْمِلُ اَيْنَ مَدْعَا بَرِ خَوْ دَلَا زَمِ دَا شَتِ و گرنه
 کجا ما و کجا زنجیر نفسش به عجب و یوانگی کاند سر افتاده بهر حال سعی بشری خود را صرف
 کتاب شریف که سستی به انیس المریدین است مرتب بر یک مقدمه و چهار فصل و یک
فائدہ باید دانست که راقم الحروف آنچه از ملفوظات شریف و خوارق و معارف حسوس
 و معنوی حضرت ایشان درج این رسالہ می نماید نه از ان قبیل است که صحت و سقم را می
 خیال ناکرده هر چه از رطب و یابس و ضعیف و قوی در شنیدن آمده و اصل او را در
 مسامات کند بلکه همان معارف درج می شوند که بگوش خود از لسان حق ترجمان استغفانوده
 کسی سماع شده که صدق و امانت روایتش یقین پیوسته با از دستجات شریف نقلش
 اوراق گشته پس بپندره رسالہ شریفه بر بصیرت و یقین تام باشد و شبیه وقوع و لاوتجیح
 خوراهند و مَا تَوْفِيقِي اِلَّا بِاللّٰهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَ اَلَيْهِ اُنِيْبُ ^{بمقدمه} آنچه ملفوظات شریف
 حضرت ایشان در این کتاب نقل می شود یا در باب خرق عادات از مخلصان کدام نقلی ایراد
 آنهمه بالمعنی است لا باللفظ باعث این دوام است کی آنکه احراز الفاظ مسعود و نقل آن بنوعیکه

از لسان شریف صادر شده است بطریق روایت حدیث غیر ممکن و بر حافظه خود یا حافظه رواة
اینقدر اعتماد نبود که لفظ بلفظ نقل آن در تحریر آید و الفاظ مترادف المعنی و صحیح کلمات را مراعات شود
اگر چه حتی المقدور در آن هم کوشش نموده شده بهر حال بالمعنی باید دانست امانت الله للروایة -
و نیز آنکه حضرت ایشان بلغات مختلفه بحسب اتفاق وقت تکلم میفرمودند چنانچه عربی و فارسی و ہندی
و افغانی و ہندی و غیرہا پس اگر جملہ لغات مختلف درج کتاب می شد البتہ اہل ہر لغتہ از فہمیدن
روایات و حکایات مخالف لغتہ خود محروم می ماندند علی الخصوص کہ اکثر تکلم حضرت ایشان لغتہ
افغانی می بود ازین سببہا نقل بالمعنی مقرر گشت ہ مقدمہ در بیان نسب شریف و
ذکر اسمای آبا می کرام علیہم الرحمۃ والرضوان و بیان مشائخ و پیران حضرت طریقتہ علیہ و ذکر
اسمای ایشان نظماً و شراً فصل اول در ذکر بعضی از عقائد مرضیہ و عادات سنیہ و بیان بعضی
از مکارم اخلاق حضرت ایشان فصل دوم در بیان پایہ علمیت ظاہری حضرت ایشان
و احوال بعضی اسولہ کہ از فضلائی وقت وارد می شدند فصل سوم در بیان بعضی از ادعیہ یا ثورہ
کہ حضرت ایشان در اوقات مختلفہ میخواندند و ذکر تعویذی کہ برای امراض می نوشتند و ذکر
وظائف و ختمات حضرت متقدمین و طریقہ تلقین مرید و ما یناسب ذلک فصل چهارم
در بیان ملفوظات شریفہ و در ضمن آن بیان بعضی از کرامات و خوارق عادات کہ از حضرت
ایشان صدوری یافت و ہمین فصل فی الحقیقتہ گویا علت عالی این صج است و بیان بعض
اشعار مدحیہ کہ از شعرا و فضلائی وقت بخدمت ایشان میرسیدند و بیان حلیہ شریفہ
خاتمہ بالخیر در بیان احوال انتقال صدوری حضرت ایشان از این دار فانی و
وصول شان بجوار رحمت الہی و توارث و مرانی شعرا عصر کہ در فراق حضرت ایشان الملائکہ
فرمودہ اند ہ وَهُوَ الْمَوْفِقُ وَالْمُهَادِي إِلَى سَبِيلِ الرَّشَادِ ہ

مقدمہ

در بیان نسب شریف و ذکر اسمای آباء کرام علیہم الرحمۃ والرضوان و بیان
مشائخ و پیران طریقہ حضرت ایشان و ذکر اسمائے منبر کہ ایشان نظماً و نثرًا و
اکثر این از کتاب عمدۃ المقامات کہ از تصانیف جناب حضرت جد بزرگوار است نقل میرو

باید دانست کہ نسب صلبی حضرت ایشان بخلیفہ ثانی امیر المؤمنین امام الاعلیین الناطق بالخیر
و الصواب حضرت عمر ابن الخطاب رضی اللہ تعالیٰ عنہ و بعد از ان بحضرت ابوالشتر صفی المدوم
علی بنیاد علیہ الصلوٰۃ والسلام بدین گونه میرسد کہ حضرت ایشان فرزند کبیر و خلف رشید حضرت
قدوة السالکین زبدة العارفين خلاصۃ المحققین سلطان الاولیاء غوث الخلائق سحر الحقائق
جناب حضرت شیخ حاجی عبدالقیوم سرمنندی فاروقی نقشبندی قدس اللہ تعالیٰ سرہ پوولد
ایشان در قصبہ لوگر من نواب کابل عمر شریفش پنجاه و سه سال انتقالش سنہ یکہزار و دو صد
و ہفتاد و یک مرتبہ بارکش در بیرون شہر قندار بہرہ و والد و جد بزرگوار خود است و ایشان فرزند
کبیر و قائم مقام حضرت قطب الارشاد مرجع الاقطاب والاوتاد منبع بحر عرفان منظر آیات رحمان
جناب حضرت شیخ حاجی محمد فضل اللہ قدس اللہ تعالیٰ سرہ والدہ حضرت ایشان خدمت جناب
تکج الصالحات حضرت بی بی صاحبہ کلان صبیہ حضرت شاہ عطار اللہ قدس سرہ کہ از ساوۃ کبار
دہلی است می باشد مولد شریفش شہر کابل توطن و قندار فرمودہ کتاب عمدۃ المقامات از تصانیف
حضرت ایشان است عمر شریفش پنجاه و یک سال انتقالش سنہ یکہزار و دو صد و چہل مرتبہ بارکش
بیرون شہر قندار و در جنب قبر والد خود و ایشان فرزند کبیر و خلف بی نظیر منظر انوار ربانی مہبط اسرار
سجانی کاشف الحقائق قدوة السالکین زبدة العاشقین حضرت شیخ شاہ غلام نبی قدس اللہ تعالیٰ

مشهور بحضرت مير صاحب والده ماجده ايشان نيز از سادات كرام است مولد ايشان شهر پشاور
توطين بعضى در كابل واكثر در قندهار عمر شريفش پنجاه و شش سال انتقالش ماه جمادى الاول سنه
يكهزار و دو صد هجرت و شش مزار مبارکش بيرون شهر قندهار بفاصله سه صد قدم تخمينا و او شان فرزند
تلج الاولياء وارث الانبياء خازن كنوز الهداية قاسم معاون الرحمة حضرت شاه غلام حسن قدس
الهدى تعالى سره مشهور بحضرت جيو صاحب پشاورى والده ماجده ايشان نيز از سادات كرام بوده
از اولاد حضرت محبوب سبحانى قدس الهدى تعالى سره مولد شريفش در شهر پشاور در قرن مبارکش نيز
در انجا در جنب مرقده مبارك والده خود پيدا شد و او شان فرزند دوم حضرت سند التحقيق برهان الوصليين
معراج الوصول منهل قبول فخر العاشقين قدوة الاولياء جناب حضرت شاه غلام محمد قدس
الهدى تعالى سره مولد ايشان سر بند شريف انتقالش شب عيد فطر سنه يكهزار و يكصد و هفتاد و هشت
در قرن مبارکش بيرون شهر پشاور و او شان فرزند كبري قطب الاقطاب واقف اسرار مشاهبات عالم
روز مقطعات المشرف بشرف الاصاله وارث الانبياء بالوراثة كاشف سر كموم جناب حضرت
حاجى شاه غلام محمد معصوم قدس الهدى تعالى سره مولد ايشان دار الخلافه سر بند شريف انتقالش
پنجم ذى الحجه سنه يكهزار و يكصد و شصت و يك مزار مبارکش هم در انجا در قبه صغير مغربى متصل قبه
حضرت عروة الوثقى رضى الله عنه پيدا شد عمر شريفش از تسعين تجاوز نموده تا صد زسيده انتقالش
و ايشان فرزند ثمانى امام العارفين قدوة الوصليين نتيجه الاولياء سلالة الاصفياء جناب حضرت شيخ
محمد اسماعيل قدس الهدى تعالى سره مولد ايشان سر بند شريف مرقده نورش نيز در انجا در قبه خور مغربى
قبه حضرت عروة الوثقى بهر ادر فرزند خود قطب الاقطاب مذکور رضى الله تعالى عنهم ايام حياتش از صد و
سبعين تجاوز نموده ثمانين زسيده انتقال فرمود و ايشان فرزند دوم تلج الاولياء اقيموم الزمان المتحقق
باسرار المحبته والمجوبية الذاتية المستعد لمناصب الخلافة والقيومية نور حقيقة الانس والجان شفيح

و دخول الجنان قیوم الزمان حضرت شیخ محمد صبغۃ الدینی رضی اللہ تعالیٰ عنہ مولد ایشان شہر سمنند تشریف
 انتقالش نہم ربیع الثانی سنہ یکہزار و یکصد و بیست و دو مرقد مبارکش نیز در انجا ہمراہ والد بزرگوار خود
 خواجہ عودۃ الوثقی رحمہما اللہ تعالیٰ ایام زندگانی دار و نیاز ہشتاد و دو سال بود روز مجموعہ نہم ربیع الثانی
 انتقال نمود و ایشان فرزند کبیر و سجادہ نشین و قائم مقام والد بزرگوار خویش الامام الہمام قبلہ الامام
 والاقتاد مرجع الاقطاب والاقراد سلطان العارفين عین العابدین برمان الملتی والدين ملاذ العالمین
 مجد الدین عودۃ الوثقی حضرت شیخ امام محمد معصوم رضی اللہ تعالیٰ عنہ مولد ایشان نیز در ان خلافت سمنند
 ایام حیات مبارکاتش ہفتاد و دو سال و فاتش تالیخ بیست و نہم ربیع الاول سنہ یکہزار و ہفتاد و
 رخنو و مزار مبارکش در سمنند شریف در قبہ عظیم کہ مشہور بہ قبہ حضرت عودۃ الوثقی است میباشد
 طوبی لمن زار تلك القبۃ فیہما من الجواهر المدفونۃ ما لا یعد محاسنہا ولا یحصی مکارمہا
 و ایشان فرزند ثالث حضرت غوث الخلائق غوص الحقایق مطلع الرموز والاشارات منبع الکنوز
 والبتارات برمان السلف سلطان الخلف وارث سید البشر منور المائۃ الحاوی عشر امام ربانی
 محبوب بجانى مجد والى ثانی حضرت خواجہ شیخ احمد فاروقی رضی اللہ تعالیٰ عنہ و آمد باقبوضاً
 آمین مولد شریف ایشان شہر مبارک سمنند نشو و نما ہم در انجا سنین عمر مبارکش موافق سنت
 شصت و سہ سال تالیخ بیست و نہم صفر سنہ یکہزار و سی و چہار از این در فانی رخت قامت
 بر بستہ روز اول ربیع الاول در مضع مبارک خود مستغرق ابجار انوار الہی شدند قبہ شریفہ اش در
 سمنند شریف قریب مسجد ایشان جدا از قبہ حضرت عودۃ الوثقی است شوق بیان قدری از حال ایشان
 حضرت ممدوح و اولاد کرامش و ہنگی شد اما چونکہ تفصیل احوال ایشان تطویل سخن و ہد کہ احصای
 آن نہ وفاتر متعذر بود لاجرم در این رسالہ مختصرہ بر این قدر اکتفا رفت کہ موضوع آن
 این رسالہ مقصد دیگر است فقط بزکر اسما متبرکہ ایشان اکتفا رفت از زیادہ تفصیل مطلوب باشد

رجوع بکتاب مستطاب عمدة القامات حضرت جد بزرگوار قدس سره باید کرد که او بهترین و
جامع ترین مصنفات این فن است ایشان فرزند کبیر حضرت مخدوم شیخ عبد الاحد قدس سره
میباشد ایشان ولد حضرت شیخ زین العابدین قدس سره میباشد و ایشان ولد شیخ عبد الحق
قدس سره میباشد ایشان ولد شیخ محمد قدس سره میباشد ایشان ولد شیخ حبیب الله میباشد
ایشان ولد قطب الاقطاب غوث العالمین حضرت امام رفیع الدین قدس سره میباشد ایشان ولد
شیخ نصیر الدین قدس سره میباشد ایشان ولد شیخ سلیمان قدس سره میباشد ایشان ولد
شیخ یوسف قدس سره میباشد ایشان ولد شیخ اسحاق قدس سره میباشد ایشان ولد شیخ عبد
قدس سره میباشد ایشان ولد شیخ شعیب قدس سره میباشد ایشان ولد شیخ یوسف قدس
سرّه میباشد ایشان ولد شیخ شهاب الدین علی المعروف بفرخ شاه کابلی فاروقی قدس سره میباشند
ایشان ولد خواجه نصیر الدین قدس سره میباشند ایشان ولد خواجه محمود قدس سره میباشند ایشان
ولد خواجه سلیمان قدس سره میباشند ایشان ولد خواجه مسعود قدس سره میباشند ایشان ولد خواجه
عبد الله الواعظ الاسبغ قدس سره میباشند ایشان ولد خواجه عبد الله الواعظ الاکبر قدس سره میباشند
ایشان ولد خواجه ابو الفتح قدس سره میباشند ایشان ولد خواجه اسحاق قدس سره میباشند ایشان
ولد خواجه ابراهیم قدس سره میباشند ایشان ولد حضرت سالم قدس سره میباشند ایشان ولد حضرت
عبد الله رضی الله عنه میباشند ایشان ولد امیر المؤمنین امام الاعدلین حضرت عمر ابن الخطاب
رضی الله تعالی عنهم اجمعین میباشند۔ اما آن نسبی که فوق حضرت امیر المؤمنین است پس بن
ترتیب که حضرت امیر المؤمنین عمر ابن الخطاب بن نفیل ابن عبد العزی ابن یاسر ابن عبد
ابن قریب ابن ذراع ابن عدی ابن کعب و در اینجا به نسب مطهر حضرت خیر البشر علیه الصلوٰة
و السلام می پیوند و چنانچه حضرت رسول اکرم صیدنا محمد مصطفی شیخ روز جزا خیر الوری صلی الله علیه و سلم

ابن عبد اللہ ابن عبد المطلب ابن اشتم ابن عبد مناف ابن قحطی ابن کلاب ابن مرہ ابن کعب
 المذكور و ہوا ابن لوئی ابن غالب ابن فہر ابن مالک ابن نصر ابن کنانہ ابن خزیمہ ابن مدرکہ
 ابن الیاس ابن مضر ابن نزار ابن معد ابن عدنان ابن اود ابن اود ابن کل ابن قیذار ابن
 سیدنا اسماعیل علیہ الصلوٰۃ والسلام ابن سیدنا ابراہیم الخلیل علیہ الصلوٰۃ والسلام ابن تارخ ابن
 ناخور ابن بشرع ابن ارعوا ابن عامر ابن شلخ ابن ارغشتد ابن سام ابن سیدنا نوح علیہ الصلوٰۃ
 والسلام ابن ملک ابن تنوخ ابن اخنوخ و ہوسیدنا ادیس علیہ السلام ابن برد ابن مہلایل
 ابن قینان ابن النوش ابن شیت علیہ السلام ابن سیدنا ابوالبشر آدم علیہ الصلوٰۃ والسلام ہمین
 ترتیب در عمدۃ المقامات وغیرہ کتب معتبرہ علم انساب مذکور شدہ است اگرچہ بعد عدنان در
 تعیین اسما اختلاف است و بیان پیران کرام و مشائخ عظام تاحضرت سید المرسلین
 علیہ الصلوٰۃ والسلام بدین طریق کہ جناب حضرت ایشا زافض امانت طریقت و تاج وراثت
 و خلافت این طریقہ شریفہ متبرکہ کہ حضرات خواجگان نقشبندیہ احرار بہ از جناب قطب نامان
 غوث دوران خلیفہ رسول اللہ صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم فی الانام والذشریف حضرت ایشا
 جناب حضرت شاہ حاجی عبد القیوم قدس الدرہ الاقدس رسیدہ اگرچہ اسم مبارکش سابقاً
 سلک آبابی کرام نیز زینت افزائی اوراق شدہ بود بلکہ اسما متبرکہ کہ حضرات متقدمین کہ پیران
 و مشائخ یکدیگر اندر سلک با تقدیم تفصیل منظم شدہ باز ہم مکرر تینا و تبرکاً در ہمین سلک مشائخ
 و پیران قدس اللہ تعالیٰ اسرار ہم مسلک و منتظم می شوند **فَالذُّرِّيَّةُ اَوْ حَسَنًا وَهُوَ مُنْتَظَمٌ**
وَلَيْسَ يَنْقُصُ قَدْرًا وَهُوَ غَيْرُ مُنْتَظِمٍ فَاِنَّ عِنْدَ ذِكْرِ الصَّالِحِينَ تَنْزِيلُ الرَّحْمَةِ
 و او شانرا از والد ماجد خویش بحر الحقائق غوامس الدقائق سند المحققین بر مان الواصلین جناب
 حضرت حاجی محمد فضل اللہ قدس اللہ تعالیٰ سرہ الاقدس رسیدہ و او شانرا از جناب حضرت

قیوم جهان غوث زمان فخر الواصلین دلیل المتحیرین نتیجتاً الاسلاف وسیلۃ الاخلاف جناب
 حضرت حاجی محمد صفی اللہ قدسنا اللہ تعالیٰ بسرہ الاقدس وفاضلہ سبحانہ علینا من فیوضاتہ
 آمین رسیدہ و او شانرا از برادر کلان خود قدوة الاولیاء عمدة الاصفیاء زبدة الفضلاء جناب حضرت
 شاہ غلام محمد قدس اللہ تعالیٰ سرہ رسیدہ و او شانرا از والد شریف خود قطب الاقطاب غوث اللہ
 سلطان العرفاء امام الاولیاء برہان البدلاء جناب حضرت شاہ غلام محمد معصوم قدسنا اللہ تعالیٰ
 بسرہ الاقدس رسیدہ و او شانرا از والد مبارک خویش مظہر انوار ربانی مہبط اسرار سبحانی کاشف
 الحقائق امام العارفين حضرت شیخ محمد سہامیل قدس اللہ تعالیٰ سرہ رسیدہ و او شانرا از والد
 بزرگوار خویش تلمذ الاولیاء وارث الابرار خازن کنوز الہدایۃ قاسم معادن الرحمة قیوم الزمان
 حضرت شیخ محمد صبغۃ اللہ قدس اللہ تعالیٰ سرہ رسیدہ و او شانرا از والد بزرگوار خویش الامام
 الہمام ہادی الامم قبلۃ الابدال والاولاد مرجع الاقطاب والافراد واقف اسرار تشاہبات
 مظہر رموز المقطعات شیخنا و مولانا عوۃ الوثقی جناب حضرت شیخ محمد معصوم قدسنا اللہ تعالیٰ بسرہ
 الاقدس رسیدہ و او شانرا از والد ماجد متبرک خویش جناب حضرت غوث الخلائق غواص الحقائق
 مطلع الرموز والاشارات منبع الکنوز والبشرات برہان السلف سلطان الخلف ملاح بحر الملاحات
 مصباح بیت الصباحۃ وارث سید البشر منورۃ الحادی عشر امام ربانی محبوب سبحانی مجدد الف
 ثانی حضرت شیخ احمد ابن حضرت شیخ عبدالاحد السہندی الفاروقی قدس اللہ تعالیٰ سرہ الاقدس
 رسیدہ و او شانرا از جناب ولایت پناہ حقیقہ آگاہ ہادی طریق اندراج النہایۃ فی البدایۃ موبدین
 الرضی خواجہ پیرنگ حضرت شیخ محمد الباقی النقشبندی قدس اللہ تعالیٰ سرہ رسیدہ ثمہ از
 احوال این پیر و مرید بعض تحریری آید کہ ناظران رسالہ شریفہ را سبب مریدی حضرت امام ربانی
 قدس سرہ جناب حضرت خواجہ پیرنگ قدس سرہ معلوم شود حضرت خواجہ ایشان یکی از

خلفای کبار این طریقه عالیہ نقشبندیہ قدس اللہ تعالیٰ اسرار اہالیہا بوده اند چون نظر فیض انرا
خواجہ عالیشان بر جلو استعداد و قابلیت و کثرت علم و عبادت و وفور رعایت آداب طریقت
حضرت ایشان افتاد الطاف بسیار و اعطاف بیشتر فرمودند بعد از ان بجلوتی طلب فرمودند
و بذاکره مراقبہ طریقه عالیہ نقشبندیہ قدس اللہ تعالیٰ اسرار اہالیہا دلالت فرمودند و توجہات عالیہ
بکار بردند بہر ان خلوت آرام و خلوت و التذاد تمام فرمودند و انافاناً ترقیات عالیہ و عرجات
متعالیہ بظہوری پیوست باجملہ آنچه بدت و دوسراہ بعنایت حضرت الہی و بمن تربیت آن خواجہ
باقی باکسر در حق ایشان بظہور رسیدہ قلم زبان و زبان قلم از تخریر و تقریر آن قاصر است کہ سالک
بسالہا سال بدست نیاید کہ آنحضرت را بسعرت محبوبی و مرادی ب حصول پیوست و حضرت
خواجہ در حق ایشان بشارات متعالیہ میفرمودند و آن این است کہ ایشان از محبوبان و مرادانند
و این سعرت سیر ایشان از ان است روزی در خلوت آنحضرت را طلب فرمودند بدقتی کہ
پیش از ان چند سال بجلوت حال و احوال آن بدر الکمال معاینہ نموده بودند زبان کشودند و فرمودند
کہ چون حضرت مولانا بزرگ حضرت خواجہ المکنکی قدس سرہ مرا امر کردند کہ بہندوستان شوتاہم
سلسلہ عالیہ را آنجا از توروچی پیدا آید ما خورائشایان این معنی ندیدہ تواضع نمودم ایشان امر
استخارہ کردند و ان استخارہ دیدم کہ گویا طوطی بر سر شاخی نشسته و ما در دل خود نیت کردیم کہ اگر این
طوطی از ان شاخ پرواز نموده آید بر دست ما نشیند ما را کثایتها و این سفر رومی خواهد نمود
بجز در این خطور من طوطی از ان شاخ پرواز نموده آید بر دست ما نشست و ما آپ در ان خود را
در فقار او کردیم و آن طوطی در دمان من شکر نخت فرمای آن شب این واقعه را چون بعضی حضرت
مولانا المکنکی قدس سرہ رسانیدم فرمودند کہ شمار از دوزبہندوستان باید شد کہ طوطی جانور ہندی است
در ہندوستان از دامن شاعرین می بوجود آید کہ عالمی از روشن و سوزگردد شمار نیز زوی بہرہ رسد

و نیز حضرت خواجه قدس سره میفرمودند که چون در آن سفر بسر نهادن ما رسیدم در واقع نمودند که تو
 در جوار قطب فرود آمده و از حلیه آن قطب نیز آگاه گردانیدند صبح آن روز بد ریافت و در پیشانی
 و گوشه نشینان آن بلده رفتم جماعه را که دیدم زایشان را بران حلیه یافتیم و در آثار و حالات قطبیت
 از بیخ کی معاینه نمودیم گفتیم که شاید کسی از اهل این شهر قابلیت این معنی داشته باشد که بعد از
 بظهور آید همان روز که شما دیدیم هم حلیه موافق یافتیم و هم آثار قابلیت در شما مشهود گشت و نیز
 میفرمودند که چون بنواحی سر نهادن ما رسیدیم دشت و صحرائی آنجا را پر از مشعلها دیدیم و نیز میفرمودند
 که بعد از آن بلده دیده شد که با چراغ عظیم افزونیم و مشاهده می شد که ساعت بساعت نور آن
 چراغ افزون میگشت و نیز مشهود میگردد که مردم از آن چراغ افزونته ما چراغهای کثیره افزونند
 و این را بعامله شما میدانیم از اینجا است که آن خواجه عالیشان یکی از مخلصان مکتوبی نوشته اند
 و قلمی فرموده اند و آن این است - **ساقعه** - شیخ احمد نام مردی است در سر نهادن کثیر العلم
 و قوی العمل روزی چند فقیر با او نشست و خواست کرد عجایبهای بسیار از روزگار و اوقات او
 مشاهده نمود بان ماند که چراغی شود که عالمها از روشن و منور گردد الحمد لله تعالی که احوال کمال او
 مرابقتین پیوست و این شیخ مشارالیه باوران و اقربا دارد همه مردم صالح و از طبقه علماء چندی با
 دعا گو ملازمت کرده از جواهر عالییه دانسته استعدادی عجیب دارند و فرزندان شیخ که اطفال اند
 اسرار الهی اند با جمله شجره طیبه است **انته الله بنا تا حسننا الی اخر مکتوبه الشریف**
 و نیز در زبده المقامات آورده است که سیادت پناه میر محمد نعمان که یکی از خلفای کبار
 حضرت خواجه بیرنگ قدس سره بودند روزی باین فقیر نقل نمودند که حضرت خواجه قدس سره
 در حین حیات چون ایشان را رخصت ارشاد فرمودند جمیع اصحاب را بخدمت ایشان سپردند
 و هر کدام را جدا جدا طلب داشته و و اع فرمودند و بخدمت ایشان فرستادند و ایشان را متکفل بر

خدمت آنها ساختند چنانچه پیوسته با صاحب خود میفرمودند که در خدمت و حضور ایشان تعظیم نکنید
و توجه خود بجانب ما ننمایید و ران ایشان پابین فقیر محمد نعمان نیز فرمودند که خدمت ایشان از اسعادت
خود دانسته ملازم باش بعضی رسانیدم که قبله توجه من در گاه شماست هر چند ایشان بزرگ باشند
حضرت خواجہ از روی غضب فرمودند که میان شیخ احمد آفتابی است که مثل ما هزار ستارگان در آسمان
او کم است بعد با عقدا و دست و نیاز تمام خدمت ایشان رسیدم و نیز چون سفر سیم حضرت
ایشان خدمت آنخواجہ عالی ایشان رسیدند و همان سفر فرمودند که ضعف بسیار غالب است
امید حیات کم مانده از حال طفلان خبر دار خواہی بود و فرزندان خود خواجہ عبدالمد و خواجہ عبید
طلب فرمودند و از ایشان التماس و طلب توجه در حق آن دو لوز و پیدہ نمودند و ایشان در حضور
پیر بزرگوار تو جهات عالیہ فرمودند چنانچه اثر آن توجه بحضرت خواجہ نیز ظاهر شد و نیز میفرمودند
کہ روزی از زبان گوہر بار آن خواجہ عالی مقدار قدس سرہ شنیدم کہ میفرمودند امروز زیر فلک
ازین طائفہ علیہ چون ایشان کسی نیست و وقتی دیگر زبان در فشان خود راندند کہ بعد از صحابہ
و کمل تابعین و مجتہدین چون ایشان و حید از خص الخاص بنظر نمی آید و ما در این سہ چہار
سال شیخی نکردیم چند روز بازی کردیم الحمد للہ ولہ المبتدئ کہ این بازی و این دکان پر بازی با مفادہ
نشد کہ چون ایشان بروی کار آمدند با جملہ اینطور صحبت و معاملہ کہ در میان این پیروان رسید
بظہور رسیدہ کم کسی شنیدہ و عجائب روزگار است و موجب حیرت ہم نشاید این حال کلام
آن خواجہ بزرگوار ہم علوم مرتبہ ایشان دو گواہ حسن است نظم ای ناظرہ ز کمال و کمال تو کبیر
بر حال تو ہم حال تو برمان و دلیل بہ فقرات مدحیہ کہ از زبان در فشان آن خواجہ عالی ایشان در حق
ایشان بظہور رسیدہ بیش از آن است کہ بتجربہ بکنجد کہ گویم شرح این بچہ شود و ذلک فضل
اللہ یؤتیہ من یشاء واللہ ذو الفضل العظیم ولادت با سعادت حضرت خواجہ قدس
سرف
یعنی حضرت خواجہ سید

دربلدہ کابل و مشہور سزا حدی و سبعین و تسعائے بظہور پیوستہ و تحصیل علوم ظاہری از حدیث
 مولانا محمد صاوق حلوانی نمودہ عزیز و در حدیث فرمودہ: قبلہ انفسی و افاقی بہ نزم خاص شہور سابق
 خضر جان بخش راہ مشتاقی بہ خواجہ ماجد الباقی بہ چون بام شرف مرشد خود سفر بند و ستان
 اختیار نمود چنانچہ تفصیلش مذکور شد سالی دربلدہ لاہور استقامت فرمودند و بسا خلق خدا
 از مستفیض شدند و از انجا متوجہ دہلی شدند و در ان بقعہ متبرکہ سکونت اختیار فرمودند و تا
 زمان ارتحال آنجا اوقات عزیز خود گذرانیدند شیوہ مرضیہ آنحضرت قدس سرہ ہنگی تر احوال
 و افعال کمال و خمول و انزوا و تورع و اتقا بود و ہمیشہ اعمال خورا مشہم و ناکار می پنداشتند
 و تعظیم و تکریم سادات و علماء با الغب بسیار فرمودند و در جزوی و کلی اعمال رجوع بفقہاء متورع
 مینمودند و در آخر عمر خود این رباعی میفرمودند۔ رباعی صحرائین زیل حذر کن کہ آستین بہ
 تر میکنم گبریہ و افشردہ میروم بہ کاہیم من ز باغ تو کز یک نسیم لطف بہ نشگفتہ ام ہنوز کہ پرموہ میگرد
 وصال آنحضرت روز شنبہ بیستم جمادی الثانی سنہ یکہزار و دو ہزار و دو کہ سن مبارک ایشان از
 جبل بنجا وز شدہ مشرف بقا آمدند و از مبارکش بیرون شہر دہلی در جوار قدم رسول اللہ
 صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم واقع شدہ قد طولنا الکلام فی ہذا المقام لکن لا یخلو عن فائدہ او
 فوائد بر اصل مطلب رویم و گوئیم کہ ایشان را این نسبت طریقیہ علیہ نقبتند یہ از خدمت کثیر السعای
 غوث الخلائق حضرت مولانا خواجہ ہنگی قدس سرہ رسیدہ و ایشان مظهر آیات بینات و صد
 فیوض و برکات بودند و تمامی عمر مبارک بذکر احادیث نبوی صلی اللہ علیہ وسلم بسر بردہ اند و در
 آخر عمر خود اکثر این قطعہ زبان خود میراندند رباعی۔ زمان تا زمان یاد مرگ آیدم بہ
 ندانم کنون تا چہ پیش آیدم بہ جدالی بلاء مرا از خدا بہ و گر ہر چہ پیش آیدم شایدم بہ
 دلاوت حضرت ایشان در سنہ نہ صد و ہفدہ یا شانزہ ہ بود وقوع پیوستہ عمر مبارکش از حد و

تسعین تجاویز نموده در سنہ یکہزار و ہشت و قیل وہ از این وار فانی رحلت نموده بیرون شہر
کابل مزار پر انوار ایشان می باشد و ایشان را این نسبت علیہ از خدمت والد بزرگوار خود حضرت
مولانا خواجہ درویش محمد قدس سرہ رسیدہ حضرت مولانا قدس سرہ در علوم ظاہری پایہ مولویت
داشتند و جامع بودند در جمیع علوم عقلیہ و نقلیہ و در احادیث شغل بسیار می فرمودند و تمام عمر در تدبیر
بسر بردہ بودند و در آخر عمر زاویہ خمول و عزلت گزیدند و کثرت تصرفات و خرق عادات ایشان اند
التحریر بہت خواہر زادہ پیر بزرگوار خود حضرت مولانا زاہد وحشی می باشد سنین عمر مبارکش و مرقد
منورش نزد فقیر تحقیق نرسیدہ و ایشان را این نسبت علیہ از خدمت مولانا حضرت خواجہ
زاہد وحشی قدس سرہ رسیدہ ایشان از وحش اند و وحش موضعیت از توابع حصار و از اقلاب
حضرت مولانا یعقوب چرخمی اند و کراحوالات ایشان تفصیل طلب است و ایشان را این نسبت
علیہ متبرکہ از خدمت قطب دائرہ وجود سلطان العارفین سرچشمہ ابکار اسرار حضرت مولانا
خواجہ عبید اللہ احرار قدس سرہ رسیدہ و ایشان از طرف آبائی کرام فاروقی نسب اند و والد
ماجدہ ایشان از سادات حسنی است حضرت ایشان تحصیل علوم ظاہری با تمام رسانیدہ و در اول
عمر فقر صوری بحال داشتند و در واسط و او را از مظہر اسم العنی شدند و مثل ایشان کم کسی در این
طریقہ بنامی ظاہری رسیدہ باشد و چون شریف ایشان سرچشمہ فیوض ظاہری و باطنی بودند
بیان فیاضی ظاہر و باطن ایشان از قید تقریر و احاطہ تخریر بیرون است وصال ایشان بہست
ربیع الاول ۹۲۴ شہادت نمود و چہار بود رحمہ اللہ تعالیٰ رحمۃ واسعہ و ایشان را این نسبت شریف
از خدمت حضرت مولانا خواجہ یعقوب چرخمی قدس سرہ رسیدہ ایشان از بلاد چرخ اند من توابع
کابل و بعد از انتقال حضرت خواجہ بزرگ قدس سرہ بامر شریف او صحبتہا بہمراہ خواجہ غلام الدین
قدس سرہ نموده اند و در بلاد جنائیان میگذرانیدند و ایشان را این نسبت علیہ از خدمت

حضرت خواجہ خواجگان پیر پیران و تکیہ و رماندگان حضرت خواجہ بہاؤ الدین محمد نقشبند بلگرامی
 رضی اللہ عنہما و تعالیٰ عنہ رسیدہ نام مبارک ایشان محمد بن محمد البخاری است ابن سید محمد ابن
 سید جلال الدین است در ساوۃ کرام نسب شریفش بحضرت امام حسن عسکری رضی اللہ عنہم رسید
 ولادت با سعادت ایشان در سنہ ہفتصد و نوزدہ بود و شیوہ مرضیہ حضرت اتباع سنت
 علی صاحبہا الصلوٰۃ والسلام و اتحیہ می بود کہ سر مو مخالفت را گناہ عظیم می پنداشت و عمل عزیمت
 میفرمود و از خصمتها و بغتہا احتراز کلی می نمود گویند کہ حضرت خواجہ را ہرگز غلام و کنیز نبود ایشان
 ازین سوال کردند فرمودند بندگی با خواجہ کی راست نمی آید میفرمودند کہ طریقہ ما عودۃ الوافی
 است و چنگ در ذیل متابعت مصطفیٰ صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم زدن است و ائمہ اہل بیت
 اصحاب کرام رضی اللہ تعالیٰ عنہم و در این طریق بابانک عمل فتوح بسیار است اما رعایت متابعت
 سنت کا بزرگ است ہر کہ از این طریقہ ماروی گرداند خطروں دارد مقولات حضرت ایشان
 و کرامات و خوارق عادات نہ بجدی است کہ در این مختصر بگنج و فرمودہ اند کہ پیش جنازہ من این
 بیت بخوانید بیت مفلسانیم آمدہ در کوئتوہ شیانلہ از جمال رؤتوہ و وفات حضرت خواجہ
 رضی اللہ عنہ روز دوشنبہ سوم ماہ ربیع الاول سنہ احدی و تسعین و سبعمائتہ بودہ است
 قدس اللہ تعالیٰ سرہ و افاض علینا فیوضہ آمین مدت عمر شریف او ہفتاد و دو سال بود و
 بیرون شہر بخاری شریف مرقد نورش برپا شدہ و ایشانرا این نسبت شریف از خدمت
 مولانا حضرت خواجہ امیر سید کلال قدس اللہ تعالیٰ سرہ رسیدہ و ایشان نیز از سادات کرام اند
 علو احوال و مقامات ایشان زائد التحریہ است و ایشانرا این نسبت علیہ از خدمت حضرت
 مولانا خواجہ بابا سماسی قدس سرہ رسیدہ و ایشان فرید عصر و وجد و ہر بودہ اند حضرت خواجہ
 بہاؤ الدین قدس سرہ را در صغر سن و ریافتہ و اورا بفرزند می خود قبول کردہ و در شاننش بشارت تمام

فرمودہ و بحضرت امیر سید کلال قدس سرہ فرمود کہ در حق فرزندم بہار الدین تربیت و شفقت
 در بیچ نہ داری و ترا بکل نکتہم اگر تقصیر کنی امیر فرمودند کہ مرد نباشم اگر در وصیت خواجہ تقصیر کنم
 تا کہ وصیت بجا آرد و امانت را باہل آن سپرد رضی اللہ عنہم و ایشانرا این نسبت از خدمت
 حضرت خواجہ مولانا علی سیستانی قدس سرہ کہ ملقب بعزیزان است رسیدہ و ایشانرا مقامات
 عالیہ و کرامات ظاہرہ بود مزار مبارکش در خوارزم مشہور است پتار و تیکر کہ بہ رحمۃ اللہ علیہ رحمۃ واسعہ
 و ایشانرا این نسبت علیہ از خدمت مولانا خواجہ محمود انجیر فغنوی قدس سرہ رسیدہ اصل ایشان
 و رفعتو بود بعدہ بانجیر کہ قریہ است از قرامی بنجا الشریف آورده مرجع و مقتدای اہل زمان بود
 و ایشانرا این نسبت علیہ از خدمت جناب حضرت خواجہ عارف ریوگری قدس سرہ رسیدہ ایشان
 صاحب حالات عالی و مناقب متعالی بودہ در وقت خود مرجع کل بودہ ایشانرا این نسبت
 علیہ از خدمت خواجہ جہان حضرت خواجہ عبدالخالق مجدد والی قدس سرہ رسیدہ و ایشان از
 اولاد حضرت امام مالک اند و از طرف ماور بادشاہ زادہ ملاطیہ بودند و در سن بیست و دو سالگی
 بطلب خدا مشغول شدند و شیوہ ایشان التزام و متابعت سنت سنیہ بودہ ایشانرا اول سنی
 ذکر اول از حضرت خضر علی نبینا و علیہ الصلوٰۃ والسلام بود و حضرت خضر علیہ السلام اورا بفرستی
 قبول کردہ بود و ایشان ملقب بخواجہ جہان بودند کرامات و خرق عادات و معارف حضرت خواجہ
 جہان زائد التحریر است و ایشانرا این نسبت علیہ از خدمت امام حقانی حضرت خواجہ ابو یعقوب
 یوسف ہمدانی قدس سرہ رسیدہ و او از اولاد حضرت امام الامم سراج الامم ابو حنیفہ کوفی رضی اللہ
 تعالیٰ عنہ بیان شد و لاوت حضرت یعقوب یوسف ہمدانی روز دوشنبہ دویم صفر سنہ چہار صدوی
 بود علوم ظاہری را بنقطہ آخر رسانیدہ و بعضی از مناقب او آنکہ سی و ہفت حج پیادہ نمودہ و ہزاران
 ختم قرآن کردہ اند و در ہر رکعت نماز یک پارہ قرآن میخواندند و مقصد جزو کتاب از تفاسیر و احادیث

و نقد و اصول و فروع و حفظ داشتند و هفت هزار بیت پرست را مسلمان نموده اند و برای قوت خود
 و بقای وقت حاجت می نمودند و تا سن هفتاد و پنج سال متاهل نشدند و در آخر از عبدان بهره مند
 آمده از ویج نمودند و تیر خوب می انداختند و خط خوب می نوشتند عاقل فی الدنیا رحمه الله تعالی
 خمساً و تسعين سنة و كان وفاقه سنة خمس و عشرين و خمسمائة مزار شریفش در
 ظاهراً مشهور است یزار و یتبرک به و ایشان را این نسبت علیها از خدمت حضرت خواجہ مولانا
 شیخ ابوعلی فارمدی قدس سره رسیده نام ایشان فضل الدین محمد است شیخ الشیوخ خراسان
 بوده اند و در تذکره و معظمت شاگرد امام ابو القاسم قشیری است و تفصیل علوم ظاہری و دینا
 کرده و دانش از طوس بوده و خدمت مشایخ بسیار رسیده و اخذ فیوض نموده رحمه الله تعالی رحمة واسعة
 و ایشان را این نسبت عالیہ از خدمت سلطان الشایخ حضرت مولانا خواجہ ابوالحسن خرقانی رضی الله
 تعالی عنہ رسیده نام مبارک ایشان علی بن جعفر است یگانه و غوث وقت خویش بوده اند و کسب
 کمال از روحانیت حضرت سلطان العارفين نموده چه نسبت ولادت ایشان بعد از طاعت
 ظاہری حضرت سلطان العارفين بوده چنانچه خود حضرت سلطان العارفين از فرست باطنی
 وارث نسبت معنوی خود ایشان را مقرر فرموده چنانچه مولوی رومی قدس سره می فرماید -
 بعد چندین سال میزاید شهبه: میزند بر آسمانها خرگه: پرورش از گلزار حق گلگون بود
 از من او اندر مقام افزون بود: چه پست نامش گفت نامش بوحسن: جلیه تن گفت ابرو و ذقن تو
 مقامات و حالات ایشان در حوصله تحریر نیگنجی شمه از ان نگارش میشود و از مقوله ایشان است
 ندوه طلب کن که آب چشمت پدید آید که حق تعالی گریه بندگان را دوست دارد و هم وی فرموده که
 اگر کسی سرودی بگوید و بان حق را بخواند بهتر از آن بود که قرآن بخواند و بدان حق را بخواند و هم
 وی فرموده که وارث رسول الله صلی الله علیه و سلم آنکس بود که بفعیل می اقتدا کند نشان بود

که روی کاغذ سیاه کند و هم وی فرموده که چهل سال این ششم یک شربت آب سرد میخورد یا شربت
دوغ ترش هنوز ویران داده ام و هم از ایشان منقول است که اگر یکی از مردان من در مهمی صد بار
بگوید یا شیخ ابو الحسن خرقانی و بعد تمام صد بگوید فلان کار من از خدا بخواه البته حاجت او بر آید
و من صبر نکنم از مسلت بجناب احدیت تا مشکل او حل نشود و بعضی از مردان بمرات تجربه
کرده و صحیح یافته وفات ایشان سنه شصت و نهمین و اربعه مائه واقع شده رحمه الله تعالی رحمه و استغفر
و ایشان را این نسبت علیه از خدمت سلطان العارفين لجام العالمين حضرت ابایزید البسطامي
قدس سره بطریق روحانیت چنانچه مذکور شد رسیده نام ایشان طیفور بن عیسی است لهذا
این طریقه را متقدمین طیفوریه نامند و ایشان معتقدانی اهل تصوف و پیشوای ارباب
توحید اند و لقب به سلطان العارفين است اکثر کلام شریف ایشان سکر آمیز است نسبت
الهی بجدی بروی مستولی بود که چون نماز میکرد و تعقیقه از استخوان سینه او بیرون می آمد و
می شنید می و در حالت حلت فرمود الاهی ما ذکر تک الایمن غفله و ما خد متک
الایمن فذکره تفصیل حالات ایشان تطویل طلب است ایشان را بعد از وفات در خواب
دیدند گفتند حال تو چیست فرمود که مرا گفتند که چه آوردی گفتم درویشی بدرگاه ملک شو
و پراگم بید چه آوردی گویند چه خواهی بر این قصه عجیب یاد آمد میگویند که در پیشاپوش عجز و
عزایه نام که از ده نامی مردم سوال نفقه میکردی از دنیا حلت نمود و خوابش دیدند پرسیدند حال تو
چیت گفت مرا گفتند که چه آوردی گفتم آه همه عمر ما بدین در حواله میکردند که غذا دادا کنون
هم میگویند که چه آوردی حکم در رسید که راست میگویند از و باز شوید - در مدفن مبارک حضرت
سلطان العارفين اختلاف است اکثر بر آن است که در بسطام که ولادتش هم آنجا بود و واقف
شده است و در توابع بلخ نیز زیارت گاه ایشان است مشهور به سلطان العارفين خدمت

حضرت جد شریف راقم قدس سرہ در عمدۃ المقامات مینویسند کہ فقیر در موضعی قریب عباک
 من توابع بلخ بزبانت ایشان مستعد گردیده ام فیوض و برکات و بپیت و رقت بسیار
 مشاهده نمودم وَالْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ تَعَالَى وایشان از این نسبت علیہ از خدمت حضرت امام
 الخلائق معدن الدقائق جناب حضرت امام جعفر صادق رضی اللہ تعالیٰ عنہ ایضا بطریق
 روحانیت رسیده بیان نسب مطہر من کی نظر من الشمس است ہر بنا و پیر را معلوم است و ایشان از
 این نسبت علیہ بدو طریق رسیده یکی از طرف آبائی کرام و دیگری از مشائخ عظام چنانچہ میان او
 خواب آید پس ذات شریف ایشان مہجج البحرین یلتقیان بینہما بزرخ الکبغیان
 دوی رضی اللہ تعالیٰ عنہ جامع ولایتین و مرجع طرفین گردیده و از این اجتماع این طریقہ را تفرق
 بر سائر طرق است و پیش طاق این طریقہ تفرغ گردیده ذکر مناقب و آثار حضرت ایشان
 در قلب ہر مسلمان راسخ و ثابت است بیان آن تحصیل حاصل وایشان از این نسبت علیہ
 آنچه از طرف آبائی کرام رسیده بدین طریق است کہ ایشان از والد ماجد خویش امام ہمام پیشوا
 اکابر حضرت امام محمد باقر رضی اللہ تعالیٰ عنہ وایشان از والد ماجد خود زین العباد امام السجا و حضرت
 امام زین العابدین رضی اللہ تعالیٰ عنہ وایشان از والد ماجد خویش قرۃ عینین رسول مقبول صلی
 علیہ آلہ وسلم حضرت امام حسین رضی اللہ تعالیٰ عنہ وایشان از والد شریف خود امیر المؤمنین
 امام الاشجعین اسد الغالب سیدنا علی ابن ابی طالب کرم اللہ وجہہ و حضرت دیر از جناب
 رسالت امتاب شفیع یوم البیتر و الحساب صلی اللہ تعالیٰ علیہ و آلہ وسلم و آنچه از مشائخ عظام
 کہ مشہور و معروف است بدین طریق است کہ حضرت ایشان از این نسبت علیہ نقشبندیہ از
 خدمت حضرت جناب قاسم بن محمد ابن ابی بکر الصدیق رضی اللہ تعالیٰ عنہا رسید
 و خدمت حضرت قاسم جد ماوری امام مذکور است رضی اللہ تعالیٰ عنہما لہذا حضرت امام سفیر ما

وَلَدَ ابْنِ ابْنِ أَبِي تَمِيمٍ فِي مَدِينَةِ مَكَّةَ فِي سَنَةِ ۱۰۰۰ هـ وَوُلِدَ فِيهَا فِي سَنَةِ ۱۰۰۰ هـ وَوُلِدَ فِيهَا فِي سَنَةِ ۱۰۰۰ هـ
 ریدہ۔ وثنائی ولادت معنوی است کہ بانتساب ولایت فالیض گرویدہ بیان زہد و ورع و
 تقویٰ حضرت قاسم زائد البیان است رضی اللہ تعالیٰ عنہ وایشانرا این نسبت خاصہ از خدمت
 جناب حضرت سلمان فارسی قدس سرہ و رضی اللہ تعالیٰ عنہ رسیدہ مناقب حضرت سلمان
 فارسی از کتب احادیث معلوم باید کرد و جلوت مرتبہ ایشان از انجالی باید بر قطع نظر از دیگر کتاب
 حدیث نفیس سلمان مَنَا اَهْلَ الْبَيْتِ وَثَنَانِ اَيْتَانِ نَبْرَانِ دُرِّ فِثَانِ خَاتَمِ الرَّسْلِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ
 وسلم آمدہ و اورا از زمرہ المہبت خود خواندہ پس و کافی است کمال محبت حضرت رسول
 صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم بہرہ ایشان از انجا معلوم باید کرد و فضائل و مناقب او بیشمار است
 وایشانرا این نسبت خاصہ با وجود صحبت حضرت خیر البشر علیہ الصلوٰۃ والسلام از خدمت حضرت
 خلیفہ اول پیرانی مثل مقتدی صغار و کبار ثانی اثین اذہما فی الغار مقدم جادہ تحقیق
 امیر المؤمنین جناب حضرت ابی بکر الصدیق رضی اللہ تعالیٰ عنہ رسیدہ بیان شمرہ از احوال
 شریفش نہ در طاقت این قلیل البصاعت است ہرچہ نوید از ان خجالت است مخصوص قاطعہ
 از آیات قرآنی و احادیث نبوی بران ناطق است مابی سر و پایان راچہ رسد بر ہمین حدیث
 شریف اکتفا کنم فی نوَادِرِ الْاُصُوْلِ وَالْمَكَايِبِ الشَّرِيفَةِ لِلْاِمَامِ الرَّبَّانِيِّ قُدَّسَ سِرُّهُ
 كُنْتُ اَنَا وَاَبُو بَكْرٍ كَفَرَسِي رِهَانِ لَوْ سَبَقَنِي لَامَنْتُ بِهِ وَلَكِنِّي سَبَقْتُهُ فَاَمَنْتُ
 بِرَوَاةِ التَّمْذِيهِ وَبِرَأْيِ مَعْنَى غَزِيْمِي فَمُرُوْدَةٌ مِنْ مَهْدِيْقِ سِرِّهِمْ اِنْ اَبْدَانِ بِنُوْتِ اِسْتِزَانِ
 ہرچہ از اسباب گوش با گوش ہرچہ ناگہ پیش شد از گوش ہرچہ از انبیائی من بودم ہرچہ از صدق رابری ہرچہ از
 رضی اللہ سبحانہ و تعالیٰ عنہ وایشانرا این نسبت خاصہ الخاص از خدمت حضرت خواجہ کائنات مفضل
 رحمۃ اللعالمین شفیع المذنبین حبیب رب العالمین خلاصہ موجودات اشرف المخلوقات سید

فضل البریات آدم ومن دونه تحت لوائہ ورب العالمین فی ثناء المقصد الاصلی من الموجودات
ذاتہ الشریفہ والمطلب العالی من الکائنات صفاتہ المنیضہ وسیلۃ العالمین و ملائکہ الذین
وشفیج العاصمین امید گاہ گنہگار ان مستندان حضرت رسول اکرم مکرم سیدنا رسول اللہ محمد بن
المصطفیٰ الکی المدنی العربی القرشی الباشمی الابطحی صلی اللہ علیہ علیٰ آلہ واصحابہ وبارک وسلم معین
چند بیت استغاثہ ودرجہ عرض می رود: یا جیباً الیٰخذ بیدی: ما العجزیٰ سواک مستند
کن رحیم الذلتی واشفع: یا شفیع الوری الیٰ لصدہ: اعصمائی سوجناک لی:
لیس یا سیدی الیٰ الاحد: غیر عرو والدیس فی الدارین: للعلیل الذلیل معتمد
صلواتی علیک فی الملون: کان متجاوزاً عن العدد: وعلی الصعب کلہم اجمع:
هم نجوم الهدایة والرشد: وعلی التابیین هم کائوا: لیخیر السبک کالوند:

شده عالم نذرویتو کہ تو محبوب بمانی
از ان معراج او بر لامکان آند آسانی
کہ نماید بیوزوان جدا از طور امکانے
ز جان نوندار کس خبر جز ذات بزدانی
بسوی ہی آید زبالا فیض رحمانی
ظہوری کرد در جسم چه جسم جسم انسانی
کجا عینیت و شکر کجا محبوب حمدانی
کہ تا پیدا کند محبوب خود را عزت ثانی
خدای پاک پیدا کرد تا قدر و را دانی
چو حمد حق بجا آورد احد شد اگر دانی

فقیر و سرور و شاه و غلام خاص ربانی
تنش نازک تر است از جان چه جان کبریا
دلش آئینہ صافی بصدقت کن نظر روی
ز جان او چنان گویم کہ جان اوست با جان
وجود پاک و نقطہ چه نقطہ نقطہ مرکز
تن نازک ترش تصویر ذات کہر پاکند
ز شرک و عینیت برتر بدان آن دلبر زیبا
خدای پاک روز حشر ہر او مغز ساخت
برای دوستش جنت برای دشمنش دوزخ
خدای پاک چون شد حادثش او خود محمد شد

شناسی او اگر خوابی ز قرآن خدایش جو	شناسی حق اگر جوی ز احمد جو ثنا خوانی
محبت ثنا بہاوارو کہ درگفتن نے آید	خدا یا ایک محبت وہ کہ بارحمت بگردانی

اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ أَفْضَلَ صَلَوَاتِكَ عَلَى مَعْلُومَاتِكَ وَمِدَادَ كَلِمَاتِكَ عَلَى أَشْرَفِ مَخْلُوقَاتِكَ سَيِّدِنَا وَمَوْلَانَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَصَحْبِهِ وَبَارِكْ وَسَلِّمْ الْحَمْدُ لِلَّهِ كُنْتِ سِلْسِلَةُ عَلِيَّةٍ عَلِيَّةٍ رَفِيحَةٍ حَضْرَاتِ طَيْفُورِيَّةٍ نَقِشْتَنْدِيَّةٍ مَجْدُورِيَّةٍ مَعْصُومِيَّةٍ صَبْغُورِيَّةٍ مَعْصُومِيَّةٍ قِيُومِيَّةٍ يَابِغِيَّةٍ وَسَائِلِ كَرَامِ وَوَسَائِلِ عِظَامِ سَيِّدِ عِظَامِ حَضْرَتِ خَاتَمِ النَّبُوَّةِ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ مِنَ الصَّلَوَاتِ فَضْلَهَا وَمِنْ التَّسْلِيمَاتِ الْمَلِكِيَّةِ مِيرْدَانِ اِيْنِ وَرِغَاةِ وَخَاكِ رِوْبَانِ اِيْنِ بَارِغَاةِ رَاكِرْجِهْ غُرُقِ وَرِيَاةِ مَعَاصِي بَاثَنْدِ حَرَمَتِ جَنَابِ حَضْرَتِ اَلْهِي اَمِيْدَامِي بِشِيَارِ سِتْ كَرِ اَنْشَارِ اَللّٰهِ تَعَالٰى بِاَوْجُوْدِ اِيْنِ وَوَسَائِلِ عِظَامِ كِهْ هَرِكِ اِيْنِ اَزْ خَوَاصِ مَقْرَبَانِ وَرِغَاةِ اِسْتِ گَاهِي ضَالِحِ نَحْوِ اَسْتِ اَللّٰهُمَّ اَرْزُقْنَا اِيْتِيَاعَ طَرِيْقَتَيْهِمْ وَاَمْتِنَا عَلَى جِهَتَيْهِمَا فَانَّ الرَّامِعَ مِّنْ اَحْبَابِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَاعْفِرْ لِيْ وَلِمَنْ قَالِ اَمِيْنِ بِيَانِ شَجَرَةٍ مُّثَبِّرَةٍ كِهْ اِسْمَائِي اِيْتِيَانِ بِطَرِيْقِ نَظْمِ مُنْسَلِكِ كُنْتِ اَوَّلِ وَاَوَّلِي اِيْنِ كِهْ بَرَامِي كَشَائِيْشِ هَرِ مَقْصِدِ مَجْرِبِ اِسْتِ وَحَضْرَتِ اِيْتِيَانِ اَقْدَسِ سِرِّهِ اَرِبَابِ حَاجَاتِ رَاخْوَالِدِ اَنْشَرِ صَبَا حَا وَمَسَاءِ اَمَا مَوْرِيْهِ اِسْتِ اِيْنِ اِسْتِ - بِسْمِ اللّٰهِ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

<p>پایزید و یو الحسن زو یو علی تاج سراست <small>پایزید و یو الحسن زو یو علی تاج سراست</small></p> <p>از علی رسنی سماس تمس خاور است <small>خواجه عزیزان رحمہ اللہ</small></p> <p>خواجه یعقوب و عبید اللہ فضل و اور است <small>پیر حق رحمہ اللہ</small></p> <p>احمد و معصوم گنج و صبغۃ اللہ گوہر است <small>عزیزان رحمہ اللہ</small></p> <p>شہ علام محمد چو لعل و شمس صغی چون گوہر است <small>الاولیاء رحمہ اللہ</small></p> <p>حضرت شیخ عبد قیوم آفتاب نور است <small>خوش زمان رحمہ اللہ</small></p>	<p>احمد و صدیق و سلمان قائم است و جعفر <small>اللہم</small></p> <p>یوسف است و نجد وانی عارف و محمود <small>بہرانی رحمہ اللہ</small></p> <p>سید میر کلان است و بہار الدین و لی <small>خواجه شہان نقشبندی رحمہ اللہ</small></p> <p>ناید و وریش خواجه اکنہ باقی حق <small>درویش نور رحمہ اللہ</small></p> <p>از امام الغار فین معصوم ثانی شدید <small>خواجه محمد باعلی رحمہ اللہ</small></p> <p>ہست فضل اللہ منور از شعاع نور او <small>حضرت حاجی صاحب کلان رحمہ اللہ</small></p>
---	--

<p>حضرت شہ عبدالرحمان ہجو وزیر ہرست <small>شرح الاولیاء</small> تا بفضل حق نزا اسمائی ایشان باور است</p>	<p>آفتاب شرع احمد خاصہ حق پیر ما وردگن اسمائی ایشان را میخوان ہر زمان</p>
<p>ایضا شجرہ تبرکہ فرمودہ حضرت عبدالباقی کابلی قدس سرہ فی مناجاۃ طویل بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ</p>	
<p>قاسم و جعفر و آن خسر و شامان یارب بحق بوا الحسن آن معدن احسان یارب غجد وانی کہ بود شمس در خشتان یارب بحق خواجہ علی خسر و دوران یارب حرمت میر کلال من مہ تابان یارب یا الہی تو بفضل و کرمت حق رسول حرمت خواجہ یعقوب شہ ملک یقین حرمت حضرت درویش صلی بادی دین خواجہ اکمنہ کوبانی این شرع متین بجدو کہ جهان زوشده چون غلدرین آنچه صادر شدہ از من صمد قبل برین یا الہی تو بفضل و کرمت حق رسول بامام عرفا معدن جو دو احسان حرمت آنکہ از و سپر بود باغ جنان بہد فیض و کرامات ولی سبحان پیر من والدین حضرت قیوم جهان</p>	<p>بحق احمد و صدیق و سلمان یارب بایزید آنکہ بود خسر و خوبان یارب حرمت خواجہ یوسف شہ خوبان یارب حرمت عارف و محمود سخندان یارب بحق خواجہ سماس خوش الحان یارب توبہ کردم زگنہ توبہ من ساز قبول یا الہی بحق خواجہ بہاء الحق و دین روشن از روی عبید است ہمہ دنی زمین خواجہ زاہد کہ بود سرور صحابہ بین اہل دل را ہمہ دم خواجہ باقی است معین حرمت حضرت معصوم بطاعات قرین توبہ کردم زگنہ توبہ من ساز قبول سرور اہل جهان حضرت قیوم نان شاہ معصوم ولی گوہر بحر عرفان نائب احمد محمود شہ کون و مکان بانی شرع متین ما دم کفر و طغیان</p>

روح پاکش بشود طائر باغ رضوان
توبہ کردم ز گنہ توبہ من ساز قبول

من پر جرم و خطا از دل و اخلاص عیان
یا الہی تو بفضل و کرمت حق رسول

ایضا شجرہ تبرکہ کہ مرحوم اخوند امید علی مالائی در تاریخ غوث الزمان حضرت خواجہ قندار قدس سرہ فرمودہ

المدد باعث ایجاد خلق
امتیاز حق و باطل با عمر
ساز سلمان یافت زوتار بقا
بایزید از وی بسطانی رشد
یوسف از مصر ہواش شد عزیز
مویہ محمود از نورش جلی
محمود ماہیتش میر کلال
عین سیر او عبید المدحتہ
اتحادش داشت خواجہ اکملہ
معتصم معصوم سجانی ہم آہست
شاہ معصوم از می او خورد جام
ماند فضل المدد در او را صدق
ہر سر مہر اعرا اندر حساب
سال وصل حضرت غوث الزمان

احمد آمد بہر نو آبا و خلق
النور از نورش شدہ عثمان
قاسم از وی در سرور و اتقا
آمد از نورشیرش بو الحسن
عبد خالق را تابعتش پر تیز
عالم از علمش علی پرستی
از بہایش شد بہار الدین کمال
زاید از اسرار معنائش بچونش
افتخار باقی اندر از منہ
ماہر ویش صبغۃ المدد را مجیب
آن محمد از دل و جانش غلام
نور باقی شد از وعبد قیوم
در شہر امی مضطرب اضطراب
خاک پاک مرقدشان ای خدا

صدق با صدیق و او آن زان
اشجع از دانش علی اندر حضور
جعفر از وی مجمع البحرین شد
بو علی از پر تو او لمعہ زن
عارف از عرفان رہش شد ولی
با احد ساس در وحدت غنی
یا و او یعقوب را کحل البصر
در دل درویش از جوشش خرو
مرجد و احمد ثانی ہم آہست
ز شک اسماعیل عشقش را مطیب
صرف تیرش را صفی المدد بن
یافت از فیضش کمالات بجوم
تا برون می آید از انداد آن
با دوام سرہ چشم سہا

دیگر شجرہ خالدیہ است کہ انتشار المدد تعالی در فصل ثالث در ذکر او را حضرت ایشان قدس سرہ
بالاستیفانہ ذکر خواہد شد۔ اگرچہ در این باب منظومات بسیار از حضرت کرام و مریدین ایشان

املا شدہ اندکہ ذکر جمیع نشان بتطویل یکیشد لاجرم براین سہ چہار نظم اکتفا رفت و فیہ الکفایتہ مقدمہ
 بر ذکر فائدہ اجنبیہ ختم کنیم و بیان سبب انتقال آبا می کرام حضرت امام ربانی محبوب سبحانی
 قدس سرہ از ملک بخارا و کابل بہ ہندوستان بعرض تخریر و آریم و از تقریر حضرت ایشان
 و عمدۃ المقامات وغیرہ منقول نمایم لیکون الناظر فیہا علیٰ خیرۃ منہا۔ مخفی نماںدکہ از
 جملہ اجداد کبار حضرت مجدد الف ثانی رضی اللہ تعالیٰ عنہ بعد از جناب حضرت عبدالعزیز بن عمر
 رضی اللہ تعالیٰ عنہما این دو بزرگوار اند کہی حضرت سلطان شہاب الدین علی دیگر حضرت امام
 رفیع الدین قدس سرہا و ایشان از جملہ اولیاء مکملین اند حضرت سلطان شہاب الدین علی
 ملقب بفرخ شاہ است و ایشان قبل از سلوک صوفیہ والی کابل بود از قبل سلاطین غزنویہ
 و قبل بعد از زوال سلطنت غزنویہ ایشان در کابل حکمران شدہ اند و ایشان مراراً بہندوستان چہتہ
 جہا و کفار و توہمین اصنام تشریف فرما شدہ اند و با فتح و پیروزی و غنائم بسیار بکابل مراجعت نمودہ اند
 آخر الامر عنایت الہی شامل حال ایشان شدہ توجہ ایشان از امور سلطنت گردانیدہ شوق و
 ذوق خور انصیب روزگار ایشان نمود قبلہ توجہ ایشان از اسلوک طریقہ حضرت چشتیہ مصروف
 داشت و از اکابر طریقہ علیہ مستفید گردیدند و بدرجات کمال رسیدند و عالمی از سرچشمہ ایشان
 کامیاب و سیراب گردیدند ایشان بعد از ترک سلطنت در کومہستان کابل سکونت اختیار نمودند
 ما دام حیات بفیاضی خلق مشغول بودند و بعد حلت در ہمان سرزمین آسودند امر و زمان موضع
 بدرہ فرخ شاہ معروف مشہور است بزار و بیتبرک بقبرۃ الشریف و حضرت امام رفیع الدین
 رحمہ اللہ تعالیٰ کہ جد ششم حضرت مجدد الف ثانی قدس سرہ میباشند ایشان جامع بودند
 در علوم ظاہری و باطنی و اقناب الزوار کمال از شمع صحبت حضرت سید جلال الدین بخاری
 رضی اللہ عنہ کہ ملقب بنجدوم جہانیان بودند و حضرت امام رفیع الدین و اما و امام نماز

و خلیفه ایشان بودند آورده اند که چون حضرت مخدوم جهانیان از ولایت بخارا بکابل تشریف
 شد حضرت امام رفیع الدین را همراه خود بهندوستان آوردند چون خدمت ایشان بقریه رسید
 که پنج شش گروه از سرمندها در رسیدند مردم آن قریه از ایشان التماس آن داشتند که چون ایشان
 بدلی برسند بپادشاه وقت که مرید ایشان است بفرمایند که همیشه سرمندها شهری آبا و نماید
 که این همیشه خوش مسکن نشیر و سباع است رعایای اطراف آن سرزمین رسانیدن بایه
 سلطان به بلده سامانه که بعد مسافت وارد عسکر تمام میکنند خدمت ایشان قبول این استدعا
 نمودند و متوجه دارالخلافه شدند چون بکنور که از دلی دو منزل است رسیدند سلطان فیروز شاه که از سلطنت
 غلجائی بودند استقبال ایشان نمود بقریه مذکور آمده بشرف ملاقات ایشان مستعد گردید
 خدمت ایشان مسؤل آنجماع را بسلطان رسانیدند سلطان فرموده ایشان را سعادت خود را
 قبول نمودند و حکم فرمود که در آن سرزمین شهر بنا کنند خواجہ فتح الدین که برادر حضرت امام رفیع
 بودند و از مقربان سلطان تعیین نمود که با دوی هزار سوار رفته در آن سرزمین باشند و بانصرام آن مهم
 اقدام نماید چون خواجہ فتح الدین آمده شروع در تعمیر قلعه کرد روز با تمام تمام آنچه بنامی یافت در شب
 منهدم می شد علی الصبح باز تعمیر می نمودند بدستور سابق منهدم می یافتند چون این مقدمه
 بعرض سلطان رسانیدند خلیفه علاج آنرا بحضرت مخدوم جهانیان حواله نمود خدمت ایشان
 حضرت امام رفیع الدین را فرمودند که شمارفته متوجه کیفیت واقعه شوید چنانچه برادر شما از طرف سلطان
 مامور تعمیر است از جانب ما شما مامور باشید خوشی از دست مبارک خود با ایشان دادند و فرمودند که
 بدست خود و در بنا گذارند چون خدمت ایشان بامر شد خود بدان سرزمین شدند و خشت را در بنا قلعه
 گذاشتند و متوجه کیفیت حال شدند معلوم نمودند که حضرت شیخ شرف الدین بوعلی قلندر قدس سره را
 از نادانستگی به بیچارگرفته بودند چه ایشان خود را پوشیده بودند کسی ایشان نمی شناخت و از غیرت طینی

بنائی قلعه را بہر شب نہیدم میساخت خدمت امام رفیع الدین شیخ مذکور را در یافتہ عذر تقصیر بر او خود
خواست خدمت شیخ و نمود رفیع الدین بیاس خاطر تو این شہر چند روز آباد باشد والا تا قیام قیامت
آبادی این را نیگذاشتم بعد ازان چون قلعه مذکور بانصرام رسید سلطان فرمود کہ این قلعه بتصرف امام
رفیع الدین آباد شدہ است خدمت ایشان آنجا سکونت واقامت نمایند و محصولات آنرا صرف فقرا
خود کنند ازان روز سکونت اسلاف مجددیہ در ان بلدہ سرسند مقرر شد ایشان مدت حیات خود
آنجا بودند بعد رحلت تربت ایشان بیرون شہر مذکور نمودند بہر چند الحال از کثرت آبادی شہر
در میان شہر در آمدہ بعد نسل بعد نسل تا زمان حضرت مجدد الف ثانی قدس سرہ در آنجا سکونت
مقرر شد وَالْعِلْمُ عِنْدَ عَلَمِ الْغُيُوبِ بر این حکایت ختم مقدمہ کردہ شروع در
مقصد کتاب نمودہ می آید وَهُوَ الْمَوْفِقُ لِلتَّكْوِينِ۔

فصل اول

در ذکر بعضی از عقاید مرضیہ و عادات سنیہ حضرت ایشان و بیان برخی از مکارم
اخلاق کہ او سبحانه و تعالی بکمال عنایت خویش حضرت ایشان را بان ممتاز گردانیدہ بود
عقیدہ مرضیہ آنحضرت موافق آرای صابئہ الہدنت و جماعت بود در مسائل مختلف فیہا بین اہل
و الماتریدیہ حضرت ایشان بر وفق حضرات متقدمین مقبلس انوار جماعت متبرکہ کہ ماتریدیہ می شدند
و شیوہ سنیہ حضرت ایشان قدس سرہ اتباع سنت حضرت خیر البشر علیہ صلوة اللہ الیک
الاکبر و اتباع شریعت مطہر منگی بود مخالفت ذرہ ازان گناہ عظیم میداشتند و خوشنودی و رضای
حضرت الہی جلشانہ و حضرت رسالت پناہی صلی اللہ علیہ وسلم منوط باین متابعت شریعت می شدند
و قول سعدی شیرازی را بسیار بزبان مبارک می آوردند و محال است سعدی کہ راہ صفا

توان یافت جز در پی مصطفی و از بدیع محترمه حتی الامکان اخترازی میفرمودند حتی در امور با حقه ملبس مسکن
 و مطعم و مشرب که مخالف عادات سلف صالحین مروج اهل زمان شده آنرا هم نمی پسندیدند و اکثر بر طریقت
 متقدمین و سلف صالحین عمل میفرمودند چنانچه عنقریب در ذکر عادات ایشان واضح خواهد گشت و در
 فروع مسائل فقهیه پیروی و تقلید امام همام صوفی صافی سراج الائمة حضرت امام عظیم ابوحنیفه کوفی
 رضی الله تعالی عنہ می نمودند و از قول مفتی به ایشان سر مو تجاوز رونمی داشتند با وجود این تعصب مذمبی را گاهی
 بخاطر مبارک خود راه نمیدادند تعظیم و توقیر مذاهب ثلاثه بحد کمال می نمودند و اسما مبارک مجتهدین را کمال
 ادب یاد میفرمودند و حتی را در میان همین مذاهب اربعه می دانستند لکن مذہب حضرت امام عظیم ایشان
 ابوحنیفه را افضل و اولی می دانستند و میفرمودند وَ كَلَّمَ رَسُولُ اللَّهِ مَقْبِسُ عَرَفَاتٍ مِنَ الْجَمْرِ
 اَوْ شَفَا مِنْ لِلَّيْمِ و میفرمودند الْجَهْدُ يَحْطَى وَيُصِيبُ در صورت خطایم او ما جور است -
 و مناقب هر یکی فوق التخریر بیان میفرمودند علی الخصوص در زهد و ورع و تقوی حضرت امام احمد بن
 حنبل رحم حکایت های عجیب و غریب بیان میفرمودند و بعضی مواضع که لفظ ظاهر حدیث شریف مخالف
 فتوی می دیدند عمل و فتوی بر حکم مذہب میفرمودند و بیان میفرمودند که احوال و اوضاع آن سرور علیه الصلو
 و السلام صحیح و مستقیم و مانع و منسوخ و مؤمل و محکم و مقدم و مؤخر حدیث بحضرات مجتهدین رحمهم الله تعالی بهتر
 معلوم است و موارد احادیث و اسباب آن بسبب و فویر علم و کمال تقوی و قرب زمان مع صحت و تم
 رواة بحضرات ایشان نیک روشن است و او شان جزا هم الله تعالی عنا بجان کوشیده اقسام احادیث
 و رواة آن و قوایی که سبب در و احادیث شده هستند و احادیثی که مختلفه الحکم دارند شده هستند آنهمه را
 بهم سنجیده بعون الهی مذہب خالص و لب لباب را از آن سنجی کرده کشیده هستند و برای ما عاجزان که مستقیم
 بدان دور افتادگی مستقیم و از تنقیح اقسام احادیث عاجز هستیم طراط مستقیم اسهل و آسان نموده و محل
 این بارگران بر خور و درشتند انذبحنا هم الله تعالی عنا وعن سائر المقلدین احسن الجزاء

و میفرمودند کمال زهد و ورع و تقوی ایشانرا نظر باید کرد و کثرت علم و قوت و راک استنباط جزئیات حضرت
ایشانرا ملاحظه باید نمود با چنین فضائل حمیده و اوصاف پسندیده که از طرف مبدی فیاض برایشان
موجبیت جامعیت ظاهری و باطن فیض شده است هیچ عاقلی این وسوسه را بخاطر خود راه ندهد که ایشان
حق را دیده و با عنایت اغوای شیطانی و هوای نفسانی از ان چشم پوشی و تجاوز نموده رای خود را مقدم
بر حدیث شریف نبوی صلی الله علیه و اله و سلم دانسته حاشا و کلاظن سو بر این چنین اکابر دین که هر یکی
رکنی از ارکان شریعت است و قبه شریعت غار بر همین چهار ارکان برپا و قائم است باعث خذلان
و سوء اعتقاد و تعطیل اصول دین مبین است بِنَا لَهِ اللهُ سُبْحَانَ هَذَا الْبُكَارِ الْعَظِيمِ
حضرت امام ابو حنیفه رضی الله تعالی عنه و عن سائر المجتهدین که جویت فکرش و وقت استنباطش
باعث آن گشته که قاصر همان ایشانرا و جامعش را اصحاب الرای میگویند میفرماید اِذَا صَحَّ الْحَدِيثُ
فَهُوَ مَذْهُبِي پس بدگران چه رسد علمای ظاهری اهل زمان که بدان بعد متمسک شده هستند و در امور
مشتبیه فضلا عن المباح وَالرَّحْمَةُ بَلْ فِي الْحَرَمِ الْفَطِيحَةِ منهب میباشد سطرهای چند از
کتب حدیث دیده و بران مغرور گشته خود را مجتهد قرار میدهند و از تقلید و اتباع سراج الامة امام ابو
حنیفه و امام شافعی رضی الله تعالی عنهما و عن سائر المجتهدین عارمیدارند و بقول هُوَ رَجَالٌ وَخَنُ
رَجَالٌ می نمایند و نمیدانند که اگر چه بکلمه بشریت شریک ما روین هستند اما چه نسبت خاک را با عالم پاک
خوش گفت آنکه گفت نه کار پاکان را قیاس از خود بگیرد اگر چه باشند در نوشتن شیر و شیر به انتقی کلام
التشريف بالمعنى حضرت ایشان تعظیم علماء کرام بسیاری نمودند و طالب العلمان را بخواندن علم ترغیب
بسیار میفرمودند حضرت ایشان توفیر و تعظیم سادات و اہلبیت آن سرور دین و دنیا علیه الصلوة والسلام
را بحد کمال می نمودند توفیر علماء را حق خدای دانستند و تعظیم اہلبیت کرام را حق رسول اکرم صلی الله علیه
و آله و سلم میفرمودند و محبت اہلبیت و حضرت امه اثنا عشریہ رضوان الله علیہم اجمعین را فرمودند

وامان خود و باعث نجات آخرت میدانستند و مضمون حدیث شریف رامیفر مووند که اہلبیت آنحضرت
 علیہ الصلوٰۃ والسلام چون سفینہ نوح است علیہ الصلوٰۃ والسلام بہر کہ دران در آمد و تختیش را و ر شود بدو دل
 خود قرار داد نجات یافت بہر کہ ازان تکلف و تقاعد نمود ہلاک شد و قصیدہ حضرت مولانا احمد جام
 قدس سرہ را گاہ گاہ بشوق تمام میخوانند و آن این است - قصیدہ

<p>از پی حیدر حسن ما را امام ورہ نما است خاک نعلین حسین اندر دو چشم تو تیاہست دین جعفر بر حق است و ندب موشی رویش است گرنقی را دوست داری در ہمہ ندب رویش است ذرہ از خاک قبرش درو سندان را شناس ہچو مہدی یک سپہ سالار و عالم کجا است احمد جامی علام خاص شاہ اولیا است</p>	<p>اس زہر حیدرم بہر لحظہ در دل صد صفای ہچو کلب اقتادہ ام در آستان بو الحسن عابدین تلج سرو باقر و چشم روشن است پیشوای مومنان است ای مسلمانان نقی ای موالی وصف سلطان خراسان راشنو عسکری نور و چشم عالم است و آدم است شاعران از بہر سیم وزر سخنہا گفتہ اند</p>
---	---

اوصاف و مناقب حضرت ایشان از ہمیشہ بسیار میفر مووند و ہر کی را در وقت خود قطب وقت میدانستند
 حضرت ایشان اصحاب کرام رضی اللہ عنہم را افضل الائمہ میدانستند و مرتبہ اولی صحابی را بر ولی کامل
 فوق میدانستند پس از اصحاب فضیلت مر حضرت تابعین را می پنداشتند و اختلاف اصحاب کرام را
 بر محامل نیک فرود می آوردند و کسی از ایشان نسبت ناشایستہ میکردند و ہر کی را بمضمون اصحیح
 کالنجوم یا یہم اقتل یتم اھتد یتم و بکرت صحبت حضرت خیر البشر محمدی دانستند و اگر از کسی
 بظاہر خطائی سرزد شدہ باشد آنرا خطا و اجتہادی می دانستند و مر جو ثواب میفر مووند تفصیل بعضی اند
 اصحاب کرام رضی اللہ تعالی عنہم بر بعضی بہ ترتیب عقائد اہلسنت و جماعت میفر مووند کہ اول اعلی فضل نامی
 اصحاب علی الاطلاق افضل الناس بعد الانبیاء رفیق رسول اللہ صلی اللہ علیہ و آلہ وسلم فی العسر والیسر

وعلیفته علی التحقیق سیدنا ابی بکر الصدیق رضی اللہ تعالیٰ عنہ می باشند بعد از ان انفضیلت وکلیت ثابت است لکن اعز الله به الإسلام وكان رأيه موافقا للكتاب الناطق بالصواب إمام الأعدالین و أمیر المؤمنین سیدنا عمر بن الخطاب رضی الله تعالی عنه بعد از ان انفضیلت ثابت است لکن استجبت منه ملكة الرحمن جامع سور القرآن أمیر المؤمنین سیدنا عثمان بن عفان رضی الله تعالی عنه بعد از ان فضل حضرت جناب شمس المشارق والمغارب منظر العجائب والغرائب أمیر المؤمنین سیدنا علی ابن ابی طالب کرم الله وجهه الشریف در ضی عنه را ثابت است و در مسائل مختلفه و مناقشات اصحاب کرام چون اختلاف حضرت امیر معاویہ رضی اللہ عنہ با حضرت امیر المؤمنین علی کرم الله وجهه حق را بجانب حضرت امیر مبد استند و طرف ثانی را مجتهد مخطی فی اجتهاد و میباشند و در شان زید بن علی علیه ما یتحققه نیز سکوت می در زیدند و لعن را بر او سخن نمی شنوند و از لعن اختر از بسیار میگردند و میفرمودند شناسی که از و بظهور رسیده و وقالمعی که او ترکب آنها گشته لائق هزار گونه طعن و توجیه است اما چونکه اهل لا اله الا الله بود شاید که بر قباحت خود نام شده تائب شده باشند پس حکم کریم ان الله لا یغفر ان یتشرک به و یغفر ما دون ذلك لمن یشاء احتمال است که توبه اش قبول شده باشد پس لعن با راجع بلا عن خواهد شد حدیث نفیس المؤمن لیس بلعان را ملاحظه نموده و لعن که او بر کفر مرده و قادر لعن گفتن بر کافر کدام نواب مرتب است هر گاه بر لعن ابی جهل و ابی لهب که بدعت بر کفر مرده اند کدام فائده مرتب نیست پس در صورت عدم قبول توبه زید هم هیچ فائده بر لعن او مرتب نمی شود با وجود آنکه رحمت وسیع حضرت الهی تقاضای غفران جمیع کبائر و رنگ صفائے میکند اگر گنا مان کبائر مر جو الغفران نشوند پس احوال ما عاجزان که بر سر سرور گنا مان کبائر و صفائے مستغرق هستیم چگونه خواهد شد اگر کبیره زید موجب لعنت شود کبائر دیگران چرا موجب آن نشود

و عقیدہ اہلسنت و جماعت چنان است کہ صاحب کبار کافر نیست اگر چه گناہش بحدی رسد کہ
فوق آن تصور نباشد و امیکہ فعل گناہ بروجہ استخفاف نباشد و از زیر پستخفاف امور استثنیہ
بہ ثبوت نرسیدہ و اگر موجب مفہوم بعضی روایات استخفاف گناہ کہ موجب کفر است از دور وقتی
صاورشہ رجوعش و در وقت دیگر اغلب است کہ اہل قبلہ بود و العلم عند اللہ سجانہ بہر حال تسلیم
و تسلیم امور بحضرت حق تعالی است جلش از سکوت اولی و انجی است خوش گفت آنکہ گفت
بہ تہدید اگر بر کشد تیغ حکم بہمانند کترو بیان صم و بکم و اگر درود یک صلائے کرم بہ
عزیزیل گوید نصیبی برم بہ انتہی بالمعنی حضرت ایشان کرامات و خوارق عادات اولیا کرام
قدس اللہ ارواحہم کلی قبول میکردند و بر کسی اعتراض نمیکردند تا کہ مخالفت شریعت مطہرہ کی
از وظہور نرسید و اگر از اولیا کتل معروفین کلام نکتہ بطاہر مخالف شرع و کتابی بنظرش می آید یا
حسنہ میفرمودند و در حالت سکر ایشان را معذور میداشتند حضرت محبوب سجانی پیر پیران و شکیبکیان
حضرت پیر صاحب الملقب بسید الجن والانس مینمودند و او نشان را مرشد خود میگفتند و زیارت
اولیا کرام رضی اللہ عنہم از مسافت بعید میرفتند یا و دارم کہ در سنہ یکہزار و دو صد و نو حضرت ایشان
از قندار تشریف فرمودہ بودند و در مسافری ملک سندہ بودند ارادہ زیارت حضرت شیخ معین الدین
چشتی قدس اللہ تعالی سرہ کہ در شہر اجمیر قدمباکش مشہور و معروف است مصمم گشت از راه عمکوٹ
بعوضہ نفر فقہ و مخلصان در ریگستانہائی ہنود بہ کالیف و خرچہائی بسیار بہ شہر جوہ پور رسیدند
و از انجا بہ اجمیر تشریف بردند چند روز در انجا توقف فرمودند باز از ہمین راہ پس بسواری تھران
بہ عمکوٹ رسیدند رفت و آمد تخمیناً در چہل روز واقع شد بندہ راقم الحروف را کہ بعمر دوازہ سالگی بود نیز در آن
سفر ہمراہ خود بردہ بودند زیارت تبرکہ سر بند شریف ہر را تشریف بردہ بزیارات دہلی و در وقت تشریف
بر بردہ ہستند و ولایت خراسان کہ سکونت میداشتند زیارت اولیا آن بلا و خواہ دور خواہ نزدیک

میرفتند زیارات اولیا غزنی تشریف فرما شده بودند شوق زیارات اولیا سرت حد بسیار مشتند
 در پس میت خیرات ما و بخشیدن ثواب حتمات قرآن شریف میفرمودند و اعراض اولیا کرام می نمودند
 و انقطاع روح که در پس میت معمول است می نمودند و تا کید تمام بدان امر میفرمودند و در صحن سلکوت
 مدینه مطهره علی صاحبها الف الف صلوة و تسلیم و تحیت با تشریف چون مسجد قبا و زیارت سید الشهدا
 حضرت امیر حمزه رضی اللہ تعالیٰ عنہ بسیار تشریف میبردند حضرت ایشان خود را سر سترهم و ناقص
 می پنداشتند و اعمال خورا ناچیز متصور می نمودند و از خوف الهی شب و روز ترسان و لرزان می
 حضرت ایشان از صاحبنا جنس علی الخصوص از صحبت اہل ابواء مذابب مختلفہ باطلہ چون ثانی
 و شعی و معتزلی و غیر ذلک من اصناف اہل البدع منع بسیار میفرمودند و این صحبت را زہر قاتل میدانستند
 و میفرمودند کہ سے نخست مو عظمت پیر می فروش این استہ کہ از صاحبنا جنس اختر ز کنیہ
 پچمین از صحبت موم بی دین و کسانیکہ در شریعت شریف تہا ون میکنند منع کلی میفرمودند تا کید
 بلع و زجر شدید میکردند حضرت ایشان از صحبت سلاطین زمان منفرد کلی میداشتند در وقت
 سکونت ولایت قندار کہ حکام وقت مسلمانان و معتقدین طریقتہ شریفہ بودند ہم گاہی مجلس آنها
 تشریف نبرده اند الامرۃ او مرتین فی جمع عمرہ بضرورتہ لایجد عنہا بندا و اگر کسی از آنها بخند متش می رسیدند
 لاجار بقدم صورت با او ملاقات می نمودند حضرت ایشان در کرام و تعظیم اصناف سعی بلع میفرمودند
 و بذات شریف خود با وجود کمال ضعف منقصدی خدمت اصنیاف می شدند و در عسر و یسر جمع گاہ
 اجتماع اصنیاف بر خود تقیل نمیداشتند و بسا اوقات اصنیاف در وقتی می رسیدند کہ تقسیم طعام بد گیران
 شده میرفتند آنچه برای خود از طعام حاضر می داشتند بہ ہمانہا حاضر میفرمودند و خود با دنی چیز کفایت
 میفرمودند و حقوق ہمانداری ہر کس بہ وفق حالت فقیری خویش از واجبات دانستہ او میفرمودند
 حضرت ایشان در اجتماع کتب بجان ساعی می بودند ہر وقت کہ کدام کتاب فروختنی میدیدند

حتی الامکان در خرید او میکوشیدند اگر چه همان نسخ کتاب پیشتر در کتب خانہ خود موجود میداشتند تا هم اکثر جمع میکردند و از قول حضرت والد ماجد خود نقل میکردند اگر نسخ کتاب صحیح بدست آید گزشتش نباید کتابها نادر الوجود در کتب خانہ خود جمع نموده بودند روزی نقل میفرمودند که در سفر سوّم که زیارت حرمین شریفین مشرف شده بودم انداز سه صد ریال یا قدری بیش و کم برای زاد و مراجعت همراه مانده بود سه چهار نفر ضیق که مؤنت زاد و راهش هم بر ما بود همراه داشتیم چون که به باب السلام مکہ معظمہ زاد و آمد شرفا و عطا که محل فروخت کتب آنجا است رسیدیم و بدکان شیخ یحیی که کتب فروش مشهور بود ششم و کتابهای عجیب نادر دیدیم که در مطبع مصر در چاپ آمده بودند بی اختیار شده آنچه دیشتم از مبلغ همه را در قیمت کتابها صرف نمودم و در صندوق پر شدند رفا از باعث سختی سفر حجاز از دادن بمالغ منع نمودند و میگفتند که هنوز سفر مدینه مطهره علی ساکنها الصلوٰۃ و التسلیات در پیش است چونکه شما و جوہات زاد و راه اینجا صرف کردی ما چه خواهیم کرد در فقار اعد کردیم که کتابهای عجیب را دیدیم بی اختیار شده در خرید آوردیم او سبحانہ و تعالیٰ همگنا از کافی است انشاء الله بوجه خوب خواهد رسانید تا کہ بفضل او سبحانہ و تعالیٰ چنان کشایش غیبی رود که سفر مدینه مطهره هم بحکمال آسایش میسر شود و باز تا بند رسیدی ہم جمعیت رسیدیم با وجود کثرت جمع آوری کتب چند کتابی که هنوز دستیاب نداشتند تمنای آن از حد داشتند چون تفسیر در منشور و تاریخ امام یافعی و ربیع الابرار محشری و امثال آن اما تفسیر در منشور و آخر و قافله بحمد الہی بدست آوردند در سنہ یک ہزار و صد و چہار کہ در این ایام حضرت ایشان بمعنا متعلقا سکونت پذیرد مدینہ مطهرہ علی ساکنها الصلوٰۃ و السلام بوده اند در موسم حج کہ در نہایت شدت گرمی پیش آمد حضرت ایشان مجر و ارادہ حج نمودند بندہ کمترین خادمان خود را نیز در خدمت خود داشتند و راقله مختصر احرام حج بستہ بجزم آستانہ بوسی جمعگی روانہ شدیم در آن سفر نقد شوق و ذوق حضرت ایشان بنسبت حرمین شریفین در دیدن آمد کہ قلم از تحریر پرخی انسان عاجز است بہر حال ^{جو} بود

سختی راه و شدت گرمی حجاز که برواقفین آنجا پوشیده نیست بندش راه از شورش قطع الطریق بدوی بحد کمال بود اما حضرت ایشان با هزار مشقات بکمال صبر و تحمل و تکرار گزاری میگذرانیدند تا که با نجیر و العافیة بشرف آستانه بوسی حرم محترم مکی مشرف شدیم بعد ادای مناسک حج پس عازم مدینه مطهره متبرکه که مذکور گردیدیم در حین وداع گذرا از باب السلام واقع شد بر دکان کتب فروش قدسی توقف فرمودند صاحب دکان تفسیر اتقان که در آن اوقات لطیف شده بود بنظر ایشان در آورده حضرت بکمال رغبت خرید فرمودند و بان خیلی مسرور بودند فقیر کاتب الحروف هم کجاوه بود در آشنای راه چونکه نماز عشا پایان شده نماز ادا نمودیم چنانچه عادت حضرت ایشان بود که نماز را در وقت خود بهر حال ادا میفرمودند و جمع صلوة چنانچه اهل حرمین بر آن فتوی در سفر چطر میدهند اولی و احسن نمیداشتند پس از سواری او عجبه ماثوره خوانده بنده را فرمود که الحمد لله این تفسیر اتقان هم بدست رسید حالانکه اقدام جمله تفاسیر که زود موجود شده هستند مکن که ما اسمایش بر شما یاد کنم حضرت ایشان میفرمود و بنده شما میگویم و از بیست و پنج تفسیر زیاده در شمار آنداز احادیث و فقه و علم آله چون صرف و نحو و منطق و علم کلام و معانی و ریاضی و هیئت و اخلاق و سیر و سلوک و تاریخ و غیره از علوم نا دوره شروع و متون و حواشی و تعلیقات نسخهای متعدد میداشتند حضرت ایشان شرای متقدمین را عارفین کاملین نمیدانستند علی الخصوص حضرت مصلح الدین سعدی شیرازی قدس سره را از کمال اولیا میدانستند و میفرمودند بزیلیات و سخاریات که مردم منسوب بحضرت سعدی می نمایند اکثر از اقراآت بعض متاخرین است اینقدر بود که حضرت شیخ حسن الخلق و خوش طبع بودند کتاب خواجه حافظ شیرازی را خیلی دوست داشتند و در لسان الغیب میفرمودند حضرت مولانا جامی را از اولیا میدانستند حضرت ایشان چهار رکعت مطلق که آنرا آخر ظهر الحمد میخوانند بجز حرمین الشریفین بطریق و جوب میخوانند و بر منکرین آخر الظهر بطریق تشدید کار میکردند و میفرمودند که در کتب فقه شرط ادا رجمه که مقرر کرده هستند همان شرط

در ماسوا می مسجدین مطهرین مکی و مدنی ز اوها آمد تعالی شرفاً و عظماً غیر موجود است علی الخصوص در سلطنت
کفار اما از باعث آنکه نماز جمعه نشانه ایست از علامات اسلام ترک آن نباید کرد و بهر حال باید خواند
و بعد آن چهار رکعت مقیم را و دو رکعت مسافر را و خوباً و فرضاً باید خواند نقل میفرمودند که در بندر جدّه
که شهر عظیم است و پادشاه اسلام هم در آنجا آمد و شرف آنجا را بجماعت میخوانند و احناف فرادی میخوانند
مردم سنی و نادان دلیل میکنند که در یک وقت دو فرض چه طور جمع میشوند نمیدانند که اجتماع در
فرض نیست بلکه اجتماع بدل و مبدل منه است زیرا که در مبدل منه شک واقع شد که آیا صحیح و قوی
شد یا نه بلکه اغلباً آنکه بسبب عدم موجودی شرط و طایفه صحیح واقع شد لاچار بدل در عرضش باید خواند
چنانچه اگر کسی وضو بآب مشکوک نماید بدش که تیمم است هم لازم که بجا آورد اهل ورع و تقوی را باید
که هیچ وجه درین تکامل نکنند حضرت ایشان مدار اسلام و نجات اخروی را موقوف بر صفای عقیدت
و خلوص نیت میدانست اعمال ظاهری را در آن مدخل نمیدانند اگر کسی بسبب ظاهر بزرگوار گونا
تقوی دور خود را ظاهری ساخت و در عقیده اش زینج و کجی می فهمیدند یا از حالتش میل بندهایب
اهل امو امیدانند آن تقوی را باعث فذلان و خسران او میدانستند و اگر انواع منکرات مبتلا
میدیدند اما عقیده اش صاف موافق مذہب اہلسنت و جماعت میدانستند امیدواری بسیار
برایش میداشتند رَبَّنَا لَا تَزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ
حضرت ایشان تقاضای خیر را بسی مذموم میدانستند اگر چه آن تقاضای نسبت کافر مطلق صادر میشد
زیرا که عواقب امور مستور است وَلَا يَأْمُرُ بِالْعَدْوِيَّةِ إِلَّا الْقَوْمُ الْخَائِرُونَ حضرت ایشان قبول همه
کافرو و توحید او چنانچه معروف اهل زمان است که اشاره بدست نمودن است روا میدانستند و تسلیم
در آن خفت وین متین نباشند و إِذَا حُجِّتُمْ بِحُجَّتِهِ فَيُؤَيِّسُكُمْ مِنْهَا أَوْ رُدُّوْهَا رُدُّوْهَا رُدُّوْهَا
دلیل میگرفتند حضرت ایشان بلا دهنده و بند را حکم در عرب یا در اسلام بسبب اختلاف علماء درین

نیز موند و سکوت بگرداند اگر کسی از اخذ مال کافر متوطن این دیار استفتا بکند میفرمودند هذا
 مَا يَعْلَمُ وَيَكْتُمُ حضرت ایشان نامی لفظ اسم مبارک الله را برسم خط عربی مینوشتند و از نوشتن برسم
 خط فارسی منع میفرمودند و اگر همین لفظ مبارک در تخریر کدام کتاب زائد پیدا بیدند محو میفرمودند و
 قلم بران میکشیدند بلکه دائره بران می نوشتند مراعاة للاطب و همچنین در خوانانیدن کتاب همین
 لفظ مبارک اگر مضاف بیا بدخول حرف جر می افتاد و ترکیب نحوی بجای مجرور محمود میفرمودند
 بر گاه نام مبارک آنحضرت سرور دین و دنیا در تخریری آمد و در شریف بطریق رمز به لفظ صلعم نمی نوشتند
 بلکه مفصل صلی الله علیه و آله و سلم می نوشتند حضرت ایشان وظیفه قرات کلام الله بسیار میکردند
 علی الخصوص در ماه مبارک رمضان یا در سفر کشتی اما در آخر عمر اکثر اوقات معروف ببطالو تفسیر
 جلالین و نقل حواشی حمل و دیگر تفاسیر بر نسخه جلالین قلمی خود میداشتند سخات کلام الله را بنوع عجیب
 ترتیب داده بودند و ادعیه مانوره بسیار در آن جمع فرموده بودند و فصل ثالث انشاء الله در بحث
 اوراد حضرت ایشان بالاستیفان ذکر خواهد شد حضرت ایشان بر قرات دلائل الخیرات حسب الطائفة
 مدیونست مینمودند نسخه دلائل الخیرات که از دستخط محمد و محمد شمس تومی سندی در ملک میداشت
 قرات میفرمودند قرات حصن الحصین را اکثر بخود لازم میداشت علی الخصوص در سفر قصیده
 مبارکه برده را اکثر الاوقات در سفر و حضر میخواندند قصیده بانتم سعادتیم در اوراد پویه خود مقرر
 میداشتند و آنرا به سبب شرف سماع آنحضرت علیه الصلوة والسلام بر دیگران شرف و فضیلت
 میدادند و تشریح آن بسیار مطالعه میفرمودند بلکه یک تشریحی خاص به لغت عربی تالیف میفرمودند
 تا با تمام نزدیک و دستانه بکنار روزه صد روزه که در جوار پراوردیم محترم مدنی علی سکر کنه من الصلوة
 افضلها و من السليم اكلها سکونت میداشتند بر قرات و در شهر پور به شفا لامراض که از تالیف
 جناب حضرت خواجہ بزرگ قدس سره میباشد مواظبت بسیار میکردند حتی که در تمام ایام جواران

محترم روزانه یک ختم او میفرمودند و میفرمودند که برای علاج فرض قلب میخوانم شاید که به بین حضور از نور
شفیع بوم الحشر علیه صلوة اللہ الملک لاکبرین علاج قلبی صورت پذیر شود حضرت ایشان تصدیق کامل
یا مخبر بالغیب چنانچه بعضی متصوفه زمان آن مبتلا هستند کفر سیدانستند و نهایت مراتب کمال را
اتباع سنت سنیة حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ و آلہ وسلم میدانستند و میفرمودند که محال است
سعدی که راه صفایه توان یافت جز در پی مصطفیٰ: حضرت ایشان احترام حرم مطهر مدنی و رعایت
آداب آن بلذه مطهره نوعی بینمودند که فوق آن تصور نباشد و در روضه مشرفه حرم مدنی گاه گاهی حاضر
می شدند اکثر دراز روضه مشرفه متوجه بدو زانومی نشستند و در خود میخواندند و میفرمودند
هر چه باشی باش اما اندک بیدار باش . با خدا و پوانه و با مصطفیٰ بشمار باش :
از خدمت والد بزرگوار خود نقل مینمودند که در عین سکونت مدینه مطهره هر گاه که بحرم محترم می آمدند در
باب السلام دست بسته استاده می شدند و پیشتر آمدن را طاقت نمیداشتند بی س او تا بصیبت
از لطف الهی : بنه بر سر بر و هر جا که خواهی : اما بیان عادات حسنه و مکارم اخلاق که او سبحانه و تعالی
حضرت ایشان را آن ممتاز فرموده بودند نه بحدی است که در حیطه تحریر و حوصله تقریر گنجد و از واقفین احوال
ایشان این سخن بیخ پوشیده نیست بلکه بیان حسن خلق و نفع رسائی خلق اللہ حضرت ایشان بر هر کس
کاشمیس فی راجعہ النهار روشن و پویا است تفصیل آنها تحصیل حاصل است بهر دو قبول منکران
کاری نیست و به تفویض متعصبان زمان غرضی نه مطلب میکنم کتاب الحروف عرض احوال بحال
و منصفان است اگر کسی بنظر انصاف بیند امید است که احوال ماسیاتی را بر محض مبالغه عرفی
حمل نخواهد نمود بلکه با کتفارا تم نقطه از رویای محیط لب خواهد کشود فنقول و بیا لله التوفیق
اما آنچه قوت علمیه حضرت ایشان است پس فصل ثانی خاص برای ایضاح این مطلب موضوع شده
از انجالی بحقیقت آن باید برو و حضرت ایشان اخذ علوم ظاهری در شهر قندار در حیات حضرت قیوم زمان

والد باجد ایشان قدس سره بعضی از خدمت حضرت والد خود بعضی از فضیلتی وقت چون علامه
وقت اخوند حبیب الله قدساری مصنف معتتم اصول و فرزند کبیرش شیخ عبدالرحیم اخوندزاده و غیر
نموده و اجازت مائی احادیث در زمین شریفین از علماء آن دیار مبارک نموده بعضی را از خدمت
جناب حضرت شیخ عبدالغنی مجدوی ساکن مدینه مطهره علی ساکنها الف الف صلوة و تحیة برادر حضرت
شیخ احمد سعید مجدوی دہلوی حاصل کرده و بعضی از خدمت شیخ عبدالسراج مفتی احناف حضرت
ایشان میفرمودند کہ در سالی کہ سہ عیال بخدمت حضرت قبلہ گاہ خود زیارت حرمین شریفین شرف
شدہ بودم حضرت قبلہ گاہم قدس سره مرا بحضور درس سید شیخ احمد دحلان رامسر میفرمودند و میفرمودند
کہ تقریر او در نہایت فصاحت و بلاغت است و آن سنہ یکہزار و دوصد و شصت و نہ بود و اتم الحروف
میگوید کہ این بندہ بخدمت حضرت ایشان در سنہ یکہزار و صد و یک کہ شرف زیارت حرمین شریفین
شرف شدہ بود بخدمت شیخ احمد دحلان رسیدہ بود حضرت شیخ بحد کمال معروضت نمودند و در بیان
حلقہ او اعیان علمائی کہ معظمتی نشستند و تبرکات چیری از صحیح بخاری درس میکردند از کمال ضعف
تقریرش بہ تکلیف در فہمیدن می آمد حضرت ایشان میفرمودند کہ سند و اجازت حدیث شریف
الرَّحْمٰنُ يَرْحَمُهُمُ الرَّحْمٰنُ اِرْحَمُوْا مَنْ فِي الْاَرْضِ يَدْخُلْكُمْ مِّنْ فِي السَّمٰوٰتِ از خدمت شیخ
عبدالسراج مفتی الاحناف حاصل کردہ ایم اما کمال توکل حضرت ایشان بر رحمت حضرت
الہی چنان بود کہ اگر در امور دنیوی بسی از املاک حضرت ایشان ہلاک و تلف می شدند از ان بخاطر شرف
پس عیار و کدورتی نمی رسید و در بیچ حال در عسر و یسر کسی از اہل و ول تصریح کا و تلویکا اشارہ مدد و اعطا
می نمودند روزی نقل فرمود کہ در سفر اولین جاز کہ بہ خدمت حضرت قبلہ گاہ خود بودم سرانجامی
امورات تمامی عیال و متعلقات متعلق باین فقیر بود چونکہ معاش آن دیار خالی از تنگی نیست چنانچہ
از واقفین آن بلاد مخفی نیست ما بقدر کفایت کار میکردم حضرت قبلہ گاہم قدس سره روزی ازین باب

مطلع شدند فرمودند که اینچنین نباید کرد و الشیطان یعدکم الفقر ویأمرکم بالفحشاء والله یعد
مغفرة لمنه وفضل تلاوت نمودند و فرمودند که بر این عمل باید کرد و بعد از آن این خوف از خاطر بالکلیه
رفع گردید و عمل حضرت ایشان در این باب بضمون کریمه لا تجعل یدک مغلولة الی عنقک و
لا تبسطها کل البسط فتقعد ملوفاً تخسوراً می بود از اسراف مال یعنی اجتناب می نمود و از انفاق
بسیچگاه دل تنگ نمی شدند و از تلف مال ریخته و پیریشان نمی شدند و میفرمودند یربک ما اعطی
و یربک ما اخذ و در هر حال صابر و شاکر می بودند بکلمه آنکه این جهان دار الایتملا است و استبدال
علی الانبیاء و الاولیاء مشهور است بقضای الهی تلف اموال بحضرت ایشان بسیار می نمود
بر این مدعا نقلی بخاطر رسید تمثیلاً بیان آن می رود تا که ناظرین رساله شریفه باقی احوالات توکل حضرت
ایشان را بران قیاس نمایند که مشت نمونه خروار است و آن این است که در ایامی که حضرت
ایشان بجهت عیال و اطفال و متعلقات سکونت حرمین شریفین میباشتمند و مدت چهار سال
دو ماه و کسری در آن ولایت شریف توقف فرمودند بعد از بقضای الهی و اشاره حضرت رسالت
پناهی صلی الله علیه و آله وسلم عزم پس آمدن ملک سنده و خراسان بصرم شد برای خرج و مصارف
از ملک سنده اندک بیکه را رویه بد خرج مخلصین بخدمتش ارسال داشتند و در این مبلغ بدست سیٹ
بصرفند ہی که در بندر جده سکونت داشتند رسید چونکه سیٹ مذکور از مخلصین حضرت بود و عیضه بخدمت
عرض داشتند که اگر اجازت نشود همین مبلغ را در کار خود صرف نمایم که احتیاج قومی دارم باز وقت تشریف آوری
حضرت حاضر خواهم ساخت چونکه طبع حضرت ایشان بر این بود که سوال هیچ مسأل را در دست فرمودند
برایش اجازت نوشتند اراده آمد قبل از تشریف آوری حضرت به بندر جده سیٹ مذکور انتقال نمود
و به پسر خود صالح نام وصیت نمود که این مبلغ را بشرط ورود حضرت ایشان بخدمتش حاضر سازی چونکه
تشریف آوری حضرت ایشان به بندر جده بعزم معاودت واقع شد و از صلح مذکور بطلب مبلغ

نموده شد و از کم بختی و حب و نبوی بر مبلغ مذکور انکار و پیش آورد و ظاهراً ساخت کسار هیچ خبری نیست
بعضی متعلقان و رفقای حضرت ایشان در نهایت تشویش شدند که در اینچنین وقت تنگ که
جهاز هم تیار است و احوال دیار عرب هم نوعی است که دستگیری کردن مسافران کسی را عادت نیست
رسیدن بایان بچه نوع خواهد شد بهر حال بعضی از مریدین و مخلصین آنجا شخص مہو و را حاضر ساختند
و با او بنامی شدت و ترافغ و تخاکم کردند و در بند و بست تکلیف او شدند حضرت ایشان آنها را منع میفرمودند
و نصیحت میکردند و از طرف آن منکر عذر میفرمودند و از تکلیف دادن منع کردند و فرمودند که مبادا
او جزت بر قسم ناحق کند و متاع دنیوی نه شبان آن است که مسلمانی بر او نام خداوند تعالی جستانه بغیر
حق شرعی گیرد آخر الامر شخص مذکور را رامی داد و میفرمودند که کار سازی ما حق سبحانہ و تعالیٰ از جامی
دیگر خواهد کرد فَوَقَّعَ كَمَا أَخْبَرَ قَدِّسَ بِنُحْوَ حَقِّ سُبْحَانِہُ وَ تَعَالٰی دَرَانِ اِیامِ اِنْقِدَارِ فِتْوَحَاتِ پِشِ اَوْرِدِ كِ
بوجہ احسن و وسعت تمام سفر با تمام رسید بلکه بقایای همان فتوحات در مصارف بسیار دستگیری نمودیم
وَمَنْ يَتَّقِ اللّٰهَ يَجْعَلْ لَهٗ مَخْرَجًا وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ وَمَنْ يُّؤْتِكُلْ عَلٰی اللّٰهِ فَحَسْبُ
وَقَسْ عَلٰی نَبَا۔ اما جو حضرت ایشان با وجود کثرت اتفاق نبوی بود که هر جا که مستحق میدیدند یا کسی از
اہل تحقیق چیزی طلب می نمود هیچ وجه در اعطای آن بعد از الامکان تصور نمیفرمودند و بطیب نفس
ہر چه حاضر میباشند میدادند و معذرت بسیار به سائل پیش می آوردند و خود را در این باب مقصود میدانستند
علی الخصوص از رضائی اقارب از ہمہ مقدم میداشتند رعایت جوار ہی کمال میفرمودند اگر کسی را
در ان ضعیف الحال میدیدند سر او علانیہ در آمد او بجان میگوشتند اگر کسی از اہل عزت و خاندان
از گردش ایام بیدست و پانندہ و سر اسیمہ و پریشان حال بحضورش میرسد اگر چه پیشتر هیچ شناسائی از
شخص نمیداشتند آنرا بہر نوع رضی و خوشنود میساختند بمضمون اگر موعزیز قوم ذل خاطر خوبی
درضا طلبی او میکردند و در غرب کہ در دین این دیار است کہ سیکہ خدمت حضرت ایشان میرسد

و اما داد از خود یا از غیر بواسطه کتابت دلالت خیر نمیفروند اما حاصل بر نواسب زمان و سوانح ایام
 معین میبودند حضرت ایشان خدمت اصفیاء بحد کمال مینمودند و بذات خود مقصدی خدمت آنها
 می شدند بر فقر و مساکین رحم بسیار می کردند علوهبت حضرت در آشنای پوری و معاونت بر نواسب
 زمان بهمی بود که فوق آن متصور نباشد شخصی از اهل عزت و شرافت به سبب دور زمان مضطرب
 الحال شده بود و از تقاضای خرج حاکم وقت خوف بتکبر حرمت بر او آمده کسی را بخدمت حضرت
 ایشان فرستاد و کیفیت واقعه خود عرض داشت در احوال مدور آن وقت و جمعی که کفایت او کند نزد
 خود حاضرند شتند بهر حال در همان وقت چیزی از خود چیزی از جای دیگر بدست آورده برایش
 همان مبلغ بمو خطا عرض خواهدی فرستاد که کسی را از اعیان تا این وقت خبری نیفتاد و او اتمام حیات تقاضا
 آن بجای خود بلکه بزبان آوردن آن نمودند ازین گونه حکایات اگر در تخریر آید و عطا نامی مخفی حضرت
 ایشان در شمار آورده شود کتاب علمیده باید نوشت حضرت ایشان در اطعام و پرورش مساکین و
 ایتمام کوششش بلیغ می نمودند در گاه حضرت از پرورش سه چهار نفر یتیم خواه از خویشان خواه از
 مردم بیگانه گاهی خالی نمی بود و بر احوال یتیم ترحم بسیار مینمودند اگر کسی از خادم و غیره زجا و میکرد با
 منع و تشدید بسیار میکردند و میفرمودند که حضرت رسول خدا صلی الله علیه و آله وسلم در باب یتیم و صایا
 بیشمار فرموده نَعْمًا نَاو كَافِلَ الْيَتِيمِ كَمَا تَنِي فِي الْجَنَّةِ وَأَشَارَ بِالسَّبَابَةِ وَالْوَسْطَى حَيْثُ مَشْهُورٌ
 بر در گاه حضرت ایشان در میان دور ماندگان و زوی الحاجات افتاده می بودند می آسودند و
 حضرت ایشان نفس خود و تفقد احوالش میکردند و هر کسی را موافق طبیعت او و او را و غذا میفر
 می نمودند از خادمان و فقرا هر کس بموجب رضی خود مدتی که می نشست خاطر جوی او میفرمودند
 و اگر میرفت بقدر لیاقت او مد و میفرمودند در گاه شرفیش بلجا و ماوی مساکین و مضطرب
 صلواتی و عزیز پوری بحد کمال میداشتند مال خود هیچ گونه از آنها دریغ نمیفروند بلکه در تخمین

امور خود را مننون و مرهون احسان ایشان میدانستند و تکفل امورات خانگی ایشان بطریق کمال میفرمودند و تکفل امور عزیزان و اقربا را بر امور خود مقدم میدانستند اگر کسی از اقربا سر و زمین بفری می شدند از مسافت بعید برای اعاده و نذاوی او سفر می نمودند و اوقات بسیار آنجا اتقامت میفرمودند در مجلس حضرت ایشان ذکر حضرت و صاحبزادگان به صراحتی بطریق خفت نداشتند اگر کسی از طبیعت حضرت ایشان ناواقف بود وقت عادت اهل زمان چیزی در این باب لب میگذشت و حضرت ایشان بنوعی زجر و منع مینمودند که او از گفته خود ناوم و پشیمان می گشت اما تو صبح حضرت ایشان نهی بود که در این باب هر چه نوشته آید عشر عشیر آنرا احصا نمیتواند کرد و این معنی بر خاص و عام معصوم پوشیده نخواهد بود و بیان وصف حضرت ایشان متناز و وقت بودند از باعث کمال متابعت آن سرور صلی الله علیه و آله و سلم از خوان نعمت و اِنَّكَ لَعَلىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ بهره وافر نصیب شان بود و این سعادت بزور بازو نیست و تا نه بخشند عذای بخشنده و در اکثر اوقات به نفس نفیس خود و امورات خانگی متعهدی اینچنین خدای می شدند که ادنی کسی از غلام و کنیز از ان غار میداشت و خود را مسکین ابن المسکین میخواندند و گاه گاه این بیت بر زبان می آوردند زمین از خلق خورده چند چندی و هنوز از کبر سر بر آسمان و بسا اوقات سر و پا برهنه از سرای خود بیرون می شدند و بجانیه همسایه برای عبادت مرخص یا دیگر امر شرعی تشریف میبردند و با وجود حاضری خاندان در خدمت همانان بذات خود به کوشش تمام رفت و آمد مینمودند و در لباس یا دیگر معاش دنیوی برای خود هیچ تکلیف مقرر نمیداشتند و از لباس ساده و کهنه هیچ نوع تنفر نمیداشت بلکه زیاده پسند خاطرش همین قسم لباس می بود که ساده و بی قیمت می بود - در اینجا نقلی بنحاطرم گذشتت بر این مدعا ایرادش مستحسن مشرودم - سالی در قندار که ملک خراسان است و هوای سرد دارد و در موسم زمستان او سر با بنای ساختن تقامی گمانند و عرف آن دیار

رومی گویند فرمودند در آن اوقات نزد حضرت ایشان پارچه کزکی اعلا قیمتی که بسیار گرم میشود موجود بود
 حیاط را طلب داشتند برای دوختن قبا فرمودند و حیاط را فرمودند که استر آن که از پارچه ساده است
 بطرف بالا کن و پارچه کزکی را بر بجای استر بسیار عرض کرد که اینچنین نمی زید فرمودند که ما را با
 زیب کبری نیست در آن مجلس اخوندزاده ملا محمد صدیق حاضر بود در این باب با حضرت ایشان
 بسیار عرض کرد و آخر الام حضرت ایشان فرمودند که اگر مراد از پارچه کزکی و گرم آسایش بدن باشد
 تا در همین صورت است که بطرف بدن شود و اگر مقصود نشان دادن مردم است تا بدن را از
 چه فائده پس اخوندزاده مذکور را جواب شده ساکت ماند قبا بر وفق طبیعت حضرت دوخته
 و بسا اوقات می پوشیدند تا که در غزوه آخرین کفار فرنگ بود و اگر سبب بسیار به نهب رفت
 منها از قول جناب حضرت بیان عبدالرحیم صاحب قنداری یاد است که نقل میفرمودند در ایامی که
 حضرت ایشان بنامی تزویج کتخدای وزند خود بخانه ما میفرمودند به سبب بعضی امورات رسمیه
 در خاطر کم کرد و درت بسیار نسبت حضرت ایشان پیدا شده بود کسی به سج حضرت ایشان این چاره
 بازی ادتی بسیار وقتیه انگیزی بشمار چنانچه عادت رسم اهل زمان است رسانیده که صاحبزاده
 فلانی بنام حضرت چنین و چنان میگوید و جای سکونت ما از شهر قندار بسافت دو نیم کرده بود
 بود روزی بر جای خود نشسته بودم می بینم که حضرت ایشان با یک خادم پا پیاده وقت ظهر از شهر
 روانه شده وقت عصر آنجا رسیدند از دیدن این حالت متعجب شده نجد متشنش شتافتیم و آنچه در
 خاطر بود از آن استغفار و عذر نمودم حضرت ایشان فرمودند برای این آدم که مبادا خاطر
 دوست آزرده شده باشد منها حضرت ایشان از جای سکونت خود که در بیرون شهر قندار
 بسافت بیست و پنج کرده است بسا اوقات سوار شده تنها بشهر میرفتند حکایت میفرمود
 که روزی در راه میرفتم یک شخص مسافر غریب جمال پراز گندم به خرمی بار کرده میرفت اتفاقاً

بار از مرکب بر زمین افتاد آن شخص تنها طاقت بدر کردن و برداشتن نداشت چونکه ما نزد یک سیم همان شخص در ناشناسائی باگفت که اسی میان اگر بیائی و در برداشتن جوال مدو کنی زہی مہربانی فرمودند کہ اسپ خود را بستہ کردم و با او دران کار ہمراہ شدم مگر ضعف ما ہم بجدی بود کہ چہ گفتہ شود ہر چند ہر دو سعی و کوشش کردیم بار بالا نشد آخر ہمان شخص گفت کہ بازوی ما بگہر چونکہ بازویش گرفتہ تا ہم طاقت بالا کردن نشد او گفت مگر شما چہ دست ہستی گفتیم چپ و راست نیدانم مگر با تو ہستم گفتیم بازوی ما بگہر شاید کہ بالا شود او بازوی ما گرفت بشتت تمام بالا کردہ بار کردیم اوروش شد ما ہم روانہ شدیم منہا از فقیر عبد اللہ منقول است کہ روزی بر ہمان خانہ حضرت ایشان کہ بقدر یکصد قدم از دروازہ حرم سردور بود کد ام مہمانان اہل عزت متوقف بودند وقت نیم روز نان چاشت برایش کشیدند و ما را ما مور بخدمت شان کردند عرض کردم کہ حضرت آب سرد در ہمان خانہ صرف شدہ است احتیاج آب دیگر ہست فرمودند نان رسانیدہ زو بیائی کہ دیگر سوچہ آب از دروازہ برداشتہ بروی چونکہ نان رسانیدم بسرعت پس گشتم دیدم کہ حضرت ایشان در عین گرمی سبوی آب بردوش مبارک خود برداشتہ در میان راہ ملاقی شدند عرض کردم کہ حضرت بگر فقیر حاضر نبود کہ خود بر داشتند فرمودند کہ ما خود فقیر ہستم جہاں کردم مبادا مہمانان را احتیاج آب باشد و بدیر برسد از ان سبب خود برداشتم آخر بالحلج بسیار سوچہ از دوش ایشان برداشتہ بہمان خانہ رسانیدم۔ اما کمال شجاعت حضرت ایشان بنوعی بود کہ در مہالک و محاوف بکمال استقلال و رسوخ قلب ثابت قدم می بودند و خطرہ خوف و پناہ ظاہری گرفتہ بخاطر راہ نمی یافت چنانچہ در سنے بکینہ از دو صد و نو و بیج کہ کفار فرنگ بر ولایت اسلامیہ قندھار و کابل مستولی شدہ بودند چہار بیج معرکہ کلان بادشاہی در نواحی قندھار بظہور رسید در ہر ہمہ حضرت ایشان حاضر می بودند و از کمال جلالت و شجاعت حضرت ایشان کسانیکہ ہم کاب بودند خبرنا

میدادند که عقل و رحمت می افتند و معرکه اخیر راقم الحروف را نیز با وجود حدوث سن در خدمت خود بجهت دیدن اشتیاق بسیارم برداشته بودند و جانی که ابطال زمان و کار آزمودگان ^{تقتا} و راز بره آب می شد و از شدت التهاب شعله مای تیر توپ و تفنگ دلاوران لشکر زیر خسرو خاریناه میگرفتند حضرت ایشان بکمال آرامی و ثبات قلب مشغول کارزاری بودند و دیگر آنرا از غیب و تحریض جهاد میفرمودند چنانچه برخی از ان حکایات انشاء اللہ تعالیٰ در فصل رابع در بیان خرق عادات حضرت ایشان مذکور خواهد شد در سنه یک هزار و سه صد و سه که در ان ایام سکونت در مدینه مطهره زاد ما اللہ شرفاً و عظماً با عیال داشتند و برای ادای حج خود مجراً التشریف فرما شده بودند راقم الحروف را نیز در خدمت خود همراه داشت قافلہ حجاز که وقت ظهر یا وقت عصر منزل می بردارند تمام شب رفته صبحی منزل گزین میشوند در این اثناء نماز عشا که در عین رفتن قافلہ پیش می آید و کسی را از خوف اعراب بدوی طاقت توقف نمیباشد چنانچه از واقفین آن دیار مخفی نیست شبی حضرت ایشان برای ادای نماز عشا پایان شدند بنده که هم کجاوه حضرت بودند نیز پایان شده برکنار راه مشغول ادای نماز شدیم و قافلہ در گذشت بعد سلام دیدیم که شخصی با شمشیر برهنه در پس مایان استاده است حضرت ایشان به ثبات و آرامی پرسید که چه کسی گفت مصفر جمال شمایم فرمودند برای چه استاده گفت برای محافظت شما بیان در این موطن از قافلہ پس ماندن خود را و رها کردن انداختن است من بعد چنین نباید کرد و معذک حضرت ایشان ^{خود} بروقت خود بحال ثبات و میفرمودند و بقوت یقین بهم خطره بجا طرش راه نیبافت ذلک فضل اللہ یؤتیه من یشاء واللہ ذو الفضل العظیم منها منقول از حضرت میان عبدالقدوس صاحب که از قول مرحوم میان غلام قادر صاحب مجددی روایت میفرمود و مرحوم مذکور در جلالت و آزموده کاری متاز بین الاقران و مشنار البیه بالبنان بودند که در غزوه اولین عند التهاب الحرب بیان

زیر خرس و فاری پناه میگرفتیم حضرت ایشانرا میدیدم که بجمال آرامی و استقلال برتیب
به سواری اسپ تفنگ میزد و یقینم شد که از قوت ایمان است نه کار از موهه کاری ۶

فصل ثانی

در بیان پایه علمیت ظاهری حضرت ایشان و جواب نامی بعضی سوالات
که از فضلاء وقت نزد حضرت وارد میشدند - اما بیان تحصیل علوم که حضرت
ایشان در سن و در ایام طالب علمی از علمای وقت نموده پس اشتهار به آن در فصل اول گذشت
و اما جوابهای بعضی سوالات پس معلوم باد که حضرت ایشان حتی الامکان از نوشتن تحریراتی
رسمی که در میان علمای وقت مروج گشته و در اکثر تحقیق گذشته هر کس برای الزام خصم روایات
قویه و ضعیفه جمع نموده و نهایت مراتب کمال را آن مقرر کرده اند که بین العوام مشهور شود که فلان
بر فلان در بحث و تحریر غالب مد حضرت ایشان از این امر بجایت اجتناب می نمودند اگر سائل
در مسئله تحقیق طلب میکرد و جواب آن زبانی با و بیان میفرمودند و اگر بر آن جواب سائل قانع
نمی شد و طلب تحریر می نمود حضرت ایشان عذراحوال خود می نمودند و استغفایمخواستند یا بطرف
کدام عالمی که تدبیر و تقوی او یقین میدادند حواله می نمودند و در بعضی مواضع مخصوصه که حاجت
قوی می افتاد و یقین میدادند که مقصود سائل تحقیق مسئله است نه امری دیگر پس بقدر ضرورت
حرفی چند نگارش می نمودند چندی از آنکه بطلان این مسکین در آمده نقل آن تبرکات ابراد میرود
منها جناب حضرت بیان عبدالعزیز صاحب مجددی ساکن کراچی در باب اختلافی که در میان
علمای آنجا در مسئله دفن زنان و بگیزن را در صورت عدم حضور مجرم میت خطی نوشته که
بین صورت مسئله بعینها واقع شده بود که مستوره فوت شده بود از اولیادش کسی حاضر نبود
علما

فتویٰ داوہ بودند کہ دیگر زنان آمدہ اور ادفن کنند حاضرین وقت پرہین فتویٰ آن مستورہ را بزنان
دیگر ہیفون ساختند علمای دیگر بروانکار این مسئلہ تفسیح و تومین مثل دل برخواستہ بودند برای استفتا این مسئلہ
و بیان قول فاضل حضرت موصوف بخدمت حضرت ایشان خطی نوشت حضرت ایشان بدستخط تشریح
خود آنچه در جواب زنتہ نقل آن در تخریمی آید و ہو ہذا **مَحْمَدًا وَنُصَلِّيْ وَنُصَلِّيْ عَلٰی سَيِّدِ**
السَّادَاتِ عَلَيْهِ اَفْضَلُ السَّلَامَاتِ جَانِبًا مَعْلٰی الْقَابِ حضرت اخوی صاحبی مدام شدہ ہوارہ م
رحمندان معزز و مکرم بودہ مامون و مسلم با و از فقیر عبد الرحمان مجددی بعد امضای او عیبہ وافیہ
و اسلہ متکاثرہ مکشوف خاطر فیض ماثر آنکہ **بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ** اوضاع اینچہ در مستلزم
محامدات لائقہ و لا تخصی است مزودہ تومندی ذات بابرکات مستجمع الحسنات مسؤل و مطلوب
رقعہ شریفہ و قییمہ ایتقہ کہ در خصوص مشاجرات فضلائی آنطرف نگارش رفتہ بود مطالعہ شد چونکہ محبتی
بر صحتندی خادمان و الا نشان بود موجب کین خاطر گردید **وَبِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ** افکار اما تکی و اشتہای
نیست در این کہ دخول نسوان در قبر میت رحل باشد یا مرآة ممنوع است چنانچہ ایماعی نگارش فرمودہ
بودند لیکن باید دانست کہ در این واقعہ مذکورہ غیر از آنکہ فیہ امر دیگر نامشروع ہم بوضوح بر مشہد آن
احضار نسوان بر دفن اموات و متبع جنازہ است کہ مکرہ تحریمی بل محرم یقینی است چنانکہ عائشہ
جَنَّتْ سَيِّدَةَ النَّسَارِ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهَا رَوْزِي قَبْلَ اَنْزُولِ آيَةِ كَرِيْمَةٍ وَ قَرْنًا فِي بَيْتِي لِكَيْ يَكُنَّ بَرًا لِي
از جیران انصاریان تشریف بردہ بودند آنحضرت صلی اللہ علیہ و آلہ وسلم فرمودش کہ اگر تو میرفتی بہرہ
شان تا مقبرہ از دخول جنت تا کہ اہل آراء را حضرت می شد ممنوع می بودی قال فی الشرح الكبير المنية
الصَّلَاةُ وَقَدَرُوِي عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ خَرَجَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ
فَاِذَا السَّوْعَةُ جَلُوسٌ قَالَ مَا يَجْلِسُ كُنَّ قُلْنَ نَنْظُرُ الْجَنَازَةَ قَالَ هَلْ تَغْسِلُنَّ قُلْنَ لَا قَالَ هَلْ تَحْمِلُنَّ
قُلْنَ لَا قَالَ هَلْ تُدَلِّينَ يَمِيْنُ يَدِي قُلْنَ لَا قَالَ فَارْجِعْنَ مَا زُوْرَاتٍ غَيْرَ مَا جُوْرَاتٍ رُوْلَهُنَّ

بِاسْتِنَادٍ ضَعِيفٍ لَكِنْ يَعْضُدُ الْمَعْنَى بِرَحْمَةِ زِيَارَةِ قُبُورِ اَيْتَانَا عِنْدَ الْاَمْنِ مِنَ الْفِتْنَةِ جَائِزٌ
 اِسْتِ لَيْكِنْ تَتَّبِعُ الْجَائِزَ وَاحْتِزُّوا الدَّفْنَ مَمْنُوعٌ اِسْتِ فَقَطَّ بَاقِي اَنْجُو رَوَايَاتٍ وَرِخْصُوصِ مَنَعِ
 وَخَلَّ نَسْوَانِ وَرَقَبَرِ اِسْتِ چِنْدِي اَزْ كِتَابِ مَعْتَبِرِهِ اِبْرَاهِيْمِي شُوْدُ قَالَ فَاَلْفِتْنَاوِي الْعَالِمُ الْكَبِيْرِيَّةَ وَوَلَايِدُ
 اَحَدٌ مِنَ النِّسَاءِ الْقَبْرِ كَذَا فِي مَجْمُوعِ السَّرْحِيْنِي اَنْتَهَى قَالَ الْمُحَقِّقُ ابْنُ الْهَمَامِ فِي شَرْحِ الْهَدَايَةِ
 لَا يَدْخُلُ حُلَّ اَحَدٍ مِنَ النِّسَاءِ وَلَا يُخْرِجُهُنَّ اِلَّا الرِّجَالُ اَي لَا يُخْرِجُ الْجَائِزُ مِنَ الْبُيُوتِ وَالْاَدْوِي
 اِلَّا الرِّجَالُ وَلَوْ كَانُوا اَجَانِبًا لِاَنَّ مَسَّ الْاَجْنَبِيَّةِ لَهَا بِحَائِلٍ عِنْدَ الضَّرُوْرَةِ جَائِزٌ فِي حَيَاتِهَا
 فَكَذَا بَعْدَ مَوْتِهَا فَاِذَا مَاتَتْ وَلَا مَحْرَمٌ لَهَا دَفِنَهَا اَهْلُ الصَّلَاةِ مِنْ مَشَائِخِ جَدِيْرَانَا
 فَاِنْ لَمْ يَكُنْ لَهَا اَوْلِيٌّ فَالْشَّبَابُ الصَّلِيْحُ اِمَّا اِنْ كَانَ لَهَا مَحْرَمٌ وَلَوْ مِنْ رِضَاعٍ اَوْ صِهْرِيَّةٍ نَزَلَ
 وَالْحَدَّهَا وَفِي الْعِيْنِي شَرْحِ الْهَدَايَةِ وَلَا يَدْخُلُ الْقَبْرَ اِمْرَاةٌ وَلَا كَاْفِرٌ وَاِنْ كَانَا قَرِيْبِيْنِ
 ذَكَرَهُ الْقَدُوْرِي وَالْعَتَابِي فِي جَامِعِ الْفَقْهِ اِلَى اٰخِرِ مَا قَالَ وَحَرَّرَ قَالَ الطَّحْطَاوِي فِي شَرْحِ
 الدَّرِيْمِي قَوْلَ الْمَاثِنِ وَيَقُوْلُ وَاَضَعَهُ وَفِي اِفْرَادِ الْوَاَضِعِ اِسْتِعَارِيًّا اَنَّ الشَّفْعَ غَيْرُ
 لَا زِيْمٍ وَذُو الرِّحْمِ الْمَحْرَمُ اَوْلِيٌّ بِالْمَرْءِ وَعِنْدَ فَقْدِ الْمَحْرَمِ الشُّيُوْخُ ثُمَّ الشَّبَابُ الصَّلِيْحُ
 فَهَسْتَانِي وَلَا يَجْتَنِبُ اِلَى النِّسَاءِ فِي الْوَضْعِ بَعَثُ وَاَيْضًا قَالَ فِي الْمَشْرَحِ الْكَبِيْرِ لِلنَّبِيْهِ ا
 وَذُو الرِّحْمِ الْمَحْرَمُ لِلْمَيْتِ اَوْلِيٌّ بِوَضْعِ الْمَرْءِ فَاِنْ لَمْ يَكُنْ فَاهْلُ الصَّلَاةِ مِنَ الْاَجَانِبِ
 ذَكَرَهُ فِي الْحَيْطِ وَفِي الْوَبْدِي اَوْ الْمَحْرَمُ مِنْ غَيْرِ رِجْمٍ وَلَا يَدْخُلُ الْقَبْرَ اِمْرَاةٌ وَلَا كَاْفِرٌ
 وَاِنْ كَانَا قَرِيْبِيْنِ ذَكَرَهُ الْقَدُوْرِي فِي شَرْحِهِ لِلْعَتَابِي وَفِي جَامِعِ الْفَقْهِ سَوَاءٌ كَانَ
 الْمَيْتُ ذَكَرًا اَوْ اُنْثَى هَذِهِ كُلُّهَا فِي فِصُوْلِ دَفْنِ الْمَيْتِ مِنْ اِرَادِ التَّفْصِيْلِ فَلْيَرْجِعْ هُنَا
 وَاَمَّا اَنْجُو مَوْلُوِي وَاَمَّا اِنْ فَرَسُوْدَهُ كِهْ وَرُوْدِ فَمَحْتَارُوِيْدِهِ اَمْ فَمَقِيْرُوِيْدِ فَمَحْتَارِيْتَاكُلِ وَرَايِنِ مَحْتِ مَطَالُوْمُوِي
 وَرُوْدِ فَمَحْتَارُوِيْدِ اَعْمَالُهُ بِرَحْمَةِ تَحْقِيْقَاتِ بِيْلَاذِهِرْ طَرَفِ ذَكَرَهُ اَمَّا دَرِيْنِ مَحْتِ بِرَحْمَةِ لَبْ كَشُوْدِهِ اَنْدِ

بہر حال چونکہ او بر بہو خود مقرر شدہ پس عذر اور قبول باید کرد و الإنسان لا یخلو من الخطا
 والنسیان والعذر عند کرام الناس مقبول۔ والسلام منہا شخصی از اہل فضل
 عبارتی از کتاب حضرت شیخ یحییٰ منیری قدس سرہ کہ فرمودہ نزد فقہان نفی بعد اثبات است
 و نزد اہل لغت اثبات بعد نفی است و ہمین کتاب کسی بزبان سندھی نقل نمودہ برای تحقیق و
 توضیح این معما شخص مذکور بعض رسائید حضرت ایشان در ہمان مجلس تحقیقات عالیہ بیان
 فرمودند پس آن سائل مذکور بعض رسائید تاکہ بقید تحریر نہ و آمدہ ذہن نشین مانیشود
 پس حضرت ایشان برایش نوشتند و هو هذا بسم اللہ الرحمن الرحیم واللہ اعلم و عمالہ
 چونکہ در بیوقت کلمہ چند از کتاب مستطاب حضرت شیخ یحییٰ منیری قدس سرہ العزیز عزیز
 بزبان سندھی نقل نمودہ و در حل معامی او اشتباہی بنظرش آمدہ و زوفیر رسائید باران چند
 کلمہ در شرح و حل اشتباہ آن نوشتہ شد باید دانست کہ این تحقیق در میان بعضی بزرگان صوفیہ
 شہرت تمام دار و اما کمل محققین در بیان آن سپرداختہ اند گویا از کمال فطرت خود این نکات
 تحقیق معتد بہ ندانستہ اند و اللہ اعلم نوشتہ بودند کہ نزد فقہان نفی بعد اثبات است و نزد اہل لغت
 اثبات بعد نفی است۔ اقول۔ این ہر دو استعمال نزد اہل فصاحت و بلاغت صحیح و جاری
 اما چونکہ استعمال اول مناسب قانون فقہا است رحمہم اللہ تعالیٰ اگر ایشان این طریق را و اگر
 مواضع معمول نمودہ باشند چہ باک است و لا مشاخہ فی الاصطلاح و للناس فیما یعشفون۔
 لیکن قاعدہ اہل بلاغت آن است کہ اگر او مقصود اصلی شخص جانب نفی باشد از بعد اثبات
 می آرد چنانچہ ان الانسان لفی خسر الا الذین امنوا و غیرہ و اگر مقصود اصلی قائل جانب
 اثبات باشد پس اثبات را بعد نفی می آرد چنانچہ و کلمہ طیبہ و غیرہ یا از نوشتہ اند کہ حضرت شیخ میفرماید
 اما نفی اثبات عارفان را شرک میشود زیرا کہ در اثبات سر چیز ثابت میشود و اقول این مقدمات

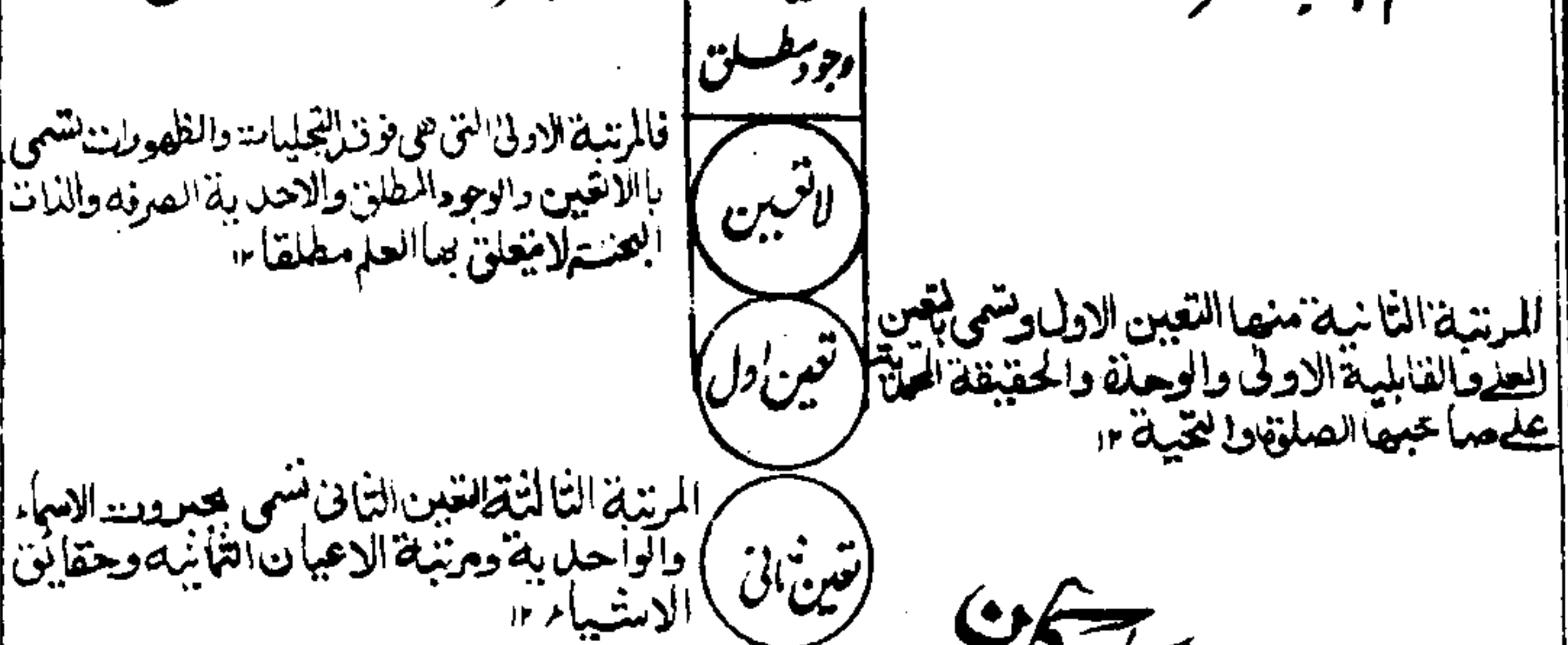
صحیح است یعنی لابد است کہ قائل اولاً در ذہن خود این سہ چیز تصور نماید بعد از آن حکم نفی و اثبات جاری خواهد نمود و لَّا فَلَاحَ کَمَا هُوَ الْمَقْرَّرُ فِي الْعِلْمِ الْمَعْقُولِ باز تفصیل آن سہ چیز نوشتہ کہ یکی مثبت دوم ثابت سہوم مثبت قول الصحیح یکی اثبات دوم مثبت بفتح با سوم مثبت بکسر با کَمَا لَا يَخْفَى عَلَى مَنْ لَهُ أَدْفَى دَرَايَةُ فِي الْعِلْمِ الْعَرَبِيَّةِ قال و همچنین اگر در نفی نظر کنی ہم سہ چیز پیدا میشود نفی زمانی و منفی مشترک آن است کہ قائل بدو چیز باشد اقول یعنی در اصطلاح خاصہ اہل تصوف نہ در ہر اصطلاح زیرا کہ در اصطلاح اہل شریعت مشرک آزا گویند کہ قائل بدو چیز شود بطریق سہودیت و الوہیت یا الوہیت یعنی کسیکہ در دنیا و آخرت حکم مشرک بر او مترتب شود و در عرف مشرع این کس است و بس قال پس ہر یکہ ہر شش چیز را قائل باشد آنرا مومناں موحدہ چہ طور خواهند گفت اقول یعنی موحد بتوحید اصطلاحی اہل تصوف گفتہ نمیشود و در بیشتر چہین بیان کردہ کہ ہر گاہ غیر اہودمی نباشد پس نفی کہ کردہ است و کسیکہ خود اصلانیت آن ثابت چہ طور میکند اقول ہر چند این دلیل عبارت دیگر بہتر و صنومی می یافت حاصلش آنکہ کسیکہ در مقام نفی ماسومی استعراق کلی یافتہ بحدیکہ نہ خود را تصور تواند کرد و نہ دیگر اشیا را پس آنکس این اشیا تہ کہ تصور آن در نفی و اثبات ضروری است چگونہ خواهد نمود و ہمیش خود ظاہر است زیرا کہ ہر یکہ بدین مقام شگرت بسبب فنا تم و بقای اکمل برسد وی در ملاحظہ موجود مطلق چنان استعراق خواهد بود کہ ہرگز نفی و اثبات کہ وسیلہ این مقام بودہ حاجت نداشته باشد۔

آزا کہ در سراسر نگار است فارغ است ۔ از باغ و بوستان و تماشائے لالہ زار ۔
 زیرا کہ ملاحظہ نفی و اثبات این مقام عالی را بیش از سعادت نبود چنانچہ مشی اقدام کہ سعادت انہی
 برای دخول مسجد پس کسیکہ مشی اقدام نمودہ در مسجد داخل شود همان خطوات سابقہ را چہ بکار آرد
 اگر فرضاً بر همان خطوات باز برود بیشیک بعدی از مسجد حاصل خواهد نمود و چنان وصل بالسد

در مرتبه کانتک تراة کائن است که تقدم مرتبه احسان است اگر بالفرض باز ملاحظه نفی اثبات کند
در حجاب و بعد خواهد افتاد و بی شبهه این ملاحظه را بموجب حاشات ^{اعلائے مرتبه} الأبرار سیئات المقربین شرک
طریقت خواهد دانست ز شرک شریعت العباد باسد و بیشک محتاج استغفار بود و تنبیه
این فناییکه بزرگواران را حاصل شده باعتبار نفی شتور و شهود است که عبارت از نیان ماسوی است
نه نفی حقیقت وجود علی ماسوی که آن مذہب عنادیه سوسطا یہ است فَإِنَّهُمْ يَكْفُرُونَ حَقًّا
الْأَشْيَاءِ وَيَذْمُونَ أَهْلَ أَدْهَامٍ وَخِيَالَاتٍ بَاطِلَةٍ لِأَوْجُودِهَا فِي نَفْسِ الْأَمْرِ وَلَا يَعْتَرِفُونَ
بِاللَّهِ تَعَالَى وَأَنْبِيَآئِهِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ و این بزرگواران خود مستغرق باسد اند ماوا کوتاه نظری
دباره ایشان این خیال کند فائده جلیله باید دانست که این مقام شگرف هر چند پس مقام
عالیست اما کمل اولیا محققین و اکابر اصفیاء را تخمین راجح سبحانه و تعالی بسبب کمال شناخت
نبوی صلی الله علیه وسلم بمقام اشرف و اعلی میسراند درجئات بعضها فوق بعض که آن مقام
رجوع من الدالی الی الله است و آن مرتبه نیابت نبوت است علی صاحبها الصلوٰة و التحیة که
رجوع فہتری بسوی عالم نموده اند و خلافت عظمی که عبارت از مرتبه اتقی جا علی فی الارض خلیفۃ
است مشرف میگردد و بکلمہ اِنَّمَا اَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ مترجم گردیده اند که در آن نیز ملاحظه اشیا
ثلثه است و این مقام با لاصاله مقام سید البشر است صلی الله علیه وسلم پس چگونه شرک باشد
و این اولیا کرام نابین اد است صلی الله علیه و آله و صجبه و سلم تا برای هدایت عالم وسیله عظیم ایشان
باشد و در این مرتبه نیز ترقیات بلا نهایت بمقدار متابعت سید السادات علیہ السلام و الصلوٰة
حاصل مینمایند لاجرم از مقام اول که آنرا عروج می نامند خطیہ دانسته و این را نزول از برود
استغفار میکنند و بزبان حال باین ابیات گویامی باشند پایہ آخر آدم است و آدمی
گشت محروم از مقام محمی؛ اگر نگر دو باز مسکین زین سفر نیست از وی بچسب محرومتر بود

ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ رِيبًا لَا تُؤَاخِذُ فَإِن نَسِينَا أَوْ أَخَطَانَا وَالسَّلَامُ
منها تز و حضرت ایشان از بعض اکابر زمان سوالی رسیده بود باین عبارت. لاتعین در تعین
چه طور آمد و تعریف تعین و لاتعین نزو اهل تصوف چیست جوابش حضرت ایشان نوشتند
و هو هذا اربنا حقائق الاشياء كما هي بايد وانست که اگر مراد از لاتعین ذات حضرت
واجب تعالی گرفته شود که آنجناب مقدس بیشک غیر متعین و غیر مشخص است پس آن ذات از
روز اول که ازل نامند تا به ابد بر صفت محض است لا تغیره الاحداث الان كما كان ليس
كذلك شيئا وهو السميع البصير لا يدركه عقل ولا يكتنيه كيف ولا زمان ولا مكان
لا يتغير ولا يتبدل بيت ای بزرگ خیال و قیاس و گمان و وهم و داز هر چه گفته اند شنیدیم و
خوانده ایم و اقوال جهله را هرگز دران بارگاه هیچ اعتباری نباید داد حاشا حاشا غایت
ما فی الباب که آن ذات لا کیف را بیشک صفاتی است بعضی سلبیه و بعضی ثبوتیه و افعالی
و مابین این مراتب هزاران هزار اوقات قدس است که آرا شیوات و اعتبارات نامند و
این مراتب مقدسه را تجلیاتی است نورانی و ظلمانی و از انعکاسات این تجلیات صور
ممکنات ارضیه و سماویه احداث یافته کل بوم هوفی شأن گاهی در شان تخلیق و گاهی
در شان تزیین گاهی در شان اجیا گاهی در امانت علی بذالقیاس هر طور که اراده مقدس باشد
تجلی خاصی که موجب سترم انعکاس مخصوص باشد محرمت و فیض میفرماید پس بزرگان صوفیه
بعضی از این انعکاسات که ابتداء از مبدأ فیاض صادر شده است آرا به تعینات تعبیر میکنند
و بعضی تنزلات میگویند و تنزلات را خمس مقرر فرموده اند مشهور و معروف است اما محققین
از اطلاق لفظ تنزل هم تخاصی می نمایند از جهت احتیاط تام فقط بر همان انعکاس یا افعالی
یا شیونی و اعتباری اکتفا می نمایند و اگر از لاتعین غیر از ذات واجب تعالی که آرا احد است

مجروح و ذات بخت نامند چیزی دیگر مراد داشته باشند تا اظهار نمایند که موافق سوال جواب نوشته شود. باید دانست که گفته میشود که لاتعین تعین اول شده یا تعین ثانی بلکه باید دانست که تعین اول از لاتعین ظاهر شده بطریق انعکاس الوار تجلیاتش و عدم علم و علم حکم چنانچه مراتب عروج را بصورت همین دایره مقرر فرموده اند و ران تا مل شود.

بین است بیان تعین و لاتعین نزد حضرات نقشبندیه قدس الله تعالی اسرارهم که مذکور شد چونکه طرق سلوک الی الله بعد و انقاس المخلوقات هستند اگر در اصطلاحات حضرات دیگر تفصیلش برآید و غیر باشد هیچ استبعاد نیست مصرع و للناس فی ما یعشرون مذاهب

باید دانست که در مخپین اصطلاحات صوفیہ کسی را کہ مقام حال نباشد خوض نمودن باعث
 پریشانی او میشود زیرا کہ در گنجایش قال نمی آید و فہمیدنش کما ہو حقہ بر اہل قال متعسر از این
 قبیل است مراتب حقایق اربعہ کہ مراد حقیقۃ قرآن مجید و حقیقۃ کعبہ ربانی و حقیقۃ صلوة و مرتبہ
 حقیقۃ الحقایق است و مراتب لاہوت و جبروت کہ مقرر فرمودہ اند کہ در تفصیلش اشکالہای
 بسیار و اختلافہای بیشتر است ہر سالکی بحسب استعداد خود چیزی بیان فرمودہ اگر نزد جناب سائل
 مسئلہ تعین و لاتعین کدام قول جامع باشد در قید تحریر آرنکہ خالی از فوائد نخواہد بود و السلام
 اولاً و آخراً منہا حضرت ایشان برای بعضی از مخلصان ترتیب اوائل معاملہ سلوک نوشتہ
 فرمودہ بودند از ان نقل ابراد میرود۔ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ باید دانست کہ حق سبحانہ و تعالیٰ
 از کمال حکمت بالغہ انسا را کہ عالم صغیر است مرکب از اجزا عشرہ نموده است پنج از ان از
 عالم خلق است کہ نفس و عناصر اربعہ است و پنج از ان از عالم امر است کہ عالم امر عبارت از
 ما فوق العرش است و آن قلب و روح و سر و خنی و خفی است الالہ الخلق والامر و دلیل آنست
 و مراد از این اشیا خمسہ عالم مراتب انوار و تجلیات و صفات و شیونات و اعتبارات است بعضی
 فوق بعضی کہ فی الحقیقہ گویا ظلال اسما و صفات اند غرض از ترکیب این اجزا لطیفہ نورانی با این
 اجزا کثیفہ ظلمانی آنکہ اگر انسان بنایت الہی تصفیہ این لطائف نماید تا از کدورات و کثافت
 بشریت مصقل گشتہ وارد مضمون سہ ہری کو دور نماید از اصل خویش بہ بار جوید روزگار اصل خویش
 ملک و اوطیران عالم قدس خواہد نمود بسبب تشوق کہ باصل خویش دارد بلکہ ملک ہر یک در
 مقامات و منازل خود مجوس اند و امکان ترقی ندارند و این لطائف چونکہ اصل الاصل
 ذات انسان و صفات است ہل من یرید گوین طالب ترقیات بلانہایات اند
 زمین زادہ بر آسمان تاختہ بہ زمین و زمان را پس انداختہ چونکہ این تصفیہ جز بندگی الہی

ممكن نیت كما قال سبحانه وتعالى الایذی کرا لله تطهیر القلوب - واذکر والله کثیراً
لَعَلَّكُمْ تَفْلِحُونَ الی غیر ذلک لهذا بزرگان طریقه ایقنه حضرات نقشبندیہ مجددیہ قدس سرہ
تعالی اسراریم برای سالکان طریق ایقان مقرر فرموده اند کہ لکوک لکوک عالم تجربہ نموده اند و از شرط
شک سخن بیرون شده کہ در عرصہ قلیل حسب الاستعداد بمقصد قضی رسیدہ اند مگر اولاً چہا شرط
مقرر فرموده اند - متابعت شریعت غرا و تحسین عقاید موافق آرای صاحبہ المہنت و جماعت
و دوم نغمہ حلال سوم ذکر کثیر - چہارم اجازہ پیر صاحب سند عالی کہ بہ منبع فیوضات علیہ
و علی الفضل الصلوٰۃ برسد اکنون شروع و بمقصد نموده شود اول لطیفہ قلب محل آن زیر
پستان چپ بمفاصلہ دو انگشت نورا آن سفید است و آن زیر قدم حضرت آدم علیہ السلام است
و ہر کسی کہ از این راہ وصول یابد آنرا آدمی المشریب گویند باید کہ سالک ختم پوشیدہ لب برب گذار
و دندان بردندان زبانش را بکام بچسپاند ساحت دل را از جمیع خیالات و خطرات صاف نموده ہر آن
و ہر لحظہ ہوش کردہ باشد تا دیگر خطرہ در دل نگذرد پس بحضور تمام لفظ مبارک اللہ بطریق
تصور و خیال در دل کہ موضع آن ذکر شد تکرار نماید تم تم - و در کثرت این ذکر چندان بکوشد تا کہ
ذکر ملکہ قلب گردد یعنی صفت راستہ آن شود کہ اگر تکلف بخواید کہ ذکر نکند امکان نداشته باشد
چنانچہ سمع صفت ساسم است و بصر ملکہ باصرہ و این حالت را فتای قلبی گویند و درین حالت
نام بندہ بامر الہی در جریدہ اولیا را مثبت خواهد شد و این معنی جد شریف این فقیر بطریق کند
در رباعی تعبیر فرمودہ اند رباعی - جام توحید از کف ساقی وحدت نوش کن ہر سلاب گوہر
از پس لعل محمّ پوش کن ہر شاخ مرجان استون سقف باقوتی نماید ختم ز گرسن برگ نسترن سر پوش کن ہر

۱۰ باید دانست کہ حضرت ایشان قدس سرہ انوار الطائف اچنان مقرر فرمودہ اند کہ در تحریر آمد یعنی نغمہ قلبی سفید و نور روحی زرد
و نور سرخی سرخ است و این بخلاف آنست کہ حضرت فیوم جهان در مخزن الاسرار مقرر فرمودہ است کہ آنجا نور قلبی زرد و نور روحی سرخ و نور سرخی سفید
مقرر فرمودہ است و جو توفیق آنکہ شاید ہر بزرگ را انوار الطائف بزگہای علیحدہ ظاہر میشود یا سبب قلم نسخ در تقدیم و تاخیر و اندک علم ۱۲ سند

حضرت شاہ نقشبند قدس سرہ میفرماید: لب بہ بند و چشم بند و گوش بند و
گرنہ بینی برتر حق بر ما بخند: بعد لطیفہ روح است و موضع آن زیر پستان راست نور آن
زرد است و زیر قدم مبارک حضرت ابراہیم است علیہ السلام و ہر کہ از این راہ وصول نماید
اور ابراہیمی المشرب گویند بطریق سابق در اینجا ذکر کنند تا ملکہ شود و فنا می روحی حاصل شود۔
بعد از ان لطیفہ سومی است و آن بالای پستان راست بمفاصلہ دو انگشت نور آن سرخ است
و زیر قدم حضرت موسی است علیہ السلام باید کہ در ان موضع نیز ذکر کثیر بطریق سابق بتقدیم رسد
تا کہ ذکر ملکہ او گردد و فنا می سومی حاصل شود بعد از ان لطیفہ خفی است و محل آن بالای
پستان چپ است بمفاصلہ دو انگشت باید کہ در اینجا نیز ذکر کنند تا کہ ذکر اللہ در آنجا ملکہ گردد
و فنا می لطیفہ خفی حاصل گردد و نور این لطیفہ سیاہ است و زیر قدم حضرت عیسیٰ علیہ السلام است
و ہر کہ از این راہ وصول یابد اورا عیسوی المشرب گوید بعد از ان لطیفہ خفی بیاید و محل آن وسط
سینہ است کہ فوق ہمہ بیاید و نور آن سبز است و آن زیر قدم مبارک حضرت محمد مصطفیٰ صلی
علیہ و آلہ وسلم است و ہر کہ از این راہ وصول برد گاہ او تعالیٰ یابد اورا محمدی المشرب گویند۔
چونکہ بفضل الہی ہر پنج لطائف پختہ شد یعنی ذکر ملکہ گردید پس باید کہ بیک تصور در ہر پنج جا ذکر
کند و در تمام بدن ذکر جاری کند و این را ذکر سلطان نامند چونکہ سینہ گنجینہ شود و بعد از ان
تفی و اثبات یعنی ذکر لا الہ الا اللہ است بعد از ان مراقبات عشرہ کہ مرجع آن در مراقبات
اربعہ گفتہ اند بہ ترتیب انتشار اسرار کاغذ دیگر نوشتہ خواهد شد بحولہ و قوتہ۔ ناقص نہ چندان چند
کلماتی از محاورات قواعد بزرگان قدس سرہم عمالہ تحریر نمود و اللہ اعلم بحقیقۃ الحال نہ
مکتوبہ الشریف مکتوب طویلی کہ یکی از بزرگان و مشاہیر علمائی سندہ تحریر فرمودہ بودند
لفظاً بلفظ از دستخط حضرت ایشان نقلش زینت بخش این اوراق می شود و ہو ہذا

بِسْمِ اللَّهِ خَيْرِ الْأَسْمَاءِ بَعْدَ الْحَمْدِ وَالصَّلَاةِ وَتَبْلِيغِ الدَّعَوَاتِ الْوَاقِيَاتِ وَالتَّسْلِيمَاتِ
 الزَّكَايَاتِ عَلَى الْمُصْطَفِينَ مِنْ عِبَادِ اللَّهِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى جَدَّتْخَانِ بِاسْتِمَاعِ رَسِيدِهِ بُوْنْدُ وَفَاطِمَةَ فَارِصَلَا
 آتَمَهُ بُوْدُ كَرُوْرُ وَفَلُوْتِ اَلْهَارِ نُوُوهُ شُوُوَا مَا چُوْنُ كَرُوْرُ كَمَالِ حَسَنِ فَطَرَتْ اَنْ سَعَاوَاتِ نَشَانِ مِیْجَهٗ السَّلَفِ
 الصَّالِحِينَ نَهَايَتِ تَاوَبِ وَاحْتِقَامِ دِيْدِهِ شَدِّ صِلَاحِ اَمْدِكِ بِحَيْدِ كَلْمَهُ نَامِ بُوْبِ بِطَرِيقِ الدِّينِ الْكَمِيْحَةِ
 مَصْدِقِ فَاطِمَةَ كَرُوْرُ چُوْنُ كَرُوْرُ اَزْ زَبَانِ خَلِيْفَةِ صَاْحِبِ سَمْعَانِ وَبِكَرِ شَنِيدِهِ شَدِّ دَاْعِيَهٗ نَذُوْرُ تَاَزَهٗ تَرُوْرُ دِيْدِ اَوَّلِ اَنْ كَرُوْرُ
 دِيْبِرِ كَرُوْرُ اَزْ زَبَانِ بَعْضِ طَالِبِ عِلْمَانِ شَنِيدِهِ شَدِّ كَرُوْرُ اَنْ اَعْرُفِي فَتُوْمِي نُوُوْدِهِ اَنْ كَرُوْرُ بَرِ جَامِعِ شَنِيدِ سَجْدِهِ
 كَرُوْرُ جَانِزِ نَيْسَتِ اِيْ بَرَاوِرِ حَقِّ سَجَانَهٗ زَمَامِ تَجُوْرُ وَتَحْرِيْمِ اَشْيَا رَا بَدَسْتِ مَاوِ شَتَا نَهٗ سِيْرَهٗ اَسْتِ اَنْ كَرُوْرُ
 مُحَمَّدِ سُوْلِ اَسْدِ اَسْتِ صَلَّى اَللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اَكْرَزُوْرُ دَاْعِيَهٗ وَكُوْرُ اِيْمِ كَرُوْرُ اَنْجَنَابِ مَكْرُوْرُ كَفْتَهٗ وَكُوْرُ شَرِيْهَانِ نَا فُهَانِ مَكْرُوْرُ
 غَيْرِ جَارِ تَقْلِ مِيْكَنْدِ تَا هِمِ وَرِ حَدِيْثِ شَرِيْفِ وَرِ اَفْوَالِ اَنْخَضَرْتِ صَلَّى اَللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اِيْ اَرُوْرُ كَانِ لَهٗ صَلَّى
 اَللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرُوْرُ مَدْبُوْرُ غَهٗ لِيْ صَلَّى عَلَيْهِ وَمَعْلُوْمِ اَسْتِ كَرُوْرُ سَتِيْنِ رَا مَرُوْمِ مِيْكَنْدِ
 جَانِبِ چَرِيْنِ زِيْرِ مِيْكَنْدِ وَشَنِيدِ رَا بَالَا اَكْرَشَاوِرِ شَنِيدِ بَانِيْدِهِ وَنَا بَانِيْدِهِ فَرَقِ مِيْكَنْدِ مَعْلُوْمِ كَرُوْرُ
 حَقِّ تَعَالَى دَرِ اَوَانِ اَنْتِظَارِ خُرُوْجِ حَضْرَتِ اِمَامِ مَهْدِيْ كَرُوْرُ اَوَانِ يَامِ اَسْتِ اَزْ مَجْتَهِدَانِ مَجْتَهِدِ وَبِكَرِ
 پِيْدَا كَرُوْرُ وَوِيْ كَرُوْرُ اَخْلَاقِ اَنْسُوْرِ عَلَيْهِ السَّلَامِ اِيْ اَرُوْرُ كَانِ صَلَّى اَللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَبِيْبِ اَنْ صَلَّى
 عَلَيَّ فَرُوْرُ مِّنْ اَرِيْمَا وَحَبِيْبِ مَحْبُوْبِ سُوْلِ اَللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَا مَكْرُوْرُ كَفْتَهٗ وَكُوْرُ شَرِيْهَانِ اَمْرَا سَانِ اَسْتِ
 وَبِكَرِ جَانِزِ شَنِيدِهِ شَدِّ كَرُوْرُ فَتُوْمِي دَاوَهٗ اَنْدِكِ كَرُوْرُ تَقْرِيْنِ قَرْضِ لِيْ صِيْنَهٗ وَبُوْرُ اَجَامِرِ اَسْتِ شَتَا دِيْرِ اِيْ مَتَاجِ فَتُوْمِي
 دَاوَهٗ بَا شَدِّ اَصْفَا فَا يَدِ كَرُوْرُ اَحْتِيَاجِ نَبَا شَدِّ كَرُوْرُ نَا فُهِيْ بِيْ عَقْلِ مَبْلَغِ دَهٗ رُوْپِيَهٗ كَرُوْرُ كَرُوْرُ كَرُوْرُ
 فَرِصْتِيْ مَضَاعِفِ اَنْ خَوَابِدِ دَاوَانِ هِمِهٗ خَسْرَانِ نَا شِيْ اَزْ اَحْتِيَاجِ اَسْتِ يَا چِرِ وَبِكَرِ سِ مَفَاوِزِ جَرَايَاتِ
 وَاحَادِيْثِ كَمَا مَانْدِ هِمِيْشِهٗ وَرَاوِرِاقِ كَهِنَهٗ سِيْرِ نُوُوْدِهِ رُوَايَاتِ ضَعِيْفَهٗ مَجُوْرَهٗ مَتْرُوْرُ كَرُوْرُ اَعَالِمِ اَعَالِمِيَانِ رَا
 رُوَاجِ دَاوَانِ جَرَاتِ وَرِ شَرِيْعِيْتِ اَسْتِ تَكَاوِدِ السَّمَاوَاتِ يَنْفَطِرُنْ مِنْهُ وَتَنْشِقُ الْاَرْضُ

اینچنین محرم قطعی که مانند لحم خنزیر است لَا یَقْبَلُ اللَّهُ مِنْهُ صَرَفاً وَلَا عَدْلًا در نشان او وارد است
 برد ایات ضعیفه پیش برون بسیار دشوار است و معلوم و مصرح است که معطلی و اخذ هر دو یکسان
 است صاحب تفسیر بیچاره اگر چه در حاطی اللیل مشهور است مضطر را گفته شاید از اضطرار مخلصه مراد
 داشته باشد چند روزی در قید فرنگی افتاد و یا کزیه نو که عالم میکشند نه یافتن مخلصه نیست چون این
 وطن بجناب شما تعلق میدارد فقیر از حق تعالی در سوال است که توفیق اصابت حق و علو درجات
 با ادب شریعت نصیب شما گرداند خداوند تعالی شاید است که رفعت و عزت آن مساوت
 نشان را از خود میدانم چونکه محض برای خیر خواهی است شاید دلپذیر خواهد شد اما برای اطمینان
 قلب فقره چند از مکتوبات قدسی آیات حضرت امام ربانی قدس سره نوشته می شود -
 در مکتوب صد و دوم از جلد اول که بملا مظفر صد و بیست و یکجا بعد تقریر بسیار میفرماید و لَوْ سَأَلَ
 صِحَّةَ هَذِهِ الرَّوَایَاتِ لَسِ احْتِیاجُ الرَّجْمِ بِیَدِ فِرْعَوْنَ وَ تَمَّخَصَّ مِنْ عِلْمِ قَطْعِیِّهِ کَ دَرِّ رُبُودِ وَ دَشْتِ
 کَرِیْمِ فَمَنْ اضْطُرَّ فِی مَخْصَصَةٍ بِأَنَّ شَلَّ وَ اسْتِ وَ رِقْوَتِ مِصْرَعٍ - کَ رَسْمِ رَاكُشْدِ نَمِ خَشِ رَسْمِ
 وَ ایضاً اگر از محتاج عامتر گرفته شود پس باید که مورد از برای حکم حرمت ربو ا پیدا نشود چه هر که زیادتی
 سیکند علتش احتیاجی از احتیاجها خواهد بود ولی احتیاج کس بضرر خود اقدام نخواهد نمود فَلَ یَبْقِی
 لِهَذَا الْحُكْمِ الْمَنْزِلِ مِنَ الْحَکِّمِ الْحَمِیدِ فَائِدَةٌ تَعَالَى کِتَابُهُ الْعَزِیزُ مِنْ هَذِهِ التَّوَهُّمِ
 وَ لَوْ سَأَلَ عَمُّومِ الْاِحْتِیاجِ وَ لَوْ عَلَى سَبِیلِ فَرْضِ الْمَحَالِّ کَوْنِیْمِ کَ احْتِیاجِ از جمله ضروریات است
 وَ الصَّرُورَةُ تَقْدَرُ بِقَدْرِهَا بِسِ طَعَامِ اِزَانِ مَبْلَغِ سَوْدِ نَخْتِنِ وَ بَرُومِ خُورَانِیْدِنِ وَ اِخْلِ احْتِیاجِ نِیْسِ
 وَ ضَرُورَتِی بَانَ مِتْعَلِقِ نَهْ لِهَذَا وَ رَزْکِ مِیْتِ احْتِیاجِ نَفْسِ مِیْتِ اِزْ قَضَائِرِ اِنِ وَ غِیْرَهْ مِیْتِیْ اسْتِ
 وَ اِنِ مَقْصُورِ بَرِکْفِنِ سَاخْتَهْ اِنِ دِو طَعَامِی بَرُوحَانِیْتِ اِو نَخْتِنِ دَاخِلِ احْتِیاجِ نَدِ اِشْتِهْ اِنِ دَا اَنکِهْ
 اِو مِتْعَلِقِ تَرِ اسْتِ بَصَدْفَهْ اِلِ اِیْنِ مَاقَالَ لِمَجْدِدِ رَمِ وَ یَزْ اَنکِهْ شِیْ دِیْ خُوشِ دِرْ کُوزَهْ اَبِ سِکِیْ وَ لَوْ غُزُو

مروم آنجائی یک جام آب پاک بر آن ریخته کوزه مذکور را مشتار نموده استعمال می نمودند و این فعل را نیز با ایشان غرو نمودند و ما اگر اینچنین جیل نامی ضعیفه در هر جای معمول علما بودی پس لازم بودی که آب ناپاک هرگز متصور نشدی زیرا که هر قسم آب ناپاک از هر جای گنده برداشته سوچه برهنه و ویک کف آب پاک می نشدی و چرا تکلیف و خفیه ستم بزرگ بر تو بود و در حیاض فلتین یا عشرانی عشر شرط پیشدی . قریب پراز آب و در شریعت محمدی علی صاحبها الصلوٰۃ والسلام سردی اینچنین ^{انگلیز} ^{کشدن نام آب} حلیه بازی با جاری نمودن و عوام را دلیر نمودن از استقامت بلکه از ویانت دور است هوش باید کرد و همه مروم نام شمارا برداشته میخندیدند و همین عمل هم میکردند و آخر احتیاط علما در فتوای وادون ملاحظه باید نمود که لرزه در اندام نشان میشد و گاهی بی هوش میشدند و میگفتند که اگر خستتالی باز خواست کرد که شمارا اسنار وین ساخته بودم مراعات این امانت چگونه کرده اید باقی آنکه شنیده شده بود که صدقات اموات را منع کرده اند هر چند نوشتیم که از رسوم ناشائسته عوام را منع باید کرد نه از نفس صدقه که مشایخ مطلقا معمول دارند خصوصا خوراندن را و روایات ادهن من بیت العنکبوت را هرگز شرفا و غر با نظر نکنند آنرا پاریده کرد و پیدامسال شنیده که از دعا میت نیز عالم را منع فرمودید که دعای همین نماز است و بس شاید سال دیگر اگر حیاتی بود جنازه را هم محفل خوانند کرد و در حدیث شریف است اذا صلیتُم علی المیت فاخلصوا له من الدعاء زیرا که تقدیم عمل صالح از علامات قبولیت دعاست و زیاده از نماز فریضه که نام عمل صالح متصور خواهد شد که امید قبولیت باشد و منع دعا چیزی است که بغیر از صاحب شرع هیچ مجتهدی در دسترس ندارد و از جناب رسالت مآب صلی الله علیه و آله وسلم در هیچ آوان منفریده آمانع آیدی از او اب مقرره دعاست لایشاک فیها غیبی فضلا عن العلماء الاذکیا و امد هم الله سبحانه بمدیده آری صاحب سفر السعادت و شیخ ابن حجر استشار نموده است

در رفع ایدی مواضع مشہور را مانند ابتداء و اتمام جماع و خلا و وقت انزال میدانم که شاید امام غزالی
 و شیخ علی قاری نیز همین استنثار را بجله استہجان اوقات و اوضاع معلل نموده اند پس فکر باید کرد
 بعد فراغ صلوٰۃ کدام استہجان است اگر گویند کہ میت جیفہ است گویم کہ بعد تغسل و تکفین طاهر مطہر
 گشت و لَیْذًا اِصْلًا عَلَیْہِ رَوَاہِیْتُ مَنَعَ رَفْعَ ایدی عند حضور میت را شاید دیده باشید اما ملاحظہ
 وقت و حیثیت و علت آنرا ہم باید کرد و مصرع - ہر سخن جائی و ہر نکتہ مکانی دارد کہ کَمَا قَالَ
 صَلَّى اللّٰهُ عَلَیْہِ وَسَلَّمَ اِنَّ لِكُلِّ مَقَالٍ مِصْدَاقًا اَوْ مِصْمَاةً - ای عزیز من تصحب را در امور
 و احکام شرع دور باید داشت و سخن انصاف را تسلیم باید نمود و مواز منع رفع ایدی یا دعای مطلق
 دعای تعزیر است فقط قبل تکفین و التجمیر لا غیر و لَانِیْ غَیْرُ ذَٰلِکَ الْوَقْتِ لِغَلَّةِ اسْتِغَاہِمُ
 بِالْتَجْمِیْرِ فَكَانَ الدَّعَاءُ لَهُمْ بِالْتَعْزِیْرِ اسْتِغَاہًا لَهُمْ عَنْ وَظِیْفَتِهِمْ الْمَعْرُوضَةِ
 عَلَیْہِمُ وَهَذَا الْمَنَعُ وَاِنْ كَانَ غَیْرُ وَاوَرِدِ عَنْ مَعْدِنِ الرَّسَالَةِ عَلَیْہِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ
 لَکِنَّا مَا خُوذُ مِنْ ذَٰلِکَ الْمِشْکَاتِ مُسْتَنْبَطٌ مِنْ تِلْکَ الْاَنْوَارِ وَمَنْ قَالَ غَیْرُ
 ذَٰلِکَ فَاِنَّہُ عَوَى بِالْاَحْقِیْقِ نَهْوٰی بِہِ الرَّیْحُ فِی مَکَانَ سَیْحِیْقِ فَلَا یَسُوْعُ عَلٰی حِدِّ مِثْرِ
 الْمَسٰیلِیْنِ التَّکْلِیْمِ فِیْہِ لِاَنَّ جَوَادَ الْاِحْتِمَادِ هُمَا عَرَجَانُ عَجَبٌ اسْتِکْرَامٌ ہر چه از طب و یا با
 و غث و سہن بنظرمی آید آنرا در عالم اجرامی نمایند باعث چه و سبب کدام نہ ہر جای کتب
 توان تا صفتن چہ کہ جا اسپر باید انداختن چہ حق سبحانہ و تعالیٰ علمای امت را برای عوام
 نواب انبیاء علیہم فضل الصلوٰۃ والسلام گردانیدہ چنانچہ روز قیامت ازین سالاران
 عظام پرسان می نمایند علیہم السلام ازین بزرگان کہ تا بان اندیز پرسان خواهد شد حق سبحانہ
 و تعالیٰ ما و شما و جمیع علمای اسلام را توفیق اصابت و استقامت کرامت فرماید چہ رحمت
 الْمُبِیِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَیْہِ وَسَلَّمَ وَاللّٰهُ اَجْلَدُ بِرَبِّ الْعِبَادِ اٰمِیْنُ امید کہ فطرۃ سلیمہ آن ستارہ

خلف صالح نیک مروان و فقه ائمه کبیر انشا الله خود بخود گوئی خواهد داد که این تاکیدات از غرض
 خالی محض نصیحت و خیر خواهی است بهر حال عالم را که رب العالمین جل سلطانہ امر معروف
 و نہی منکر فرض گردانیده تبصر و احتیاط و تمیز روایات ضعیفہ و قویہ و مراعات وقت و عوام نیز
 فرض کرده است از اینجا است که در یک فرض چند فرایض دیگر برای صحت فرض اولی
 مقرر کرده حضرت امام ربانی که مجد الف ثانی است و جامع شریعت و حقیقت و معرفت است
 که ادنی پایہ آن عبارت از کشف حقایق امور شریعت من اولہا الی آخرہا می باشد
 میفرمایند که قدم در این راه نہ ہا درم تا جمیع کتابہائی کلامیہ و فقہیہ مذہب را بجز اصولاً و
 در مدرسہ شاہچہان آبا و زیادہ از وہ بار مطالعہ نمودم و در امر معروف و نہی منکر خود حجتہ کاملہ
 الہی بود برای زمانہ الف ثانی گاہی منع طعام میت نہ نموده و ہمیشہ آداب و ثمر الط صحت
 آن و کیفیت بخشیدن ثواب آن و استحصال وجہ آن در مکاتیب و رسالہ با بار بار می نویسند
 و خود ہم ہمیشہ با روح اموات خود و پیران می بخشیدند و ہلم جزا الی الان حضرات کرام
 کہ جامعین شریعت و طریقت بودند ہمیشہ بروحانیت اموات و مشائخ خود و راہبوں طعام
 می بخشند من غیر نیکیر لاحد فضل تراہم لم یطبعوا علی تلک الروایات کہ جسمہم
 تھا ولو فی ادب من آداب الشریعۃ نعوذ باللہ فان فی ذلک الظن خوف سلب ایمان
 بجانا اللہ سبحانہ من ذلک الظن بھؤلاء الا کافر فافہم فی ہذہ الامۃ بمنزلۃ
 انبیاء بنی اسرائیل فقیر فعل ایشان را در حق خود و اجاب خود حجتہ قاطعہ میدانند و بہر گاہ اطلاع
 عوام و اغیار بر حال ایشان بیاید و جب چہ طعنہا خواهد شد زیادہ احتیاط از بیمہ خیر بہرہ بہت
 ہم قصہ عجیب و حدیثی غریب ہست پراگندہ اہل حرمین را در بسیار از مسائل علمائے مجتہدین
 بسیار از کار ما کہ متفقہان منع کردند مانند طعام با روح موتی و اجتماع عند ختم القرآن و ایچ

الْبَخَّارِيُّ وَالْمَوْلِيدِ الشَّرِيفَةِ وَغَيْرِ ذَلِكَ مِنْ تَقْسِيمِ الطَّعَامِ عِنْدَ ذَلِكَ وَرَعْمَا سِي حَرَمِينَ بَلَدِهِ
 وَرَجْمِ بَلَدَانِ نَهْ وَرَجْمَالِ شَائِعِ اسْتِ خَلْفَاءَ عَنْ سَلَفٍ مِنْ غَيْرِ تَكْبِيرٍ لِأَحَدٍ وَلَا يَبَالُونَ بِهَذِهِ
 الْمَرْوِيَّاتِ مِنْ زَيْدٍ وَعُمَرَ وَنَهْرَانَ نَهْرَ بَرَكَاتٍ وَفِي مَوَاضِعَ مَشَاهِدِهِ نَوُوهُ أَنْدَرُ مَرَاةَ حَضْرَتِ
 إِمَامِ رَبَّانِي قُدْسِ سِرِّهِ أَزِينِ طَعَامِهَا كَسَى رَامِعَ نَفْسُوهَ زِيرَاكَ مَنَاعَ لِلنَّجْمِ رَاحِقِ تَعَالَى مَعْتَدِيَةً
 كَفْتَهُ مَا يَأْتِي كَمَا شَائِعٍ وَالضَّايِطَةُ فِيهِ أَنْ مَا جَاءَ نَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ
 وَسَلَّمَ فَهُوَ الْمَقْصِدُ الْأَسْنَى وَالْغَايَةُ الْقُصْوَى وَمَا جَاءَ نَا مِنْ خُلَفَائِهِ الرَّاسِخِينَ
 فَهُوَ مِثْلُهُ وَمَا جَاءَ نَا مِنْ أُمَّتِنَا الثَّلَاثَةِ وَأُمَّتِهِمْ فَبِالرَّأْسِ وَالْعَيْنِ وَمَا ثَبَتَ فِي كِتَابِ
 الدِّيَارِيَّةِ وَالْمُنَوْنِ الْمُوَافِقَةِ لِظَاهِرِ الرَّوَايَةِ وَالْفَتَاوَى الْمُعْتَبَرَةِ فَهُوَ كَذَلِكَ وَأَمَّا مَا
 جَاءَ نَا فِي بَعْضِ الْفَتَاوَى وَكُتِبَ الْفَقْهَ مِنْ فَتَاهَا الصَّرْفِ وَالْمُتَّصِفَةِ الْمُحَضَّةِ الَّذِينَ
 عِنْدَهُمْ سُنِّي قَلِيلٌ مِنَ الْحَدِيثِ وَلَيْسَ لَهُمْ مِنَ التَّحْقِيقِ وَالتَّدْقِيقِ حَظٌّ وَلَا مِنْ
 تَحْقِيقِ الرَّوَايَةِ وَتَفْصِيحِهَا نَصِيبٌ وَلَا مِنَ الْعِلْمِ بِاصْطِلَاحَاتِ الْعُلَمَاءِ مِنْ أَصُولِهَا
 وَلَا فِرْعَوِيَّاتِهَا فَانْهَمُوا وَإِنْ كَانُوا مِنْ أُمَّتِنَا الْمُتَكَلِّمِ مَعَكَ عَفَى عَنْهُ بِمَرَاتِبِ فَوْقِ
 الْفَوْقِ لَكِنَّ الْمُحَقِّقُونَ مِنَ الْمُتَأَمِّلِينَ وَالْعُلَمَاءِ الرَّاسِخِينَ شَكَرَ اللَّهُ سَعِيهِمْ
 وَأَفَاضَ عَلَيْهِمْ مِنْ بَرَكَاتِهِمْ بَرَضُونَ مَرِيًّا قَهْرًا عَلَى مَا اسْتَحْصَلُوا مِنَ الْمَلَكَةِ بِالْمِيزِ
 بَيْنَ الطَّيِّبِ وَالنَّجِيسِ فَرُوعًا وَأَصُولًا فَإِنْ وَافَقَهُمْ أَجْرُهَا وَشَكَرُهَا وَالْأَفْلَا
 خُذْ مَا صَفَادَعُ مَا كَدَّرَ كِتَابِي كَمَا لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ الْآيَةُ كِتَابِ عَزِيزِ حَمِيدِ اسْتِ
 وَبِسَ لِحَقِّ أَحَقُّ أَنْ يُتَّبَعَ كَفْتَهُ أَنْدَرُ فِي نَهْرِ الْعَمَالِ قَوْلُهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ سَيَكُونُ فِي آخِرِ
 الزَّمَانِ نَاسٌ مِنْ أُمَّتِي يُعَدُّونَ تَوَكُّرًا بِمَا لَمْ تَسْمَعُوا أَنْتُمْ وَلَا آبَاؤُكُمْ فَيَأْكُمُونَ وَيَأْهَمُّونَ
 بِرِجَالِ رِزْسُومَاتٍ مَبْطَلَةٍ صَدَقَاتٍ وَمَانِعَاتٍ صِيَّافَاتٍ عَالِمِ مَالِ الْمَالِ اسْتِ خُصُوصًا أَوْضَاعًا

مند و اسرافات محمدیان و بار جامی و بگر نظر نیامده علمای را باید که اوضاع مبتدعه و مکر و نه آنرا
 منع فرمایند و طرق جواز و شرط قبولیت و آداب آن منکشف سازند آنکه سید این باب
 بالکلیه نمایند و محرم بآپی نوع کان حکم کنند تحریم اشیا و دلیل وضع میطلبند و دلیل عقلی و نقلی
 که مانعین بیان کنند یکی تا بمنزل نبی رسد بلکه بقدیم پیش نبرد و عقلی را چنین فرموده اند
 لِأَنَّهَا تَتَرَوْنَ فِي السُّرُورِ فِي فَهِي كَمَا تَرَى بَاطِلَةَ عَاطِلَةَ تَحْزِنُ مِنْ كِبَارِ فَرْضٍ يَأْجِبُ خَشْتَهُ
 شده است و باز اگر العیاذ بالله کدام آیتی یافته تا چند سال خواب بود و چرا سرور باشد
 و سرور کجا منع است آنچه در کتاب آمده صبر و رضا است بلکه کافه اولیاء الله سبب الموت
 جَسْرٌ يُؤْصِلُ الْحَبِيبَ إِلَى الْحَبِيبِ بَعْدَ مَوْتِ رَسْمٍ وَرَمِيدَانِ هَذَا مِنْ طَعَامِ الْأَعْرَاسِ مِنْ
 و دلیل نقلی حدیث موقوف که از عنوان آن آثار نسخ مانند روز روشن هویدا است و از مضمون
 و منطوق آن عنوان منوخیست پیدا و آنچه مرفوع است ثبوت پیوسته که خود هم تناول
 میفرمودند و جماعه اصحاب کرام نیز وَاللَّهُ سُبْحَانَهُ أَعْلَمُ وَعِلْمُهُ أَحْكَمُ وَبِذَلِكَ شَهِدَ
 که بعضی از فضلاء وقت گفته اند که من ترا شنیدم بدعت است شنیدم که از سمع آن باغری
 نیز رسیده این کم فهم را گفته شود و آخر اینقدر فکر باید کرد که مکه و مدینه و حجاز اکبر و اصغر زمین و حضرت
 و مکه و حلب و شام و روم و بغداد و کوفه و بصره و مغرب و دیار بکر و کردستان و خراسان و بلخ
 و هرات و کشمیر و قبه الاسلام مجارا و سمرقند و قفقان و تاشکند و یار کنند الی غیر ذلک من
 بلاد المدینه مبتدعه شدند با اینقدر علما و اولیاء و سند و ملک و او پخته نشن شدند اگر از
 احوال و اقوال آن سرور علیه الصلوٰة والسلام ناواقف و معنی بدعت ناشنیده باین عالم عالم
 مخلوق اند فکر میکرد و نغوذ بالله من شرور انفسنا قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 وَسَمَّوْا عَجَبَ الْعَجَبِ بِالرَّأْيِ الْخَطَّاءِ رَبَّنَا لَا تَأْخُذْ نَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَا نَا

سخن بتطویل رسید و اگر نہ نشاء این دو خطارامی نوشتم بر بہین جا کتفا باید کرد **س**
اندک پیش تو گفتم غم دل ترسیم : کہ دل آزرده شوی ورنہ سخن بسیار است
اللہم اربنا الحق حقا وارزقنا اتباعہ وارنا الباطل باطلا وارزقنا اجتنابہ آمین **س**
تم مکتوبہ الشریف کسی از فضلائی وقت مکتوبی کہ مشتمل بر سوال چندی کہ در میان علما
وقت اختلاف دران جاری بود و ضد اشنت سوالہائی مذکور و جوابہائی حضرت ایشان
لفظ بلفظ ابرو میرود۔ حضرت تا در این اوقات در میان علماء در چند مسائل اختلافی واقع
شده و در بارہ آن از میان عبدالمہادی صاحب فتوی واقع شده کہ بر خلاف آن
از میان حبیب اللہ صاحب و میان اسماعیل صاحب اظہار گردیدہ بنا بران عرض کہ
حضرت ایشان را میل بکدام جانب است سوال اول۔ گھینہ کہ آلیہ ندارد و در این بلا سندہ
مشہور است حکم دینہ دارد یا معز میان عبدالمہادی حکم معز داده کہ شش ماہہ در ضحیہ جاری
نیست و دیگر علماء صد میفرمایند کہ شش ماہہ در ضحیہ جائز است جواب حضرت
ایشان اگر حکم دینہ کہ بجز شش ماہہ گوید و انشی آنرا ضحیہ گویند داده شود و از زمرہ شش ماہہ
شود پس ضحیہ آن ہرگز صحیح نیست زیرا کہ ناقص الحاقہ است و فتاوی ہندیہ و قاضیان غیرہ
مذکور است وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
یک سال جائز می شود مگر بشرطیکہ الحاق آن معز بدلیل صحیح ثابت شود سوال دوم۔
میان اسماعیل در بارہ شخصی کہ روزہ نمیدارد و نماز او میکند میفرماید کہ ذبح او حلال نیست
حوالہ تخریر مجذوم محمد ششم میدہد و میان حبیب اللہ صاحب و میان عبدالمہادی صاحب
میفرمایند کہ تارک نماز و تارک صوم ہر دو برابر است ذبیحہ ہر دو حلال است جواب حضرت
ایشان۔ اگر تارک صوم یعنی اکل رمضان بخیر عذر ترک صوم بسبب تخلف و عدم مبالا

دبی پروائی کند پس سخن میان اسماعیل صحیح است و زنش طلاق است جنازه اش غیر جائز
 است و غیره. و اگر خود را اتم و روسپاه بدانند تا فتویٰ میان عبدالمهادی صحیح است.
 سوال سوم - پرہیز کردن زنا زاج حکم دارد فرض است یا نہ بیان اسماعیل صاحب بیان
 حبیب صاحب میفرماید کہ یکہ غنی است و بر پرہیز کنانیدن استطاعت دارد تا بر فرض است
 و اگر مسکین است دبی استطاعت تا بر فرض نیست جواب حضرت ایشان پرہیز
 زن نشاید بموجب حکم آیہ کریمہ **وَلَا يَدِينُ زَيْنْتَهُنَّ** الایۃ بر کافہ مومنات مسلمات فرض
 عین است آیہ شریفہ عام و مطلق وارد است فی شخص دون شخص و در اینجا گنجایش ندارد
 مگر پرہیز فرض این نیست کہ ہمیشہ در سداوقات احتفانتہ باشند و در محل ہم کسی نہ بیند
 آن ستر کہ مفروض است این است کہ بشرہ خود از اغیار پوشیدہ دارد **إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا**
وَهِيَ الْكَفُّ وَالْقَدَمُ وَالْعَيْنُ الْوَاحِدَةُ كَمَا يَفْهَمُونَ قَوْلَهُ تَعَالَى وَكَبُرَ بَيْنَ عَمَلِهِ
عَلَى جَبْوَتِهِ سوال چہارم در شادی زنان کہ می سرسبند و غنما با ما میر میکنند جائز
 است یا نہ جواب حضرت ایشان آواز زنان عورت است باید کہ مروان نشنود و جلال
 الشیطان از این سبب در شان ایشان وارد است و اگر فیما بین خود آواز بلند کنند و سرسبند
 کہ مروان نشنود باکی نیست اما استعمال سر و در ما میر خود حرام است مستعمل زن باشند یا مرو
 سوال پنجم - مولود شریف کہ در این بلاد سده مشہور است و در مجالس و مساجد بخوانند چه حکم
 دارد و جائز است یا نہ جواب حضرت ایشان - **وَاللَّهُ أَعْلَمُ وَالْأَطْهَرُ أَفْأَنِي بَعْضُ طَوَاهِرِهَا**
وَنِيَّاتِ النَّاسِ عَلَى الْإِجْمَاعِ عِنْدَ هَاجِزَتِهِ وَفِي بَعْضِ الْأَطْوَارِ كَمَا نَشَاهِدُ فِي
الْأَحْوَالِ مِنْ أَنَّ نِيَّاتِهِمْ مُحْضَرُونَ مِنَ النَّفْسِ مِنْ إِسْتِمَاعِ الْآيَاتِ وَمَطْلَبِ
أَخْرِغَتِ تَعْرِيبَهُ فَلَا شَكَّ أَنَّهَا مِنْهُ فِي الْمَسْجِدِ أَشَدَّ قَبَاحَةً فقط تم مکتوبہ الشریف

حضرت ایشان تقریظ و تصحیح بر رساله از رسائل مولفہ فضلانی عصر در باب عقاید اہلسنت و جماعت نوشتہ نقل آن از مسودہ کہ بدستخط شریف موجود است ایراد میرود اللهم ارنا الحق الخ اما بعد فيقول لعبد الضعيف الراجى رحمة ربه اللطيف عبد الرحمن ابن شيخه ومرشدنا الشيخ العارف بالله المذاق في سنة رسول الله الشيخ عبد القنوم السرهندي الفاروقى انى قد طالعت هذا الرساله ووقفت على مضامينها فوجدتها بحمد الله صحيحة موافقة للكتاب والسنة وما جرى عليه الصحابة والتابعون وما اتفق عليه اهل السنة والجماعة واجمع عليه السلف والخلف الصالحون رضى الله عنهم اجمعين ولم يترأد احد من اهل الحق قد خالفها الى يومنا هذا الا شر ذممة قليلون بل اقل قليل مثل ابن القيم وابن خزم من المتقدمين وعبد الوهاب والشوكاني من المتأخرين ومن فخر نخوهر من الطائفة المبتدعة المستحدثة في المائة الثالث عشر من اهل النجد الذى تطمع فيه قرن الشيطان وبعض اهل الهند خزلهم الله ولا عبرة لمخالفهم لقوله عليه الصلوة والسلام عليكم بالسواد الاعظم وفي رواية فانما يأكل الذئب من الغنم القاصية وما ينبغي ان يعلم ان موضوع هذه الرسالة جواز الاستغاثة في نصرها من غير الله وهذا عن شائع لان الله تعالى هو المستعان الحقيقى والعباد الخشع هم الوسائل قال الله تعالى وابتغوا اليه الوسيلة ^{بذية} وكالاسباب لذلك فصاروا مستعينين بهم مجازا اوردا لجزرى فى الحصن بدموز الكتب المعبرة من الصحاح ما حاصله ان رسول الله صلى الله عليه وسلم قال اذا ضل احدكم الطريق او فاجاه بليته فليناد اعينوني عباد الله وقد جرى ذلك كثير من امن بمحمد صلى الله عليه وسلم وشريعته صديقا فوجدوا حقا والحمد لله اولوا اخر اوفى هذا الحديث خلاص من

کثیر مبتدأ عایتم کجوازالنداء للغائب : یمین مقدار از مسووه شریفه بخط شریف است
 آمده که نقلش افتاد اگر کسی بر مابقی ظفر باید الحاق فرماید جزا که الله خیراً منہا کتاب
 رشحات مولانا علی بن حسین کاشفی که نسخه قلمی مکلف در ملک حضرت ایشان بوده بر قول
 مصنف رد که در باب وفات مولانا برهان الدین خملانی میفرماید طیبی خراسانی در معالجه مولانا
 برهان الدین و مولانا جعفر خطا کرده و خطها زوده روزی مجلس حضرت ایشان یعنی حضرت خواج
 عبید الله احرار قدس سره درآمد و بر غضب کردند و تند شده سخنان و دشت گفتند و فرمودند تو دور
 کشته که در همه روی زمین ستم خودنداشتند ایتی کسی از بنده عه ماشیه بخط شکسته نوشته باز
 عبارت ای کاشفی بی کشف و ای صفی بی صفا و ای غافل خوش اعتقاد این همه امور غیر واقع
 که بطریق کرامات و خوارق عادت از حضرت باعث ایشان بعضی را بطریق مشابهه و برخی
 بر هیچ سماع در این کتاب شریف خود نقل کرده و آن همه اعتقاد که نسبت بحضرت بارفت
 ایشان درست نموده انتشار الد العزیز که بصورت همان اعتقاد بود ای کریمه یوم یفخر الصلوة
 فتاکون افواجاً بمحشر و آئی بالیت که این مقدمه را خود نقل نمکنی و در کتاب خود میآوری چه
 این نقل تو مبطل جمیع اقوال است که از مقوله اساطیر الاولین است زیرا که حضرت ایشان هر
 علاج خط طیبی غیر حادثی نتوانند نمود و از اثر آن خط این همه متاثر باشند پس چگونه این همه مقدمت
 حقه صادق که در کتاب خود سابقاً و لاحقاً درج نموده بل مقصود بالذات این کتاب آنها را
 ساخته که بعضی از آنها از باب حیا اموات و بعضی از غیب و اعجاب از آنست صحیح باشند و
 اعتقاد و شاید مقتضای العهد علی الراوی یوم الدین از عهده جواب این منقولات حقه
 و اعتقادات صحیح خود بیرون آئی بجهت بعضی کم خردان بی معنی و بی بصران لایحیی این فرخنا
 صالیه و او هیات مضله ترا اعتقاد نموده از مقتضای شرع شریف و طریق نبی حضرت

سید المرسلین علیہ صلوات من رب العالمین انحراف و زبیدہ بانہا معتقد شوند و تو باین تقدیر
مفسد معنی شیطان رحیم کرده باشی الی اخر ما قال من الواہیات انتہی کلام المبتدع
حضرت ایشان بران روی باین عبارت بدستخط شریف نوشته نَعُوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الْكُفَّارِ
اَوْلِيَاءِ اللّٰهِ وَكِرَامًا قَهْرًا نَبِيْنَا مِمَّا كَفَرْنَا مِنْكُمْ لِيَسْتَزِيلَ الَّذِيْنَ كَفَرُوا مِنْكُمْ
اینقدر شکستگی دارد و باوجودیکه دم از شریعت غا دارد و کرامت اولیا که فی الحقیقت معجزات
انبیاء است علیهم الصلوٰۃ والسلام خود در شریعت صریح آمده و کرامات الاولیاء حق معتقد مشهور
اہلسنت و جماعت است و آنچه از خیال شکنستہ خود تنویہ اغراض شکنستہ بر پا کرده کہ صاحب
اینقدر کرامات چرا علاج خبط طبعی نتوانست نمود اینقدر ندانست کہ کرامت اولیا رقتنا
و قدر حق سبحانہ را رفع نمیتواند نمود بلکه در جائیکہ تقدیر رفته باشد و عاید و ایاکر امتہ را سبب
ساختہ ہمان قضای مقدس خود را جاری میکنند سبحان من لا یجری فی مملکہ الا بآیۃ
زیرا کہ عالم عالم اسباب است والا بیچ کرامتی بل بیچ معجزہ مزاحمت و مقابلہ بالتقدیر نیستواند
پس معلوم شد کہ کرامت و دیگر اسبابات ہمہ از تقدیر است لیکن بجهة عزت و کرامت
بعضی بندگان خواص و ائمتان برایشان موافق تقدیر ازلی خود اجرائی اینچنین خوارق
عادات ازوشان صادر میکنند و لِلّٰهِ تَعَالٰی فِیْ اِجْرَائِکُلِّ تَقْدِیْرِ مِقْدَارٌ مِّنْ سَبَبٍ مِّنَ
الْاَسْبَابِ الظَّاهِرَةِ حِكْمٌ لَا تَعْدُوْا وَ لَا تَخْصِيْ و این ہم از قضای الہی است تعالیٰ شانہ کہ سبب
انکار خواص بندگان خود بیج دریشہ ایمان بعض اہل و غل را قطع می نماید بجانا اللہ سبحانہ
و تَعَالٰی مِنْ مَّكْرِهِ وَ غِبْرَةِ اَوْلِيَآئِهِ از غایہ عناوہ کہ باین خوانندان عظام دارد گاہی صفی بیچارہ
را سقا میگوید گاہی حضرت ایشان را بلفظی یاد میکند ترسم اینقوم کہ بروردگشان میخندند بجزیرہ
خوابات برند ایمان را گاہی احوالات صادرہ اولیا را مخرافات و مسمات می نامد گاہی اورا

بہ نسبت ضلالت تسم میا زو و مصدقین آنرا بی نیز ولی بصری نامد و دیگر جائی نسبتہ بروغ
 نوشتندی خبر از آنکہ اولیائی نعت قبائی لا یعرفہم سواہی یوم یقوم الناس لرب العالمین
 از بارگاہ الہی چون نداء هل والیت لک ولیا او عادیث فی عداقہ بر خیر و فرخندہ صغی کتابتھا
 در بغل داشتہ باشد صاحب تخریض شکستہ ہمین تخریض شکستہ در دست گیر و تاویدہ شود کہ از کارخانہ
 غیرت حضرت الہی جلتانہ چہ بظہور آید والسلام علی من اتبع الهدی الا ان اولیاء اللہ
 لا خوف علیہم الا ان حزب اللہ هم الفلکون ۱۱ تخریبہ الشریف

فصل ثالث

در بیان بعض اوجیہ ما توره کہ حضرت ایشان در سفر و حضر میخوانند و بیان بعض عزائم
 و تعویذ ما و ترتیب حزب البحر معمول حضرت ایشان و ترتیب ختمہ کلام الصد و طریق
 تلقین مریدان و مایناسب و لک۔ ہر گاہ حضرت ایشان از فریضہ نماز فارغ میشوند
 این دعا میخوانند اللہم انت السلام و منک السلام و الیک یرجع السلام جینا
 ربنا بالسلام و ادخلنا برحمتک دار السلام تبارکت ربنا و تعالیت یا ذا الجلال
 و الاکرام گاہی ذا الجلال و الاکرام میفرمودند و چون از نماز فراغت می یافتند بعد از رو
 بطرف جماعتہ کرد و اگر امام می بودند دست بالا کرده دعا میخوانستند الحمد لله رب العالمین
 و العاقبۃ للمتقین و الصلوۃ والسلام علی خیر خلقہ و نور عرشہ سیدنا محمد
 و علی الہ و اصحابہ و بارک و سلیم اجمعین بعد از ان اوجیہ اینہ تمام میخوانند گاہ بر
 بعض آن گفتا میگردند لیکن در تقدیم و تاخیر ترتیب مقرر انداشتند و سفر اکثر بر اللہم انت السلام

۱۱ در آخر فصل اوجیہ کہ حضرت ایشان مرتب کردہ و بدستخط خود در مجموعہ اورد و نوشتہ لمحق گشتہ اتمالاً للفائدۃ ۱۲

كَتَفَا مِيفَر مَوْنِدُو مِيفُو اسْتَنْدُو زَجْمَلَه اَدْعِيَه كِه حَضْرَت اِيْتَان مِيفُو نَزْدَ اللّٰهُمَّ اِنَّكَ عَفُو كَرِيْمٌ
 تُحِبُّ الْعَفْوَةَ عَفِ عَنَّا اللّٰهُمَّ اِنِّي اَسْأَلُكَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ فِي الدِّينِ وَالْدُّنْيَا
 وَالْآخِرَةِ. اَيْضًا. اللّٰهُمَّ اسْتُرْنَا بِسِتْرِكَ الْجَمِيْلِ اللّٰهُمَّ اسْتُرْ عَوْرَاتِنَا وَ
 اَمِّنْ رُوعَاتِنَا. اَيْضًا. اللّٰهُمَّ يَا مُصَرِّفَ الْقُلُوبِ صَرِّفْ قُلُوبَنَا اِلَى طَاعَتِكَ
 وَيَا مُحَوِّلَ الْاَحْوَالِ حَوِّلْ اَحْوَالَنَا اِلَى اَحْسَنِهَا. اَيْضًا. اللّٰهُمَّ اغْفِرْ لَنَا وَلِوَالِدِنَا
 وَلَا سْتَاذِنَا وَلَا جَدِّ نَا وَلَا جَدَّاتِنَا وَلَا عَشَائِرِنَا وَلَا لِقَبَائِلِنَا وَلِمَنْ لَهٗ حَقٌّ
 عَلَيْنَا وَلِمَنْ اَوْصَانَا بِاللّٰهِ عَارٍ وَجَمِيْعِ الْمُؤْمِنِيْنَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُسْلِمِيْنَ
 وَالْمُسْلِمَاتِ الْاَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَالْاَمْوَاتِ. اَيْضًا. اللّٰهُمَّ اشْغِلِ الظّٰلِمِيْنَ
 بِالظّٰلِمِيْنَ وَاخْرِجْنَا مِنْهُمْ سَالِمِيْنَ غَانِمِيْنَ اللّٰهُمَّ اِنَّا نَجْعَلُكَ فِيْ خُوْرِهِمْ
 وَنَعُوْذُ بِكَ مِنْ شُرُوْرِهِمْ. اللّٰهُمَّ الْفِتْنَةَ بِمَا شِئْتُمْ سَهَابًا تَكَرَّرَ مِيفَر مَوْنِدُو
 اَيْضًا. اللّٰهُمَّ تَقَبَّلْ مِنَّا هَذِهِ الصَّلٰوةَ مَعَ جَمِيْعِ نَفْسَانَا تَنَا وَقَصِيْرَاتِنَا يَا اَرْحَمَ
 الرَّاحِمِيْنَ اَيْضًا. اللّٰهُمَّ اقْضِ حَوَائِجَنَا وَحَوَائِجَ مَنْ اَوْصَانَا بِاللّٰهِ عَارٍ وَجَمِيْلٍ
 مَّقَاصِدَنَا وَمَقَاصِدَ مَنْ اَوْصَانَا بِاللّٰهِ عَارٍ وَتَمِّمْ مَرَادَاتِنَا وَمَرَادَاتِ مَنْ اَوْصَا
 بِاللّٰهِ عَارٍ رَبِّ وَلَا تَجْعَلِ الدُّنْيَا الْبَرْهَمِيْنَا وَلَا مَبْلَغَ عَلِيْنَا وَلَا تَسْلِطْ عَلَيْنَا بِذُنُوْبِنَا
 مِنْ لَآيْخَافِكَ وَلَا يَرْحَمُنَا وَكَفَّ اَيْدِيَ الظّٰلِمِيْنَ عَنَّا يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ
 اَيْضًا. اللّٰهُمَّ الْفِتْنَةَ بِحَلَالِكَ عَنْ جَرَامِكَ وَبِطَاعَتِكَ عَنْ مَعْصِيَّتِكَ
 وَبِفَضْلِكَ عَنْ مَنْ سِوَاكَ اَيْضًا. اللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَعُوْذُ بِكَ مِنْ عِلْمٍ لَا يَنْفَعُ وَمِنْ
 قَلْبٍ لَا يَجْتَمِعُ وَمِنْ نَفْسٍ لَا تَشْبَعُ وَدَعَاٍ لَا يَسْمَعُ وَمِنْ هَوْلٍ لَا اَرْبَعَ
 اَيْضًا رَبَّنَا ظَلَمْنَا اَنْفُسَنَا وَاِنْ كُنَّا تَعْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُوْنَنَّ مِنَ الْخَاسِرِيْنَ وَمِنْ عَمَلٍ

اللَّهُمَّ بِجَاهِ نَبِيِّكَ الْمُصْطَفَى وَرَسُولِكَ الْمُتَّقَى وَأَمِينِكَ عَلَى وَجْهِ السَّمَاءِ طَهَّرْ
 يَا إِلَهِي قُلُوبَنَا مِنْ كُلِّ وَصْفٍ بَاعِدَنَا عَنْ تَحِبَّتِكَ وَمُشَاهَدَتِكَ وَأَمْتِنَّا عَلَى
 السُّنَّةِ وَالشُّوقِ إِلَى لِقَائِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ - وَمِنْ دَعَائِهِ - اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي
 حُبَّكَ وَحُبَّ مَنْ يُحِبُّكَ وَحُبَّ عَبْدٍ يُقَرِّبُنِي إِلَى حُبِّكَ وَحُبَّ عَمَلٍ يُقَرِّبُنِي إِلَى
 حُبِّكَ اللَّهُمَّ اجْعَلْ حُبَّكَ أَحَبَّ إِلَيَّ مِنَ الْمَاءِ الْبَارِدِ وَاللُّعْطَشَانِ - وَمِنْ دَعَائِهِ
 اللَّهُمَّ اقِمْ لَنَا مِنْ خَشْيَتِكَ مَا نَحْوُلُ بِهِ بَيْنَنَا وَبَيْنَ مَعَاصِيكَ وَمِنْ طَاعَتِكَ
 مَا يُبَلِّغُنَا بِهِ جَنَّتِكَ وَمِنَ الْبَقِيَّةِ مَا نَقْوُونَ بِهِ عَلَيْنَا مَصَائِبَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ
 وَجَنِّبْنَا اللَّهُمَّ الْحَرَامَ حَيْثُ كَانَ وَأَيْنُ كَانَ وَعِنْدَ مَنْ كَانَ وَحَلَّ بَيْنَنَا وَبَيْنَ
 أَهْلِهَا وَمِنْ دَعَائِهِ اللَّهُمَّ خِرْلِي وَاخْتِرْلِي وَلَا تَكِلْنِي إِلَى اخْتِيَارِي يَا خَيْرَ
 الْعَبِيدِ لَا تَنْزِلَنَّ أَحَدًا سُدَى خِرْلِي طَرِيقًا سَهْلًا مِنْ غَيْرِ نَعْبٍ وَلَا نَصَبٍ
 وَلَا مِئْتَةٍ وَجَنِّبْنَا اللَّهُمَّ الْحَرَامَ الْخَوْفِ وَمِنْ دَعَائِهِ اللَّهُمَّ افْتَحْ لَنَا بِالْخَيْرِ
 وَأَخْتِمْ لَنَا بِالْخَيْرِ وَاجْعَلْ عَوَاقِبَ كُلِّ مَوْزِنًا بِالْخَيْرِ أَيْضًا اللَّهُمَّ سَلِّمْ دِينَنَا
 وَإِيمَانَنَا وَأَخْتِمْ بِالصَّالِحَاتِ أَعْمَالَنَا أَيْضًا اللَّهُمَّ أَنْتَ عَضِدِي وَنَصِيرِي
 بِكَ أَعُوذُ بِكَ أَصُولُ وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ نَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ رَاعِدَاتِنَا
 اللَّهُمَّ إِنَّا نَجْعَلُكَ فِي نُحُورِهِمْ الْخَوْفِ وَمِنْ دَعَائِهِ اللَّهُمَّ مَا مَنَنْتَ عَلَيْنَا
 مِنْ نِعْمَةٍ فَتَمِّمْهُ وَمَا سَتَرْتَهُ فَلَا تُفْثِلْهُ أَيْضًا اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي جِدِّي وَهَزْلِي
 وَخَطَايِي وَعَمَلِي وَكُلَّ ذَلِكَ عِنْدِي نَعُوذُ بِكَ مِنْ وَسْوَاسِ الصُّدُورِ
 وَشَتَاتِ الْأَمْرِ وَفِتْنَةِ الْقَبْرِ أَيْضًا وَمَا رَابِعًا مِنْ دَعَائِهِ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا
 قَدَّمْتُ وَمَا أَخَّرْتُ وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَسْرَفْتُ وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي أَنْتَ

المقدم وانت المؤخر لا اله الا انت ايها اللهم لا سهل الا ما جعلته سهلا
 وانت تجعل الحزن سهلا اذا ما شئت اللهم ربنا اتينا في الدنيا حسنة
 وفي الآخرة حسنة ووفنا عذاب النار ومن دعائه اللهم لا تدع لنا في
 مقامنا هذا ذنبا الا عفرتة ولا همما الا فرجتة ولا كربا الا نسنته ولا ديننا
 الا قضيتته ولا مريضا الا شفيتته ولا مسافرا الا رددته ولا حاجة من حوائج
 الدنيا والآخرة الا قضيتها يا ارحم الراحمين ومن جملة دعواته اللهم اني
 استكوت اليك ضعف قوتي وقلة حيلتي وهواني على الناس ارحم الراحمين اني
 من تكليفي الى عدو بعيد يتجهمني ام الى صديق قريب كلفته امرى ان
 لم تكن ساخطا على فلا ابالي غير ان عافيتك اوسع لي يا ارحم الراحمين
 اعوذ بنور وجهك الذي اضاءت به السموات واشرقت به الظلمات
 وصلحت به امر الدنيا والآخرة ان تنزل بنا غضبك او تغل بنا سخطك
 بك العيني ولا حول ولا قوة الا بالله ومن دعائه اللهم اذف قلبى
 رجاك واقطع رجائى عن من سواك حتى لا ارجو غيرك ولا ادعوا الا اياك
 اللهم وما ضعفت عنه قوتي او قصر عنه املى ولم تنته اليه رغبتى ولم تبلغه
 مسئلتى ولم يجز على لساني مما اعطيت من الاولين والآخرين من اليقين فخصنى
 به يا ارحم الراحمين ومن دعائه اللهم اني اعوذ بك من العجز والكسل
 واعوذ بك من الجبن والبخل واعوذ بك من غلبة الدين وقهر الرجال وسيد
 الاستغفار ينخواندند وهوها اللهم انت ربى لا اله الا انت خلقتنى وانا عبدك
 وانا على عهدك ووعدك ما استطعت اعوذ بك من شر ما صنعت ابوء لك

بِعَمَّتِكَ عَلَيَّ وَأَبُو يَدِي فَأُغْفِرْ لِي فَإِنَّهُ لَا يُغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ أَيضًا أَمَنْتُ
بِاللَّهِ وَحَدَّثَهُ وَكَفَرْتُ بِالطَّاغُوتِ أَوْ قَالَ بِمَا سِوَاهُ أَيضًا اللَّهُمَّ إِنِّي نَفْسِي تَقُومُ بِهَا
وَزَكَاةَا أَنْتَ خَيْرٌ مِنْ زَكَاتِهَا أَنْتَ وَلِيُّهَا وَمَوْلَاهَا أَيضًا اللَّهُمَّ إِنَّا نَعُوذُ بِكَ
مِنْ جَهْدِ الْبَلَاءِ وَدَرْكِ الشَّقَاءِ وَسُوءِ الْقَضَاءِ وَشَمَاتَةِ الْأَعْدَاءِ اللَّهُمَّ غَفِرْ
لِي جِدِّي وَهَزِي وَخَطَلِي وَعَمْدِي وَكُلَّ ذَلِكَ عِنْدِي أَنْتَ الْمَقْدِمُ وَأَنْتَ الْمُؤَخَّرُ
وَأَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَجُونَ بِيَارْتِ قُبُورِ تَشْرِيفِ مِي بَرُونَ دَاوِلْ مَكِيْفَتِ السَّلَامِ
عَلَى هَلِ الدِّيَارِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْتُمْ السَّابِقُونَ وَإِنَّا إِن شَاءَ اللَّهُ بِكُمْ لَاجِحُونَ نَسْأَلُ
اللَّهَ لَنَا وَلكُمْ الْعَافِيَةَ انْشَاءَ اللَّهُ وَحَسْبُكُمْ وَرَحِمَ غُرْبَكُمْ وَضَاعَفَ حَسَنَاتِكُمْ
وَنَجَّوْزَعَنْ سَيِّئَاتِكُمْ اللَّهُمَّ اغْفِرْهُ وَأَرْحَمْهُ وَالرِّمَّ نَزَلَهُ وَبَارِكْ لَهُ فِي سَفَرِهِ
وَوَزَلَهُ فِي قَبْرِهِ وَابْدِلْ لَهُ دَارًا خَيْرًا مِنْ دَارِهِ وَأَهْلًا خَيْرًا مِنْ أَهْلِهِ وَزَوْجًا
خَيْرًا مِنْ زَوْجِهِ وَقِهِ وَإِيَانًا عَذَابِ الْقَبْرِ وَعَذَابِ النَّارِ اللَّهُمَّ اغْسِلْ خَطِيئَاتِي
بِمَاءِ التَّلْحِيهِ وَالْبُرْدِ وَتَقْدِيهِ مِنَ الْخَطِيئَاتِ كَمَا تَقْدِيهِ مِنَ اللَّسَنِ وَبَاعِدْ
بَيْنَهُ وَبَيْنَ خَطِيئَاتِهِ كَمَا بَاعَدْتَ بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَكَاهِ سُوْرَهُ وَانْفَعْ وَكَاهِ
سُوْرَهُ تَبَارَكَ الْمَلِكُ مَجْوَانِدُ وَازْبُوسَهُ دَاوِنِ قَبْرِ يَا خُنَّارِ يَا فَعْلِي كَمَا شَابَهُ تَعْبُدِي بِوَمَنْعِ
مِنْ مَسُوْرَةٍ وَمِنْ دَعَاةِ رَبِّ اعْنِي وَلَا تَعْنِ عَلَيَّ وَالنَّصْرِي وَلَا تَنْصُرْ عَلَيَّ وَأَمْكُرْ لِي
وَلَا تَمْكُرْ عَلَيَّ وَاهْدِنِي وَيَسِّرْ لِي الْهَدْيَ لِي وَالنَّصْرَ لِي عَلَيَّ مِنْ بَعِي عَلَيَّ رَبِّ اجْعَلْنِي لَكَ
ذَكَرًا لَكَ شَكَرًا لَكَ رَهَابًا لَكَ مَطْوَأًا لَكَ مُخْبِتًا لَكَ أَوْ هَامِيًّا
رَبِّ تَقِيلْ تَوْبَتِي وَاغْسِلْ حَوْبَتِي وَاجِبْ دَعْوَتِي وَنَيْتَ حِجَّتِي وَسِدِّ دِلْسَانِي
وَاهْدِ قَلْبِي وَسَلِّ سَجِيْمَةَ صَدْرِي وَمِنْ دَعَاةِ اللَّهُمَّ ارْتَقِمْ لَنَا مِنْ خَشِيَّتِكَ

مَا تَحُولُ بِهِ بَيْنَنَا وَبَيْنَ مَعَاصِيكَ وَمِنْ طَاعَتِكَ مَا تَبْلِغُنَا بِهِ جَنَّتِكَ وَمِنَ الْبَغْيِ
 مَا تَهْوِي بِهِ عَلَيْنَا مَصَائِبَ الدُّنْيَا وَمَتَّعْنَا بِأَسْمَاعِنَا وَبِأَبْصَارِنَا وَقَوْلِنَا مَا أَحْبَبْنَا
 وَاجْعَلْهُ الْوَارِثَ مِنَّا وَاجْعَلْ ثَنَانًا عَلَيَّ مِنْ ظَلْمِنَا وَانصُرْنَا عَلَى مَنْ عَادَانَا وَلَا تَجْعَلْ
 مَصِيبَتَنَا فِي دِينِنَا وَلَا تَجْعَلِ الدُّنْيَا الْكِبْرَ هَمًّا وَلَا مَبْلَغَ عَلْمِنَا وَلَا تَسْلُطْ عَلَيْنَا
 مَنْ لَا يَرْحَمُنَا اللَّهُ إِيَّيْكَ أَسْأَلُكَ فِعْلَ الْخَيْرَاتِ وَتَرْكَ الْمُنْكَرَاتِ وَحُبَّ الْمَسْكِينِ
 وَإِنْ تَغْفِرْ لِي وَتَرْحَمْنِي وَإِذَا أَرَدْتَ بِقَوْمٍ فِتْنَةً فَتَوَقَّئِي غَيْرَ مَفْتُونٍ اللَّهُمَّ احْسِنْ
 عَاقِبَتَنَا فِي الْأُمُورِ كُلِّهَا وَأَجِرْنَا مِنْ خِزْيِ الدُّنْيَا وَعَذَابِ الْآخِرَةِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ
 مُوجِبَاتِ رَحْمَتِكَ وَغَائِثَ مَغْفِرَتِكَ وَالسَّلَامَةَ مِنْ كُلِّ آثَمٍ وَالْغَنِيمَةَ مِنْ كُلِّ بَرٍّ وَالْفُرْقَةَ
 بِالْحَيَّةِ وَالنَّجَاةَ مِنَ النَّارِ اللَّهُمَّ لَا تَدْعُ لَنَا ذَنْبًا إِلَّا غَفَرْتَهُ وَلَا هَمًّا إِلَّا فَرَّجْتَهُ وَ
 لَا دَيْنًا إِلَّا أَقْضَيْتَهُ وَلَا حَاجَةً مِنْ حَوَائِجِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ إِلَّا قَضَيْتَهَا يَا أَرْحَمَ
 الرَّاحِمِينَ اللَّهُمَّ اعْنَا عَلَى ذِكْرِكَ وَشُكْرِكَ وَحَسَنِ عِبَادَتِكَ يَا مَنْ لَا تَرَاهُ الْعُيُونُ
 وَلَا تَخَالِطُهُ الظُّنُونُ وَلَا يَصِفُهُ الْوَاصِفُونَ وَلَا تَعْبُرُهُ الْحَوَادِثُ وَلَا يَجْتَسِلُهَا الدُّوَابُّ
 يَعْلَمُ مَتَاقِيلَ الْجِبَالِ وَمَكَايِلَ الْبِحَارِ وَعَدَّ قَطْرَ الْأَمْطَارِ وَعَدَّ دَوْرَقَ الْأَشْجَارِ
 وَعَدَّ دَمَا أَظْلَمَ عَلَيْهِ الْيَلُّ وَأَشْرَقَ عَلَيْهِ النَّهَارُ وَلَا تُورِي مِنْهُ سَمَاءٌ سَمَاءً وَلَا أَرْضٌ
 أَرْضًا وَلَا بَحْرٌ مَائًا فِي فَعْرَةٍ وَلَا جَبَلٌ مَائًا فِي وَعْرَةٍ اجْعَلْ خَيْرَ عَمْرِي آخِرَهُ وَخَيْرَ عَمَلِي خَوَاتِمَهُ
 وَخَيْرَ أَيَّامِي يَوْمَ الْقِيَامِ فِيهِ وَكَانَ مِنْ دَعَائِهِ يَا مَنْ أَظْهَرَ الْجَمِيلَ وَسَتَرَ الْقَبِيحَ يَا مَنْ
 لَا يُؤَاخِذُ بِالْجُرْمِ وَلَا يَنْتَقِظُ السُّتْرَ يَا عَظِيمَ الْعَفْوِ يَا حَسَنَ التَّجَاوُزِ يَا وَاسِعَ الْخَفَرَةِ يَا بَاسِطَ
 الْيَدَيْنِ بِالرَّحْمَةِ يَا صَاحِبَ كُلِّ نَجْوَى يَا مَنْ تَهْوَى كُلَّ شَكْوَى يَا كَرِيمَ الصَّفْحِ يَا عَظِيمَ الْمَنِّ يَا
 مُبْتَدِيَ النِّعَمِ قَبْلَ اسْتِحْقَاقِهَا يَا رَبَّنَا يَا سَيِّدَنَا يَا مَوْلَانَا يَا غَايَةَ رَغْبَتِنَا أَسْأَلُكَ

يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ أَنْ لَا تَشْوِي خَلْقِي بِالنَّارِ ثُمَّ تَوْرَأُكَ فَهَدَيْتَ فَلَاكَ الْمُنْدُ عَظْمُ
 حِلْمِكَ فَعَفَوْتَ فَلَاكَ الْحَمْدُ بَسَطْتَ يَدَكَ فَأَعْطَيْتَ فَلَاكَ الْحَمْدُ رَبَّنَا وَجَمَلِكَ
 الْكَرَمُ الْوَجْرُ وَجَاهَلِي أَعْظَمُ الْجَاهِ وَعَطِيَّتِكَ أَفْضَلُ الْعَطِيَّةِ وَاهْتِمَا نَطَاعِ
 رَبَّنَا فَتَشْكُرُ وَتُعْصِي رَبَّنَا فَتَقْفِرُ وَتُجِيبُ الْمَضْطَرَّ وَتُكْشِفُ الضَّرَّ وَتُشْفِي السَّقِيمَ وَتُعْفِرُ الذَّنْبَ
 وَتَقْبَلُ التَّوْبَةَ وَلَا يَهْزِي بِأَلْيَتِكَ أَحَدٌ وَلَا يَبْلُغُ مَدْحُ حَتِّكَ قَوْلَ قَائِلِ اللَّهُمَّ
 ارْزُقْنِي الْإِحْلَاصَ وَالْحُضُورَ فِي طَاعَتِكَ وَالشُّرُوقَ وَالذُّوقَ فِي عِبَادَتِكَ وَالرِّزْقَ
 الْوَاسِعَ الطَّيِّبَ مَعَ التَّوْفِيقِ وَالْهُدَايَةَ وَالْأَمْنَ وَالْعَافِيَةَ - ابن است بیان در علم
 کہ از زبان حق ترجمان حضرت ایشان در سفر و حضر بسبع کاتب الحروف درآمد و حضرت
 ایشان در هیچ امور استخاره میفرمودند و الفاظ استخاره مطلقه باین طریق می فرمودند -

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَخِيرُكَ بِعِلْمِكَ وَأَسْتَقْدِرُكَ بِقُدْرَتِكَ وَأَسْأَلُكَ مِنْ
 فَضْلِكَ الْعَظِيمِ فَإِنَّكَ تَعْلَمُ وَلَا أَعْلَمُ وَتَقْدِرُ وَلَا أَقْدِرُ وَأَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ
 اللَّهُمَّ أَنْكُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّ جَمِيعَ مَا أُرِيدُ فِي هَذَا الْيَوْمِ وَفِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ وَفِي هَذَا
 الشَّهْرِ وَفِي هَذِهِ السَّنَةِ خَيْرٌ لِي فِي دِينِي وَدُنْيَايَ وَعَاقِبَةِ أَمْرِي وَعَاجِلِهِ
 وَأَجَلِهِ فَأَقْدِرْهُ لِي وَسِيرْهُ لِي ثُمَّ بَارِكْ لِي فِيهِ وَإِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّ جَمِيعَ مَا أُرِيدُ
 فِي هَذَا الْيَوْمِ وَفِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ وَفِي هَذَا الشَّهْرِ وَفِي هَذِهِ السَّنَةِ شَرٌّ لِي فِي دِينِي وَ
 دُنْيَايَ وَعَاقِبَةِ أَمْرِي وَعَاجِلِهِ وَأَجَلِهِ فَأَصْرِفْهُ عَنِّي وَأَصْرِفْهُ عَنِّي وَأَقْدِرْ
 لِي الْخَيْرَ حَيْثُ كَانَ وَأَيْنُ كَانَ وَعِنْدَ مَنْ كَانَ ثُمَّ ارْضِنِي بِهِ بِرَحْمَتِكَ يَا
 أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ وَكَرَّ اسْتِخَارَهُ بِرَأْيِ كَارِي مَعِينِ مِي فَرَمُودَنْدُورُ وَعَانَامِ أَنْ كَارِي أَوْرُودَنْدُ
 وَرَسْفَرِ بْنِ وَعَابِ سَابِرِ مَجْهُودَنْدُ اللَّهُمَّ أَنْتَ الصَّاحِبُ فِي السَّفَرِ وَالْخَلِيفَةُ فِي الْأَهْلِ

وَالْمَالِ وَالْوَالِدِ نَعُوذُ بِكَ مِنْ وَعْتَاءِ السَّفَرِ وَكَأْسَةِ الْمُنْظَرِ وَالْحَوْمِ بَعْدَ الْكَوْبِ
وَدَعْوَى الْمَظْلُومِ وَسُوءِ الْمُنْقَلَبِ فِي الْأَهْلِ وَالْمَالِ وَالْوَالِدِ أَيُّهَا سَفَرِ بْنِ رِبَاعٍ
گاہ گاہ میخوانند - یارب بده تو درین خجسته سفره هزار نصرت و شادوی هزار فتح و ظفره
بحرست سه محمد بحق چار علی بدو حسن حسین و موسی و جعفره و این ربانی را وصیت از
زبان حضرت کلان یعنی جد بزرگوار اقم میفرمودند در مراجعت از سفر و دخول بلد میفرمودند
أَوْ يَا أَوْبَالَيغَادِرْ عَلَيْنَا حَيَّا اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَ هَذِهِ الْبِلَدِ وَخَيْرِ مَا
فِيهَا وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهَا وَشَرِّ مَا فِيهَا وَچون ماه را میدیدند میفرمودند هَلَالَ خَيْرٍ
وَرُسُودِ هَلَالَ خَيْرٍ وَرُسُودِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ وَعَاوَتِ وَاشْتَدَّ كَرَاهِيَتُكَ زَاكُشْتَانِ دَسْتِ
راست صورت لفظ مبارک الله ساخته از نامی آن ماه را میدیدند و میفرمودند که همین
طریقه اسلاف و متقدمین حضرت ما است و ساختن با نیطور که خضر دست راست را
حلقه کرده بر مفصل میان بنصر می چسباند پس ایهام را الف مقرر میکردند سبابه و وسطی
و اولام بنصر و خضر را ایضا وقت رویت بلال این دعا میفرمودند اللَّهُمَّ أَهْلَهُ عَلَيْنَا
بِالْخَيْرِ وَالْعَافِيَةِ وَالسَّلَامَةِ وَالْإِسْلَامِ رَبِّي وَرَبُّكَ اللَّهُ أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شَرِّكَ
وَشَرِّ مَا خَلَقَ فِيكَ أَيُّهَا سَفَرِ مَوْنَدُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَ هَذَا الشَّهْرِ وَخَيْرَ
الْقَدَرِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهَا وَأَسْأَلُكَ بِمَنَّا وَبِرَكْنَتِهَا وَإِنْ كَانَ رَجَبٌ أَوْ شَعْبَانٌ
قَالَ اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي رَجَبٍ وَشَعْبَانَ وَبَلِغْنَا مَصَانَ وَچون از خوردن طعام
فارغ میشدند این دعا اکثر بر زبان می آوردند الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَطْعَمَنَا وَسَقَانَا وَجَعَلَنَا
مِنَ الْمُسْلِمِينَ أَيُّهَا اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِمَا فِي بَطْنِ طَعَامِ وَلَا كِلَيْهِ وَلَا بَارِئِهِ وَلَا مَنِّ سَعْيِ
فِيهِ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ أَيُّهَا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَطْعَمَنَا وَسَقَانَا وَكَفَانَا وَأَرَادَنَا

وَكَرِيمٌ لَا كَافِيَ لَهُ وَلَا مُوَيْبِي لَهُ أَيْضًا الْحَمْدُ لِلَّهِ إِنْ كَانَ حَلَالًا وَاسْتَغْفِرُ لِلَّهِ إِنْ كَانَ
 حَرَامًا أَيْضًا اللَّهُمَّ زِدْ نَفْسِي فِرْدًا وَلَا تَقْصُصْ وَجْهِي مِنْ أَمْرِي خُوشَنُو وَبِشْدَنْ مِيفِرْ
 الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي بَعَّرِيهِ وَجَلَالِهِ تَتِمُّ الصَّلَاةُ اللَّهُمَّ مَا مَنَنْتَ عَلَيْنَا مِنْ
 نِعْمَةٍ فَتَمِّمْهُ وَمَا سَتَرْتَهُ فَلَا تَهْتِكْهُ وَجْهِي بِعِيَادَةِ مَرِيضٍ مِيرْسِيدِي مِيفِرْ مَوْنِدْ لَابَسْ
 طَهْوَرَانُ شَاءَ اللَّهُ دَوِيَا سَهْ بَارْتِكْر مِيرْ كِرُونْدِ بَعْدَ زَانِ وَبِسْتِ بَارَكْ بَرَسْر بَارِسِينْدِ مَرِيضِ
 وَاشْتِ اَيْنِ دَعَا مِيفِرْ مَوْنِدْ بِسْمِ اللَّهِ شَافِي بِسْمِ اللَّهِ كَافِي بِسْمِ اللَّهِ مَعَارِي بِسْمِ اللَّهِ
 الَّذِي لَا يَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ أَيْضًا
 اللَّهُمَّ أَنْتَ عَبْدُكَ هَذَا يَنْكَأُ لَكَ عَدُوًّا وَوَيْبِي لَكَ إِلَى جَزَاءِ مُسْلِمٍ
 أَيْضًا أَذْهِبِ الْبَأْسَ رَبَّ النَّاسِ أَنْتَ الشَّافِي لِإِسْتِفَاءِ الْإِسْتِفَاءِ لِكِ شِفَاءِ الْإِسْتِفَاءِ
 سَقْمًا وَبِرَامِي أَكْثَرِ امْرَاضِ آيَاتِ شِفَارِ اَيْنِوَشْتَنْدِ وَسَبَارِ يَا مِفْتِ بَارِ نُوَشَانِيدِ
 مِيفِرْ مَوْنِدْ وَأَنْ اَيْنِ اسْتِ وَكَيْتِفِ صِدِّ وَرَقَوْمِ مُؤْمِنِينَ وَشِفَاءِ لِمَا فِي
 الصُّدُورِ يَخْرُجُ مِنْ بَجُونِهَا شَرَابٌ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ فِيهِ شِفَاءٌ لِلنَّاسِ
 وَنَزَّلَ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ - وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ
 قُلْ هُوَ الَّذِي أَنْوَاهِدِي وَشِفَاءٌ - بَيَانِ تَعْوِيدِ مَا تَمِيكُ حَضْرَتِ اَيْنِشَانِ
 بِرَامِي امْرَاضِ مُخْتَلِفِ نُوَشْتِ مِيدَاوْنِدْ وَيَا مِرْ نُوَشْتَنْ مِيفِرْ مَوْنِدْ أَنْفَرَكِ
 بِمَطَالَعَةِ اَيْنِ بِنْدَةِ عَاجِزِ رَآئِدَةِ تَفْصِيلِ وَرِخْرِي مِي آيِدِ اِنْمَا لِلْفَائِدَةِ
 أَنْجِ مَطْلُقِ بِرَامِي بِرْمَرِضِ مِينِوَشْتَنْدِ اَيْنِ بُوْدِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي
 لَا يَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ - اَعُوذُ بِكَلِمَاتِ
 اللَّهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ اَسْمَاءُ اصْحَابِ كِهْفِ گَاهِي بِرَامِشِضِ ضَمِّ مِيرْ كِرُونْدِ

باین صیغه یلیخا یثلینا - کثلینا - مروث - وبروٹش - نثار توٹش - کشطیطنوٹش - قیطر عیدان

دائرة ہو باین صورت

۴	۳	۸
۹	۵	۱
۲	۶	۷

در آخر ورو شریف باینطور می نوشتند و صلی اللہ علی

سیدنا محمد و آلہ و صحبہ وسلم - و برای تپ ہر قسم کہ باشد بانگویند کور می نوشتند قلنا یا نار

کوئی بردا و سلاما علی براہیم اعود باللہ من شر کل عرق تعار و من شر النار

و برای و در سوله ماسکن فی الیل والنہار وهو السميع العليم - ایضا برای و در سہ اسماء

فقہا سبوعہ می نوشتند و برای کہ در ان اسماء مذکورہ بنظم آورہ ہستند چنان میفرمودند -

الاکل من لم یقتدی بایمۃ ۶ قسمتہ ضیضی عن الحق خارجہ ۶ فخذہم ابا عبید اللہ

عروة قاسم ۶ سعید ابا بکر سالم خارجہ ۶ و برای و در چشم میگردند اللہم صل علی

سیدنا محمد طیب القلوب و دوائها و راحة الابدان و شفاؤها و قرة العیون

و جلاؤها ایضا برای و در چشم میگردند و می نوشتند - اذا ما رمدت عینی فکلها

تراب و مس نعل ابی نزاب ۶ هو البکاء فی الحراب لیلہ هو الضحاک فی

یوم الحراب ۶ و برای و در شکم و ناف ضم میگردند و کان فی المدینة تسعة رھہ یفسد

ولا یصلون و برای و در اعضا و پایی می نوشتند محمد رسول اللہ و الذین معه اشداء

علی الکفار رحماء بینہم الی آخر سورۃ الفتح نوشتہ می داوند و برای وسعت رزق ضم

میگردند قل ان الفضل بید اللہ یؤتیہ من یشاء واللہ واسع عليم یخص بحدیتم

من یشاء واللہ ذوالفضل لعظیم ایضا - اللہ لطیف بعبادہ یرزق من یشاء وهو

القوی العزیز - و این دائرہ را می نوشتند -

ایضا برای وسعت رزق آیه اللہ لطیف الإربعہ

برکتویہ صد بار میگردند و برای اولاد رب لا تذر فی فردا وانت خیر الوارثین الخالق

کافی	معنی	فتاح	رزاق
فتاح	رزاق	کافی	معنی
رزاق	فتاح	معنی	کافی
معنی	کافی	رزاق	فتاح

الْبَارِئِ الْمَصْبُورِ. این دو آیه شریف را بر هفت پاره کاغذ نوشته هفت شب نوشیدن میفرمودند
 ایضا برای اولاد اسم مبارک الله را بنجد بار بشک و زعفران مخلول در آب گلاب
 مینوشتند و مجرب میدنستند ایضا برای اولاد هفت رنگ بر ششم برابر قدش طلب مینمودند
 و هفت عقده میدادند و بر هر عقده هفت بار الحمد بتدبیر بسم الله دم میفرمودند و امری کردند
 که در خرقة پیچیده بر کمرش بسته شود و ترتیب نوشیدن قتیله های مذکور چنان میفرمودند که در
 ایام طهر هفت روز زوج و زوج روز گیند و افطار بآبی که در آن قتیله شسته باشند هر دو
 بکنند ایضا برای طلب اولاد زینه مینوشتند اللَّهُمَّ إِنِّي سَأَلْتُكَ مَا فِي بَطْنِ هَذِهِ
 الْمَرْأَةِ أَحْمَلُكَ وَحَمْلُكَ بَرَاءَةٌ جَدْرِي وَبِرْخَانِ امْرِئِ مَوْجِدٍ كَرِيمٍ سَأَلْتُكَ مَا فِي بَطْنِ هَذِهِ
 چهل بار سوره اَنَا اعْطَيْتُكَ الْكَوْثَرَ الخ خوانده شود و از آن هفت دانه هر روز تا هفت
 صبح هر کس بلع نماید و برای طحال پرچ سیاه دم میفرمودند و به بلع نمودن هفت دانه
 از آن تا هفت روز امر میکردند ایضا برای طحال بر شکم همان شخص بطرف انگشت سیاه
 بینی مینوشتند بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَيْرٌ مِنْ كِتَابٍ خَيْرٌ مِنْ اجْتِنْتِ مِنَ
 فَوْقِ الْأَرْضِ مَا لَهَا مِنْ قَرَارٍ وَبِرَامِي أَرْضِ الْإِطْفَالِ أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّةِ مِنْ
 كُلِّ شَيْطَانٍ وَهَامَّةٍ وَمِنْ كُلِّ عَيْنٍ لَا مَنَّةَ مِثْلَهُ مِثْلَهُ مِثْلَهُ مِثْلَهُ مِثْلَهُ مِثْلَهُ مِثْلَهُ مِثْلَهُ
 الشَّيَاطِينِ وَأَعُوذُ بِكَ رَبِّ أَنْ يُخْضِرُونِ ایضا برای اکثر امراض مینوشتند که بعض
 جمع ۵۵۵۵۵ // ۶۶۶۶۶ // و ص م د و برای این نقشها ابیات میفر
 خمس ارات و خط فوق خط: و صلیب فوقها ربع نقطه: و همزات اذاعد و بها: و
 فی سبعة لم تجد فیها غلط: ثم کتب بعدا شیء عجیب: و اوصا و دال و هم فی الوسط: و
 برای دروزه مینوشتند بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَالْفَتَّ مَا فِيهَا وَتَحَاتُّ وَاذِنَتْ

لِرَبِّهَا وَحَقَّتْ اللَّهُمَّ يَا خَالِقَ النَّفْسِ مِنَ النَّفْسِ وَيَا مَخْرِجَ النَّفْسِ مِنَ النَّفْسِ
 خَلِصَهَا هَمًّا فِي بَطْنِهَا بِالْخَيْرِ وَالْعَافِيَةِ يَا حَلِيمٌ يَا كَرِيمٌ يَا عَلِيُّ يَا عَظِيمٌ وَيَتِي كَرْمَسُوب
 بحضرت خواجہ نقشبند قدس سرہ است غم میگردند و آن ابن است۔ مرا جاشد خرم رانیز جاشد
 زن و برقان بزاید یا زاید: و همین تعویذ را برای بسنن و نوشتن مینوشتند و برای و با و
 طاعون بعد بسم اللہ و بسم اللہ الذی و اعوذ بکلمات اللہ کما تر مینوشتند این بیت
 لِيْ خَمْسَةَ أَطْفِي بِهِمْ حَرَّ الْوَبَاءِ الْحَلِيَّةِ : الْمُصْطَفَى وَالنُّصْرَى وَابْنَاهُمَا وَالْفَاطِمَةَ
 یا این رباعی مینوشتند۔ لَنَا الشُّفْعَاءُ الْكِرَامُ الثَّمَانِيَّةُ : نَطْفِي بِهِمْ حَرَّ الْوَبَاءِ النَّازِلَةِ
 الْمُصْطَفَى وَالْخُلَفَاءُ الْأَرْبَعَةُ الْحَسَنِينَ وَأَهْلَهُمَا الْفَاطِمَةَ : بعد از آن مینوشتند الی
 بحضرت حضرت شیخ محمد صادق زیند حضرت شیخ احمد سرہندی قدس سرہما دارنده کلمات
 از اصابت و با و طاعون نگردد۔ الامان الامان الامان یا حضرت شیخ عبد القیوم جانب
 بلاگردان۔ و این توید بکرات و مرآت تجرید رسیده اغلب خطاشده کما شوید میرا۔
 و برای محبت آیه شریفه وَالْقِيَّتُ عَلَيْكَ مَحَبَّةٌ مِّنِّي وَلَتَنْصَعَنَّ عَلَيَّ عَيْبِي اِذَا تَمَشَيْتُ اِخْتَدُّ
 فَتَقُولُ هَلْ اَدُلُّكُمْ عَلٰى مَنْ يَكْفُلُهُ و برای سحر و زنده چشم معوذتین مینوشتند و دم میفرمودند۔
 اَيْضًا قَالَ مُوسَى مَا جِئْتُمْ بِهِ السِّحْرُ اِنَّ اللّٰهَ سَيَبْطِلُهُ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُضِلُّ عَمَلُ الْمُفْسِدِيْنَ
 و برای بوا سیر بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ بِسْمِ اللّٰهِ رَبِّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَرَبِّ الرَّوْحِ الْاٰمِیْنِ
 وَرَبِّ مَخْلُوْقٍ فِی الْاَوَّلِیْنَ وَمَدْبُرِ كُلِّ مَخْلُوْقٍ فِی الْاٰخِرِیْنَ وَهُوَ حَافِظُ حَلِیْمِیْنَ
 قَادِرٌ عَلٰى كُلِّ شَیْءٍ وَخَالِبٌ عَلٰى اَمْرِہٖ مَعِیْنٌ فِی مَمْلٰکِہٖ وَهُوَ الْاَوَّلُ وَالْاٰخِرُ الْاَزَلِیُّ لَسِبَ
 فِی مَمْلٰکِہٖ وَزَیْرٌ وَاِلٰی سُلْطٰنِ عِزَّتِہٖ نَصِیْرٌ وَمَلِکُ الْاَبَدِیِّ اَللّٰهُمَّ یٰ اَرْبَابَہٗ وَیٰ اَسِیْدَہٗ
 وَیٰ اَمْنَاہٗ وَیٰ مَفْرَعَاہٗ وَیٰ مُسْتَفَاعَاہٗ اَسْئَلُکَ اَنْ تَشْفِیْنِیْ مِنْ هٰذِهِ الْعِلَّةِ الْمَهْلٰکِیَّةِ

اللَّهُمَّ إِنِّي عَاجِزٌ عَنْ دَوَاءِ هَذِهِ الْعِلَّةِ وَأَعُوذُكَ وَأَعُوذُكَ وَأَعُوذُكَ الْغِيَاثُ الْغِيَاثُ الْغِيَاثُ
 از حضرت قبله گاه ما ذون گشتم برای بواسیر بسیار بخواند موجب است ای هانتما هو مکتوب خط
 حضرتیه و برای حبس بول و میگردند باین و عا ربنا الله الذی فی السماء تقدس اسمک
 امرک فی السماء والأرض کما رحمتک فی السماء فاجعل رحمتک فی الأرض واغفر لنا
 حوبنا وخطایانا انت رب الطیبین فانزل شفاء من شفاءک ورحمة من رحمتک علی
 هذا الوجع و برای اثر جن سه آیه از اول سوره بقره و آیه الکرسی و امن الرسول الی اخر البقرة
 و معوذتین مینوشند و دم میفرمودند و حرز ابی وجانه مینوشند و آن این است بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
 مِنْ مَّحَمَّدٍ رَسُولِ رَبِّ الْعَالَمِينَ إِلَى مَنْ طَرِقَ الدَّارَ مِنَ الْعَمَارِ وَالزُّوَارِ الْأَطَارِقِ يَطْرُقُ
 خَيْرٌ يَارْحَمَانُ أَمَا بَعْدُ فَإِنَّ لَنَا وَلَكُمْ فِي الْخَلْقِ سَعَةٌ فَإِنْ يَكُ عَاشِقًا مَوْلِعًا أَوْ مُفْتِحِمًا
 مُؤَذِّبًا فَهَذَا كِتَابُ اللَّهِ يُنْطِقُ عَلَيْنَا وَعَلَيْكُمْ بِالْحَقِّ إِنَّا لَنَأْتِيَنَّكُمْ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ
 وَرَسُولُنَا يَكْتُبُونَ مَا تَمْكُرُونَ أَنْتُمْ كُفَرَاءُ صَاحِبِ كِتَابِي هَذَا وَأَنْطَلِقُوا إِلَى عِبَادِ الْأَوْتَانِ وَإِلَى مَنْ
 يُدْعَمُ أَنْ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ إِلَّا اللَّهُ الْأَهْوَكُلُ شَيْءٌ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ لَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُجْرُونَ
 حَمَّ لَا يَنْصُرُونَ حَمَّ تَفَرَّقُوا عَدَاءُ اللَّهِ وَبَلَغْتَ حِجَّةَ اللَّهِ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ
 فَسَيَكْفِيكَهُمُ اللَّهُ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَسَلَّمَ
 و برای جن و ام الصبیان این تعویذ را مینوشند و دم میفرمودند بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
 الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ إِلَى آخِرَةِ آيَةِ الْكُرْسِيِّ إِلَى آخِرَةِ. اَمِنَ الرَّسُولُ إِلَى آخِرِ الْبَقَرَةِ
 وَالصَّافَاتِ إِلَى الْآزِبِ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ
 وَالْأَرْضَ وَجَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورَ ثُمَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ هَذَا كِتَابٌ
 مِنْ مَّحَمَّدٍ رَسُولِ رَبِّ الْعَالَمِينَ الْهَاشِمِيُّ الْمَكِّيُّ الْمَدِينِيُّ الْأَبْطَحِيُّ الرَّقِّيُّ صَاحِبِ النَّبَاحِ

وَالْمَرَاةِ وَالْقَضِيْبِ وَالنَّاقَةِ وَالْبُرَاقِ صَاحِبِ قَوْلِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ إِلَى مَنْ طَرَقَ اللَّهُ
 مِنَ الْعَمَارِ وَالزُّوَارِ إِلَّا طَارًا يَطْرُقُ بِخَيْرٍ يَا رَحْمَانُ أَمَا بَعْدُ فَإِن لَنَا وَلَكُمْ فِي الْخَلْقِ
 سَعَةٌ فَإِن يَكُ طَارِقًا مَوْلِعًا أَوْ دَاعِيًا مُبْطِلًا أَوْ مُفْتِحًا مُؤْذِيًا فَاتْرُكُوا حِمْلَةَ الْقُرْآنِ
 وَأَنْطَلِقُوا إِلَى عِبَادَةِ الْأَوْثَانِ يَرْسَلُ عَلَيْكُمَا سُوءَ ظَنٍّ مِنْ نَارٍ وَنَحَاسٍ فَلَا تَسْتَفْرِحَانِ
 بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ وَمِنَ اللَّهِ وَإِلَى اللَّهِ وَلَا غَالِبَ إِلَّا اللَّهُ وَلَا أَحَدٌ سِوَى اللَّهِ وَلَا أَحَدٌ
 مِثْلُ اللَّهِ بِسْمِ اللَّهِ وَاسْتَفْتِهِ بِاللَّهِ وَاتَّوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ صَاحِبِ هَذَا الْكِتَابِ وَ
 حَامِلِهِ فِي حِرْزِ اللَّهِ حَيْثُ مَا كَانَتْ وَمَا تَوَجَّهَ وَلَا تَقْرَبُوا وَلَا تَفْرَعُوا وَلَا تَنْصُرُوا بِهِمْ
 قَدْ عَلِمَ وَلَا قَائِمًا وَلَا فِي أَكْلِ وَلَا فِي شَرِبٍ وَلَا فِي إِغْتِسَالٍ وَلَا فِي نَوْمٍ وَلَا فِي
 سَهْمٍ وَلَا فِي جَلِّ وَلَا فِي أَيْلٍ وَلَا فِي التَّهَارِ فَكَلِّمُوا سَمْعَتُمْ ذِكْرَ كِتَابِي هَذَا
 فَادْبُرُوا عَنْهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ غَالِبٌ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَأَعَزُّ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ عَلَى كُلِّ
 شَيْءٍ قَدِيرٌ اللَّهُمَّ يَا رَبِّ أَعِيدْ حَامِلَ هَذَا الْكِتَابِ وَمَاجِدَهُ وَقَارِبَهُ وَكَاتِبَهُ
 بِالْإِسْمِ الْمَكْتُوبِ عَلَى سُرَادِقِ الْعَرْشِ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْغَالِبُ الَّذِي لَا يُغْلِبُهُ
 شَيْءٌ وَلَا يَجُودِيهِ هَارِبٌ وَأَعِيدْ هُمِيًّا الْحَيُّ الَّذِي لَا يَمُوتُ وَبِالْقِيَوْمِ الَّذِي لَا يَنَامُ
 وَبِالْكَرْسِيِّ الَّذِي لَا يَزُولُ وَبِالْعَرْشِ الَّذِي لَا يُضَامُ وَأَعِيدْ هُمِيًّا بِالْإِسْمِ الْمَكْتُوبِ
 فِي الْأَوْجِ الْمُحْفُوظِ وَأَعِيدْ هُمِيًّا شَيْعَ آيَاتِ الَّتِي نَزَلَتْ عَلَى مُوسَى بِطُورِ سَيْنَاءَ وَأَعِيدْ
 هُمِيًّا مِنْ كُلِّ عَيْنٍ نَاطِقَةٍ وَأَذِنٍ سَامِعَةٍ وَالسِّنِّ نَاطِقَةٍ وَأَقْدَمٍ مَاشِيَةٍ
 وَقَلْبٍ وَاعْبَةٍ وَصَدُورٍ خَائِبَةٍ وَالْفِئْسِ كَافِرَةٍ وَمِيمِينَ لَازِمَةٍ ظَاهِرَةٍ
 أَوْ بَاطِنَةٍ وَأَعِيدْ هُمِيًّا مَنْ يَعْمَلُ الْخَطَايَا وَيَهْتُمُّ بِهَا مِنْ ذِكْرِي وَأَنْتِي وَأَعِيدْ
 مِنْ شَرِّ كُلِّ عَقْدٍ هُمٌ وَمَكْرِهِمْ وَعَدْرِهِمْ وَحَقْدِهِمْ وَسِلَاحِهِمْ وَبِقَرَاعَتِهِمْ

وَحِرَاجِسَاءٍ وَهَمَّ وَمِنْ شَرِّ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ وَالشَّيَاطِينِ وَالنَّوَابِغِ وَالسَّحَرَةِ وَمِنْ شَرِّ
 مَنْ يَكُونُ فِي الْجِبَالِ وَالْغِيَاضِ وَالْخَرَابِ وَالْعِمَارِ وَمِنْ شَرِّ مَنْ يَكُونُ فِي الْبَحَارِ وَ
 الْبَرَارِ وَالْمَفَاوِزِ وَالْبُلْدَانِ وَمِنْ شَرِّ سَاكِنِ النَّوَابِغِ وَمِنْ شَرِّ سَاكِنِ الطُّبُورِ وَسَاكِنِ
 الْقُبُورِ وَسَاكِنِ الطَّرِيقِ وَسَاكِنِ الْبَحَارِ وَأَعِيدْهُمْ مِنْ شَرِّ كُلِّ غُوطٍ وَغُولَةٍ وَسَاكِرٍ
 وَسَاكِرَةٍ وَمِنْ شَرِّ الطَّيَارَاتِ وَأَعِينْهُمْ بِأَهْيَا أَشْرَاهِيَا اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ
 وَإِلَيْكَ الْمُسْتَتَلِي وَانْتَ الْمُسْتَعَانُ وَانْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ بِرَحْمَتِكَ
 اسْتَعِيثُ اللَّهُمَّ أَصْلِحْ لِي شَأْنِي كُلَّهُ وَلَا تَكُنْ لِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ وَلَا
 إِلَى أَحَدٍ سِوَاكَ وَخَتَمْتُ هَذَا الْكِتَابَ بِخَاتَمِ اللَّهِ الَّذِي خَتَمَ بِهِ أَقْطَارَ
 السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَبِخَاتَمِهِ الْمَنِيِّعِ وَبِخَاتَمِ سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ
 وَبِخَاتَمِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ الْإِنِّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفَ
 عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِحُرْمَةِ حَارِ رِيَّاحِ حَمْدِكَ
 أَنْ تُخْرِجَ لِي مِنْ حَارِ حَقِيقَةِ حَمْدِكَ حِرْزًا مَنِيعًا وَحَمِيًّا عَزِيزًا وَحِصْنًا
 حَصِينًا تَحْفَظُنِي بِهِ مَا يَتَعَلَّقُ بِي وَمَا لَا يَدُلِّي مِنْهُ فِي طَاعَتِكَ وَقُرْبَتِكَ
 وَمَجَالِسَتِكَ فِي أَمْرِ دِينِي وَدُنْيَايَ وَعَاقِبَةِ أَمْرِي بِرَحْمَتِكَ يَا رَحِيمُ الرَّاحِمِينَ
 اللَّهُ الْبَرُّ اللَّهُ الْبَرُّ اللَّهُ الْبَرُّ وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَزَّ وَجَلَّ وَالْبَرُّ
 أَقْدَرُ قَمَا أَخَافُ وَأَحْذَرُ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَسَلَّمَ
 وَبِرَأْيِي كَمَا شَدَّه بَيْنَ وَعَارِيسِهِ بَارِئِي وَمَنْدُبِ سَمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ اللَّهُمَّ
 إِنَّ الْأَرْضَ أَرْضُكَ وَالسَّمَاءَ سَمَاءُكَ وَمَا بَيْنَهُمَا لَكَ فَاجْعَلْ ذَلِكَ كُلَّهُ
 أَضِيقَ عَلَيَّ مِنْ ذَهَبٍ يَهَامِنُ كُلِّ ضَيْقٍ حَتَّى يَرُدَّهَا إِلَيَّ اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبُّ

مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَرَبُّ مَنْ فِي الْأَرْضِ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ وَإِلَهُ كُلِّ شَيْءٍ قَادِرٌ وَ
 قَاهِرٌ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ لَهْدِي مِنَ الضَّلَالَةِ وَتَرُدُّ الضَّالَّةَ أَرُدُّ عَلَى صَالِحِي
 بِعِزَّتِكَ وَسُلْطَانِكَ فَإِنَّمَا مِنْ عَطَائِكَ وَفَضْلِكَ وَأَنْتَ عَلَامُ الْغُيُوبِ
 وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَأَيْنِ رَبَاعِي مِجْوَانِدُنْدِ رَبَاعِي
 بر گوش دلم ز غیب آواز رسان : مرغ دل خسته را به پرواز رسان بیار که بر دانی مروان خدا به
 این گم شده مرا بمن باز رسان به و اگر مال منفق و از شخص دیگر میبود ضمناً را قائب میخوانند
 چون ایله و علیه و ضالته و در مصرعه اخیر رباعی میخوانند - این گم شده در ابوی باز رسان به
 و این رباعی مذکور را منسوب بحضرت شیخ الاسلام عبدالانصاری هروی قدس الله تعالی
 سره میخوانند و میفرمودند که حضرت شیخ الاسلام قدس سره فرموده است هر کس که پیش از روز
 از وقت گم شدن این رباعی را در این دعا بحضور دل بخواند اگر پیدا نشود و فراموشی قیامت
 دست او در گیرمان من باشد : و برای اکثر امراض بر آب سوره فاتحه هفت بار دم کرده
 میداوند - گاهی سوره الم نشرح هفت بار یا چهل بار دم میفرمودند - گاهی آیات شفا
 که سابق ازین ذکر یافت دم میفرمودند و برای استسقا یعنی طلب بارش او عیبه ماثوره
 میخوانند چنانچه اللَّهُمَّ اسْقِنَا الْغَيْثَ وَلَا تَجْعَلْنَا مِنَ الْقَائِلِينَ اللَّهُمَّ اسْقِنَا
 غَيْثًا مَغِيثًا قَرِيًّا قَرِيًّا نَافِعًا غَيْرَ ضَارٍّ عَاجِلًا غَيْرَ آجِلٍ اللَّهُمَّ اسْتَوْعِبْ عَبْدَكَ
 وَبِهَاءِ مَمْلِكِكَ وَانْتِزِعْ رَحْمَتَكَ وَاحِي بَلَدِكَ الْمَيْتَ اللَّهُمَّ انزِلْ عَلَيَّ أَرْضِنَا
 زِينَتَهَا وَسُكْنَهَا اللَّهُمَّ ضَاحِتْ جِبَالَنَا وَاعْبِرْتْ أَرْضَنَا وَهَامَتْ دَوَابُنَا
 مَعْطَى الْخَيْرَاتِ مِنْ أَمَاكِينَهَا وَمُنزِلِ الرَّحْمَةَ مِنْ مَعَادِنِهَا وَجَرِي الْبَرَكَاتِ
 عَلَى أَهْلِهَا بِالْغَيْثِ الْمَغِيثِ أَنْتَ الْمُسْتَغْفَرُ الْغَفَّارُ فَاسْتَغْفِرْكَ لِلْحَمَائَاتِ مِنْ

ذُنُوبَنَا وَنَتُوبُ إِلَيْكَ مِنْ عَوَامِّ خَطَايَانَا اللَّهُمَّ فَارْسِلِ السَّمَاءَ مِدْرَارًا
وَأَصِلْ بِالغَيْثِ وَالْفَيْ مِنَ تَحْتِ عَرْشِكَ جِبْتٌ يَنْفَعُنَا وَيَعُودُ عَلَيْنَا
عَيْتَنَا عَامًّا طَبَقًا غَبًّا مَجَلًّا غَدًا خَصْبًا رَائِعًا مَرِجَ النَّبَاتِ وَبَعْضِي وَقَاتِ
این رباعی میخوانند رباعی - یا رب بس حیوة حیوان بفرست : و از خوان کر نعمت الوان بفرست
و از بهر تشنه اطفال نبات : از وایه ابر شیر باران بفرست : چون بارش غالب میشد
و خوف ضرر میدیدند این دعا میخوانند اللَّهُمَّ حَوَالَيْنَا وَلَا عَلَيْنَا اللَّهُمَّ
عَلَى الْأَكَامِ وَالْأَجَامِ وَالطَّرَابِ وَالْأُودِيَةِ وَمَنَابِتِ الشَّجَرِ وَرِجَالِ النَّخْلِ
مِكَرْتِ إِيْنِ دَعَايَ مِخْوَانِدِ اللَّهُمَّ لَا تَقْتُلْنَا بِغَضَبِكَ وَلَا تَهْلِكْنَا بِعَذَابِكَ
اللَّهُمَّ اجْعَلْهَا رِيحًا وَلَا تَجْعَلْهَا رِيحًا اجْعَلْهَا رَحْمَةً وَلَا تَجْعَلْهَا عَذَابًا
و چون آوازِ عدی شنیدند این دعا میخوانند سُبْحَانَ الَّذِي لَيْسَ لَهُ رُجُومٌ بِجَهَنَّمَ
و الْمَلَائِكَةُ مِنْ خِيفَتِهِ و اگر کسی از سوء حفظ شکایت مینماید و امر میگرداند که بعد از نماز وضو
بعد صلوة شریف سه بار سیزده مرتبه رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا باید خواند باز در آخر صلوة شریف
سه بار خوانده بر سینه خود دم کند و اگر ضیق معیشت عرض میکرد بوطنیفه حسبنا الله و نعم
الوکیل پنجصد بار یکصد صلوة در اول و یکصد در آخر میفرمودند که هر روز این وضیفه را
بلانا غه باید خواند و در آخر هر صد آیه شریف تمام باید کرد یعنی نَحْمُ الْمَوْلَى وَنَحْمُ النَّصِيرِ
هم باید خواند بعضی کسان را بر امی همین مطلب آیه شریف و افوض امری الی الله
ان الله بصیر بالعباد بهمان ترتیب سابق امر میفرمودند و اگر کسی از کثرت وساوس
شیطان استغاثه میکرد بوطنیفه لاحول و لا قوه الا بالله پنجصد بار با صلوة شریف یکصد
در اول و یکصد در آخر و در آخر هر صد لفظ العلی العظیم هم برایش ضم کردن میفرمودند

داگر کسی از غلبہ اعدا روینی و دنیوی بلکه اکثر حاجات مشکل طلب و طیفہ منمو و بخواندن
 حزب البحر میگردند ترتیب خواندنش و ترتیب زکاتش را رقم الحروف از نسخه که در تلاوت
 حضرت ایشان است انشاء اللہ عنقریب نقل خواهد نمود۔ فانتظره و برای حزب البحر منافع
 و خواص بشمار نقل میفرمودند۔ ایضا در رفع بہات بر قرأت حصن الحصین ترغیب و ترخیص بسیار
 میفرمودند و برای ہوام موزیہ چون ملخ و موش که زراعات را نقصان میکنند مینوشتند۔

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ بِسْمِ اللّٰهِ الَّذِیْ لَا یَضُرُّمَعَ اسْمِهِ شَیْءٌ فِی
 الْاَرْضِ وَلَا فِی السَّمَاوٰتِ وَهُوَ السَّمِیْعُ الْعَلِیْمُ۔ وَقَالَ رَجُلَانِ مِنَ الَّذِیْنَ یَخَافُوْنَ
 اَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَیْهِمَا مَا دَخَلُوْا عَلَیْهِمُ الْبَابَ فَاِذَا دَخَلُوْهُ فَاَنْكَبُوْا عَلَیْهِ
 وَعَلَى اللّٰهِ فَتَوَكَّلُوْا اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِیْنَ یَا مَعْشَرَ الْهَوَآءِ وَالْبِرَآئِیْتِ وَالذِّیْدَانِ
 وَالْفَارِیغِیْنَ وَارْخَافُوْا وَتَقَالُوا وَجَاهِدُوا فِی سَبِیْلِ اللّٰهِ یَمْلِكُنَا رَبُّ السَّمَاوٰتِ وَالْاَرْضِ
 اِلَى اٰخِرَةِ وَصَلَّى اللّٰهُ عَلَى سَیِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَیُفَرِّمُوْنَكَ تَعْوِیْذًا بِمَحْمَدٍ
 كِتَابَهُ بَرُوْخْتِ یَا چوب بلند منصوب چپانیده شود و چون به مضجع خود حضرت ایشان
 آرام میفرمودند این دعا بخوانند بِاسْمِكَ رَبِّیْ وَضَعْتَ جَنْبِیْ فَاغْفِرْ لِیْ ذَنْبِیْ مَا
 قَدَّمْتُ وَمَا اٰخَرْتُ وَمَا اَسْرَرْتُ وَمَا اَعْلَنْتُ وَمَا اَعْلَمْتُ بِه
 مِنْیْ اَنْتَ الْمُقَدِّمُ وَاَنْتَ الْمُؤَخِّرُ لَا اِلٰهَ اِلَّا اَنْتَ اَللّٰهُمَّ بِاسْمِكَ وَضَعْتَ
 جَنْبِیْ وَرَبِّكَ اَرْفَعُهُ اِنْ اَمْسَكَتَ رُوْحِیْ فَاغْفِرْ لَهَا وَاَرْحَمَهَا وَاِنْ رَدَدْتَهَا
 فَاَحْفَظْهَا بِمَا تَحْفَظُ بِهٖ عِبَادَكَ الصّٰلِحِیْنَ رَضِیْتُ بِاللّٰهِ رَبًّا وَبِالْاِسْلَامِ
 دِیْنًا وَبِسَیِّدِنَا مُحَمَّدٍ صَلَّى اللّٰهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ نَبِیًّا وَرَسُوْلًا وَبِالْقُرْآنِ اِمَامًا
 عَدْلًا وَبِالْاَكْرَامِ الْكَاتِبِیْنَ شَهِیْدًا وَبِالْكَعْبَةِ قِبْلَةً وَبِالْمُسْلِمِیْنَ اِخْوَانًا۔

اَيْضًا اٰمَنْتُ بِاللّٰهِ وَكَلْتُ عَلَى اللّٰهِ اِعْتَصَمْتُ بِاللّٰهِ لِاَحْوَالٍ وَّلَا قُوَّةَ اِلَّا بِاللّٰهِ -
 اَيْضًا گاه چاه چاه قُلْ وَايَةَ الْكُرْسِيِّ وَاوَاخِرُ سُورَةِ الْبَقَرَةِ بِمِخْوَانِ نَدْوَى اَيْضًا بِسْمِ اللّٰهِ عَلَى دِينِي
 وَعَلَى نَفْسِي وَعَلَى مَالِي وَعَلَى اَوْلَادِي بِسْمِ اللّٰهِ الَّذِي لَا يَضُرُّهُ مَعَ اللّٰهِ الْاَعْوَدُ
 بِكَلِمَاتِ اللّٰهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ اَعُوذُ بِاللّٰهِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ وَ
 ذُرَاةً وَّبَرَّةً وَمِنْ شَرِّ مَا يَلْمُ فِي اللَّيْلِ وَمِنْ شَرِّ مَا يَلْمُ فِي النَّهَارِ وَمِنْ شَرِّ مَا
 يَخْرُجُ مِنَ الْاَرْضِ وَمِنْ شَرِّ مَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمِنْ شَرِّ طَوَارِقِ اللَّيْلِ وَمِنْ
 شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ اِذَا حَسَدَ وَاِذَا اَصْبَحَ قَالَ صَبْحًا
 وَاَصْبَحَ الْمَلِكُ لِلّٰهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ اَللّٰهُمَّ مَا اَصْبَحَ بِي مِنْ نِعْمَةٍ اَوْ بِاِحْدٍ مِنْ
 خَلْقِكَ فَمِنْكَ وَحْدَكَ لَا شَرِيكَ لَكَ اَللّٰهُمَّ اجْعَلْ وَلِيَّ هَذَا الْيَوْمِ
 صَلاَحًا وَاَوْسَطَةً فَلَاحًا وَاٰخِرَةً بِحَاسِدِكَ خَيْرًا لِّدِيْنِي وَاَلْاٰخِرَةِ
 وَهَذَا مَا وَعَدْنَاكَ فِي الْفَصْلِ اَلْوَلِيِّ مِنْ ذِكْرِ اَدْعِيَةِ الْخَتْمَانَةِ وَتَرْتِيبِهِ
 بِرُكَاةٍ كَرِهَتْ اَيْتَانِ كَلَامِ الْعَدِ شَرِيفِ رَاخْتَمَ بِمِخْوَانِ نَدْوَى وَاَوْجِزُ اَزْ حَافِظِ خْتَمِ مِخْوَانِ
 اَوْعِيَةِ خْتْمَانَةِ كَرْتِيبِ دَاوِدَ بُوَوْنِدِ مِخْوَانِ نَدْوَى بِمِخْوَانِ نَدْوَى وَاَوْجِزُ اَزْ حَافِظِ خْتَمِ مِخْوَانِ
 الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِيْنَ اِلَى اٰخِرِهِ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ اَللّٰهُمَّ اَللّٰهُمَّ
 الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيْهِ اِلَى قَوْلِهِ تَعَالَى مَفْلُوحُونَ - اَللّٰهُ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الْحَيُّ
 الْقَيُّوْمُ اِلَى اٰخِرَةِ الْكُرْسِيِّ - لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ اِلَى اٰخِرِ السُّورَةِ
 شَهِدَ اللّٰهُ اَنَّهُ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ وَالْمَلَكَةُ وَالْوَالِئَةُ الْعِلْمُ قَائِمًا بِالْقِسْطِ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ
 الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ - يَا اَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَلِنَنْظُرْ نَفْسًا مَّا قَدْ مَتَّ
 لِعَدِيْ اِلَى اٰخِرِ سُورَةِ الْحَشْرِ - بِرُكَاةٍ بِاٰخِرِ سُورَةِ مِيسِرٍ نَدْوَى حَكِيْمٍ الَّذِيْ مِخْوَانِ نَدْوَى

تَقَدَّسَتْ عَنِ الْأَمْثَالِ ذَاتُهُ وَتَنَزَّهَتْ عَنْ مُشَابَهَةِ الْأَمْثَالِ صِفَاتُهُ
وَاحِدٌ لَا مِنْ قِلَّةٍ مُوجُودٌ لَا مِنْ عِلَّةٍ بِالْبُرْمَعْرِوفِ وَبِالْإِحْسَانِ مَوْصُوفٌ
أَوَّلُ قَدِيمٌ بِلَا أِبْتَدَاءٍ وَآخِرٌ رَجِيمٌ بِلَا انْتِهَاءٍ لَا يَنْسَبُ إِلَيْهِ الْبَنَاتُ وَلَا
الْبُنُونَ وَلَا تَوْهِنُهُ تَدَاوُلُ الْأَوْقَاتِ وَالسِّنُونَ مَحِيطٌ بِعَمَلِ الْعَبْدِ سِرَّةً وَجَهْرَةً
وَكَفَيْلٌ لِمُؤْمِنِينَ بِتَأْيِيدِهِ وَنَصْرِهِ وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ تَقُومَ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ بِأَمْرٍ
سُبْحَانَكَ مَا خَلَقْتَ هَذَا بِلَا طَلَا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ الْحَمْدُ لِلَّهِ
الَّذِي أَنْزَلَ عَلَى عَبْدِهِ الْكِتَابَ وَلَمْ يَجْعَلْ لَهُ عِوَجًا وَالصَّلَاةَ وَالسَّلَامَ
عَلَى رَسُولِهِ الْمَخْصُوصِ بِأَنْوَاعِ الْكِرَامَاتِ وَالْمُبَعُوثِ بِأَصْنَافِ الْمُعْجَزَاتِ
وَالْقُرْآنِ سَيِّمًا وَعَلَى الْبَاطِلِ الْخِرَانِ لَهُ وَأَصْحَابِهِ الْحِرَاثِ وَتَابِعِيهِ الْحَفَاطِ لَهُ
أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ سَيِّدَنَا مُحَمَّدًا
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ الْقُرْآنَ كِتَابُهُ الْقَدِيمُ
وَصِفَتُهُ الَّذِي لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ
تَنْزِيلٌ مِنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ صَدَقَ اللَّهُ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ
وَبَلَغَ رَسُولُهُ النَّبِيُّ الْكَرِيمُ وَخَنَّ عَلَى ذَلِكَ مِنَ الشَّاهِدِينَ رَبَّنَا وَفَنَّا عَلَيْهَا
مُسْلِمِينَ وَالْحَقْنَا بِالصَّالِحِينَ غَيْرِ خَزَائِبٍ وَلَا مَفْتُونِينَ اللَّهُمَّ انْفَعْنَا وَارْفَعْنَا
بِالْقُرْآنِ الْعَظِيمِ وَاهْدِنَا وَبَارِكْ لَنَا بِالْآيَاتِ وَالذِّكْرِ الْحَكِيمِ وَجَنِّبْنَا مِنَ الْقَوْمِ
الظَّالِمِينَ وَاجْعَلْهُ لَنَا حِجَّةً يَا رَحِمَ الرَّاحِمِينَ وَتَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ
الْعَلِيمُ اللَّهُمَّ اجْعَلِ الْقُرْآنَ الْعَظِيمَ رِبْعَ قُلُوبِنَا وَجِلَاءَ أَحْزَانِنَا وَذَهَابًا لِحُمُومِنَا
وَعُمُومِنَا وَطَهَارَةً لِقُلُوبِنَا وَقِرَّةً لِعُيُونِنَا وَشِفَاءً لِبُصُودِنَا وَزَكَاةً لِنَفُوسِنَا وَ

دَوِّعِلْ رُضَانَا وَأَسَابِكَ وَأَلْفِطَانَا مِنْ غَيْرِكَ رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ
 الْعَلِيمُ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَبَارَكَ وَسَلَّمَ أَجْمَعِينَ
 اللَّهُمَّ ارْزُقْنَا بِكُلِّ حَرْفٍ مِنَ الْقُرْآنِ حِلَاوَةً وَحِلْمًا وَبِكُلِّ كَلِمَةٍ مِنَ الْقُرْآنِ
 كَرَامَةً وَكَمَالًا وَبِكُلِّ آيَةٍ مِنَ الْقُرْآنِ أَمْنًا وَإِيمَانًا وَبِكُلِّ سُورَةٍ مِنَ الْقُرْآنِ سَعَادَةً
 وَسُرُورًا وَبِكُلِّ جُزْءٍ مِنَ الْقُرْآنِ جِزَاءً أَوْجَلًا اللَّهُمَّ اجْعَلِ الْقُرْآنَ الْعَظِيمَ
 لَنَا فِي الدُّنْيَا قُرْبَانًا وَعِنْدَ الْمَوْتِ نَصِيرًا وَفِي الْقَبْرِ مَوْسِمًا وَعِنْدَ الْبَعْثِ نَجَاتًا
 وَعِنْدَ الْحِسَابِ شَفِيعًا وَعَلَى الصِّرَاطِ نُورًا وَفِي الْجَنَّةِ رِيفًا وَمِنَ النَّارِ سِتْرًا
 وَجَابِئًا وَآلِي الْخَيْرَاتِ كُلِّهَا دَلِيلًا اللَّهُمَّ نَوِّزْ قُلُوبَنَا بِتِلْكَ الْقُرْآنِ وَجَنِّمْنَا مِنَ
 النَّارِ بِالْقُرْآنِ وَادْخُلْنَا الْجَنَّةَ بِالْقُرْآنِ وَنَعُوذُ بِكَ مِنَ الْخِزْيِ وَالْفِضْيَحَةِ
 فِي الدَّارَيْنِ بِحُرْمَةِ الْقُرْآنِ اللَّهُمَّ تَقَبَّلْ مِنَّا قِرَاءَتَنَا وَتَجَاوَزْ عَنَّا مَا كَانَ لَنَا
 فِي تِلَاوَتِهِ مِنْ نِسْيَانٍ أَوْ تَحْرِيفٍ عَنْ مَوْضِعِهَا أَوْ تَغْيِيرِ حَرْفٍ أَوْ تَقْدِيمٍ
 أَوْ تَأْخِيرٍ أَوْ زِيَادَةٍ أَوْ نَقْصَانٍ أَوْ تَرْكٍ مَدٍّ أَوْ تَشْدِيدٍ أَوْ جُزْمٍ أَوْ عَرَابٍ
 بغيرِ مَكَانٍ أَوْ إِدْغَامٍ بغيرِ مَدٍّ غَمٍّ أَوْ إِظْهَارٍ بغيرِ بَيَانٍ فَالْكَسْبُ مِنَّا اللَّهُمَّ
 وَالْكَمَالِ الْمَهْدَبِ مِنْ كُلِّ الْحَاكِمِ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ اللَّهُمَّ فَإِذَا
 أَفَدْتَنَا الْمَعُونَةَ عَلَى تِلَاوَتِهِ وَسَهَّلْتَ لَنَا جَوَابِي السُّئَالِ بِحَسَنِ عِبَارَتِهِ
 فَاجْعَلْنَا هَمًّا يَدْعَاكَ حَقَّ رِعَايَتِهِ وَيُدِينُ لَكَ بِإِعْتِقَادِ التَّسْلِيمِ حُكْمِ آيَاتِهِ
 وَيَفْزَعُ إِلَى الْإِقْرَارِ بِمِثْلَابِهِ وَمَوْضِعَاتِ بَيِّنَاتِهِ اللَّهُمَّ أَنْزِلْنَاهُ عَلَى نَبِيِّكَ
 سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَمَلًا وَالْمَهْنَةَ عِلْمَ مَعَانِيهِ مَفْصَلًا وَفَهْمَ
 غَرَائِبِهِ وَعَجَائِبِهِ مُكْمَلًا وَوَرِّثْنَا عَلَيْهِ بِقَدْرِ اسْتِعْدَادِنَا مَفْسَّرًا

وَفَضَّلْتَنَا عَلَى مَنْ جَهِلَ عِلْمَهُ وَحَرَمَ قِرَائَتَهُ بِبَرَكَاتِهِ مَتَابَعَتِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
 وَآلِهِ وَسَلَّمَ تَفَضُّلاً فَصَلِّ اللَّهُمَّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ الْخَطِيبِ بِهِ وَابْتَلِغْ لَهُ
 لِأُمَّتِهِ وَعَلَى إِلِهِ الْخُزَّانِ لَهُ وَأَصْحَابِهِ الْكِرَامِ لَهُ وَتَابِعِيهِ الْكَفَائِلَ وَاجْعَلْنَا
 مِنْ يَعْتَرِفُ بِأَنَّهُ مِنْ عِنْدِكَ حَتَّى لَا يِعَارِضَنَا الشُّكُّ فِي تَصَدِيقِهِ وَلَا
 يَجْتَلِبِنَا الزُّبَيْعُ عَنْ قَصْدِ طَرِيقِهِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ
 وَأَصْحَابِهِ وَاجْعَلْنَا مَنْ يَغْتَنِمُ جَبَلَهُ وَيَأْوِي مِنَ الْمُنْتَابِهِ إِلَى مَعْقِلِهِ وَيَسْكُنُ
 مِنَ الْحَكْمِ فِي جَنَاحِهِ وَيَهْتَدِي بِضَوْءِ صَاحِبِهِ وَلَا يَلْتَمِسُ الْهُدَى فِي غَيْرِ
 جَنَابِهِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَأَحْطِطْ بِالْقُرْآنِ عَنَّا ثِقَلِ الْأَوْزَارِ
 وَهَبْ لَنَا حَسَنَ شَمَائِلِ الْأَبْرَارِ وَقِفْ بِنَاثَارِ الَّذِينَ قَامُوا لَكَ بِهَذَا الْبَيْلِ وَ
 أَطْرَافِ النَّهَارِ حَتَّى تُطَهِّرَنَا مِنْ كُلِّ دَسِيسٍ بِتَطْهِيرِهِ وَتَقْفُو بِنَاثَارِ الَّذِينَ
 اسْتَضَاءُوا بِنُورِهِ وَلَمْ يُلْهِهِمْ الْأَمَلُ عَنِ الْعَمَلِ فَيَقْطَعَهُمْ بِخَدَعِ عُرْوَرِهِ
 اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَرَسُولِكَ كَمَا بَلَغَ رِسَالَتَكَ
 وَصَدَقَ بِأَمْرِكَ وَنَصَرَ بِعِبَادِكَ اللَّهُمَّ اجْعَلْ بَيْنَنَا يَوْمَ الْقِيَمَةِ اقْرَبَ
 الشَّيْئِينَ مِنْكَ مُجْلِسًا وَأَمْلَنَهُمْ مِنْكَ شَفَاعَةً وَاجْمَعْهُمْ عِنْدَكَ قَدْرًا
 وَأَوْجِمْهُمْ عِنْدَكَ جَاهًا اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَتَرَفِ بَيَانِهِ وَعَظْمِ
 بُرْهَانِهِ وَثِقَلِ مِيزَانِهِ وَثَقِيلِ شَفَاعَتِهِ وَارْفَعْ دَرَجَتَهُ وَاجْعَلْنَا عَلَى سُنَّتِهِ
 وَتَوْفِقْنَا عَلَى مِلَّتِهِ وَاجْعَلْنَا مِنْ أَهْلِ طَاعَتِهِ وَأَحْسِنْنَا فِي زَمَرَتِهِ وَأُورِدْنَا
 حَوْضَهُ وَسَقِنَا بِكَاسِهِ آمِينَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاجْعَلْنَا
 وَاجْعَلِ الْقُرْآنَ لَنَا فِي ظِلِّ اللَّيَالِي مُوَسِّئًا وَمِنْ نُرْعَاتِ الشَّيَاطِينِ وَخَطَرَاتِ

الْوَسَاوِسِ حَارِسًا وَلَا قَدْ آمِنًا عَنْ قَلْبِهِ إِلَى الْعَاصِي حَابِسًا وَلَا لِسِنَانًا عَنِ الْخَوْفِ
 فِي الْبَاطِلِ فَخَيْرٌ سَاوَرًا طَوَّيْتَ الْعُقْلَةَ عَنَّا مِنْ تَصْحِيحِ الْإِعْتِبَارِ نَاثِرًا حَتَّى تُوَصِّلَ
 إِلَى قُلُوبِنَا فَهَمَّ عَجَائِبُهُ وَعِلْمُ أَسْرَارِهِ وَزَوَاجِرُ أَمْثَالِهِ الَّتِي ضَعَفَتْ الْجِبَالُ لِرُوقِهَا
 عَلَى صِدَابَتِهَا عَنِ احْتِمَالِهِ اللَّهُمَّ اجْعَلِ الْقُرْآنَ الْعَظِيمَ لِقُلُوبِنَا ضِيَاءً وَلَا ابْصَارِنَا
 جَلَاءً وَادْفَعْ عَنَّا النِّقَمَ وَاجْعَلْنَا عِنْدَكَ جَزَاءً مِنَ الْفَائِزِينَ وَعِنْدَ النَّعَامِ مِنَ
 الشَّاكِرِينَ وَعِنْدَ الْبَلَاءِ مِنَ الصَّابِرِينَ وَلَا تَجْعَلْنَا مِنَ الَّذِينَ يَفِرُّونَ الْقُرْآنَ وَالْقُرْآنَ
 يَلْعَنُهُ اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلِ الْقُرْآنَ نِيَامًا وَخَدًّا وَلَا الصِّرَاطَ نِيَارًا تُلْكَوهُ لَا سَيِّدَنَا
 مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنَّا فِي الْقِيَمَةِ مُعْرِضًا وَاجْعَلْهُ لَنَا شَاوِعًا
 وَمَشْفَعًا وَأَوْرِدْنَا حَوْضَهُ وَأَسْقِنَا بِكَاسِهِ مَشْرِبًا رَوِيًّا سَائِغًا هِينًا
 لَا نَظْمَ بَعْدَهُ أَبَدًا اللَّهُمَّ نَفَعْنَا بِالْقُرْآنِ الَّذِي رَفَعْتَ مَكَانَهُ وَرَبَّتْ بِرَهَانِهِ
 وَجَعَلْتَ الْعَرَبِيَّةَ الْفَصِيحَةَ لِسَانَهُ اللَّهُمَّ فَكَمَا جَعَلْتَنَاهُ مَصْدِقِينَ وَمَا
 فِيهِ مُحَقِّقِينَ فَاجْعَلْنَا بِنِذَارَتِهِ مُشْفَعِينَ وَإِلَى الذُّبْحِ خَطَايِهِ مُسْتَمْعِينَ
 وَمِمَّا فِيهِ مُتَعَبِّدِينَ وَإِلْحَاكِمِهِ جَامِعِينَ وَإِلَادًا وَأَمْرَةً وَكُوَاهِبَهُ حَائِزِينَ
 وَعِنْدَ خَتْمِ قُرْآنِهِ مِنَ الْفَائِزِينَ وَلِتَوَابِهِ حَائِزِينَ وَلَكَ فِي جَمِيعِ شُهُورِنَا
 ذَاكِرِينَ وَإِلَيْكَ فِي جَمِيعِ أُمُورِنَا رَاكِعِينَ اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا مِنَ الَّذِينَ حَفِظُوا
 الْقُرْآنَ حَرَمَتَهُ كَمَا حَفِظُوا عِظْمَ مَنزِلَتِهِ مَا سَمِعُوهُ وَتَادَلُّوا بِأَدَائِهِ كَمَا
 حَضَرُوهُ وَالتَّزَمُوا حِكْمَهُ وَمَا فَارَقُوهُ وَاحْسَنُوا جَوَارِحَهُ لِمَا جَاوَدُوهُ وَأَرَادُوا
 بِنِذَارَتِهِ وَجَهَكَ وَالذَّارَ الْآخِرَةَ فَوَصَلُوا بِهِ إِلَى الْمَقَامَاتِ الْفَاخِرَةِ فِي الدُّنْيَا
 الْآخِرَةِ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَنَا فِي صَبِيحَتِنَا هَذِهِ وَفِي يَوْمِنَا هَذَا وَفِي لَيْلَتِنَا هَذِهِ

اجمعين برحمتك يا ارحم الراحمين اللهم عافنا و عاف عنا بعفوك العظيم
 و اسئدنا بسئدك الجميل اللهم انك عفو كريم و تحب العفو و عاف عنا
 اللهم اني اسئلك العفو و العافية في الدنيا و الآخرة اللهم اجعل هذه
 الختمه المباركه الميمونه مباركه ميمونه على من قراءها و حضرها و سمعها
 و آمن على دعائها و انزل اللهم من بركاتها على اهل الدور في دورهم و على
 اهل القور في قورهم و على اهل الحرمين في حرمهم من المؤمنين و المؤمنات
 اللهم و انزل بركاته على اهل القور في قورهم من اهل ملتنا النور و الضياء
 و الفسحة و الرحمة و جازهم بالاحسان احسانا و بالسيئات غفرا و
 و ارحمنا اذا صرنا الى ما صار و اليه برحمتك يا ارحم الراحمين اللهم لا تدع
 لنا ذنبا الا غفرته و لا هاما الا فرجته و لا كربا الا نفسته و لا حاجة الا قضتها
 يا ارحم الراحمين اللهم يبلغ ثواب هذه الختمه المباركه المعظمه المشرفه
 المكرمه الميمونه في هذه الساعه الحده سيدنا و مولانا و ملاذنا و
 ملجانا و شفيعنا سيد رسلك و خاتم انبيائك و خبيبك و رسولك النبي
 الامي صل الله عليه و سلم و الى ارواح اله و اصحابه اجمعين و الى ارواح جميع
 انبيائك و رسلك و ال كل و اصحاب كل صلوة الله عليهم اجمعين خصوصا
 الى ارواح خلفائه الراشدين ابى بكر الصديق و عمر الفاروق و عثمان ذى النورين
 و علي المرتضى و باقى العشرة المبشره رضى الله تعالى عنهم و الى ارواح الباطين
 الشهيدين و ائمه سيدة النساء و عائشه و خديجة و سائر ائمه المؤمنين
 و الاولاد و باقى البنات و العن الشريفين و سائر اصحاب بدر و اصحاب احد

وَاصْحَابِ بَيْعَةِ الرِّضْوَانِ وَالْقَهَابَةِ وَالتَّالِعِينَ وَالْأُمَّةِ الْإِثْنَا عَشَرَ الْأَطْهَرِ
 الْأُمَّةِ الْمُجْتَهِدِينَ وَالِي رُوحِ شَيْخِ الْعَالَمِينَ سُلْطَانِ الْعَارِفِينَ أَبِي زَيْدٍ الْقَطِيبِ
 الْبُسْطَامِيِّ وَالِي رُوحِ قُطْبِ الرَّيَّانِيِّ الْغَوْثِ الصِّدْقِيِّ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي مُحَمَّدٍ عَبْدِ الْقَادِرِ
 الْجَبَلِيِّ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمَا وَالِي رُوحِ ذِي الْفَتْوحِ شَيْخِنَا وَمُرْشِدِنَا قُطْبِ
 الْعَالَمِينَ غِيَاثِ الْمُسْتَعِينِينَ شَيْخِ الطَّرِيقَةِ وَالْحَقِيقَةِ وَالشَّرِيعَةِ السَّيِّدِ
 بِهَاءِ الْحَقِّ وَالِدِينَ الْخَوَاجَةِ مُحَمَّدِ نَقِشْبَنْدُ وَالِي رُوحِ الْإِمَامِ الْهَامِ قُطْبِ الرَّيَّانِيِّ
 الْمَجُوبِ السُّبْحَانِيِّ الْمَجْدِ دِلَالِ الْتَّانِي الشَّيْخِ أَحْمَدَ سُرْهَنْدِي قَدِ سِرَّه
 الْأَقْدَسُ وَابْنِهِ الْإِمَامِ مُحَمَّدِ الْإِسْلَامِ الْخَوَاجَةِ مُحَمَّدِ مَعْصُومِ قَدِ سِرَّه الْمَلِكِ
 وَالِي أَرْوَاحِ مُرْشِدِيهِمْ وَمُسْتَرْشِدِيهِمْ إِلَى يَوْمِنَا هَذَا أَجْمَعِينَ وَالِي أَرْوَاحِ
 آبَائِنَا وَأَجْدَادِنَا وَأُمَّهَاتِنَا وَجَدَّتِنَا وَأَخْوَانِنَا وَسَائِرِينَ لَهُمْ حَقٌّ عَلَيْنَا
 وَمَنْ أَوْصَانَا بِالذُّعَاءِ وَالِي الْحَاضِرِينَ مِنَّا وَالْغَائِبِينَ وَالِي أَرْوَاحِ سَائِرِ
 الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُسْلِمِينَ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ بِرَحْمَتِكَ وَفَضْلِكَ يَا أَرْحَمَ
 الرَّحِيمِينَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَنَا وَلِوَالِدِينَا وَلِأُمَّهَاتِنَا وَلِأَخْوَانِنَا وَلَا سِتَا ذِينَا وَ
 لِمَنَّا مِثْلَنَا وَلِعَلِّينَا وَلِحَبِيبِنَا وَلِعَشَائِرِنَا وَلِقَبَائِلِنَا وَلِمَنْ لَهُ حَقٌّ عَلَيْنَا
 وَلِمَنْ أَوْصَانَا بِالذُّعَاءِ وَجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ الْأَجْمَعِ
 مِنْهُمْ وَالْأَمْوَاتِ وَالْكَتَبِ السَّلَامَةِ عَلَى عَبْدِكَ الْحَاجِّ وَالغَزَاةِ وَالزَّوَارِ
 وَالْمَسَافِرِينَ فِي بَرِّكَ وَبَحْرِكَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ أَجْمَعِينَ اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ بِالْإِيمَانِ
 الْقَدِيمِ وَكَالشُّكْرِ بِالْقُرْآنِ الْعَظِيمِ بِنَهْنَامِنَ الْخَطْرِ الْعَظِيمِ وَبِحَمْنَامِنَ الْعَذَابِ
 الْأَلِيمِ وَأَرْزُقْنَا النَّظَرَ إِلَى وَجْهِكَ الْكَرِيمِ وَتُبَّ عَلَيْنَا إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ

وَأَقْضِ حَوَائِجَنَا وَحَوَائِجَ الْمُسْلِمِينَ أَجْمَعِينَ آمِينَ وَنَسْتَثَلُّكَ اللَّهُمَّ بِجَاهِهِ
 الْأَعْظَمِ وَيُقْرِئِهِ الْأَكْمَلَ وَالْأَخْيَرَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ تَقْضِلَ عَلَيْنَا جَمِيعَ
 مَا نَحْبُهُ مِنَ الْخَيْرِ وَتُعِيدَنَا مِنْ جَمِيعِ مَا نَخَافُهُ مِنَ الشَّرِّ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ
 الرَّاحِمِينَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالسَّلَامُ عَلَى الْمُرْسَلِينَ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا
 مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاصْحَابِهِ وَبَارَكَ وَبَارَكْ وَسَلِّمْ جَمِيعِينَ آمِينَ آمِينَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ
وَهَذَا تَرْتِيبُ قِرَاءَةِ حَرْبِ الْبَحْرِ عَلَى النَّحْوِ الَّذِي صَحَّحَهُ وَاخْتَارَهُ وَيَأْذَنُ بِهِ إِفْتِنَا
حَرْبِ الْبَحْرِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ - صَلَوةٌ نَحْنُنَا إِلَى آخِرَةِ
 الْقَائِمَةِ ثَلَاثًا أَيْدِ الْكُرْسِيِّ ثَلَاثًا ثُمَّ أَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ بَعْدِ الْغَمِّ أَمْنَةً نَافِئَةً
 يَغْتَشِي طَائِفَةً مِنْهُمْ وَطَائِفَةٌ قَدْ أَهَمَّتْهُمْ أَفْسُهُمْ يَظُنُّونَ بِاللَّهِ غَيْرَ
 الْحَقِّ ظَنَّ الْجَاهِلِيَّةِ يَقُولُونَ هَلْ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ مِنْ شَيْءٍ قُلْ إِنْ أَرَادَ اللَّهُ
 بِنَجْوَانِ فِي أَمْرِهِمْ مَا لَا يَشَاءُ لَوْ كُنَّا لَأَكْفَارًا لَقَدْ كُنَّا فِي بِيوتِكُمْ لَمَّا تَبَايَعْتُمْ
 عَلَيْهِمُ الْقَتْلَ إِلَى مَضَاجِعِهِمْ وَلِيَبْتَلِيَ اللَّهُ مَا فِي صُدُورِكُمْ وَلِيُمَحَّصَ مَا فِي قُلُوبِكُمْ وَاللَّهُ
 عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ - مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ
 رِحْمَاءٌ بَيْنَهُمْ تَرَاهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا بِهِمْ
 فِي وَجْهِهِمْ مِنْ آثَرِ السُّجُودِ ذَلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَمَثَلُهُمْ فِي الْإِنْجِيلِ
 كَزَرْعٍ أَخْرَجَ شَطَاةً فَادَّرَهُ فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَوَى عَلَى سَوَاقِهِ يُعْجِبُ الزَّرَّاعَ
 لِيُعْجِبَ بِهِمُ الْكُفَّارَ وَعَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ مَغْفِرَةً
 وَأَجْرًا عَظِيمًا رَبِّ سَهْلٌ وَيَسِيرٌ وَلَا تُعْصِرْ عَلَيْنَا بِحَقِّ الْفَيْتَانِ تَا ج حَا خَا

ذر زاس ش ص ض طاطاع غ فاق كل من واهالام الف
 هره يا - بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ - يَا عَلِيُّ يَا عَظِیْمُ يَا حَلِیْمُ
 يَا عَلِیْمُ اَنْتَ بِنِي وَعِلْمِكَ حَسْبِي فَنِعْمَ الرَّبُّ رَبِّي وَنِعْمَ الْحَسْبُ حَسْبِي
 تَنْصُرُ مِنْ تَشَاءُ وَاَنْتَ الْعَزِیْزُ الْحَلِیْمُ نَسْتُكُ الْعِصْمَةَ فِي الْحَرَكَاتِ وَالسَّكِّنَاتِ
 وَالْكَلِمَاتِ وَالْاِرَادَاتِ وَالْحَطَرَاتِ مِنَ الشُّكُوْكِ وَالظُّنُوْنِ وَالْاَوْهَامِ السَّائِرَةِ
 لِلْقُلُوْبِ عَنِ مَطَالَعَةِ الْغُيُوْبِ فَقَدْ اَبْتَلَى الْمُؤْمِنُوْنَ وَزَلْزَلُوْا زِلْزَالَ اسْتِدْبَالٍ وَاذِيقُوْا
 الْمُنَافِقُوْنَ وَالَّذِيْنَ فِي قُلُوْبِهِمْ مَّرَضٌ مَّا وَعَدْنَا اللّٰهَ وَرَسُوْلَهُ الْاَغْرُوْرَ اَفْتِنَا وَالْخَيْرُ
 وَسَخَّرْنَا هَذَا الْبَحْرَ كَمَا سَخَّرْتَ الْبَحْرَ لُوْسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ وَسَخَّرْتَ النَّارَ لِابْرَاهِيْمَ عَلَيْهِ
 السَّلَامُ وَسَخَّرْتَ الْجِبَالَ وَالْحَدِيْدَ لِلدَّوْدِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَسَخَّرْتَ الرِّيْحَ
 وَالشَّيَاطِيْنَ وَالْحَيَّ وَالْاِنْسَ لِسُلَيْمَانَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَسَخَّرْتَ الْبَرَقَ وَالْمَقْلَبِيْنَ
 لِسَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَسَخَّرْنَا كُلَّ بَحْرِ هَوْلِكَ فِي الْاَرْضِ
 وَالسَّمَاءِ وَالْمَلِكِ وَالْمَلَكُوْتِ وَبِحْرَالدُنْيَا وَبِحْرَالْاٰخِرَةِ وَسَخَّرْنَا كُلَّ شَيْءٍ يَامَنْ
 بِيْدِهِ مَلَكُوْتُ كُلِّ شَيْءٍ كَهَيْعَتِهِ كَهَيْعَتِهِ انصُرْنَا فَاِنَّكَ خَيْرُ
 النَّاصِرِيْنَ وَاَفْتِنَا فَاِنَّكَ خَيْرُ الْفَاتِحِيْنَ وَاَرْزُقْنَا فَاِنَّكَ خَيْرُ الرَّزَقِيْنَ وَاَعْمُرْنَا
 فَاِنَّكَ خَيْرُ الْعَافِرِيْنَ وَاَرْحَمْنَا فَاِنَّكَ خَيْرُ الرَّاحِمِيْنَ وَاَهْدِنَا وَنَجِّنَا مِنَ الْقَوْمِ
 الظَّالِمِيْنَ وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رِيْحًا طَيِّبَةً كَمَا هِيَ فِي عِلْمِكَ وَاللّٰهُ هَامِلُنَا
 مِنْ خَزَائِنِ رَحْمَتِكَ وَاَجْمَلْنَا بِهَا حَمْلَ الْكِرَامَةِ مَعَ السَّلَامَةِ وَالْعَافِيَةِ فِي الدِّيْنِ
 وَالدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ اِنَّكَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ اَللّٰهُمَّ يَسِّرْ لَنَا اُمُوْرَنَا مَعَ الرَّاحَةِ
 لِقُلُوْبِنَا وَاَبْدَانِنَا وَالسَّلَامَةِ وَالْعَافِيَةِ فِي دِيْنِنَا وَدِيَانِنَا وَكُنْ لَنَا صَاحِبًا

فِي سَفَرِنَا وَخَلِيفَةٍ فِي أَهْلِنَا وَأَجْمَسَ عَلَيَّ وَجْهَهُ أَعْدَانُنَا وَالْمَسْخَمَ عَلَيَّ مَكَاتِهِمْ
 فَلَا يَسْتَطِيعُونَ الْمَضِيَّ وَلَا الْمَجِيَّ إِلَيْنَا وَلَوْ نَشَاءُ لَطَمْنَا عَلَى أَعْيُنِهِمْ
 فَاسْتَبَقُوا الصِّرَاطَ فَأَنَّى يَبْصُرُونَ وَلَوْ نَشَاءُ لَمَسَخْنَا هُمْ عَلَى مَكَاتِهِمْ
 فَمَا اسْتَطَاعُوا مَضِيًّا وَلَا يَرْجِعُونَ ط لَيْسَ وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ إِنَّكَ لَمِنَ
 الْمُرْسَلِينَ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ تَنْزِيلَ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ لِتُنذِرَ قَوْمًا مَّا أُنذِرَ
 آبَاءَهُمْ فَهُمْ غَافِلُونَ لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلَى الَّذِينَ هُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ط
 إِنَّا جَعَلْنَا فِي آعْنَاقِهِمْ أَغْلَالًا فَهِيَ إِلَى الْأَذْقَانِ فَهُمْ مُقْمَقُونَ وَجَعَلْنَا مِنْ
 بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سُدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ سُدًّا فَأَعْتَبْتَهُمْ فَهُمْ لَا يَبْصُرُونَ ط
 شَاهَتِ الْوَجْهَةَ شَاهَتِ الْوَجْهَةَ شَاهَتِ الْوَجْهَةَ وَعَنْتِ الْوَجْهَةَ الْحَيُّ الْيَوْمِ
 وَقَدْ خَابَ مَنْ حَلَّ ظُلْمًا طَسَّ حَمِيقِ مَرَجِ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ بَيْنَهُمَا
 بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ حَسْمَ حَمْرٍ الْأَمْرُ وَجَاءَ النَّصْرُ فَعَلَيْنَا لَا يَنْصُرُونَ
 حَمْدُ تَنْزِيلِ كِتَابٍ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ غَافِرِ الذَّنْبِ وَقَابِلِ التَّوْبِ شَدِيدِ
 الْعِقَابِ ذِي الطَّوْلِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ إِلَهُ الْمَصِيرِ بِسْمِ اللَّهِ يَا بَارِئُ يَا رَافِعُ
 حَيْطَانُنَا لَيْسَ سَقْفُنَا كَهَيْعِصِ كِفَايَتِنَا حَمِيقِ حَايَتِنَا فَسَيَكْفِيكَمُ
 اللَّهُ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ سِنْرُ الْعَرْشِ مَسْبُوكٌ عَلَيْنَا وَعَيْنُ اللَّهِ نَاطِرَةٌ
 إِلَيْنَا حَوْلَ اللَّهِ لَا يَقْدِرُ عَلَيْنَا وَاللَّهُ مِنْ وَرَائِهِمْ حَيْطٌ بَلْ هُوَ قُرْآنٌ
 مُجِيدٌ فِي لَوْحٍ مَحْفُوظٍ فَاللَّهُ خَيْرٌ حَافِظًا وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ بِرَبِّكَ
 إِنَّا وَجَدْنَاهُ دُونَ ذَلِكَ الْكِتَابِ وَهُوَ يَتَوَلَّى الصَّالِحِينَ لَمَّا نَسَبْنَا إِلَيْكَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

له چون بلفظ واسم برسد انگشتان هر دو دست در اینجا که عقد نموده سه بار بر زمین زند و دشمنان در دل گذرانند ۱۲

عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ (ثَلَاثًا) بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي لَا يَضُرُّ مَعَ
 اسْمِهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ (ثَلَاثًا) وَلَا حَوْلَ
 وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ (ثَلَاثًا) إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ
 يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا
 مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ **اخْتتام حرب البحر** يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ
 يَا نُورَ يَاقُوتٍ يَا مَبِينِ الْكُسْبِيِّ مِنْ نُورِكَ وَعَلَيْنِي مِنْ عِلْمِكَ وَفَهْمِي
 عَنْكَ وَاسْمِعْنِي مِنْكَ وَالْبَصِيرُ فِي بَيْتِكَ أَنْكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَلَا حَوْلَ
 وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ يَا سَمِيعُ يَا عَلِيمُ يَا حَلِيمُ يَا عَظِيمُ اسْمِعْ
 دُعَائِي بِمُخَصَّاصِ لُطْفِكَ آمِينَ آمِينَ آمِينَ أَعُوذُ بِكَ يَا اللَّهُ الثَّالِثُ
 مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ يَا عَظِيمُ السُّلْطَانِ يَا قَدِيمُ الْإِحْسَانِ يَا دَائِمُ النِّعَمِ يَا بَاسِطُ
 الرِّزْقِ يَا وَاسِعُ الْعَطَاءِ يَا دَافِعُ الْبَلَاءِ يَا سَامِعُ الدُّعَاءِ يَا حَاضِرَ الْبَيْتِ
 الْغَائِبِ يَا مَوْجُودًا عِنْدَ الشَّدَائِدِ يَا خَفِيَّ اللَّطْفِ يَا لَطِيفَ الصَّنْعِ يَا جَمِيلَ
 السَّنَنِ يَا حَلِيمًا لَا يَعْجَلُ يَا جَوَادًا لَا يَجْجَلُ افْضِ حَاجَتِي يَا مَنْ لَهُ الْأَمْرُ كُلُّهُ
 اسْتَأْذِنُكَ مِنَ الْخَيْرِ كُلِّهِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الشَّرِّ كُلِّهِ يَا مُجِيبُ أَرْجَائِي
 بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ ط زكوة حرب البحر باين طریق است .
 باید که دو روز در روز سه روز در روز و جمالی سپهر سپهر روز جانی که از خلق فارغ باشد
 برود و چهار خط بطریق بنامی سجدت در راه درون شدن بگذار و در وقت خط کشیدن
 فاتحه و آیه الکرسی با بسم الله درود خوانده باشد و قدری خوشنویسی هم حاضر نماید بهتر آنکه این
 خطوط همه به تیغ جوهر دار باشند بعد از آن دو رکعت نماز نیت سرور کائنات صلی الله علیه و آله وسلم

بگذار و بعد از آن دو رکعت نفل به نیت جمیع نبیاء و اولیاء بگذار و بعد از آن دو رکعت نفل به نیت مصنف حزب البحر شیخ ابوالحسن شاذلی رحمه الله تعالی بگذار و بعد از آن فاتحه و آیه الکرسی و اخلاص و معوذتین و کلمه تمجید و تهلیل سه سه بار بخواند و شروع در حزب البحر بدین طریق نماید که اول اختصاص بخواند سه بار بعد از آن حزب شروع کند سی بار بخواند بعد از آن سه بار اختتام بخواند و سه سجده بند و از حق تعالی حاجت خود بخواند و نجات از شر دشمنان انسی و حتی بخواند بعد از آن *بِسْمِ مَافِي السَّمَاوَاتِ تَا اٰخِر سُوْرَهٗ خَوَانِدَهٗ اَز رَاسِیْکِهٗ گَزَنَشْتَهٗ* برآید و خطوط که کشیده بود آنرا محو کند تا دو اوزه روز هر روز سی بار بخواند زکوة تمام شد بعد از آن در وقت صبح یکبار با اختصاص و اختتام بخواند و در شب نیز یکبار بخواند و گاهی در شبانگه از دو بار کم نه کند و اگر سه بار شود بهتر است لیکن در هر خواندن خواه در زکوة باشد خواه در غیر آن مراعات اشارات باید کرد و آن این است که چون بلفظ *وَزَلْزَلُوا زُلْزَالًا سَدِيدًا* برسد با انگشت سبابه دست راست بر سر خود در هوا زره بکشد سه بار تکرار نماید و چون به لفظ *اَلَا عُوْدُ* برسد مقصود خود در اول بگذراند و زبان هم از حق تعالی بخواند و در لفظ *هَذَا الْحَرْجُ* نیز مقصود در اول بگرداند و چون بلفظ *كُلِّ شَيْءٍ* برسد باز هر چه مقصود در اول دارد از حق تعالی سوال نماید و چون بلفظ *كِهَيْص* برسد بر سر هر حرف آن انگشتی از دست راست و چپ خود قبض نماید که در وقت گفتن کاف انگشت خنصر در دست راعقد کند و بر آن بصر و بر آسطلی و بر عین سبابه و بر صا و ابهام عقد نماید بعد از آن بر کهیص ثانی حل نماید بر عکس اول یعنی بر کاف ابهام کشاید و بر آسبابه و بر آسطلی و بر عین بنصر و بر صا و خنصر و در کهیص ثالث باز بطریق مذکور عقد نماید و چون بلفظ *ثَابِتِ الْوَجْهِ* برسد سه بار بخواند و دشمنان پنی و دنیوی در اول گذراند و چون بلفظ *سَدَّ اُهْرُوْدُ* جابر سد بضمه سین خواند و چون به *حَمَّ عَسَقٍ* برسد انگشتان

ہر دوست چنانکہ عقد میداشت یکجا حل نماید و چون بار دوم کہ بعض دیگر برسد باز تشریب
 عقد نماید و چون بہ جمع بق برسد باز حل نماید۔ وَالسَّلَامُ عَلٰی مَنْ اتَّبَعَ الْهُدٰی وَعَلٰی
 اللّٰهُ عَلٰی سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَسَلَّمَ۔ الی ہہنا ما وجدنا بخط حضرت زین العابدین ^{رضی اللہ عنہ}
 بیان طریق تلقین مریدان کہ حضرت ایشان مہول داشتند لفظ بلفظ از زبان گوہر نشان
 نقل آن ایراد میرود۔ مریدان روزا نزدیک خود نشستند میفرمودند بعد از آن تلقین میفرمودند
 اَعُوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ۔ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ
 الْعَالَمِينَ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰی رَسُوْلِهِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ
 وَعَلٰی آلِهِ وَاصْحَابِهِ وَبَارِكْ وَسَلِّمْ اَجْمَعِينَ۔ اسْتَغْفِرُ اللّٰهُ اسْتَغْفِرُ اللّٰهُ
 اسْتَغْفِرُ اللّٰهُ الَّذِي لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّوْمُ وَالْوَبُّ لِيْهِ يَا اِلٰهَ الْعَالَمِينَ
 يَا حَضْرَتَ خَيْرِ النَّاصِرِينَ اِذَا نَ رُوِيْكَ يَدِيْ اَشْرَدَ اَمَ وَرَفَعْتَ اِنْسَانَ تَا اللّٰهُ خَوَاه
 یا وخواہ بی یاد از جمع گناہان صغیرہ و کبیرہ و حق السروح و العباد و حقوق الوالدین و از شرک
 خفی و از شرک جلی و آنچه از من دانستہ و نادانستہ صادر شدہ است توبہ کردم و توبہ کردم و
 توبہ کردم و از دل و جان بدر گاہ توجوع آوردم و اجدد ایمانی و اسلامی و اقول
 اشْهَدُ اَنَّ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَاَشْهَدُ اَنَّ سَيِّدِنَا مُحَمَّدًا عَبْدًا وَرَسُوْلَهُ
 و در طریقہ عالیہ شریفہ متبرکہ کہ حضرات خواجگان نقشبندیہ قدس اللہ تعالیٰ اسرارہم
 بجناب حضرت امام ربانی محبوب سبحانی فرزندانی کاشف اسرار السبع المثانی حضرت
 شیخ احمد سرسندی قدس اللہ تعالیٰ سرہ و تلقین بعض مریدان برہمین قدر کفای میفرمودند
 و بعض را سلسلہ تمامہ القامیہ کردند و بجناب عروۃ الوثقی حضرت خواجہ امام محمد معصوم
 قدس اللہ تعالیٰ سرہ و بجناب قیوم الزمان حضرت خواجہ محمد صبغۃ اللہ قدس اللہ تعالیٰ سرہ

و بجناب امام العارفين حضرت خواجہ محمد ہما عیمل قدس اللہ تعالیٰ سرہ و بجناب قطب الاقطاب
 حضرت خواجہ غلام محمد معصوم قدس اللہ تعالیٰ سرہ و بجناب مقبول بارگاہ احد حضرت خواجہ
 شاہ غلام محمد قدس اللہ تعالیٰ سرہ و بجناب قیوم جہان حضرت حاجی شاہ محمد صفی اللہ
 قدس اللہ تعالیٰ سرہ و بجناب قطب العارفين حضرت حاجی محمد فضل اللہ قدس اللہ تعالیٰ سرہ
 و بجناب قطب دوران غوث زمان حضرت حاجی شاہ عبدالقیوم سرہندی فاروقی نقشبندی
 مجددی احراری معصومی قدس اللہ تعالیٰ سرہ مرید شدم رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ
 السَّمِيعُ الْعَلِيمُ۔ و بعضی اوقات توسط خود را با این لفظ می آورند توسط این شخص حاضر
 مرید شدم آما در اکثر برہان سلسلہ کتفا میفرمودند بعد از آن لمحہ ساکت شدہ مرید را بلغثی کہ پیدا
 میفرمودند کہ مرید داخل طریقہ شدی باید کہ بر نماز و روزہ خود ساعی باشی و ہا کل در نماز و روزہ سستی
 و فتور نکنی و حتی الامکان پنجوقت نماز بجاعت ادا باید کرد و نماز با کمال در پیچ حال قضا نباید کرد
 اتفاقاً اگر کدام نماز فوت شود بران پشیمان و ناوم شدہ بجلدی قضای او ادا باید نمود و اگر توفیق
 زاد و راحلہ باشد حج فرض است و زارگان اسلام است ادا باید کرد همچنین برای زکوٰۃ تا کہ میفرمودند
 بعد از آن میفرمودند کہ با مردم ناجنس مثل فاسق و مبتدع و رافضی و وہابی صحبت نکنی کہ صحبت
 ناجنس زہر قاتل است بعد از آن میفرمودند کہ عزت سادات اہلبیت و علمائی کرام کما ہو حقہ بجای آید
 آورد ہوش باید کرد کہ در عزت این دو طاغیہ تاریخی نقصان پیدا نشود کہ عزت عالم حق اللہ عزت
 سادات حق الرسول است و باید کہ نزد علمائی صاحبین نشست و برخاست کردہ باشی و آنچه گوید
 بگوئی دل باید شنید بعد از آن میفرمودند کہ حقوق والدین و دیگر ذومی الحقوق بجا باید آورد۔
 بالکل پاس خاطر ذومی الحقوق باید داشت و اگر حق کسی نزد تو باشد بجلدی ادا باید کرد و در پیچ امر
 از امور شرعیہ تمکاسل و مسابلت نباید کرد و بعد از نماز صبح در جائیکہ نماز خواندہ شدہ است

مراقبه باید کرد و ترتیب مراقبه این است که هر دو چشم پوشتان و دو مان بند کن و دندان دندان محکم دار
 لب لب باید گذاشت و زبان را بکام باید چسبانید نفس را از راه بینی بر حال خود و گذار از دل خطا
 و وساوس بالکل بکشید و متوجه شده زبان قلب نه زبان ظاهری و قلب بطریق خیال لفظ
 مبارک **اللَّهُ اللَّهُ** تکرار باید نمود و بر این مواظبت باید کرد تا که نچته شود و علامت نچته
 شدن آنست که در جمیع حالات خواه در کار باشد خواه در غیر آن قلب مشغول ذکر باشد و اگر
 بکلفت خواهد که دل غافل شود و نتواند درین وقت این ذکر صفت ذالی قلب بگیرد و چنانچه
 سمع صفت سامعه و رویت صفت باصره است در حالت سلامتی از آفات سمع و بصر خواه نخواه
 شنیدن و دیدن میکنند همچنین قلب خواه خواه مشغول ذکر شود اگر بفضل الهی این حالت
 که آریا داشت میگویند حاصل شد تا ذکر قلب نچته شد بعد از آن ذکر در لطیفه روحی بطریق
 معلوم خواهد شد بعد از آن در لطیفه سری همان طریق خواهد شد بعد از آن در لطیفه اخفی خواهد شد
 بعد از آن در اخفی در این وقت و در انگشت مبارک خود سبابه وسطی را بر محل قلب مرید میگذرانند
 که آن بقدر دو انگشت از پستان چپ زیر واقع است و متوجه میشوند و او را هم ماسور
 بذکر قلبی مینموند و همچنین محلها که لطائف دیگر هم در همان وقت نشان میدهند چنانچه
 روحی را از پستان راست بقدر دو انگشت و سری را بالای پستان راست بقدر دو انگشت
 و اخفی را بالای پستان چپ و اخفی را در وسط سینه مقرر میگردانند اگر مرید از عوام میبود بر همین قدر
 اکتفا میکردند یا بقدریکه در فهم و استعداد او می بود بیان میکردند و اگر کسی از اهل سلوک می بود او را
 بعد ازین مذکور میفرمودند هر گاه این هر پنج لطیفه بفضل الهی جاری میشوند بعد از آن شروع
 در ذکر سلطان خواهد شد و محل آن دماغ و تمامی بدن انسان است و آن نیز همین لفظ
 مبارک **اللَّهُ** است که بیک خیال در تمامی اجزای بدن ذکر جاری شود بحدیکه از هر بن موند

بیان ختمه حضرت خواجگان قدس اللہ تعالیٰ اسرارہم کہ حضرت ایشان حمل داشتند
 و در سفر و حضر بران موافقت میفرمودند و آن این است که بعد از نماز عصر با جماعتی که حاضر
 می بودند بطریق مجلس حلقه میگردند جامه پاک را میگیرند و در خلط که در آن سنگریزه هائی ختمه بود
 بران خالی میگردند و در آن یکصد و بیست و یک سنگریزه میداشتنند از آن بیست و یک
 کم کرده یکصد را تقسیم جماعت کرده بعد فاتحه هفت مرتبه صلوة شریف یکصد بار میخوانند
 بعد از آن از سنگهای مذکور بیست و یک عدد دیگر کم کرده بقصد او نه باره سوره الم نشرح
 میخوانند باز همان عدد را ضم کرده صد کمال کرده یکبار مرتبه سوره قل بعد از آن میخوانند باز
 باز دست بالا کرده هفت الحمد الی اخره خوانده صد بار صلوة شریف میخوانند باز
 پنجصد بار لا حول و لا قوة الا باللہ میخوانند و در آخر صد العلی العظیم میخوانند باز یکصد
 صلوة شریف خوانده پنجصد بار حسبنا اللہ و نعم الوکیل میخوانند و در آخر صد نعم المولی
 و نعم النصیر هم ضم میگردند بعد از آن یکصد صلوة خوانده پنجصد بار لا اله الا انت سبحانک
 ائی کنت من الظالمین میخوانند باز یکصد صلوة خوانده اگر وسعت وقت می بود پنجصد
 یا حی یا قیوم میخوانند و در آخر صد برکتک تجئت هم ضم میگردند باز پنجصد بار و افوض
 امری الی اللہ ان اللہ بصیر بالعباد میخوانند باز یکصد صلوة شریف خوانده یا قاضی
 الحاجات صدبار یا کافی المهمات صدبار یا کاشف المشکلات صدبار یا وافع الہیات
 صدبار یا مجیب الدعوات صدبار یا شافی الامراض صدبار یا ارحم الراحمین صدبار خوانده
 پس میگردند و دعا میخوانند و اگر روز جمعه می بود بیست و یکصد و سنگریزه ها که اول کم کرده بودند
 شامل کرده صد و شصت و سه بار صلوة تجتبیئا میخوانند پیش از اسمائے هفت گانه یا قاضی
 الحاجات و خوانند بعد از آن دست بالا کرده ثواب ختمات را میبخشند باین طریق میفرمودند

الہی تو قبول بگردان ثواب ختمات مبارکات بروح پرفتوح حضرت محمد مصطفیٰ احمد
 مجتبیٰ صلی اللہ علیہ وسلم و اہلبیت اطہار ایشان و اصحاب خیار ایشان و تابعان کمل ایشان
 خصوصاً ثواب ختم اول بروحانیت حضرات خواجگان نقشبندیہ قدس اللہ تعالیٰ اسرارہم از
 حضرت صدیق اکبر تا حضرت مرشدی و قبلہ گاہیم برسان ثواب ختم ثانی بروح پرفتوح حضرت
 امام ربانی محبوب بحالی فرزندانی حضرت شیخ احمد زرنندی قدس اللہ تعالیٰ سرہ ثواب ختم ثالث
 بروح پرفتوح حضرت غوث الثقلین نجیب الطرفین سید الجن والانس سیدنا و مولانا و مرشدنا
 الشیخ عبدالقادر جیلانی قدس اللہ تعالیٰ سرہ ثواب ختم رابع بروح پرفتوح حضرت خواجہ خواجگان
 حضرت خواجہ امام محمد معصوم قدس اللہ تعالیٰ سرہ ثواب ختم خامس بروح پرفتوح حضرت
 خواجہ محمد باقی باند قدس سرہ ثواب ختم سادس بروح پرفتوح خواجہ مشکک شاہ صاحب حضرت
 خواجہ محمد نقشبند بلاگردان قدس سرہ برسان و بروز جمعہ کہ ختم صلوة یحییٰ ما یخوانند
 و زنجیدن میگفتند ثواب ختم سابع بروح خاص الخاص حضرت شفیع الخلائق صلی اللہ علیہ وسلم
 برسان و صلوة یحییٰ را باین صیغہ میخوانند اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰی سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ
 وَعَلٰی اٰلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ صَلَوةً یُّخَيِّرُنَا بِهَا مِنْ جَمِيعِ الْاَهْوَالِ وَالْاَفَاتِ وَتَقْضِي
 لَنَا بِهَا جَمِيعَ الْحَاجَاتِ وَتُطَهِّرُنَا بِهَا مِنْ جَمِيعِ السَّيِّئَاتِ وَتَرْفَعُنَا بِهَا اَعْلَى الدَّرَجَاتِ
 وَتُبَلِّغُنَا بِهَا اَقْصَى الْغَايَاتِ مِنْ جَمِيعِ الْخَيْرَاتِ فِي الْحَيٰوةِ وَبَعْدَ الْمَمَاتِ
 گاہ گاہ کلمہ و تکشیف بہا عن قلوبنا حجاب الغفلة و الخطرات بعد اقصی الغایات
 می افزودند و یحییٰ را بغیر تشدید میخوانند و میفرمودند کہ در نسخہ مصحوح از مصنف بہین طور مخفف
 وارو است و در وعاین الفاظ میخوانند الہی ارواح منبرکہ ایشان بدر گاہ تو شفیع آورم
 وسیلہ ساختم حاجات دینی و دنیوی از تو میخواهم و گاہی در این موضع بہین معنی الفاظ دیگر

هم میفرمودند بعد از آن این دعا میخوانند اللهم اقض حوائجنا و حوائجهم من اوصانا
 بالذعاء و حصل مقاصدنا و مقاصد من اوصانا بالذعاء و تمم مرادنا
 و مرادات من اوصانا بالذعاء و اقض ديوننا و ديون من اوصانا بالذعاء
 اللهم لا سهل الا ما جعلته سهلا و انت تجعل الحزن سهلا اذا ما شئت
 و این را سه بار تکرار میکردند باز در آخر صلوة خوانده دست مبارک بر روی میالیدند و شجره مبارکه
 خالیدیه را گاه گاه در دعای ختمانه حضرات خواجگان میخوانند و در اینجا ایراد آن بالاستیغاف
 چنانچه در مقدمه کتاب بران وعده دفته بود و آن این است بسم الله الرحمن الرحيم -

خداوند باحق اسم اعظم
 سلمان و تقاسم پارویگر
 نبوی فصل رفته کارناش
 بان شمع شبستان فوت
 بان نو باوه باغ رسالت
 سپه لار افواج شهیدان
 علی بن الحسین آن بن عبّاس
 که بود اندر قباب غر مستور
 بحق مجمع البحرین النوار
 که این دو منصب داشتند
 بفرزندش علی آن کش سخنانم
 باین او علی آن کوفتی بود

بنور سید اولاد آدم
 شاه صدر کرا حیدر
 ز غزایل ضرب و الفقارش
 حسن که محض فضل خیر خواهی
 بان یکتای سیدان بسالت
 بان چشم و چراغ این منش
 که بد از غیر ذات بخت آزاد
 محمد باقر آن کوه مناخر
 که شد او را از صدیق و علی یا
 بمونی کش لقب گویند ظم
 شده مشهور عالم خاص تا عام
 بپوشش عسکری نسبت جنام

بسوز سینه صدیق اکبر
 که از نیروش داشت با بخیبر
 بان سر و گلستان نبوت
 فرو آمد ز تخت بادشاهی
 حسین آن شه که در جمع سیدان
 که بروی بد مدار با فریاد
 بان کان صفا و منبع نور
 که از نحر ریش گفتند باقر
 امام صادق و صدوق جعفر
 امام سنت صدر اعانم
 ببولوش محمد کوفتی بود
 که روشن شد ز نورش چشم اسلام

بهدی آن سپه سالار عالم
 کلان و خور و مور و وزن بیکبار
 بان سرمست صهبای محبت
 که درین ره زو چون او گسی گام
 بحق بو علی آن قطب فائق
 امام پیشوایان ره دین -
 بحق خواجه عارف کان معنی
 که بر برین زو از شرف نایج
 امیر کمال آن پیر کامل
 که روشدنگ خارا ز سارا
 به پی نقشی چو کردی سر بلندش
 خطابش خواجه مشکک نشاند
 بان پیری که چرخ آمد مقاشتر
 که زویب در گرفت این کار
 مقام خواجه بر ترازگمان است
 از و یک نظره از مرتابهای
 بحق خواجه گی کلندر بدایت
 ختام خواجهگان نقشبندی
 بان سیار سیر به نهایت

که منشور امانت راست خاتم
 که هر یک شستی بحر یقین اند
 که بد عواص و دریای محبت
 بشر لب الحسن از جام عشقت
 بخواجه یوسف آن غوث الخلائق
 که پانهداده آن فرخنده اختر
 محمود آن شهبای نغمی
 بحق خواجه بابای ساسی
 که فکر غیر کند تیش در دل
 بهار الدین و والدینا محمد
 نهادی نام شاه نقشبندش
 بقطب حق علام الدین عطا
 از ان یعقوب چرخ گشت شام
 چه گویم من ز وصف آن گرامی
 برون از حد تقریر و بیان است
 بخواجه زاهد آن پیر صفا کیشتر
 نمودی درج اسرار نهایت
 که صهبای محبت است ساسی
 بان سرنگ ارباب ولایت

بحق جمله اهل بیت اطهار
 چه کشتی نگر روی زمین اند
 رئیس عشقان آن قطب نظام
 که بد نشانیست اقداح عشقت
 عبید الخالق آن البرز تکمین
 بخرازد قدمگاه پیمبر
 تکمین عزیزان پیر نسلج
 بان خورشید برین حق شامی
 بحق پیر پیران بخارا
 کاین راه بدی نشد مهبند
 ز بس کزوی گره از کار و اشذ
 که از عالم کتانی و فعل اسرار
 بحق آبروی پیر اسرار
 که دروش خین مفت است جامی
 دلش بحری است ز اسرار الهی
 بجان بازی مولانای درویشتر
 بان مهر سپهر چندی
 در و بیای عرفان خواجه باقی
 بان بیون اسرار نهانی

بآن شہبازِ اوج لامکانی ز نورش شد سواد و مندرش ز ہر وقتش کہ اندیشم فرون است نسجد ہر کہ داند از تقائیش سعید و عروۃ الوثقیٰ و معصوم	بآن دریای زخا و معالی کز و شرع محمد شد مجدو چکویم از کمال آتش کہ چون است سپہ سالار فرج پاک و بیان بہر دویدہ آن عوث قیوم	کہ کس آنرا نمیداند تو دانی بنور ویدہ فاروق احمد کز و سر منہ شد وادی ہمین چراغ محفل باریک میان نگاہ ہچکس بافتش پایش
بدستخط حضرت قیوم زمان بر حاشیہ عمدۃ المقامات نوشتہ شدہ بود و منہا قدس سرہ حضرت شیخ عبدالاحد قدس سرہ و منہ السید نور محمد البدرانی و منہ مولانا شمس الدین حبیب اللہ جان جانان بظہر و منہ شیخ عبداللہ دہلوی المشہور بعلام علیشاہ قدس اللہ سرہ ہم و منہ شیخ خالد البغدادی الشامی صاحب ہذا النظم المبارک رحمہم اللہ تعالیٰ جمعین بعدہ بدستخط حضرت ایشان این چہار بیت مرقوم بود و نوشتہ بودند کہ باید دانست کہ مولانا خالد را اصل شجرہ		
بسیف الدین سید نور محمد بدایت حصر اندر انتہائش رضی اللہ عنہم جمعین کہ از اسرار عرفان بود آگاہ	نخواجہ عابد و الامتاقب بہر پیر پاک ہست اندر زما نشتر از ان شد نام عبداللہ شاہ بقتیوم الزمان صبغۃ اللہ	بشیخ عبدالاحد آن نجم ثاقب بشمس الدین حبیب اللہ ارشد نشند ز بندگی آرام گامشتر و شجرہ ما کہ حضرت ایشان بخوانند این
بشیخ دین غلام شاہ معصوم از ان رو خواجگی اور تمام است بفضل اللہ چراغ اہل ایمان امام رہنمایان بقتیین بود بشیخ ما کہ بود اندر زمان	کز اسماعیل نامش کامل آمد بشیخ کو محمد را غلام است از ان نامش صفی اللہ آمد بشاہی کو ضیائی حق و دین بود	بقطب اہل عرفان شاہ محمد کہ با معصوم ثانی گشت سوم بشاہ کہ ز حق آگاہ آمد نہنگ بجز عرفان و ایمان ایضا این ابیات بخط حضرت ایشان بر حاشیہ مرقوم بود۔

<p>ز بحر معرفت در یگانہ نہ با سما و باوصاف و کتبہا بطیبہ و کعبہ عش غظم بحق غوثِ اعظم پیر پیران بعد الفادش کردی مخمر فدای روح پاکش جسم و جانم</p>	<p>فروغ خاندانِ خواجہ معصوم بفرقان و ملائک ہم صحفہا بجلہ اولیا اغوات و قطاب امام الاولیا محبوبِ بجان چونور دیدہ احسن حسین است ساگ در گاہ اور امن غلامم</p>	<p>خاتم الاولیا شہد عبد قیوم بخیل انبیا نشان عالم سعیدان و شہیدان جلد صحاب چو بحر بر نمودش مسخر بزیر پاش قطب خاقین است رضی اللہ عنہم ہمچین بہر تقدیر</p>
<p>جوع بہ پیہ نظم مولانا خالد میفرمودند در کتبشامی از خوشنودی خوش دو عالم رانی سجد بجا ہی بر حمت فتحہ ہم بدول ما گنہ زان سان کہ در گفتن نیاید چو بر خود بینم از بس شرمساری بہ رسوالی نیز دانقمام نہ چومی اندیشم ازوریامی جودت تو خود فرمودہ آمرزگارم۔</p>	<p>غریب و بکسیم بر من بخش بر این گشتہ مجبور دل ریش ز بحر کز فیوضت گشت ریزان بریزان و بکن حل مشکل ما ز اعمال بد خود شرمسارم بدوزخ خوشترم از تنگاری اگر چہ پس ستم بر خویش کردم خوشترم با این ہمہ نقض عہودت</p>	<p>چو کس مشکلا کشتا نبود تو بکشتا بہر کس کز کرم کردی نکاہی ز عین مکرمت بر این عزیزان زمین بہرگز نشد کاری کہ با نہ طاعت فی زبان عذر دارم بیامرز و پیرس از کار خاتم قباحتہائی از حد پیش کردم بخص فضل تو امید دارم</p>

و گاہی بجهت تنگی وقت بعضی از این ابیات اکتفا میفرمودند

بیان او عیبہ کہ حضرت ایشان مرتب کرده و بدستخط شریف خود در مجموعہ اوراد نوشتند

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِیْنَ وَالصَّلٰوۃُ وَالسَّلَامُ عَلٰی سَیِّدِ
 الْمُرْسَلِیْنَ اَسْتَغْفِرُ اللّٰهَ رَبِّیْ مِنْ کُلِّ ذَنْبٍ وَاَتُوْبُ اِلَیْهِ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ الْعَظِیْمُ الْحَلِیْمُ
 لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِیْمِ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ رَبُّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ رَبُّ الْعَرْشِ

الْكَرِيمِ اسْأَلُكَ مُوجِبَاتِ رَحْمَتِكَ وَعَزَائِمَ مَغْفِرَتِكَ وَالْغَنِيمَةَ مِنْ كُلِّ بَرٍّ
 وَالسَّلَامَةَ مِنْ كُلِّ آثِمٍ وَالْعِصْمَةَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ لَأَتَدَّعِيَ ذُنُوبًا لِأَعْفِرْتَهُ
 وَلَا هُمَا إِلَّا فَرَجَتُهُ وَلَا حَاجَةٌ إِلَّا قَضَيْتَهُمَا يَا رَحِيمَ الرَّاحِمِينَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ
 عِلْمًا نَافِعًا وَرِزْقًا طَيِّبًا وَعَمَلًا مُتَقَبَّلًا اللَّهُمَّ اهْدِنِي لِمَا لِي بِأَعْمَالِي لَا يَهْدِي
 لِمَا لِيهَا إِلَّا أَنْتَ وَاهْدِنِي لِأَحْسَنِ الْأَخْلَاقِ لَا يَهْدِي لِأَحْسَنِهَا إِلَّا أَنْتَ
 وَلَا يَصْرِفُ عَنْ سَبِّهَا إِلَّا أَنْتَ اللَّهُمَّ اعْفُ عَنِّي ذِكْرَكَ وَشُكْرَكَ وَحَسَنَ عِبَادَتِكَ اللَّهُمَّ إِنَّكَ
 سَأَلْتَنَا مَا لَا مَمْلَكَةَ إِلَّا بِكَ فَأَعْطَانَا مِنْهَا مَا يَرْضِيكَ عَنَّا اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَرَبَّ كُلِّ شَيْءٍ أَنَا
 شَهِيدٌ أَنَّكَ الرَّبُّ وَحَدِّدْ لَنَا شَرِيكَ لَكَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَرَبَّ كُلِّ شَيْءٍ أَنَا شَهِيدٌ أَنَّ مُحَمَّدًا
 صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَبْدُكَ وَرَسُولُكَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَرَبَّ كُلِّ شَيْءٍ أَنَا شَهِيدٌ أَنَّ الْعِبَادَ كُلَّهُمْ
 إِخْوَةٌ اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَرَبَّ كُلِّ شَيْءٍ اجْعَلْنِي مُخْلِصًا لَكَ وَأَهْلِي فِي كُلِّ سَاعَةٍ فِي الدُّنْيَا
 وَالْآخِرَةِ ذَا جَلَالٍ وَإِكْرَامٍ أَسْمِعْ وَأَسْمِعْ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ نُورُ
 السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ حَسْبِيَ اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ اللَّهُمَّ اصْبِرْ لِي
 دِينِي الَّذِي هُوَ عِصْمَةٌ أَمْرِي وَاصْبِرْ لِي دُنْيَايَ الَّتِي فِيهَا مَعَاشِي وَاصْبِرْ
 لِي آخِرَتِي الَّتِي فِيهَا مَنَقَلِي وَمَعَادِي وَأَجِيبْنِي مَا كَانَتْ الْحَيَاةُ خَيْرًا لِي وَ
 تَوْفِيقِي إِذَا كَانَتْ الْوَفَاتُ خَيْرًا لِي وَاجْعَلْ حَيَاتِي زِيَادَةً لِي فِي كُلِّ خَيْرٍ وَجَعَلْ
 الْمَوْتَ رَاحَةً لِي مِنْ كُلِّ شَرٍّ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ صِحَّةً فِي إِيْمَانِي وَإِيْمَانِي فِي
 حَسَنِ خَلْقِي وَبِحَاةٍ يَتَّبِعُهَا فَلَا حُرْمَةَ مِنْكَ وَعَافِيَةً وَمَغْفِرَةً مِنْكَ وَرِضْوَانًا
 اللَّهُمَّ رَبَّ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ وَمَا أَطَلَّتْ رَبِّ الْأَرْضِينَ وَمَا أَقَلَّتْ وَرَبَّ
 الشَّيَاطِينِ وَمَا أَخْبَلَتْ كُنْ لِي جَارًا مِنْ شَرِّ خَلْقِكَ أَجْمَعِينَ أَنْ يَفْرُطَ عَلَيَّ
 أَحَدٌ مِنْهُمْ أَوْ أَنْ يُطْعَمَ عَزَّ جَارَكَ وَتَبَارَكَ سَمَكَ وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ لَبَّيْكَ

اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ لَا تَتْرِكْ لَكَ لَبَّيْكَ وَسَعْدَيْكَ وَالْخَيْرُ فِي يَدَيْكَ وَمِنْكَ
 وَالْيَكُ اللَّهُمَّ مَا قُلْتُ مِنْ قَوْلٍ أَوْ حَلَفْتُ مِنْ حَلْفٍ أَوْ نَذَرْتُ مِنْ نَذْرٍ
 فَمَشِيئَتِكَ بَيْنَ يَدَيَّ ذَلِكَ كُلُّهُ مَا شِئْتَ كَانَ وَمَا لَمْ تَشَأْ لَا يَكُونُ وَلَا
 حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِكَ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ اللَّهُمَّ مَا صَلَّيْتُ مِنْ صَلَاةٍ
 فَعَلَى مِنْ صَلَّيْتُ وَمَا لَعَنْتُ مِنْ لَعْنٍ فَعَلَى مِنْ لَعَنْتُ أَنْتَ وَلِيِّ فِي الدُّنْيَا
 وَالْآخِرَةِ تَوْفِئِي مُسْلِمًا وَآخِئِي بِالصَّالِحِينَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ مِنْ بَطْرِ الْغَنِيِّ
 وَمَذَلَّةِ الْفَقْرِيَّاءِ مِنْ وَعْدِ تَوْفِي وَأَوْعَدِ غُفْرِي مَنْ ظَلَمَ وَأَسَايَا مَنْ لَا يَهْرُ
 عَصِيْبَتِي وَلِيْسِرَةَ طَاعَتِي هَبْ لِي مَا يَسُرُّكَ وَأَغْفِرْ لِي مَا لَا يَضُرُّكَ اللَّهُمَّ إِنِّي
 أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَضِلَّ أَوْ أَضَلَّ أَوْ أَذِلَّ أَوْ أَذِلَّ أَوْ أَظْلِمَ أَوْ أَظْلَمَ أَوْ أَجْهَلَ أَوْ يَجْهَلَ عَلَيَّ
 اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَ الْمَسْأَلَةِ وَخَيْرَ الدُّعَاءِ وَخَيْرَ التَّجَارِعِ وَخَيْرَ الْعَمَلِ
 وَخَيْرَ الثَّوَابِ وَخَيْرَ الْحَيَاةِ وَخَيْرَ الْمَمَاتِ وَتَبَيَّنِي وَثَقَّلْ مَوَازِينِي وَحَقِّقْ أَيْمَانِي
 وَارْفَعْ دَرَجَتِي وَثَقِّلْ صَلَوَتِي وَأَغْفِرْ خَطِيئَتِي وَأَسْأَلُكَ الدَّرَجَاتِ الْعُلَى
 مِنَ الْجَنَّةِ أَمِينُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ فَوَاحِشَ الْخَيْرِ وَخَوَائِمَهُ وَجَوَامِعَهُ
 وَأَوَّلَهُ وَآخِرَهُ وَظَاهِرَهُ وَبَاطِنَهُ وَالدَّرَجَاتِ الْعُلَى مِنَ الْجَنَّةِ أَمِينُ اللَّهُمَّ
 وَبِحَيْثُ مِنَ النَّارِ وَمَغْفِرَةً بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَالْمُنْزِلَ الصَّالِحَ مِنَ الْجَنَّةِ أَمِينُ
 اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَلَاصًا مِنَ النَّارِ سَلَامًا وَأَنْ تُدْخِلَنِي الْجَنَّةَ أَمِينًا
 اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَ مَا اتَى وَخَيْرَ مَا فَعَلَ وَخَيْرَ مَا عَمَلَ وَخَيْرَ مَا بَطَنَ
 وَخَيْرَ مَا ظَهَرَ وَالدَّرَجَاتِ الْعُلَى مِنَ الْجَنَّةِ أَمِينُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ أَنْ تَرْفَعَهُ

ظ
وَأَسْأَلُكَ

له عن ام سلمة رضي الله عنها بهذا ما سأل سيدنا محمد صلى الله عليه وآله وسلم منه قدس سره.

ذِكْرِي وَتَضَعُ زُرِّي وَتُصَلِّهِ أَمْرِي وَتُطَهِّرَ قَلْبِي وَتُحْصِنَ فَرْجِي وَتُؤَيِّرَ لِي فِي قَبْرِي
 وَتَغْفِرَ لِي ذَنْبِي وَاسْأَلِكَ الدَّرَجَاتِ الْعُلَى مِنَ الْجَنَّةِ أَمِينَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ
 أَنْ تَبَارِكَ لِي فِي سَمْعِي وَفِي بَصَرِي وَفِي رُوحِي وَفِي خَلْقِي وَفِي خَلْقِ وَفِي أَهْلِي وَفِي حَيَاتِي
 وَفِي مَمَاتِي وَفِي عَمَلِي اللَّهُمَّ وَتَقَبَّلْ حَسَنَاتِي وَأَمْحُ سَيِّئَاتِي وَاسْأَلِكَ الدَّرَجَاتِ
 الْعُلَى مِنَ الْجَنَّةِ أَمِينَ اللَّهُمَّ اجْعَلْ أَوْسَعَ رِزْقِي عَلَيَّ عِنْدَ كَبْرِ سِنِّي وَالْقِطَاعِ
 عَمْرِي يَا مَنْ لَا تَرَاهُ الْعَيُونَ وَلَا تَخَالِطُهُ الظُّنُونُ وَلَا يَصِفُهُ الْوَاصِفُونَ وَلَا تَعْبُرُهُ
 الْحَوَادِثُ وَلَا يَجْتَنِي الدَّوَابُّ نَعْلَمُ مَثَابِيلَ لِحِبَالِ وَمَكَائِلَ لِحَبَارِ وَعَدَدَ
 قَطْرِ الْأَمْطَارِ وَعَدَدَ دُرِّ الْأَشْجَارِ وَعَدَدَ مَا أَظْلَمَ عَلَيْهِ اللَّيْلُ وَأَشْرَقَ عَلَيْهِ
 النَّهَارُ وَلَا تَوَارِي مِنْهُ سَمَاوَاتُ سَمَاوَاتٍ وَلَا أَرْضُ أَرْضًا وَلَا جَرْمَانِي قَعْرَهَا وَلَا جَبَلٌ
 مَا فِي وَعْهَاجِهَا جَبَلٌ خَيْرٌ عَمْرِي آخِرُهُ وَخَيْرٌ عَمَلِي خَوَاتِمُهُ وَخَيْرٌ يَأْمِي يَوْمَ الْقَاكِ فِيهِ
 يَا وَليَّ الْإِسْلَامِ وَأَهْلِهِ يُبْتَنِي بِهِ حَتَّى الْقَاكِ اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي صَبُورًا وَجَلِي
 شُكُورًا وَاجْعَلْنِي فِي عَيْنِي صَبِيرًا وَفِي أَعْيُنِ النَّاسِ كَبِيرًا اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ
 عِلْمًا نَافِعًا وَعَمَلًا مُتَقَبَّلًا وَرِزْقًا حَلَالًا كَاطِبًا يَا مَنْ أَظْهَرَ الْحَبِيلَ وَسَتَرَ
 الْقَبِيمَ يَا مَنْ لَا يُؤَاخِذُ بِالْجُرَيْرَةِ وَلَا يَهْتِكُ السِّتْرَ يَا عَظِيمَ الْعَفْوِ يَا حَسَنَ
 التَّجَاوُزِ يَا وَاسِعَ الْمَغْفِرَةِ يَا بَاسِطَ الْيَدَيْنِ بِالرَّحْمَةِ يَا صَاحِبَ كُلِّ خَوْفٍ
 يَا مَنْ تَكَلَّمَ كُلُّ شَيْءٍ يَا كَرِيمَ الصِّفِّ يَا عَظِيمَ الْمَنِّ يَا مُبْتَدِيَ النِّعَمِ قَبْلَ اسْتِحْقَاقِهَا
 يَا رَبَّنَا وَيَا سَيِّدَنَا وَيَا مَوْلَانَا وَيَا غَايَةَ رَغْبَتِنَا اسْأَلُكَ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ أَنْ
 لَا تَسْتَوِي خَلْقِي بِالنَّارِ تَمَّ نُورُكَ فَهَدَيْتَ فَلَكَ الْحَمْدُ عَظْمَ حِلْمِكَ فَعَفَوْتَ
 فَلَكَ الْحَمْدُ بَسَطْتَ يَدَكَ فَأَعْطَيْتَ فَلَكَ الْحَمْدُ رَبَّنَا وَجْهَكَ الْكَرَمَ الْوَجُوهِ وَ

جَاهُكَ أَفْضَلَ لِحَاةٍ وَعَطِيَّتِكَ أَشْرَفَ الْعَطِيَّةِ وَأَهْنَاهَا نَطَاعٌ رَبَّنَا فَتَشْكُرُ
 تَعَصُّ رَبَّنَا فَتَغْفِرُ وَتَجِيبُ الْمُضْطَرَّ وَتَكْشِفُ الضَّرَّ وَتَشْفِي السَّقِيمَ وَلَا يَجْزِي
 بِالْآثَمِ أَحَدٌ وَلَا يَبْلُغُ مَدْحَتِكَ قَوْلٌ قَائِلٍ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ
 فَضْلِكَ وَرَحْمَتِكَ فَإِنَّهُ لَا يَمْلِكُهُمْ إِلَّا أَنْتَ رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا اللَّهُمَّ عَصِمْنِي
 مِنْ تَبَرُّ الْفِتَنِ وَعَافِنِي مِنْ جَمِيعِ الْحَمَنِ وَأَصِلْ مِنِّي مَا ظَهَرَ وَمَا بَطَنَ وَنِقِّ قَلْبِي
 مِنَ الْحَقْدِ وَالْحَسَدِ وَالْعُجْبِ وَالْكِبْرِ وَالرِّيَاءِ وَالغَفْلَةِ وَلَا تَجْعَلْ عَلَيَّ تَبَاعَةً
 لِأَحَدٍ اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِمَّنْ لَزِمَ مِلَّةَ نَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 وَعَظَمَ حُرْمَتَهُ وَأَعَزَّ كَلِمَتَهُ وَحَفِظَ عَهْدَهُ وَذَمَّتَهُ وَلَمْ يَرْزُبْهُ وَدَعْوَتَهُ وَ
 كَثُرَ تَابِعِيهِ وَفِرَّقَتَهُ وَوَأَفَى زَمْرَتَهُ وَلَمْ يَخَالَفْ سَبِيلَهُ وَسُنَّتَهُ اللَّهُمَّ
 إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِ مَا سَأَلَكَ مِنْهُ سَيِّدُنَا مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 نَبِيِّكَ وَرَسُولِكَ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا اسْتَعَاذَكَ مِنْهُ سَيِّدُنَا مُحَمَّدٌ نَبِيُّكَ
 وَرَسُولُكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُمَّ ارْحَمْنِي مِنْ زَمَانِي هَذَا وَاحْدَاتِ
 الْفِتَنِ وَتَطَاوُلِ أَهْلِ الْجُرَّةِ عَلَيَّ وَاسْتِضْعَافِهِمْ إِيَّايَ اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي
 مِنْكَ فِي عِبَادٍ مَنِيعٍ وَحُرِّ حَصِينٍ مِنْ جَمِيعِ خَلْقِكَ حَتَّى تَبْلُغَنِي أَجْرِي عَافِي
 اللَّهُمَّ جَعَلْ حُبَّكَ أَحَبَّ الْأَشْيَاءِ إِلَيَّ وَاجْعَلْ خَشْيَتَكَ أَحْوَفَ الْأَشْيَاءِ عِنْدِي
 وَأَقْطَعْ عَنِّي حَاجَاتِ الدُّنْيَا بِالشُّوقِ إِلَى لِقَائِكَ وَإِذَا اقْرَبْتَ أَعْيُنَ أَهْلِ
 الدُّنْيَا مِنْ دُنْيَاهُمْ فَأَقْرِ عَيْنِي مِنْ عِبَادَتِكَ اللَّهُمَّ فَتَمَسَّ بِقَلْبِي
 لِيذِكُوكَ وَأَرْزُقْنِي طَاعَتَكَ وَطَاعَةَ رَسُولِكَ وَعَمَلًا بِكِتَابِكَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ
 غِنَى الْإِهْلِ وَالْمَوْلَى وَأَعُوذُ بِكَ أَنْ يَدَّ عَوْلى رَجِدٍ قَطَعْتَهَا اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِمَّنْ

تَوَكَّلْ عَلَيْكَ فَلَكَفِيَّتَهُ وَاسْتَهْدَكَ فَهَدَيْتَهُ وَاسْتَنْصَرِكَ فَانصَرْتَهُ اللَّهُمَّ
اجْعَلْ وَسْوَاسَ صَدْرِي خَشِيَّتَكَ وَذِكْرَكَ وَاجْعَلْ هَمِّي وَهَوَايَ فِيمَا
تُحِبُّ وَتَرْضَى اللَّهُمَّ بَارِكْ لِي فِي الْمَوْتِ وَفِي مَا بَعْدَ الْمَوْتِ اللَّهُمَّ لَا تُؤْمِنَا
مَكْرَكَ وَلَا تُنْسِنَا ذِكْرَكَ وَلَا تُهِنِّكَ عَنَّا سُنُّكَ وَلَا تُجْعَلْنَا مِنَ الْغَافِلِينَ
اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ ضِيْقِ الدُّنْيَا وَضِيْقِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ إِلَيْكَ رَبِّي فَحَبِّبْنِي
وَفِي نَفْسِي لَكَ فَذَلِّلْنِي وَفِي أَعْيُنِ النَّاسِ فَعَظِّمْنِي وَمِنْ سَيِّئِ الْإِخْلَاقِ فَجَبِّبْنِي
أَعُوذُ بِرِضَاكَ مِنْ سَخَطِكَ وَبِعَافَاتِكَ مِنْ عِقَابِكَ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْكَ
لَا أُحْصِي ثَنَاءً عَلَيْكَ أَنْتَ كَمَا أَثْنَيْتَ عَلَى نَفْسِكَ وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْفَقْرِ
إِلَّا إِلَيْكَ وَمِنَ الدُّلِّ إِلَّا لَكَ وَمِنَ الْخَوْفِ إِلَّا مِنْكَ وَأَعُوذُ بِكَ أَنْ أَقُولَ
زُورًا أَوْ أَغْتَابَ فُجُورًا أَوْ أَكُونَ بِكَ مَعْرُورًا وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ سَمَائَةِ الْأَعْدَاءِ وَ
عُضَالِ الدَّاءِ وَخَيْبَةِ الرَّجَاءِ وَزَوَالِ النِّعَةِ وَتَحْوِيلِ الْعَافِيَةِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ
الْهَمِّ وَالْحَزَنِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْعَجْزِ وَالْكَسَلِ وَالْهَرَمِ وَالْمَعْرَمِ وَالْمَأْتَمِ وَأَعُوذُ
بِكَ مِنْ شَرِّ مَا عَمِلْتُ وَمِنْ شَرِّ مَا لَمْ أَعْمَلْ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ زَوَالِ نِعْمَتِكَ
وَتَحْوِيلِ عَافِيَتِكَ وَفَجَاءَةِ نِقْمَتِكَ وَجَمِيعِ سَخَطِكَ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ نَفْسِي
وَمِنْ شَرِّ الشَّيْطَانِ وَشَرِّكَ وَأَعُوذُ بِوَجْهِكَ الْكَرِيمِ وَسُلْطَانِكَ الْقَدِيمِ وَأَسْأَلُكَ
الْعَظِيمَ وَنُورِ نَبِيِّكَ الْحَبِيبِ الرَّحِيمِ وَكَلِمَاتِكَ الْقَدِيمِ مِنْ شَرِّ كُلِّ ذَنْبٍ سَخَطْتَهُ
بِهِ غَضَبَكَ وَأَعْرَاضَكَ وَقَهْرَكَ وَإِطْرَادَكَ يَا غَفُورُ يَا لَطِيفُ يَا رَحِيمُ
يَا هَ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَإِلَيْهِ وَأَصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهُمْ اللَّهُمَّ كَمَا صُنْتَ وَجْهِي عَنْ سُبُوحِ غَيْرِكَ فَصُنْ وَجْهِي عَنْ مُسْأَلَةِ غَيْرِكَ

بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَفْافَ وَالْهُدَى وَالنُّقَى وَالْعَفَا
 وَالْغِنَى رَبِّ اعْنِي وَلَا تَعْنِ عَلَيَّ وَالنُّصْرَةَ لِي وَلَا تَنْصُرْ عَلَيَّ وَأَمْكُرْ لِي وَلَا تَمْكُرْ
 عَلَيَّ وَاهْدِنِي وَسِيرَ الْهُدَى لِي وَالنُّصْرَةَ لِي عَلَيَّ مِنْ بَنِي عَلِيٍّ رَبِّ اجْعَلْنِي لَكَ
 ذَكَرًا لَكَ شَكَرًا لَكَ رَهَابًا لَكَ مَطْوَأًا لَكَ مَحَبَّتًا لَكَ أَوْهَا مَنِينًا
 رَبِّ تَقَبَّلْ تَوْبَتِي وَأَعِيبْ حَوْبَتِي وَأَجِبْ دُعْوَتِي وَثَبِّتْ حُجَّتِي وَسَدِّدْ لِسَانِي
 وَأَسْأَلُ سَخِيمَةَ صَدْرِي اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْفَوْزَ فِي الْقَضَاءِ وَنَزَلَ الشَّهَادَةُ
 وَعَيْشَ السُّعْدَاءِ وَمِرَاقَةَ الْأَنْبِيَاءِ وَالنُّصْرَةَ عَلَى الْأَعْدَاءِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ جَهْدِ الْبَلَاءِ
 وَدَرْكِ الشَّقَاءِ وَسُوءِ الْقَضَاءِ وَشَمَاتَةِ الْأَعْدَاءِ وَعُضَالِ الدَّاءِ وَخَيْبَةِ الرَّجَاءِ
 وَنَوَالِ النِّعْمَةِ وَخَوَلِ الْعَافِيَةِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ وَسُوءِ
 الصُّدْرِ وَشَتَاتِ الْأَمْرِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِحَقِّ السَّائِلِينَ عَلَيْكَ فَإِنَّ
 لِلْسَّائِلِ عَلَيْكَ حَقًّا أَيَّمَا عَبْدٍ أَوْ أَمَةٍ مِنْ أَهْلِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ تَقَبَّلْتَ دَعْوَتَهُمْ
 وَاسْتَجَبْتَ دُعَائَهُمْ أَنْ تَشْرِكُنَا فِي صَالِحِ مَا يَدْعُونَكَ فِيهِ وَإِنْ تَشْرِكُهُمْ
 فِي صَالِحِ مَا نَدْعُوكَ فِيهِ وَإِنْ تُعَافِينَا وَإِيَاهُمْ وَإِنْ تَقْبَلُ مِنَّا وَ
 مِنْهُمْ وَإِنْ تَجَاوَزْنَا عَنْهُمْ فَإِنَّا مِنَّا بِمَا أَنْزَلْتَ وَاتَّبَعْنَا الرَّسُولَ فَاكْتَبْنَا
 مَعَ الشَّاهِدِينَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ إِيمَانًا دَائِمًا وَقَلْبًا خَاشِعًا وَتَقِيئًا
 صَادِقًا وَأَسْأَلُكَ دِيَانَةً وَأَسْأَلُكَ الْعَافِيَةَ مِنْ كُلِّ بَلِيَّةٍ وَأَسْأَلُكَ
 دَوَامَ الْعَافِيَةِ وَأَسْأَلُكَ الشُّكْرَ عَلَى الْعَافِيَةِ وَأَسْأَلُكَ الْغِنَى عَنِ النَّاسِ
 اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ لِمَا تَبَتَّ مِنْهُ تَرَعَدْتُ فِيهِ وَأَسْتَغْفِرُكَ لِمَا
 أَعْطَيْتَكَ مِنْ نَفْسِي تَرَلَّمْتُ أَوْفَ لَكَ بِهِ وَأَسْتَغْفِرُكَ لِلنِّعَمِ الَّتِي تَقْوَيْتَ بِهَا

عَلَىٰ مَعْصِيَتِكَ وَاسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ خَيْرٍ أَرَدْتُ بِهِ وَجَهَكَ فَخَالَطَنِي فِيهِ مَا لَيْسَ لَكَ
 وَاسْأَلُكَ أَنْ تَجْعَلَ كُلَّ قَضَائِي خَيْرًا وَاسْأَلُكَ مَا قَضَيْتَ لِي مِنْ أَمْرٍ أَنْ تَجْعَلَ
 عَاقِبَتَهُ رَسَدًا اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي تَمَامَ الْوُضُوءِ وَتَمَامَ الصَّلَاةِ وَتَمَامَ رِضْوَانِكَ
 اللَّهُمَّ ارْفَعْ عَنِّي ثِقَلَ الْأَوْزَارِ وَالْأَحْمَالِ الَّتِي الْفَضْلُ نَهَرِي اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي الْإِحْلَاقَ
 وَالْحَضُورَ فِي طَاعَتِكَ وَالشُّوقَ وَالذَّوْقَ فِي عِبَادَتِكَ اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا هَادِينَ
 مَهْتَدِينَ غَيْرِ ضَالِّينَ وَلَا مُضِلِّينَ سَلَامًا لِأَوْلِيَاءِكَ وَحَرْبًا لِأَعْدَائِكَ فَجَبُّ
 بِحُبِّكَ مِنْ أَحِبَّائِكَ وَنَعَادِي بَعْدَ وَتِكَ مِنْ خَالْفِكَ اللَّهُمَّ اجْعَلْ سِرِّي نِيَّةً
 خَيْرًا مِنْ عَلَانِيَتِي وَاجْعَلْ عَلَانِيَتِي صَالِحَةً اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا مِنْ عِبَادِكَ الْمُتَّقِينَ
 الْغَرَّ الْمُجْتَلِينَ الْوَفْدَ الْمُتَقَبِّلِينَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِوَجْهِكَ الْكَرِيمِ وَبِاسْمِكَ الْعَظِيمِ
 مِنَ الْكُفْرِ وَالْفَقْرِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الشَّقِي فِي الْحَقِّ بَعْدَ الْبَقِيَّةِ وَأَعُوذُ
 بِكَ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ تَتَرُّبِ يَوْمِ الدِّينِ اللَّهُمَّ حَبِيبَ الْمَوْتِ
 إِلَيَّ مَنْ يَعْلَمُ أَنَّ سَيِّدَنَا مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَبْدُكَ وَرَسُولُكَ اسْتَغْفِرُ
 اللَّهَ رَبِّي مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ حَرَمْتُ بِهِ عَنْ لَدِيذِ مَنَاجَاتِهِ وَحَضُورِ عِبَادَاتِهِ
 وَاسْتَحَقَّقْتُ بِهِ طَرْدَ بَابِ عِنَايَتِهِ وَمَنْعَ اسْتِجَابَةِ دَعْوَاتِهِ اللَّهُمَّ أَنْتَ
 رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ خَلَقْتَنِي وَأَنَا عَبْدُكَ وَأَنَا عَلَىٰ عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا
 اسْتَطَعْتُ أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتَ أَبُوؤُكَ بِنِعْمَتِكَ عَلَيَّ وَأَبُوؤُ بَدِي
 فَاعْفِرْ لِي ذُنُوبِي فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ
 عَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ وَأَنْتَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ مَا شَاءَ اللَّهُ كَانَ وَمَا لَمْ يَشَأْ لَمْ يَكُنْ
 وَاعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ مِنْ تَبَرُّفِ نَفْسِي وَمِنْ تَبَرُّكْلِ ذِي تَبَرُّرٍ أَنْتَ أَخِذْ بِبِأَصِيَّتِهِمَا إِنَّ
 رَبِّي عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ أَمَنْتُ بِاللَّهِ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ اعْتَصَمْتُ بِاللَّهِ فَوَضَّعْتُ
 أَمْرِي إِلَى اللَّهِ اللَّهُ أَكْفَىٰ كُلِّ مَهْمٍ مِنْ حَيْثُ شِئْتُ وَمِنْ أَيْنُ شِئْتُ
 حَسْبِيَ اللَّهُ لِيَذْبُحَ حَسْبِيَ اللَّهُ لِيَأْهِنِي حَسْبِيَ اللَّهُ لِيَنْبَغِي عَلَى حَسْبِيَ اللَّهُ
 لِيَنْحَسِدَنِي حَسْبِيَ اللَّهُ لِيَنْكَادِنِي بِسُوءِ حَسْبِيَ اللَّهُ عِنْدَ الْمُوتِ حَسْبِيَ
 اللَّهُ عِنْدَ الْمَسْئَلَةِ فِي الْقَبْرِ حَسْبِيَ اللَّهُ عِنْدَ السُّؤَالِ حَسْبِيَ اللَّهُ عِنْدَ
 الْمِيزَانِ حَسْبِيَ اللَّهُ عِنْدَ الصِّرَاطِ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ
 وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ اللَّهُمَّ الْهِ وَاللَّهُ أَبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَاللَّهُ
 جِبْرَائِيلَ وَمِيكَائِيلَ وَإِسْرَافِيلَ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ عَافِنِي وَلَا تَسْلِطَنَّ أَحَدًا مِنْ
 خَلْقِكَ عَلَيَّ بِشَيْءٍ لَا طَاقَةَ لِي بِهِ وَأَسْأَلُكَ أَنْ تَسْجِبَ دَعْوَتِي فَأَنَا مُضْطَرٌّ
 وَتَعْصِمَنِي فِي دِينِي فَإِنِّي مُبْتَلٍ وَتَنَالِنِي بِرَحْمَتِكَ فَإِنِّي مُذْنِبٌ وَتَقْنِي عَنِّي
 الْفَقْرَ فَإِنِّي مُتَمَسِّكٌ وَتُرِدَّ عَنِّي شَرَّ الْأَعْدَاءِ فَإِنِّي عَاجِزٌ (ثَلَاثًا وَسَبْعًا) اللَّهُمَّ
 ائْتِنَا عَلَى ذِكْرِكَ وَشُكْرِكَ وَحَسَنِ عِبَادَتِكَ وَقِنْعَنَا بِمَا رَزَقْتَنَا وَبَارِكْ لَنَا
 فِيهِ وَاخْلُفْ عَلَيَّ كُلَّ غَائِبَةٍ لَنَا خَيْرٌ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ عَيْشَةً نَفِيَّةً وَ
 مَيْتَةً سَوِيَّةً وَمَرَدًّا غَيْرَ مُخْزِيٍّ وَلَا فَاضِحٍ اللَّهُمَّ إِنِّي ضَعِيفٌ فَقْوِي رِضَاكَ
 ضَعْفِي وَخُذْ لِي الْخَيْرَ بِبِأَصِيَّتِي وَاجْعَلِ الْإِسْلَامَ مِنْتَهَى رِضَايَ اللَّهُمَّ إِنِّي ضَعِيفٌ
 فَقْوِي وَإِنِّي ذَلِيلٌ فَاعْزِزْنِي وَإِنِّي فَقِيرٌ فَارْزُقْنِي وَإِنِّي مُذْنِبٌ فَاعْفِرْ لِي أَنْتَ وَلِيٌّ
 فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ تَوْفِيئِي مُسَلِّمًا وَاجْتِنِي بِالصَّالِحِينَ اللَّهُمَّ الْبَيْتُ أَشْكُو ضَعْفَ
 قُوَّتِي وَقِلَّةَ جِبَلَتِي وَهَوَانِي عَلَى النَّاسِ أَرْحَمِ الرَّاحِمِينَ إِلَى مَنْ تَكَلَّمْتَنِي إِلَى عَدُوِّعِدِّ

بِجَهْمِيَّ امَّ إِلَى صِدْقِي قَرِيبٍ كَلَفْتَهُ أَمْرِي إِنْ لَمْ تَكُنْ سَاخِطًا عَلَيَّ فَلَا أَبَا لِي
 غَيْرَ إِنْ عَافَيْتَكَ أَوْ سَعَّرَ لِي يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ أَعُوذُ بِنُورِ وَجْهِكَ الَّذِي
 أَضَاءَتْ بِهِ السَّمَاوَاتُ وَاشْرَقَتْ بِهِ الظُّلُمَاتُ وَصَلَّتْ بِهِ أُمَّ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ
 أَنْ تُنْزِلَ بِنَاغَضِبَكَ أَوْ تُعَلِّقَ بِنَا سَخَطَكَ لَكَ الْعُتْبَى وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ
 إِلَّا بِكَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ كُلِّ عَمَلٍ يُخْزِي بَنِيَّ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ كُلِّ صَاحِبٍ
 يُؤْذِي بَنِيَّ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ كُلِّ مَلٍ يُلْهِي بَنِيَّ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ كُلِّ فَقْرٍ يَنْسِي بَنِيَّ وَأَعُوذُ
 بِكَ مِنْ كُلِّ عَنِي يَطْغِي بَنِيَّ اللَّهُمَّ جَهْدِكَ انْصَرَفَتْ وَيَدِّي اعْتَرَفَتْ
 أَعُوذُ بِكَ مِنْ تَبَرُّمَا اقْتَرَفْتُ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ جَهْدِ الْبَلَاءِ وَعَدَا بِالْآخِرَةِ
 وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْبَرَصِ وَالْجُورِ وَالْجُدَامِ وَسَيْبِ الْأَسْقَامِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْقَصَمِ
 وَالْعَمَى وَالْبِكْمِ وَالْحَيْثَةِ وَالْحَقْرِ وَالِدِي وَمَا وَلَدَ اللَّهُمَّ اجْعَلْ لِي خَيْرًا مِمَّا
 يَطْنُونَ وَأَعْفُ لِي مَا لَا يَعْلَمُونَ وَلَا تَأْخِذْ بِي مَا يَقُولُونَ وَسَمِّ لِي عَلَى وَعَلَيْهِمْ
 مَا يَأْمُرُونَ وَلَا تَقْضِ لِي يَوْمَ يَجْتُنُّونَ اللَّهُمَّ لَا تَقْلُبْنَا فِجَاءً تَدُولًا تَأْخِذْنَا فِتْنَةً
 وَلَا تَغْفِلْنَا عَنْ حَقِّ وَلَا وَصِيَّةٍ اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي عَيْنَيْنِ هَطَّالَتَيْنِ تَشْفِيَانِ
 الْقَلْبَ يَذْرُوفِ الدَّمْعِ مِنْ حَشْتِيكَ قَبْلَ أَنْ تَكُونَ الدَّمْعُ دَمًا وَالْأَضْرَاسُ جَمْرًا
 اللَّهُمَّ احْسِنْ عَاقِبَتَنَا فِي الْأُمُورِ كُلِّهَا وَأَجْرْنَا مِنْ خُرْبِي الدُّنْيَا وَعَدَا بِالْآخِرَةِ
 اللَّهُمَّ طَهِّرْ قَلْبِي مِنَ الْعُقْلَةِ وَالنِّفَاقِ وَعَمَلٍ مِنَ الْعَجْبِ وَالرِّيَاءِ وَرِسَافِي مِنَ الْكُذْبِ
 وَالْغَيْبَةِ وَيَدِّي وَعَيْنِي مِنَ الْخِيَانَةِ فَإِنَّكَ تَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ وَمَا تُعْزِفُ
 الصُّدُورَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ تُوْرِي الْأَنْوَارِ وَسِرِّ الْأَسْرَارِ وَقُدْرَةِ الْعَيْونِ
 وَجَلَاءِ الْأَبْصَارِ اللَّهُمَّ سَلِّمْ دِينَنَا وَإِيمَانَنَا وَاخْتِمْ بِالصَّالِحَاتِ أَعْمَالَنَا

اللَّهُمَّ فَارِقَ الْأَصْبَاحِ جَاعِلَ اللَّيْلِ سَكَنًا وَالشَّمْسِ وَالْقَمَرِ حِسَابًا نَاظِرًا عَنِّي
نقضاء الدين ولا استقامة على الايام سبعا من روم
 الَّذِينَ وَأَعْنِي مِنَ الْفَقْرِ وَفَوَّنِي عَلَى إِجْهَادِي فِي سَبِيلِكَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ
 امْرَأَةٍ تَشِيبُنِي قَبْلَ الْمَشِيبِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ وَلَدٍ يَكُونُ عَلَيَّ وَبِأَلَا وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ مَالٍ
 يَكُونُ عَلَيَّ عَدَابًا وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ صَاحِبٍ خَدِيْعَةٍ إِنْ رَأَى حَسَنَةً دَفَنَهَا
 وَإِنْ رَأَى سَيِّئَةً أَفْشَاهَا اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ فِعْلَ الْخَيْرَاتِ وَتَرْكَ الْمُنْكَرَاتِ
درمیت جیہ است قال رسول اللہ صلی علیہ وسلم فاوذتوا بام تعالیٰ ۱۱ من روم
 وَحُبِّ الْمَسَاكِينِ وَإِنْ نَعَفِرْ لِي وَتَرْحَمِي وَإِذَا رَدَّتْ بِقَوْمٍ فِتْنَةً فَوَفِّي غَيْرِ مَفْتُونٍ
 وَأَسْأَلُكَ حُبَّكَ وَحُبَّ مَنْ حُبَّكَ وَحُبَّ عَمَلٍ يَقْرِبُنِي إِلَى حُبِّكَ اللَّهُمَّ مَا مَنَنْتَ
 لِي مِنْ نِعْمَةٍ فَتَمِّمْهَا وَمَا نَعَمْتَ بِهِ فَلَا تَسْلُبْهُ وَمَا سَنَنْتَهُ فَلَا تَهْتِكْهُ وَمَا عَلِمْتَهُ فَاعْفِرْهُ
 وَمَا رَجَوْتَهُ فَبَسِّرْهُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ جَارِ السُّوءِ فِي دَارِ الْمَقَامَةِ فَإِنْ جَارَ الْبَا
 يْتَجَوْلُ وَمِنْ الْجُوعِ فَإِنَّهُ يَبْسُ الضَّيِّعِ وَمِنْ الْجِنَانَةِ فَإِنَّهَا يَبْسُ الْبَطَانَةَ وَأَعُوذُ
 بِكَ مِنْ عِلْمٍ لَا يَنْفَعُ وَقَلْبٍ لَا يَخْشَعُ وَوَعْدٍ لَا يَسْمَعُ وَنَفْسٍ لَا تَشْبَعُ وَأَعُوذُ
 بِكَ مِنْ هَوْلِ الْأَرْبَعِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ أَنْ تَرْجِعَ عَلَيَّ اعْتِقَابًا أَوْ تَقْتُلَنِي
 عَنْ دِينِنَا اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْعَلَمِ وَالْتِزْدِي وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْغَرَقِ وَالْحَرَقِ
 وَالْمَهْرَمِ وَأَعُوذُ بِكَ أَنْ يَخْبِطَنِي الشَّيْطَانُ عِنْدَ الْمَوْتِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ أَنْ أَمُوتَ
 فِي سَبِيلِكَ مُدْبِرًا وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ أَنْ أَمُوتَ لِي يَغَا اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ
 ذَوَالِ نِعْمَتِكَ وَتَحْوِيلِ عَافِيَتِكَ وَفَجَاءَةِ نِقْمَتِكَ وَجَمْعِ سَخَطِكَ اللَّهُمَّ إِنِّي
 أَعُوذُ بِكَ مِنْ تَبَرُّعِي وَمِنْ تَبَرُّعِي وَمِنْ تَبَرُّعِي وَمِنْ تَبَرُّعِي وَمِنْ تَبَرُّعِي وَمِنْ
 تَبَرُّعِي اللَّهُمَّ إِنِّي أَتُوبُ إِلَيْكَ مِنَ الْعَاصِي لَا أَرْجِعُ إِلَيْهَا بِكَ اللَّهُمَّ رَقِيبِي
 بِقَضَائِكَ وَبَارِكْ لِي فِيمَا قَدَّرَ لِي حَتَّى لَا أُجِبَّ بِعَمَلٍ مَا آخَرْتَهُ وَلَا بِأَخِيرٍ مَا عَمَلْتُ

اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنَ الَّذِينَ إِذَا أَحْسَنُوا اسْتَبَشَرُوا وَإِذَا سَاءُوا اسْتَغْفَرُوا
 اللَّهُمَّ لَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ وَلَا تَنْزِعْ مِنِّي صَاحِبَ مَا عَطَيْتَنِي اللَّهُمَّ
 إِنَّكَ لَسْتَ بِاللَّهِ اسْتَحْدِثْنَا وَلَا يَرْبُ بِبَيْدِ ذِكْرٍ ابْتَدَعْنَا وَلَا عَلَيْكَ شِرْكَاءُ
 يَقْضُونَ مَعَكَ وَلَا كَانَ لَنَا قَبْلَكَ مِنَ اللَّهِ نَجَاءٌ إِلَيْهِ وَنَذْرٌ لَكَ وَلَا آعَانِكَ عَلَى
 خَلْقِنَا أَحَدٍ فَشَرِكًا فِيكَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ فَسُئِلْتُكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ اغْفِرْ لِي
 وَأَقْضِ حَوَائِجِي وَسَهِّلْ عَلَيَّ أَعْوَابَكَ مِنْ وَسْوَيسِ الصُّدُورِ وَعَذَابِ الْقَبْرِ
 وَشَتَاتِ الْأَمْرِ اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي أَخْشَاكَ كَمَا فِي آدَاكِ أَبَدًا حَتَّى الْقَاكِ وَاسْعِدْ
 بِتَقْوَاكَ وَلَا تَشْفِقْنِي بِمَعْصِيَتِكَ وَخُزِّي فِي قَضَائِكَ وَبَارِكْ لِي فِي مَا قَدَّرْتَنِي
 حَتَّى لَا أَحِبَّ تَجَمُّلَ مَا آخَرْتُ وَلَا تَأْخِيرَ مَا عَجَلْتُ وَأَجْعَلْ غِنَايَ فِي صَدْرِي
 وَالسُّوْحُوتِي فِي قَبْرِي اللَّهُمَّ وَمَا ابْتَلَيْتَنِي بِهِ مِنْ رَحْمَةٍ وَشَدَقَ فَمَسِكْنِي
 بِسُنَّةِ الْحَقِّ وَشَرِيعَةِ الْإِسْلَامِ اللَّهُمَّ إِنَّ لِي ذُنُوبًا فِيمَا بَيْنِي وَبَيْنَكَ وَ
 ذُنُوبًا فِيمَا بَيْنِي وَبَيْنَ خَلْقِكَ اللَّهُمَّ وَمَا كَانَ لَكَ مِنْهَا فَافْغِرْهَا وَمَا كَانَ
 لَخَلْقِكَ فَحَمَلْهُ عَنِّي بِفَضْلِكَ إِنَّكَ وَاسِعُ الْمَغْفِرَةِ يَا حَيُّ يَا قَيُّومُ بِرَحْمَتِكَ أَسْتَغِيثُ
 أَصَلِّ لِي شَانِي كُلَّهُ وَلَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ رَضِيْتُ بِاللَّهِ رَبًّا وَ
 بِالْإِسْلَامِ دِينًا وَبِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَبِيًّا اللَّهُمَّ فَاطِرَ السَّمَاوَاتِ
 وَالْأَرْضِ عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ فَإِنِّي أَعْمَدُ إِلَيْكَ فِي
 هَذِهِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَأَشْهَدُكَ وَكَفَى بِكَ شَهِيدًا إِنِّي أَشْهَدُ أَنَّ لَا إِلَهَ إِلَّا
 أَنْتَ وَحْدَكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَكَ الْمُلْكُ وَلَكَ الْحَمْدُ وَأَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ
 وَأَشْهَدُ أَنَّ سَيِّدَنَا مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَبْدَكَ وَرَسُولَكَ وَأَشْهَدُ

اِنَّ وَعْدَكَ حَقٌّ وَلِقَاءَكَ حَقٌّ وَالسَّاعَةَ اَيُّهَا لَارِيْبُ فِيهَا وَاِنَّ اللّٰهَ يَبْعَثُ
 مَنْ فِي الْقُبُوْرِ وَاِنَّكَ اِنْ تَكَلَّمْتَنِي اِلَى النَّفْسِ تَكَلَّمْتَنِي اِلَى ضَعْفٍ وَعَوْرَةٍ وَذَنْبٍ
 وَخَطِيئَةٍ وَاِنِّي لَا اَتِيَنَّكَ اِلَّا بِرَحْمَتِكَ فَاجْعَلْ لِيْ عِنْدَكَ عَهْدًا تُوَفِّيْنِيْهِ يَوْمَ
 الْقِيَامَةِ اِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيْعَادَ وَاغْفِرْ لِيْ ذُنُوْبِيْ كُلِّهَا اِنَّهٗ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوْبَ اِلَّا اَنْتَ
 وَتُبَّ عَلَيَّ اِنَّكَ اَنْتَ النَّوَابِغُ الرَّحِيْمُ وَاَجْعَلْنِيْ مِنْ عِبَادِكَ الَّذِيْنَ تَضِنُّ بِهِمْ
 عَنِ الْقَتْلِ وَالْفِتَنِ وَتَطِيْلُ عَمَارَتَهُمْ فِي حَسَنِ الْعَمَلِ وَتَحْسِنُ اَخْلَاقَهُمْ وَتُوَسِّعُ اَرْزَاقَهُمْ
 وَتُحْسِنُ لَهُمْ فِي عَافِيَةٍ وَتَقْبِضُ اَرْوَاحَهُمْ فِي عَافِيَةٍ وَعَلَى الْفَرِيشِ تُعْطِيهِمْ مَنَازِلَ
 الشُّهُدَاءِ اَللّٰهُمَّ ارْزُقْنِيْ شَهَادَةً خَالِصَةً فِي سَبِيْلِكَ وَاَجْعَلْ مَوْتِيْ بِبَلَدِ
 رَسُوْلِكَ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَاعَادُ مِنْ لَاعِمَادِلَهٗ وَيَا سَنَدَ مِنْ لَاسَنَدِكَهٗ
 وَيَا ذُرْمَ مِنْ لَذُرْمِلَهٗ وَيَا رِعِيَاثَ مِنْ لَاعِيَاثَ لَهٗ يَا كَرِيْمَ الْعَفْوِ يَا حَسَنَ الْجَاوِزِ
 يَا كَاشِفَ الْبَلَاءِ يَا عَظِيْمَ الرَّجَا يَا عَوْنَ الضُّعْفَا يَا مُنْقِذَ الْغَرَقَى يَا مُنْجِي الْهَلَكَا يَا
 مُحْسِنَ يَا مُنْعِمَ يَا مُفْضِلَ اَنْتَ الَّذِي سَجَدَ لَكَ سَوَادُ اللَّيْلِ وَنُورُ النَّهَارِ وَ
 ضَوْءُ الْقَمَرِ وَشُعَاعُ الشَّمْسِ وَدَوِيُّ الْمَاءِ وَحَفِيْفُ الشَّجَرِ يَا اللّٰهُ لَا شَرِيْكَ لَكَ
 يَا رَبِّ يَا رَبِّ (ثم تدعو بحاجتك لا تقوم من مقامك حتى يستجب لك)
 اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى اَشْرَفِ الْخَلْقِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ النَّبِيِّ الْاِمِّيِّ الطَّاهِرِ الزَّكِيِّ
 وَاَنْزِلْهُ الْمَقْعَدَ الْمُقَرَّبَ عِنْدَكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَعَلَى اِلَهٍ وَصْحِيْهِ وَبَارِكْ وَسَلِّمْ
 كَمَا صَلَّيْتَ عَلٰى سَيِّدِنَا اِبْرَاهِيْمَ وَعَلَى اٰلِ سَيِّدِنَا اِبْرَاهِيْمَ اَفْضَلَ صَلَوَاتِكَ
 عَدَدَ مَعْلُوْمَاتِكَ وَمِدَادِ كَلِمَاتِكَ وَبَارِكْ وَسَلِّمْ لَكَ صَلَوةٌ تَكُوْنُ لَكَ رِضًا
 وَحَقَّةً اَدَاءً وَخَلِّ بِهٖ الْعَقْدَ وَتَفَكُّ بِهٖ الْكُرَابَ وَتَقْضِ بِهٖ الْاَرِيْبَ وَتَجِيْنَا بِهٖ

سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَتَبَارَكَ وَتَبَارَكَ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ الْمَلِكُ
الْقُدُّوسُ الْحَيُّ الْقَيُّومُ الْحَمْدُ الْمُنَانُ بِيَدَيْهِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ذُو الْجَلَالِ
وَالْإِكْرَامِ يَحْيَى وَيُمِيتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَاللَّهُ أَكْبَرُ وَلَا حَوْلَ
وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ وَلَا مَلْجَأَ مِنَ اللَّهِ إِلَّا إِلَى اللَّهِ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا
رَسُولِ اللَّهِ كُلِّ ذَلِكَ عَدَا خَلْقِهِ وَرَضِيَ نَفْسِهِ وَزِينَةَ عَرْشِهِ وَمِدَادَ
كَلِمَاتِهِ سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ وَبِحَمْدِهِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
الْحَكِيمُ الْكَرِيمُ سُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ رَبِّ
اغْفِرْ لِي وَارْحَمْنِي وَعَافِنِي وَاهْدِنِي وَارْزُقْنِي وَاعْنِنِي بِحَمْلِكَ عَنْ
حَرَامِكَ وَبِطَاعَتِكَ عَنْ مَعْصِيَتِكَ وَبِفَضْلِكَ تَحْتَنُّ سِوَاكَ وَاغْفِرْ لِي
وَلِمَنْ لَكَ حَقٌّ عَلَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَقِفْ حَوْلِي وَحَوِّجْ لِي مِنْ أَوْصِيَائِي
بِالدُّعَاءِ وَاجْعَلْنِي وَأَوْلَادِي مِنْ عِبَادِكَ الْمُتَّقِينَ الْمُخْلِصِينَ الْفَائِزِينَ الْمُؤْمِنِينَ
الْمُعَافِينَ وَأَسْعِدْنَا اللَّهُمَّ بِذَلِكَ النَّظَرَ إِلَى وَجْهِكَ الْكَرِيمِ غَايَةَ أَمَلِي وَمَنَائِي لَا إِلَهَ
إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ اَعُوذُ بِكَ مِنَ الْعَجْزِ وَالْكَسَلِ وَاعُوذُ بِكَ
مِنْ لَجْنِ النَّارِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ يَا حَيُّ يَا قَيُّومُ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ إِنِّي
أَسْأَلُكَ بِأَنِّي أَشْهَدُ أَنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْوَاحِدُ الصَّمَدُ الَّذِي
لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ مَنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ
السُّوءَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ اللَّهُمَّ لَسَهْلَ الْأَمَّا جَعَلْتَهُ
سَهْلًا وَأَنْتَ تَجْعَلُ الْحَزْنَ سَهْلًا إِذَا شِئْتَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ
وَمَرْحَمَتِكَ فَإِنَّهُ لَا يَمْلِكُهَا إِلَّا أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ اسْتَغْفِرُكَ

وَأَتُوبُ إِلَيْكَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِأَنَّ لَكَ الْحَمْدَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ وَحْدَكَ لَا شَرِيكَ
 لَكَ الْحَمْدُ الْمَنَانُ بِدِيَعِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
 الْعَظِيمُ الْحَلِيمُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْكَرِيمُ الْعَظِيمُ ط
 سُبْحَانَ اللَّهِ وَتَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ
 بِرَحْمَتِكَ أَسْتَغِيثُ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ ثَلَاثًا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ الْعَلِيمُ
 الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْحَلِيمُ الْكَرِيمُ سُبْحَانَ
 تَبَارَكَ وَتَعَالَى رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ اللَّهُمَّ رَحْمَتِكَ أَرْجُو
 فَلَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ وَأَصِلْنِي لِشَانِي كُلِّهِ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ اللَّهُ رَبِّي
 لَا أَشْرُكَ بِهِ شَيْئًا اللَّهُمَّ اغْنِنِي بِجَلَالِكَ عَنْ حَرَامِكَ يَا اللَّهُمَّ إِنِّي
 عَبْدُكَ وَابْنُ عَبْدِكَ وَابْنُ أُمَّتِكَ نَاصِبَتِي بِيَدِكَ مَاضٍ فِي حُكْمِكَ عَدْلٌ
 فِي قَضَائِكَ أَسْأَلُكَ بِكُلِّ سَمٍ هَوَّلَكَ سَمَّيْتَهُ بِهِ لَفْسَكَ أَوْ أَنْزَلْتَهُ فِي كِتَابِكَ
 أَوْ عَلَّمْتَهُ أَحَدًا مِنْ خَلْقِكَ أَوْ اسْتَأْذَنْتَ بِهِ فِي عِلْمِ الْغَيْبِ عِنْدَكَ أَنْ تَجْعَلَ
 الْقُرْآنَ الْعَظِيمَ رِبْعِي قَلْبِي وَنُورَ صَدْرِي وَبَهْرِي وَجَلَاءَ حَزْنِي وَذَهَابَ كَهْمِي سَتِّخِرْ
 اللَّهُ لَأَحْوَلُ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ سَبْعَ مَرَّةٍ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ الَّذِي لَمْ يَخْذُلْ وَلَدًا
 وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وِليٌّ مِنَ الذُّلِّ وَكَبِيرًا اللَّهُمَّ
 اقْذِفْ فِي قَلْبِي رَجَاكَ واقْطَعْ رَجَائِي عَمَّنْ سِوَاكَ حَتَّى لَا أَرْجُو غَيْرَكَ وَلَا أَدْعُو
 إِلَّا بِآيَاتِكَ اللَّهُمَّ وَمَا ضَعُفْتُ عَنْهُ قُوَّتِي أَوْ قَصُرَتْ عَنْهُ عَمَلِي وَلَمْ تَنْتَه إِلَيْهِ عَمَلِي
 وَلَمْ تَبْلُغْهُ مَسْئَلَتِي وَلَمْ يَجِبْ عَلَيَّ لِسَانِي فَمَا عَطَيْتَ أَحَدًا مِنَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ
 مِنَ الْيَقِينِ فَخُصَّنِي بِهِ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّوْمُ لَا تَأْخُذُهُ

سِنَّةُ إِلَهِي فِي السَّمَوَاتِ إِلَهَ الْآلَاتِ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ اللَّهُمَّ
يَا عَدِّي عِنْدَ شِدْقِي وَيَا غَوِي عِنْدَ أُرْبِي وَيَا مُوسِي عِنْدَ وَحْشِي وَيَا رَجَائِي عِنْدَ
مُصِيبِي أَحْرَسْنِي بِعَيْنِكَ الَّتِي لَا تَنَامُ وَالْكَافِي بِرُكْنِكَ الَّذِي لَا يَرَامُ وَارْحَمْنِي بِقُدْرَتِكَ
عَلَى وَلَا تَهْلِكْنِي وَأَنْتَ رَجَائِي يَا اللَّهُ يَا رَحْمَانَ يَا رَحِيمَ وَصَلِّ اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا
مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ اللَّهُ كَافِي فَصَدَّتْ الْكَافِي وَجَدْتُ الْكَافِي لِكُلِّ كَافٍ
كَفَانِي الْكَافِي وَنِعْمَ الْكَافِي وَوَلَّهِ الْحَمْدُ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ
الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ اسْتَغْفِرُكَ اللَّهُ يَا تَعَالَى
وَصَلِّ اللَّهُمَّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَهَبْ لَنَا اللَّهُمَّ
مِنْ رِزْقِكَ الْحَلَالَ الطَّيِّبَ مَا نَقْضُونَ بِهِ وَجُوهَنَا عَنِ التَّعَرُّضِ إِلَى أَحَدٍ
مِنْ خَلْقِكَ وَاجْعَلْ لَنَا اللَّهُمَّ إِلَيْهِ طَرِيقًا سَهْلًا مِنْ غَيْرِ نَقَبٍ وَلَا نَصَبٍ
وَلَا مَنِيَّةٍ وَلَا تَبَعٍ وَجَبِّنَا اللَّهُمَّ الْحَرَامَ حَيْثُ كَانَ وَأَيْنَ كَانَ وَعِنْدَ مَنْ كَانَ وَحَلَّ
بَيْنَنَا وَبَيْنَ أَهْلِهِ وَافْتِضِعْنَا أَيْدِيَهُمْ وَأَصْرِفْ عَنَّا قُلُوبَهُمْ حَتَّى لَا تَقْبَلُ الْإِيمَانَ
بِرُضِيكَ وَلَا تَسْتَعِيرَ بِنِعْمِكَ إِلَّا عَلَيَّ مَا نَجِبُ يَا رَحِمَ الرَّحِيمِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ اللَّهُمَّ صَلِّ
عَلَى سَيِّدِنَا وَمَوْلَانَا مُحَمَّدٍ نَبِيِّ الرَّحْمَنِ الطَّاهِرِ الزَّكِيِّ الْكَرِيمِ مَبْعُوثِ فَضْلِ شَافِعٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى
وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ فَضْلَ صَلَوَاتِكَ عَدَدَ مَعْلُومَاتِكَ وَمِدَادِ كَلِمَاتِكَ وَبَارِكْ وَسَلِّمْ لَكَ مَا
ذَكَرَكَ وَذَكَرَكَ الذَّاكِرُونَ وَكَلِمَاتِ عَفْلٍ عَنْ ذِكْرِكَ وَذَكَرَكَ الْغَافِلُونَ صَلَوَةٌ تَكُونُ لَكَ رِضًا وَحَقَّةً دَائِمَةً
وَأَبَدِيَّةً وَسَبِيلَةً وَفَضِيلَةً وَالدَّرَجَةَ الرَّفِيعَةَ وَالْمَقَامَ الْمُجُودَ الَّذِي وَعَدْتَهُ وَأَنْتَ الْمَقْدَرُ الْمَقْرِبُ عِنْدَكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ صَلَوَةٌ
تَجْنِبُنَا بِهَا مِنْ جَمِيعِ الْأَهْوَالِ وَالْآفَاتِ وَتَقْضِي لَنَا بِهَا جَمِيعَ الْحَاجَاتِ وَتُطَهِّرُنَا بِهَا مِنْ جَمِيعِ السِّيِّئَاتِ وَتَكْسِفُ
عَنْ قُلُوبِنَا حِجَابَ الْعَقْلَةِ وَالخَطَرَاتِ وَتَرْفَعُنَا بِهَا عَلَى الدَّرَجَاتِ وَتَبْلَغُنَا بِهَا أَقْصَى الْعَالِيَاتِ مِنْ جَمِيعِ الْخَيْرَاتِ
فِي حَيَاتِنَا وَبَعْدَ الْمَمَاتِ ط

فصل رابع

در بیان ملفوظات شریفه و در ضمن آن بیان بعضی از کرامات و خوارق عادات
 و قصائد نعتیه که از شعرا می وقت بخدمت حضرت ایشان میرسیدند
 باید دانست که فقیر کاتب الحروف در این باب آنچه روایت میکند از دیده و شنیده خود خواهد
 یا از شخصی خواهد بود که در صدق آن شبهه و قوع و لا قوع نباشد چونکه مذاق حضرت ایشان بوجه تمام
 معلوم داشت اگر کدام حکایتی یا نقلی مخالف طبع و مذاق حضرت ایشان با شماع میرسید
 آنرا معتبر دانسته بایر بود آن تقدیم نمود و چون ما طیب سبیل چشم پوشی کرده با اجتماع رطب و
 یابس اوراق سیاه کرد قافواک و بالله التوفیق از خط مرحوم ملا عبد الحکیم منقول
مرئیه فایه سالی حضرت ایشان در شهر بھاگ تشریف آوردند و از طرف سرکار
 خانصاحب شامخاسی تلج محمد در شهر بھاگ مقرر بود و بعضی معاونانش خواهند که در سرکار خانصاحب
 دشمنی کرده از ناهبی بھاگ اورا بکشند آمده در حضور اورد ملتجی شد حضرت ایشان فرمودند بعد استخاره
 جواب داد و میشود دیگر روز بقاضی فرمودند که شما بھاسی التجا کرده بود و عامنوم استخاره کردم
 نیل و قال بسیار واقع گردیده بعد گفتگو قلعه فتح شد و کلیدها آورده دادند و گفتند خوب کلید
 گرفته اند لکن عمر ندارد و شما بھاسی بگویند که خاطر جمع دارند ناهبی از شما کسی نخواهد گرفت
 آخر در ماه رجب حضرت ایشان بسفر سنده روانه شدند و شما بھاسی در ماه شعبان بیمار شده
 وفات یافت بعد از وفات شما بھاسی ششماه تابستان کنیزانش نیابت بھاگ میکردند
مرئیه فایه منقول از ملا عبد الحکیم مرحوم م. یک ضعیفه در بدن بیماری داشت چنانچه
 در دوسر و خشکی و رنگش زرد می بودی در واقع دید که حضرت ایشان تشریف آوردند و شخصی

آن ضعیف را زیارت و دعا طلبی بجزو حضرت ایشان برده ایشان در مسجد شریف بر چهار پایه نشسته اند فرمودند مانی نزدیک بیاید رفته رو بر نزدیک چهارپایه ششم بر سر دم کرده و نسوار خود دادند که از این بدایع خود کشند در آنجا نسوار کردم چون از خواب برخاستم همه علل دفع دفع شده بودند و تا الآن از آن علتها اثری در خود ندیدم **ایضا منہ شخصی** در حضور خالص صاحب بر این بنده غمازی کرده بود که ده هزار روپیہ از مالیات ڈاؤ و روزی کرده خود بنده را برده در شهر ڈاؤ بہ نظر بند نمودند بعد یک دو ماه سرکار در شهر بھاگ منزل گزین شدند و این حقیر حالت خود بجزو حضرت ایشان بذریعہ عریضہ معروض داشتند ظہر الغیب دعا فرمودند روزی خالص صاحب در دیوان خود بنده را طلب فرمود و ایما کرد کہ این شخص بنام تو چنان و چنین گفته آخر الامر سرکار خالص صاحب از روی مہربانی بان شخص قیل و قال میکرد و سخنان او را تکذیب فرمودند و بنده از میان سالما برخاست و نجات یافت **ایضا منہ** من ملفوظاتہ۔ روزی از خیر و رنگ مستونگ در مسجد شریف با حدی و باب فقر چیزی سخن بزبان راند حضرت ایشان متوجہ شدہ فرمودند کہ فقیر آنت کہ از صبح تا شام بیع و شتر نماید و کمال تو عقل داشته باشد با اینچنین حالت غفلت بر او راه نیابد **انرا فقیر میگویم من نصر فایہ منقول** از مرحوم سید میران محمد شاہ رح۔ در سنہ یکہزار و سہ صد و ششست ہمت مٹاری شہر اہلی خود رفتم در اوطاق قدیمہ خود کہ در قبضہ حاجی بچیل حجام گذشتہ بودم رفتم دیدم کہ کو دکان بسیار در آن جمع اند چون دمی ششم معلوم شد کہ این کو دکان با ہم یک صلاح شدہ کووکی از عاملان ہنود مسلمان شدہ آراختہ کردہ اند و آن کووکی مختون نیز حاضر در دم خدشہ آمد کہ این اوطاق از من است اگر کسی از ایشان نو مسلم مارا دید مقدمہ صعب بر سرم خواهد آمد و در آن وقت ہنود آمدہ و پید و بنای مقدمہ بر من کردند و رحیدر آبا و فریادی شدند و بعضی نادانند موجب قانون بغیر ثبوت حبس می شدم آنرا

شاق و کمال خفت دانسته غلام نبی شاه بر او رخواستند و شهر حیدرآباد گزاشتم و خود سرتیگر و حضور حضرت
ایشان رسیدہ ماجرا موضوعاً معروض داشتیم حضرت ایشان دعا کردند پس در حیدرآباد فرستم تا کہ
روز مقدمہ عرضی آنها نامنظور گردیدند و مقدمہ باطل شد و در شنوائی نیاہد کلکٹر حیدرآباد گفت کہ
این کوک بخون رامن ویدہ ام گویہی من در این مقدمہ میباشد آخربہای حضرت چنان شد کہ
کسی از من نہ پرسید چونکہ خبر رمانی بندہ بحضور حضرت ایشان رسید خوشنود شدہ بحضور چند نفر کہ
در آن حافظ حامد ہم بود فرمودند کہ در واقعہ برای این بشارت بر ما خوانندہ لائقہ رواقہ کفریم
بَعْدَ اِيْمَانِكُمْ اِلَى اَخْرَا لَيْتِهٖ بِجِيَالِ كَذِبْتِ كِهٖ اِيْنِ اَيِّهٖ شَرِيْفِ كِهٖ ورسورہ توبہ واقع است
بَلَنظَرَ لَا تَعْتَدِي رُوَا مِيْخُوَانِدِيْمِ عَجِبْ كِهٖ اِيْنَقَدْرَتِ لَا تَقْدِرُوْا اِلَّا اَتُّدِرُوْا مِيْخُوَانِدِيْمِ
تا کہ حقیقت آن الحال معلوم شد **مِرْتَضَاتِہٖ** منقول از سید صاحب مرحوم مذکور۔
کہ بدعت حاجی عاقل بخدمت حضرت ایشان در ساگرہ کہ از توابعات نکر تہہ است فتم
وقت شام حاجی مذکور صبیہ صغیرہ خود آورد و بحضور انور معروض داشت کہ این صبیہ در چشمہا مرضی
دارد کہ چشمہایش صاف نیستند کا صبیہ شدہ البتہ در برادری مطعون خواهند داشت دعا فرمایند
کہ مرض عیونش دفع شود حضرت ایشان لحاظ شریف خود بہت مبارک چشمہایش مس کردند۔
علی الصبح همان دختر باز آورد و دیدیم کہ چشمہایش صاف شدہ و مرض آن یک قلم دفع و دفع
گردیدہ بنوعیکہ گویا اثری از مرض نداشت **مِرْتَضَاتِہٖ** در سنہ یکہزار و دو صد و نود
و شش کہ کفار فرنگ بر ملک افغانیہ مسلط بودند بعد چند گاہ غزوہ میبوند کہ مکانی است از توابعات
قندار بوقوع آمد حضرت ایشان برای غزوات شریف برودہ بودند نقل میفرمودند کہ در حینیکہ آتش
حرب تہیب گرفت فقیر در کار تنگ زدن مشغول بود کہ ناگاہ از طرف کفار کلمہ تنگ شدت تمام
بر رخسارم خورد چونکہ بفضل الہی موثر نشد و واپس بر زمین خورد و اینقدر گرد بر رخسارم کہ گویا

اولاً بر زمین خورده و حالاً نکه مار بجیر از واغی و قدری سوزش جلد و گوییم صبح ایند انکر تا چند روزها
 اثر بر رخسار مبارک ظاهر بود باز نازل گشت **مِنْ تَبَصُّرِ فَايَةِ** هم در این جها و کسانیکه هم کاتب
 بودند به کاتب الحروف نقل فرمودند که چونکه حضرت ایشان پیش از وقوع حرب زیارت شیخ شمس
 میسندی که در آنجا زیارتگاه سی دارد و تشریف بردند بعد توجیه فرمودند که انشاء الله ما همراه رفقا بخیر سلا
 خواهیم ماند زیرا که حضرت شیخ هر دو دست خود بالای سر گرفته گویا که نکه بانی پایان میکنند
مِنْ تَبَصُّرِ فَايَةِ حضرت ایشان بیرون شهر قندار سمت مشرق بسافت سی کرده یک
 قطعه زمین داشتند آنجا موعه عیال اکثر اوقات سکونت میفرمودند در ایام زمستان حسب عادت
 ملک که بوقت خفتن آتش بسیار کرده بالایش مثل چهار پایه خورده که آنرا در آن اصطلاح مندی
 گویند میگذاشتند بالایش لحاف انداخته خواب میکردند بالای لحاف صند و قچه خورده میگذاشتند
 وقت صبح دیدند که صند و قچه نیست اهل خانه از یک دیگر تفحص کردند هیچ کسی را از آن خبر نبود
 تحیر شدند چونکه حضرت ایشان بعد اشراق از مسجد بخانه تشریف آوردند آنجا خانه با جوارحه دست
 عرض داشتند حضرت ایشان به یک را از اهل خانه جدا بطریق مطابیه میپرسیدند که شما **مِنْ تَبَصُّرِ**
 یانه هر همه از تحیر و عجب ماندند و گفتند ما خبری نیست بعد از آن فرمودند چو که برای تھی به جوارحه
 دیدیم که بعضی کسان از اجنه آمده در صد و عدد خوابی شدند که مایان مسافر اشب در اینجا
 آمده بودیم کسی ناهم از خدای ما گستاخی کرده در خانه حضرت آمده و صند و قچه را برداشته
 بفلان جا گذاشته است الحال از آن جرأت معافی می طلبیم و چند روز اینجا در جوارحه حضرت
 می مانیم باز پس میرویم صند و قچه را بهما بیاقتند بعد از آن عیال و اطفال را تسلی دادند که فکر نیست
 پس نخواهند آمد **مِنْ تَبَصُّرِ فَايَةِ** از کسی که بر قولش اعتماد دارم نقل است که حضرت
 ایشان میفرمودند که در سفری از سفرهای حرمین الشریفین به بندر کراچی رسیدیم و بجائیکه

توقف نمود اہل آنجا گفتند کہ در شب بالای سطح نروند کہ آنجا بسیار مردم از خوف بے لاکت رسیدہ اند
 ارادۃ اللہ این سخن از یاد ہم رفت در اخیر شب برای تجدید وضو بالای بام شدم در طرف بام خانہ
 خورد بود در آن یک چہار پایہ گذاشتہ بودند بالای چہار پایہ چیزی مہیب در نظر آمد کہ از کلائی جسم
 تمام چہار پایہ را پر کردہ بود و تشکیک احساس ما کرد و در تحریک آمد و از بازو مائی چہار پایہ بنوعی و شنید
 آمد کہ گویا در ہم شکستہ می شوند استادہ شدہ نصیبہ شروع کردم انا فانا از شدت تحریک بہ آرامی
 می رسید تا کہ پس بر جای خود آرام گرفت و از نظر غائب شد تجدید وضو کردہ پایان شدم۔
مِنْ نَصْرِ قَاتِلِهِ منقول از حاجی محمد صدیق قنداری است کہ در سنہ یکہزار و سہ صد و پنج
 کہ بہ بہت معاندان خانہ ما بحکم حاکم وقت بتاراج رسید بجدی غارت کردند کہ بیچ چیز باقی
 نگذاشتند بجز از چہار پایہ و رخت خواب کہ برای حضرت ایشان مقرر نمودہ بودیم و وقت تشریف
 آوری بران آرام میگردند و عصای حضرت کہ با عطا فرمودہ بودند خاص ہمین اشیاء کسی تعذر
 نتوانست کرد و برجا خود بود **مِنْ مَلِكٍ مِّنْ مَّلِكِيهِ** حضرت ایشان در نگر ہٹہ برو عوت قاضی میان عبد الحم
 صاحب تشریف داشتند قاضی صاحب بعضی حکایات و تصرفات حضرت کلان یعنی حضرت
 قندار و والدہ حضرت ایشان را قدس سرہ بیان نمودہ بعد از ان اشارہ بحضرت ایشان نمود
 ایشان در جواب این مصرع بر زبان آوردند: **بِحَبْسِ خَاكٍ رَا بَا عَالَمٍ پَاكٍ مِّنْ مَّلِكِيهِ**
 حضرت ایشان در متعلوی تشریف داشتند کسانی از علمای وقت در خدمت حاضر بودند و آن
 اثنا بعضی از انہا سوال کرد کہ برای میان کاتبی کتاب نوشتہ حاضر آور و پدید
 کہ لفظ از کجا گوی گفت از فلان مہند و خرید کردم گفت کہ این کتاب از کار ما رفت کہ مد او شتر
 از مہند آور و پس امر کرد و کتاب را در دیباغ نق کرد۔ این کار چہ ضرور بود و در کتاب بجهت مد او ش
 کہ از دوکان مہند خرید شدہ چہ نقصان حضرت ایشان در جواب فرمودند **حَسَاتُ الْاَبْرَارِ سَيِّئَاتُ الْمُقْرَبِينَ**

مِنْ نَضْرٍ فَإِنَّهُ منقول از مرحوم ولی محمد پور کڑھی کہ در سنہ یک ہزار و دو صد و نو و نو ہجتم

حضرت ایشان مراجعت از سفر حرمین الشریفین فرمودہ بروعت این فقیر تشریف داشتند چونکہ عمر

باخر رسیدہ بود و بیچ فرزند می نداشتیم وسیلہ بجز از ذاتِ سامی نگنیدیدہ بواسطہ سید میان غلام بی نشان

بخدمت عرض داشتیم کہ احوال سر اسیمہ ما از این قرار است زیادہ خود بہتر میدانشند حضرت ایشان

در وقت خلوت بندہ را طلبیدہ فرمودند کہ شاد می دیگر کمن حق تعالی فرزند ما خواهد داد و باز پس

از این حافظ میان ابراہیم را طلبیدہ فرمودند از خانہ قدیم حق تعالی دو فرزند عطا خواهد فرمود

معہذا شاد می دیگر باید کرد در همان سال از اہلبیہ قدیم فرزندم غلام محمد نام حق تعالی عطا فرمود

بعد دو سال برادرش عثمان تولد شد و از اہلبیہ دیگر نیز دو فرزند جان محمد و غلام حسن عطا شدند

مِنْ خَوَارِقِ عَادَاتِهِ در سنہ یک ہزار و دو صد و نو و ہجتم کہ در آن ایام سکونت حضرت

ایشان در شہر تکرہ بود روزی بعد نماز شراق خادمی را امر فرمودند کہ برو کدام پسری را زین انداختہ

بیار خادم حسب الارشاد رفتہ یک اسب برای سواری حضرت و یک برای خود تیار کردہ حاضر

ساختند حضرت ایشان سوار شدہ روانہ شدند از حاضرین کسی را جرأت پرسان نشد روز دیگر وقت عصر

پس تشریف آوردند معلوم شد کہ مرحوم حاجی موسی خان نظامانی را عمر باخر رسیدہ بود حضرت

ایشان آن مرحوم را بہ تلقین کلمہ شہادت و نماز جنازہ مشرف ساختند چنانچہ ہمین قسم معاملہ

خلیفہ میان احمد خان نظامانی را ہمراہ جناب حضرت صاحب کلان قندار والہ قدس مدفوع

بوقوع پیوستہ **مِنْ عَادَاتِهِ** حضرت ایشان کتمان تبرجی مینمودند کہ فوق آن مقصود

نیست اگر کسی تیز پوشش و مجلس شریف می نشست بعضی احوالات شریف در ضمن حکایات دیگر

استنباط مینوانست کہ ورنہ خیرہ خوشتر آن باشد کہ سر دلبران بگفتہ آید در حدیث دیگران بہ

از این قبیل است آنچه روزی در مجلسی فرمودند من از اولیای اہلبی شنیدم کہ میفرمودند

من هر چند متوجه قلب علامه میان حبیب الله قنداری رحمه الله بشوم یک لمحہ اور غافل
نہی بنیم مراد از ولی قیوم زمان والید باجد خود میداشتند تا بجدی در کمان ترمکیوشیدند که اگر
کسی ناواقف از طبعش بلفظ ولی یا دوست خدایا لفظی کہ باین معنی باشد حضرت ایشان را
مخاطب میکرد و در روی مبارک تغییر بسیار و آثار نارضا مندی هویدا میگشت آنرا کہ خبر شد خبر نیا
من نجر فانه حضرت ایشان در سالی از سفر حرمین الشریفین مراجعت فرموده بقنداری
تشریف میبردند چونکہ در حد افغانیہ داخل شدند و از منزل حرمین منزل برداشتند در آنرا راه
قطع الطریق از قوم اچکزی بر جماعت رفقا و خدا و حضرت حمله آوردند رقابنای جنگ و
حرب کردند حضرت ایشان منع کردند و جماعه وزوان را بر زمی هر چند فہمائش میفرمود اما ایشان
از کار خود باز نگشتند آخر الام حضرت ایشان فرمود **حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ** خود بر تپہ کہ نزدیک
بودند و وزوان در کار غارت مشغول شدند قضای الہی رئیس قوم در رفت و آمد
چنان بر زمی افتاد کہ چشم و دمانش در نیم شکستہ پرخون گشت فی الحال نصر غیبی دست
جمله نائب شدند و بخدمت آمدہ عذر خواہی کردند و مخص شدند حضرت ایشان معافی دادند
نَعَمْ مَنْ كَانَ لِلَّهِ كَانَ اللَّهُ لَهُ مِرْعَادَاتِهِ شجاعت حضرت ایشان بنوعی بود کہ در
سارک صعاب بر جادہ استقامت قائم میبودند چنانچہ معزی از این فصل اول مذکور گشت
یا دارم در سنہ یکہزار و دو صد و نو و ہفت در ایامیکہ غلبہ کفار انگریز بر مالک خراسان
بوقوع آمدہ بود و جہاد آخرین در ماہ رمضان شریف نزدیک شہر قنداریہ پراگشت و از باعث
بی ویانتی بعضی امداد لشکر اسلام و لشکر اسلام شکست واقع شد و مجاہدین در فرار شدند حضرت
ایشان بجمال کوشش آنہا را از فرار منع میفرمودند و این الفاظ نصیحت میفرمودند ای مسلمانان
ذرا کمند کہ گناہ کبیر است و کافر دشمن بین و قرآن و نفوس و ماموس را بر خود دست و غلبہ مہمید

مَرْتَضَرَفَاتِهِ از شخصی افتخار نقل یاد دارم که گفت در ایام جوانی در زمین حضرت ایشان
 بکار زراعت مشغول بودم و در آن قریه زنی صاحب جمال بود که برهنش مفتون بودم و شب و
 روز و فکر حیلۀ موصلت مستغرق بودم روزی تنهانش نشسته بودم و همین خیال را در سویدار قلب
 خود جایی داده و زندبیر حیلۀ بودم که ناگاه کسی از طرف پس دست برگردنم بضرب شدید زد
 چونکه روگشاندیم دیدیم که حضرت ایشان است فرمود ای احمد از این خیال های بیپرواه
 هنوز دست بردار نمی شوی در آنوقت بر قدمش افتاده تا ب شدم **مَرْمَقُوظَاتِهِ**
 حضرت ایشان نقل فرمودند که در سنه یک هزار و دویست و هفتاد و یک جناب قیوم الزمان
 حضرت والد ماجدم در شهر قندهار بر حمت حق پیوست این مصیبت بجدی ما باری طاقت کرد
 که قرارم به پنج صورت نمی آمد بهر حال تا چهل روز به سبب خدمت فاتحه خوانی بسر بردم بعد از آن
 بار اوده حرمین الشریفین و زیارت روضه حضرت امام ربانی محبوب سبحانی مجدد الف ثانی
 قدسنا بعد بسره الاقدس از شهر قندهار برآده و رو بطرف کابل نهادم و در آن عصر در خانه
 حضرات معمر و صاحب ارشاد حضرت میان غلام صدیق صاحب نهر کاریز و وال بودند و
 نهر کاریز قریه است سمت مغرب شهر قندهار بسافت پانزده کرده در آن ایام حضرت نهر کاریز
 تشریف آورده بودند برای تودیع بخدمتش رفتم چونکه ایام زمستان و شروع بر بنباری بود حضرت
 مدوح مانع شدند و فرمودند که در این موسم رفت سفر کابل قرین صلاح نیست لاچار حسب
 فرموده اش معطل ماندیم اما چونکه فراق حضرت والد ماجدم مضطرب کرده بودیم یا چهارم
 بنامی سفر کرده موزه ها و اسباب سفر پوشیده بخدمتش رفتم و گفتم به سبب فرموده حضرت
 سفر را بند ننوده بودم اما در اینوقت از کثرت تشویش توقف نمی توانم تهیه سفر کرده بخدمت
 آمده ام خصت بدیند پس حضرت مدوح باز تکلیف منع نفرمودند و فرموده و عا ما کردند و فرمودیم

کرده روانه شدم سر رفیق دیگر از خدا پناه برونند حاجی محمود نصر پوری و محمد سیح نام افغان حاجی
 الماس حبشی در عین برف و زمستان و سرمای سردیم تا که رفتار بر ہلاک خود و دستوران خود
 نرسیدند شبی حاجی محمود در خواب دید کہ جناب حضرت قیوم الزمان قدس سرہ میفرمایند کہ
 فلانی را بگو حزب البحر چرائی خوانید خواندہ باش کہ انشاء اللہ تعالیٰ از جمیع آفات و مکارہ
 و امان خواہی ماند پس ازان برقرات حزب البحر دعوت نمودم تا کہ بجا بل سلامت رسیدیم
 در انجا از مسمرین حضرت جناب حضرت مہمان عبد الباقی صاحب درجات بود فقیر را مدت
 اقامت آنجا بجائی خود توقف نمودن فرمودند و الطاف و مہربانی زائد البیان میفرمودند
 بعد ازان رخصت دادند و بعزم زیارت سر منہ شریف از راہ پشاور بسواری اسپان طی سوار
 کردہ زیارت سر منہ شریف شریف شدیم کہ دوران ایام از سر کارانگریز اجرامی ریل نبود پس در انجا
 روز نامی بسیار اندم تسکین خاطر محزونم انجا میفرمودند حاجی الماس بیچارہ برای دیگران
 جدائی بخت برائی ما وقت افطار یک قرص جوین حاضر میکرد اکثرہ قرأت حزب البحر و زکوٰۃ
 آن مشغول می بودم بہ تریبھی کہ بزرگان مقرر فرمودہ ہستند بعد از مدت بسیار چونکہ مرض شدید
 در خواب می بہیم کہ جناب حضرت مجدد الف ثانی قدس سرہ بہ فقیر مہربانہای بسیار میفرمایند
 انجا بجلد یک دستار نفیس بہ رنگ سبز بہ فقیر عطا میفرمایند و دیگر ہم مرحمت ہای بسیار میفرمایند
 بعد ازان مرض شدہ از راہ ملتان شریف بسکھر و شکار پور آیدیم از شکار پور حاجی الماس را
 بہہ خرچی بطرف قندار برای خدمت عیال فرستادم خود بارادہ حرمین الشریفین پیشتر رفتیم
 تم کلامہ الشریف **مربوظاتہ** شبی وقت نماز عشا حضرت ایشان در مسجد تکرہ شریف
 داشتند چونکہ وجود شریفش بلجا و ماوی مساکین و مضطربین بود و ہر رساندہ بیدست و پا خود را
 بدرگاہ شریف می رساند بلی سہ ہر کجا چشمہ بود شیرین بہ مردم و مرغ و مور گرد آید۔

از آنجمله شخصی ساکن حدود لاکھنؤ حاجی سلیمان نام کہ در خوردی بدن و صغر جثہ ضرب المثل آفاق
 بود کہ در عمر چہل سالگی چون کودکی پنج سالہ می نمود در آن مجلس بحضور شریف حاضر بود و مرحوم ^{خلیفہ}
 میان عبدالحامدی ہم حاضر خلیفہ از روی مطابقت عرض کرد کہ حضرت امروز حاجی سلیمان را ہمراہ
 فلان کودکی میکنانیدم اما حاجی بیچارہ نتوانست و کشتی گرفت حضرت ایشان خلیفہ
 فرمود کہ حاجی را ہمراہ شما کشتی میکنانیم خلیفہ عرض کرد حضرت من اوزار داشته و طاقت مسجد
 میگذارم باز چہ خواهد کرد حضرت ایشان بر این نقلی فرمودند روزی در پس صعوہ کہ قسمی است
 از صغار کجشک بازی افتاد ارادۃ الہیہ و بحضور حضرت شیخ فرید قدس سرہ آمدند حضرت شیخ را
 بر صعوہ نظری افتاد چندان قوت در و پیدا شد کہ رولطرب باز کردہ مقابلہ نمود باز گریزان شد
 و در پیش افتاد و تم کلامہ الشریف و قید اشارت و تلویح کمالا یعنی **من مَلْفُوطَانِہ**
 روزی حضرت ایشان در مجلسی نشسته بودند یک شخصی عرب داخل مجلس شد حضرت ایشان
 بہ پہلوئی خود جاواوند چونکہ از و نشان بزبان عربی پرسان جایش نمودند او انہما کرد کہ من از ساوت
 یسئم کہ در قرب حدیدہ شریفہ یک خاندان ساوات است کہ کلاش سید عبدالباری نام
 داشت من برادر زاوہ اویم فی الحال مسکن در مدینہ مطہرہ دارم حضرت ایشان فرمودند
 اَحْجِ هُوَاکَ تَوَفِّیْ کَفْتِ بَلْ تَوَفِّیْ بَعْدَ اِزَانِ حَضْرَتِ اَيْشَانَ مَخَاطَبِ بِسِيْرٍ حَوْمِ عَلَامَتِي ^{پشاه}
 شدہ نقلی فرمودند کہ سالی بارادہ حج بحدیدہ شریفہ برفاقت چند اشخاص اہل فضل از ہندوستان
 رسیدیم و در زیارت حضرت قیوم جہان قدس سرہ جا گرفتیم در آن عصر سید عبدالباری حیات
 بودند چونکہ اوصاف سید مذکور در عالم منتشر شدہ بود و فقار ارادہ کردند کہ بایان زیارت این شخص
 میرسیم فقیر ہم عزم زیارت سید کرد و بلکہ سنوران ہم گرایشدند و رہان شب بخواب می بینم کہ
 در زیارت حضرت قیوم جہان قدس سرہ یک حلقہ کلان از حضرات اجدادمانتہ اند گویند کہ

سر حلقہ ایشان جناب حضرت مجدد الف ثانی قدس سرہ میباشند و در جائیکہ حلقہ بهم میرسد
 حضرت قیوم جهان قدس سرہ نشسته اند فقیر بیرون حلقہ و پس حضرت قیوم جهان قدس سرہ
 نشست است حضرت قدس سرہ روی مبارک بطرف ماگشتانده میفرماید که شما از ما کجا
 میروید و شما از مریدان ما هستی و در این میان و بگرگ کلم ہم بسیار رشتند چونکہ از خواب بیدار شدم
 از ارادہ خود استغفار نمودم **مِنْ مَكَارِمِ اخلاقہ** روزی شخصی از اہل زمانہ چند
 سخنیں شکوہ و نامناسب با اسم حضرت ایشان از طرف صاحبزادہ میان عبدالکریم صاحب
 نقل نمود بعد از اتمام سخنہایش فرمودند کہ من این صاحبزادہ را بسیار دوست دارم ہر یک
 ہمیش خدمت و اخلاص میکنند گویا کہ ہمراہ ما میکنند آن شخص از سخن چینی خود خجل شد
 بر خاست **مِنْ مَبْفُوطَانِہ** حضرت ایشان شوق سکونت بدینہ مطہرہ علی ساکنہا الف
 الف صلوة و تحیہ بحد کمال میداشتند اگرچہ بار بار شرف آستانہ بوسی رسیدہ بودند مگر در اعینہ
 سکونت آن بلکہ مطہرہ ہمیشہ در ول داشتند و این قصیدہ دروغا میخواندند و موہندہ

لحمی غنئی ہر کل ضیق	بجاء المصطفیٰ للجمع	وہب فی مدینتہ قارا	بایمان و وقتا بالبقیع
ویر و خروج جاردیا	الوطیۃ و المرتع ربیع	واوصل الی یتریب فضلک	و تخرج من الکرب الضمیم
و نخلتی ہا جریا طی	و مرآة فی حرز منیع	و تزقنی جہاداً و سبیلک	مع المهد و عود البدیع
و وفقنی حضوراً فی العبادۃ	و ہجرۃ بالمرغم و سیم	و تصیر لوزیرتی و تمنن	بار غد عشر و نوراً بالشفیع
و تجمع بالمدینتہ رب تمہلی	بأتمام آداب و اخلاص لمیع	و ترحمنی و اسلا فی جمیعاً	لقد نادیت بالموتی السمیم
یا جریا قیوم حقو رحا	توسلت بالطرمونیمع	انادی بمابہ ذل و ننادی	لک انجو من الکرب اللسیمع
فسبحان من لا اللغیر	تزدیت بظلم و جمیع	تزلزلت بوساوت و سبت	متی نصر من اللہ الرفیع
یا جریا عبدک مستحق	بشور الذنب للقتل الذیم	ولکر لاسمہ عبدک و جانی	لحو الذنب بالرحم الوسیم

تجاوز عن خطا و اعطه
فی الیتیم و فی الصغر صل

و تنجیه من خزی یوم قذیح
الاسعادی العزیز الرفیع

جوار المصطفیٰ سالتک
صلوة علی من علیہ السلام

الانجوفین ذل شیعی
لما جیلته فاستجابت

مرعجات بحوالہ روزی حضرت ایشان در سنہ یکہزار و سہ صد و سہ در محرم

مدینہ مطہرہ علی صاحبہا الصلوٰۃ والسلام والتجیہ شستہ بودند بندہ راقم الحروف نیز شرف حضور
مشرف بود حضرت ایشان از سفر پیشین خود نقل فرمودند کہ چون در سفر سابق زیارت
و آستانہ بوسی این درگاہ مشرف شدہ بودم در خاطر گذشت کہ نسبت حضرات کرام قدس
الہ تعالیٰ ارواحہم بحضرات سادات کرام اگرچہ چند جا از طرف ماوری ثابت است
چنانچہ در رسائل انساب معلوم امانی الحقیقہ امرچہ طور خواهد بود و ایشان خود را بہ سادات منسوب
کنند یا نہ و در خواب می بینم کہ جناب حضرت خاتون جتہ بعضہ حضرت خیر البشر صلی اللہ
علیہ و آلہ وسلم گویا کہ در محرم مخترم مدنی بقرب ججہ شریفش کہ الحال مرقد مبارکش انجام
ویران بچہ است مگر ایشان بیرون بچہ در محرم شریف الترحات فرمودہ خوابیدہ ہستند
و این فقیر خود را و حالت طفل و شیر خوارگی می بیند و حضرت بی بی رضی اللہ تعالیٰ عنہا از کما
مرحمت پستان مبارک خود در زمین ما دادہ شیر میدہد و در این اثناء می بینم کہ جناب حضرت شاہ
مردان کرم اللہ وجہہ از نزدیکی میگنزدند و در خاطر فقیر آمد کہ شیر خوردن کسی بجز اذن زوج ممنوع است
در شرع۔ ایادریں امر رضی مبارک حضرت شاہ خواهد بود یا نہ فی الحال حضرت شاہ کرم اللہ
وجہہ روئی مبارک خود بطرف ما میکنند و رضامندی خود ظاہر میکنند و شب میفرمایند پیدائیم
منہا۔ ایضا در همان مجلس نقلی فرمودند کہ در سفر سابق شبی در خواب می بینم کہ گویا در میان
دو مومنان حرب شدید واقع است و فقیر ہم در آن سرکہ حاضر است تا کہ حق تعالی مومنان را

۱۴ اگرچہ اول این قصیدہ تالیف تقدیم بہت اما پس از چہار پنجیت تالیف حضرت ایشان می نماید۔ و العلم عند اللہ تعالیٰ ۱۷ مزہ

فتح وادو کفار انہزام یافت اموال و غنائم پیشما جمع شدند و قلعہ کفار کہ بران حرب واقع شدہ فتح شد و مردم غنیمت ہا را بطرف قلعہ می برند و می بینم کہ جناب حضرت سید البشر صلی اللہ علیہ وسلم نیز در انجا بذات شریف خود حاضرند فقیر ہم در آن جماعت درون قلعہ رفت و در حضور حضرت رسالت پناہی صلی اللہ علیہ وسلم اسنادہ شد و ایشان بہرہی حصہ از غنیمت تقسیم میدہند چونکہ نوبت حصہ ما آمد آنقدر اسباب غنیمت عطا فرمودند کہ از انجا تکلیف برداشتہ ہمراہ دیگر جماعت بیرون قلعہ رفتیم **من کمال صبرہ** روزی نقلی فرمودند کہ در سفری از سفرهای عربستان ہمراہ جماعتی از افاضل ہندوستان در کشتی سوار بودیم کہ از قضای الہی ناگاہ طوفان شدیدی در رسید کشتی در ورطہ اضطراب افتاد مردم کشتی غوغا مافریاد ہا برداشتند و آوازهای گریہ و زاری مردم بجد نہایت رسید رفیقان ما کہ مردم ہندی بودند ہم در گرواہ تشویش و فغان و فریاد افتادند ما بر جای خود در سکوت منتظر امر الہی نشستہ بودیم اینقدر تشویش بر جاء غالب آمد کہ یکی را از انہا دیدیم کہ پارچہ مائی لباس خود را از بخبری و اضطراب در وہان خود جمع آورده و پارہ میکشد آخر بعد ساعتی بنایت الہی طوفان در زشت کشتی رو بآرامی آورد و ہوش مائی رفتہ مردم ہمیں بر جاشند یکی از ان جماعت نزد آمد و گفت کہ در اینچنین حالت سخت شما بر جایی خود ساکت نشستہ بودی ما بیان را یقین شد کہ این شخص از وہ حالت عالی نیست یا ولی از اولیاء الہی است کہ تمویض خود بکلمہ با وسجانہ و تعالی کرده۔ یا دیوانہ است کہ تیر خیر و شر و نفع و نقصان نتواند کرد و حضرت ایشان فرمود در جوابش گفتیم کہ زمین و وطائفہ کہ گمان بردہاید و یکی نیستیم گمان اول بر خلاف است کہ در کوچہ اولیا نگذشتہ ایم و گمان ثانی ہم برابر نیست کہ نفع و نقص و نیوی خوب می فہم بلکہ مابلی اثر ہستیم کہ اینچنین سختی ہا در من اثر نمی کنند۔

من ملفوظاتہ حضرت ایشان از جناب حضرت قبلہ گاہ خود قدس سرہ نقل فرمودند

که او شان از والد ماجد خود نقل میکردند که روزی حضرت یعنی حضرت حاجی صاحب گلان
یعنی جد حضرت ایشان قدس سره در شهر قندار در نماز مشغول بودند حکیم سید ذوالفقار شاه
که در آن زمان گوی حذاقت از محاصرین خود بوده بود نیز حاضر بودند و بر او نشسته بودند
چونکه حضرت سلام گشتا نزد سید صاحب موصوف بخدمت عرض نمود که چونکه حضرت در نماز بودند
در روی مبارک حضرت یک رگ استقامت عاینه نمودم که در جنبیدن آمد باید که حضرت
فی الحال مقصدی علاج آن شوند و یا تبدیل آب و هوا فرمایند و یک بشمیه تشریف برند که آب
و هوای آنجا بدون علاج واقع اکثر امراض است چونکه حذاقت سید صاحب مذکور بتوان
تجرب رسیده بود حضرت رفتن کثرت اختیار فرمودند و روانه شدند چند گاه آنجا سکونت فرمودند
باز پس تشریف فرما شدند و از امراض مذکور بفضل خدا جلشانه بیچ اثر می ظاهر شد مراد موقوف
ایضا از حذاقت سید صاحب مذکور نقل میفرمودند که مستوره از مستورات پادشاه بیمار شده بود
سید مذکور را برای علاجش حاضر ساختند سید گفت که تشخیص مرض بعد معاینه کردن نبض
میشود باید که نبض دیده شود و او شان از این امر استبعاد کردند که چگونه دست مستوره حرم شاه
در دست نامحرم داده شود علاج دیگر فرما فرمودند مستوره در پرده نشیند و روده گو سفند را
از پا و پر کرده بردست خود بر محل نبض بندند و طرف دیگر روده بیرون پرده بدست ما بدهند
که تعیین مرض شود و او شان قبول کردند اما چونکه این امر بنظر شان بعید می آمد اولاً از روی
امتحان روده را در گلوئی گریه بسته کردند و دیگر روده بدست سید دادند سید چونکه در آن تامل
کرد و سر بالا کرده گفت و مطایبه نمود شاید گوشت موش بشب غذای مستوره بوده بعد از آن
چونکه او شان از حذاقت سید یقین پیوست روده را بردست مستوره بسته کردند و سید شخص
مرض کرد و گفت که این مریض را بغیر قصد علاج نیست گفتند قصد نوعی فرما که احتیاج دیدن

سید امر فرمود کہ در سخن سمراریک مہین فرشت کنند و مستورہ پابرہنہ بران گذر و کہ ما فکر کنیم چونکہ امر سید
بجا آوردند و سید داخل سمرگردید و در آثار پاپمانظر کرد پس بیرون شد و امر کرد کہ مستورہ برہمان آثار سابقہ
قدم بر قدم گذاشتہ بروند لیکن سعی کنند کہ با مخالفت نیابد چونکہ اینچنین کردند یکبار در صحن رفتن
آہ کرد کہ در پائیم غاری خلید چونکہ نیک تقصص کردند و بدند کہ نشتری است کہ سید در سبک تعبیر کردہ است
و بخشش برابر آمدہ خون جاری گشت سید را اطلاع دادند کہ گفت بند نکنند تا کہ فلان مقدار خون
برو و بعد از ان بند کردند و بعضی تفایات **منہا** حضرت ایشان در توصیف کتاب شرح
المواقف بسیار بالغہ میفرمودند و از زبان حضرت والد خود قدس سرہ نقل میفرمودند کہ شرح موقف
طالب العلم را تجہدی سازو۔ ایضا در باب مطول علامہ تقنازانی بسیار توصیف میفرمودند و از
ایام طالب علمی خود نقل میفرمودند کہ در صحن خواندن ما کتاب مطول را حضرت والد قدس سرہ
متاہل کردند شوق مطالعہ این کتاب بجدی بود کہ از نماز خفتن تا صبح مشغول مطالعہ می بودم و بدیگر
طرف هیچ خیال نمی شد بعضی اوقات کہ حضرت والد ممشاہدہ این احوال میفرمودند حمد الہی
جل شانہ بجای می آوردند حضرت ایشان برای خواندن علم نحو و عربیہ طالب العلم را ترغیب بسیار
میفرمودند و از معقولات خواندن رسائل منطقیہ را ہم از لوازم می شمردند و می فرمودند کہ بخیر فہمین
مسائل منطقیہ مقدمات معقولہ کلامیہ و فہم آوردن مشکل است زیرا کہ مدار علم کلام بر استدلال و بران
است و آن بخیر حصول بلکہ منطقیہ و استخراج مقدمات صحیح نتیجہ اشکال اربوہ صورت پذیر نیست
اما تو عمل بسیار را در منطق تصبیح اوقات عمر عزیز سید است **من موقوفاتہ روزی** سید
تمثیل نقلی فرمودند عمش کہ یکی از استادان مصنف صحیح بخاری است و چشم خود مرضی داشت
کہ ہمیشہ آب چشم جاری و بہم چسپیدہ می بودند و جہ تسمیہ او با عمش ہم از این است و در بدن
بسیار ضعیف و ناتوان بود و مع ذلک شخص خوش طبع و مزاج بود و روزی بر کنار نہر جاری نشسته بود

کہ کئی از ملازمین حاکم وقت در رسید و عیش را محکم گرفت کہ مارا بر پشت برداشته از آب بگذران
 شیخ ہر چند عذو زاری نمود سو و مند نیستاد تا کہ چار لاجار اورا بر پشت خود کرد و در آب آید سپاہی
 مذکور چونکہ بر سواری شیخ قرار گرفت گفت سبحان الذی منخرکنا هذا وما کنالہ مقربین
 چونکہ شیخ اورا ہمیان آب رسانید یکبار اورا از پشت خود در آب انداخت و گفت و قل رب
 انزلنی منزلاً مبارکاً و انت خیر المنزلیں اورا آب عوط خورد و خود واپس بیرون شد۔
مرکرامانہ در سال یکہزار و صد و ہشتاد و یک یا ہشتاد و دو حضرت ایشان از سبب
 ظلم و ناسازی حاکم قندمار سردار محمد امین نام ہجرت کردہ بشرقی قندمار قطعہ زمین خرید فرمودہ
 سکونت پذیر شدند شخصی دران قریہ سپاہی نام مستورہ را در جوار حضرت ایشان در نکاح آورد
 و شخص مذکور از نوکران حاکم وقت بود اورا بران مستورہ ظلم و تعدی زیادہ از حد سیکر و اقربار
 مستورہ استغاثہ آن پیش حضرت ایشان مینمودند حضرت اورا نصیحت میفرمودند اما از باعث
 شقاوت باطنی دران بے بہرہ ہمہ از تمیکر و تا کہ روزی بہان شخص در محابہ حضرت گستاخی
 در گفتگو و تجاسر بسیار ظاہر کرد و در این میان بغیر حضرت ایشان بچوش آیدہ اورا گفت برو
 گم شوی۔ در ہمان روز ہائی قریب شقاوت ازلی و غیرت اولیا پیشش آمدہ مسلمانان
 بغیر حق بقتل رسانید و از خوف مواخذہ حاکم فرار نمودہ گشت تا این وقت کہ مدت سی و سیل
 شدہ است ہنوز ہمہ اتری از ان پیدائیت لغو بللہ من غضبہ و لیاثم من مفوظاتہ
 روزی در مجلس حضرت ایشان ذکر بارہ و ہار گزیدہ ما میرفت فرمودند کہ ما صاحبان ہما ہم شہدای ہما ہم
 این دشمن گاہی دوست نمی شود و بر او لیری نباید کرد **مرفوظاتہ** در ایامیکہ بندہ
 را تم الحروف کتاب صحیح بخاری بحضور حضرت ایشان سچو اند چونکہ در روایت نام حضرت عمران
 بن الحصین رضی اللہ تعالی عنہ می آید میفرمودند کہ این شخصی است کہ دعا نزد کرشمش مستجاب است

و قطب وقت خود بودند حتی کہ ابر با اذن ایشان ہر جا کہ امر میکرد و میرفتند و می باریدند ذلک
 فضل اللہ یؤتہ من یشاء و میفرمودند کہ صحیح البخاری اصح الکتب بعد کتاب اللہ
من مملوطة در سنہ یکہزار و سہ صد کہ حضرت ایشان بوجہ عیال بعزم حرمین
 الشریفین وارد بندر بسبی گردیدند بہت انتظار چنانہ تثنی چند روز توقف افتاد حاجی احمد علی
 قنداری در آن سال از سفر حج مراجعت کردہ بودند بملاقات حضرت ایشان رسیدند از سفر
 حکایت میکردند کہ در وقت وداع حرم محترم کمی زاوہ اللہ شرفاً و عظماً تسکین قلب خود بعد
 احراق جدائی باین کردم کہ مقصود عبد تقرب ہولی خود است و آن بتابعیت شریعت
 مطہر حاصل و شریعت شریف منحصر بر یک مکان نیست ہر جا کہ باشی تقرب ہولی جلتانہ
 بتابعیت شریعت شریف حاصل باید کرد در آن مجلس جناب حضرت میان عبد القدوس صنا
 نیز حاضر بودند ایشان فرمودند کہ ما در حین وداع و غصص جدائی تسکین خود باین کردم
 کہ اگر کعبہ شریفہ اینجائی ماند ب کعبہ و ہر جا ہماہ است حضرت ایشان بعد از استماع این فرمودند
 کہ تسکین دل ما حین فراق از حرم کمی و مدنی زاوہ اللہ شرفاً و عظماً باین سخنہائی شود غیر آنکہ
 ہر گاہ وقت جدائی بر خود لازم میکنیم کہ اگر حیات باقی باشد باز عود خواہم نمود **من مملوطة**
 روزی در میان دو شخص طالب العلم در مسألہ خواندن سنت روایت و سفر اختلاف واقع شد
 یکی خواندن راستن میدانت و دیگری ترک را اولی میگفت این اختلاف را در حضور حضرت
 ایشان پیش آوردند فرمودند کہ در این مسألہ اختلاف بسیار است بعضی علماء ترک را اولی میدانند
 بعضی دیگر ادائی آن بہتر و اولی میدانند لیکن اولی و نسبت و منشی بہ قول مناخرین است
 کہ در مسألہ فرق است و سفر را حالات مختلف میباشد میفرمایند اگر خوف و فرار باشد ترک اولی
 و اگر حالت امن و قرار باشد اتیان و ادائی آن باید و این بحسب اماکن مختلف میشود و زیرا کہ

سفر حجاز و قافلہ مدینہ مطہرہ نہ چون سفر منہد و دیگر بلاد است باید کہ در آن قافلہ کہ محل خوف
 و خطر باشد ترک سنت اولیٰ گفته شود و در سفرهای دیگر دومی آن اولیٰ - براین نقل فرمودند آمدند
 کہ در بعض اوقات چنان اتفاق افتاد کہ حضرت امام ابوحنیفہ رضی اللہ عنہ و امام ابو یوسف رحمہ اللہ
 در سفری رفیق شدند وقت نماز فجر آب موجود نہ بود کوشش آب کردند تا کہ آب رسیدند وقت اخیر شد
 حضرت امام ابوحنیفہ رحم صاحب خود را فرمودند کہ شمار نماز شروع کن کہ ما وضو کردہ میسر اوشان در
 رکعت اول بعد از تخریم از سبب تنگی وقت نیم فاتحہ خواندہ رکوع کرد و در رکعت دوم نیم دیگر
 خواندہ نماز را با تمام رسانیدند حضرت امام فعل اورا پسندیدند و فرمودند الان تفقہ یعقوب
 براین ماجرا نقلی دیگر از فرمودہ حضرت ایشان بخاطر آمدن ابروآن میر و فرمودند کہ رضی خلیفہ وقت
 ہارون الرشید مع حرم خاص خوبی بی زبیدہ در کلمہ بوزبیدہ گفت در این ہلای حکومت کہ تو
 گرفتار شدہ معلوم میشود کہ روز قیامت روی جنت نخواہی دید اتفاقاً بزبان خلیفہ گذشت
 کہ اگر من جنتی بنا شوم تو برین طلاق باشی بعد از ان ہر دو در تخریق افتادند و حرم خلیفہ بر خاستہ و پرودہ
 نشستند محبت خلیفہ بہ نسبت او بجدی بود کہ ساعتی بغیر او آرام نہ داشت آخر ہر دو در غم افتادند و بر
 مخلصی از حلف دست و پائی میرزد حکم داد کہ قاضی ابو یوسف را حاضر کنی چون حاضر شد
 حکایت را بسامع ایشان رسانیدند و گفت اگر کدام جیلہ شرعیہ تویہ ممکن است کہ موصلت
 شود بہتر و اگر نہ این تفرق باعث خرابی ملک است قاضی از خلیفہ پرسید کہ اگر در عمر خود بر محرم
 شرعی قدرت یافتہ و از بعض سبب خوف الہی جل سلطانہ باز شدہ تا این جیلہ آسان است
 گفت بل چند موضع شخصی کہ محبت او میداشتم قدرت یافتہ ام اما از سبب خوف خدا از وہ باز
 شدہ ام و ترکب امر شنیع نشدہ ام قاضی اورا گفت لا بأس علیک أدخل باہلک
 خلیفہ گفت اگر براین فتویٰ از قرآن دلیل صحیح نیاری من بہرگز قبول نخواہم کرد قاضی گفت کہ در

نخوانده و اما من خاف مقام ربی و فی النفس عن الهوی فان الجنة هی المآوی۔
از استماع این خلیفہ و تعجب و خوشی شد انعامات وافرہ بر قاضی عطا فرمودند و خاص شد چونکہ
بجائہ رسیدنی العزیز و روزہ آواز خود شنید رسید خیر باد عرض کرد کہ این مبلغ صد ہزار روپہ
است کہ بی بی زبیدہ بخدمت فرستادہ است و ان مجلس بعضی از خوش طبعان حاضر بودند گفتند
ایھا القاضی الھدایا مشنن کہ باید کہ ویرن حصہ با باشد گفت خاموش باشید آن ہدایا یا
خرمایا مثل آن باشند صد ہزار روپہ خلدھایا غلام و ادخلھا الخزینۃ ایضا میفرمودند کہ
چون خزینہ قاضی ابو یوسف بخدمت رسید روزی خلیفہ پرسید کہ در خزینہ شما چند جمع است
گفت نو دوی ہزار دینار گفت شمار باین چه احتیاج باید کہ بدہی کہ ما در مصارف و امورات
مسلمین صرف نمایم شما بقدر نفقہ خود از و بگیری گفت این مبلغ را برای آن دانستہ ایم کہ اگر تو
کافر شوی و دین اسلام بگذاری بدوین مال با تو جہاد خواہم کرد و خلیفہ تحمل این سخن کردہ بعد
تا تل فرمود کہ بکیز از دینار دیگر بقاضی بدہید کہ صد ہزار برابر شود کہ ما ہمیشہ خوف این سخن بدو شد
مِنْ مَلْفُوظَاتِهِ حضرت ایشان میفرمودند روزی در حرم محترم مدنی علی صاحبہا الصلوٰۃ
السدری در محل مواجہت شریف اتادہ بودم کہ یک جماعتی از خاصان در گاہ الہی انجاما در رسیدند
(باقی حکایت از خاطر رفته لہذا بقیایان از نوشتہ حضرت عبدالقدوس صاحب ثبت میشود کہ) آنجماعہ شش یا ہفت
نفر بودند در مواجہت شریف نجشوع و خضوع ایستادند یک دیگر برای تقدیم درو عا التجا میگردیدند
تا کہ یکی از ایشان کہ در بدن نجیب بود و معنی شریف بالتفاق پیش کردند او دعا میکرد و دیگران آہرہ
میکردند ہم درو عا با ایشان شریک شدم تا کہ خواستند آنچه خواستند بعد از ساعتی اکثرش از نظم
غائب شدند از باقیماند پرسیدم کہ بجا رفتند گفتند الحال بہ شام رسیدہ باشند گفتم سبحان اللہ و این
وقت قلیل این مسافت بعید چگونه قطع کردند گفتند **وَلِلّٰهِ عِبَادٌ عَلَى الْاَرْضِ عِنْدَ هَمِّ الْبَرْقِ**

الخَاطِيفُ اَوْ كَمَا قَالُوا بَعْدَ اَزَانِ بَاقِي هُمْ رَفَعَتْ حَضْرَتِ اَيْشَانَ مَيِزْمُو وَنَدَكُ جَمَاعَةً كَوْرِيْنَ اَزْ
 بَدَلًا بِنِظَامِ اَمَدُ - وَاللَّهِ عِلْمٌ مِنْ مَلْفُو ظَانِيَهٗ مَيِزْمُو وَنَدَكُ بَعْدَ اِتِّقَالَ جَنَابِ حَضْرَتِ
 صَاحِبِ قَبْلَهُ گَاهِ قَدَسِ سِرِّ مَدَنِي وَتَشْوِيشِ وَاضْطِرَابِ يَوْمِ كِهٖ اَيَا اَزْوَگَاهِ مَقْدِسِ اَلْهِي
 جَلِشَانَهٗ چِهٖ مَعَالِمَهٗ بَا حَضْرَتِ اَيْشَانَ پِيَشِ اَمَدَهٗ بَاشَدُ وَرَانَ نَزْوِي كِي شَبِي وَرِخْوَابِ مِي مَيِمِ كِهٖ گُو يَا حَضْرَتِ
 بَالْبَاسِ پَا كِي زِهٖ وَعَمَدَهٗ وَرِمَكَانِ عَالِي بِكَمَالِ خُورَسَنِي نَشْتَهٗ اَمَدُ وَبِيْنِ اَيَهٗ تَشْرِيفِهٖ بَرُو بَانَ رَا نَدُ
 لِلَّذِيْنَ اَحْسَنُوْا الْحَسَنَةَ وَزِيَادَةً وَّلَا يَرْهَقُوْهُمُ وَّجُوهٌ قَدَرُوْا ذَلٰلَةَ اَوْلِيَاكَ اَصْحَابِ الْجَنَّةِ
 هُمْ فِيْهَا خَالِدُوْنَ مِنْ مَلْفُو ظَانِيَهٗ دَرَسَنِي كِي زِهٖ اَرْوَسَهٗ وَبِيْچِهٖ كِهٖ بِنْدَهٗ رَاقِمِ اَلْحُورِ
 بِهٖ عِنَايَتِ اَلْهِي وَبَرَكَتِ وَعَاشِي حَضْرَتِ اَيْشَانَ بِشَرَفِ حَفِظِ كَلَامِ اَللَّهِ شَرِيفِ شَرَفِ شَدِيدِ
 اَزْ مَدَنِي شَوْقِ حَفِظِ كَلَامِ اَللَّهِ شَرِيفِ وَامَنِي كِي زِهٖ بُو وَبُو قَوْتِ فَرَصَتِ بَعْدُ دُو سَدِ كُو عَ اَمْرِ چِهٖ پِيَسِي
 مِي اَمَدِ حَفِظِ مِي كَرِ اَمَا اَزْ كَمَالِ اَوْبِ اَظْهَارِ اِيْنِ دَا عِيَهٗ بَحْضُورِ شَرِيفِ نَيْتُو اَنْسَتِ كَرُو دِي رَا كِهٖ رُو زِي
 اَزْ زَبَانَ حَقِّ نَرْجَمَانَ دَرِ شَنِيْدَنِ اَمَدَهٗ بُو وَكِهٖ مَارَا دَرِ صَعْرَسَنِ شَوْقِ حَفِظِ كَلَامِ اَللَّهِ شَرِيفِ غَالِبِ
 بَخْدَمَتِ حَضْرَتِ وَاللَّهِ خُو دُو شَتْمِ كِهٖ مَارَا اِيْنِ دَا عِيَهٗ غَالِبِ شَدَهٗ اَجَا زَتِ شُو وَكِهٖ كُو شَشِ وَسَعِي كَرْدَهٗ شُو
 حَضْرَتِ وَاللَّهِ دَرِ جَوَابِ مَنَعِ نُو شَتْمِ وَتَحْرِيفِ بِرِ حَصُولِ عِلْمِ فَرْمُو نَدُ وَ مَصْرَعِ خَوَابِ حَافِظِ شِيْرَا زِي
 وَتَشْوِيشِ نُو شَتْمِ عِ كِهٖ عَشَقِ اَسَانَ نَمُو دَا وِلِ اَوْلِي اَفْتَا وَ مَشْكَلَهَا پَدِيَسِ اَزَانَ مَوْجِبِ فَرْمُو دَهٗ
 حَضْرَتِ كَارِ كَرِيْمِ اِيْنِ عَاجِزِ اَزْ خُوفِ اَسْمَكِهٖ مَبَا وَ حَضْرَتِ اَيْشَانَ مَالَعَتِ فَرَا مَبِيْدِ اَظْهَارِ اِيْنِ
 وَ قَتِي بَحْضُورِ شَرِيفِ شَدَكِهٖ دُو رَتَلَاوَتِ اَزْ بِيْتِ وَ دُو جَرُو كَذَشْتَهٗ بُو وَ حَضْرَتِ اَيْشَانَ خِيْلِي
 خُو شَتْمُو مِي ظَاهِرِ فَرْمُو نَدُ وَ بَرَامِي اَتَا مِ بَاقِي كُو شَشِ فَرْمُو نَدُ وَ اَسَاوِي حَافِظِ حَاجِي سَبَانَ
 لَعَلِ مُحَمَّدِ صَاحِبِ رَا اَزْ مَتَعَلُو مِي بَرَامِي شَنِيْدَنِ دُو رِبَنْدَهٗ طَبِيْعِي نَدُ وَ بَعْدُ خَتْمِ شَرِيفِ طَعَامِ سَبِيَا
 پِيْنْتَهٗ كَنَانِيْدَنَدُ وَ مَرُوْمِ رَا وُعُوْتِ كَرْدَهٗ خُو رَانِيْدَنَدُ بُو قَتِ تَجْوِيْزِ طَعَامِ كَسِي اَزْ مَلَا زَبِيْنِ عَرْضِ كَرُو كِهٖ حَضْرَتِ

حاجت اینقدر گو سفندان فرج کردن چیت حضرت ایشان در جواب فرمودند کہ برای شکر
 نعمت حفظ کلام اللہ شریف کہ فلانی را عطا شدہ اگر خود را فرج کنم بیچ نیست آن شخص
 از گفتہ خود ناوم شدہ ساکت ماند **مرفوظاتہ روزی در مجلسی در باب حفظ**
 کلام اللہ بہ نسبت بندہ فرمودند کہ حضرت والدم قدس سرہ برادر خوردم میان غلام جان
 مرحوم را بحفظ کلام اللہ مامور ساختند ایشان سعی کردہ بقدر نعمت ہشت بسیارہ حفظ کردہ باز
 فراموش میکرد حضرت والدم قدس سرہ در دعائی خود میگفتند الہی کسی را از اولادم توفیق حفظ
 کلام اللہ عطا فرما الحمد للہ کہ این دعای حضرت در حق فلانی بدرجہ قبولیت رسید و سبب
 در میان دو ابروی مبارک حضرت ایشان از زخمی پیدہ می شد روزی نقلی فرمودند کہ در ایام
 صغر سن کہ حضرت والدم بخدمت اُستاد وقت و قوتی از اوقات بہ سبب تقاضای ایام طفولیت
 حاضر مکتب نشدم اُستادم بحضور حضرت ماجرا عرض داشت حضرت کہ مور و جلا لیت الہی بودند نوعی
 متغیر شدند کہ ما را برداشتنہ و نہری کہ آب جلدی داشت و سبب سرما بخورد شدہ بود دوران
 نماخت پانہ از بیچ نیمہ شبیتہ صورت برویم جراحی کرد و این زخم از ہمان جراحی است
 قدسیہ منقول از محمد خان ناریجہ در سالی کہ در شدہ محمد خان سید نظر محمد شاہ بروز
 کردہ بود در جموع مردم و از وہام خواص و عوام پروردگامش بسیار شدہ ساداتان تکمیل را عرض
 کردم کہ کسی از شاہان حضور حضرت ایشان حقیقتہ احوال این شخص پرسد کہ تروض برای دعا
 رفتن باید یانہ ایشان از باعث اوب گفتند کہ ما عرض کردہ نمیتوانیم آخر باتفاق بحضورش
 آیدیم بکہ بگردا برای عرض داشت اشارہ میکردیم حضرت ایشان از خود پرسیدند کہ چہن و بیان
 مرحوم سید الہ بخش شاہ عرض داشت کہ در باب سید نظر محمد چہ میفرمایند حضرت ایشان فرمودند
 کہ در زمان حضرت پیر پیران قدس سرہ شخصی از اولیاء وقت وفات یافت حضرت پیر

بامر الهی شخص بندو که بروگان خود در خواب بود بیدار کرده بر جانی بهمان اولیاء بعد تلقین کلمه
 شہادت قائم مقام ساختند این شخص سادات و اہلبیت است اگر فضل الهی شامل حالش
 شود و عجیب۔ اقول فیہ اشانہ کمالیہ۔ قد سبہ۔ ہم از راوی مذکور منقول
 است کہ در ایام حدوث مرض طاعون و ظلم حاکم کہ مردم را از مساکین خود جبراً جدا میکرد و دیگر
 مرحوم سید غلام نبی شاہ را گفتم کہ از حضرت ایشان پرسیدہ شود کہ اینقدر انقلاب عظیم را سبب
 چیست سید مذکور از ملاحظہ ادب گفت ما را طاقت پرسیدن نیست شما خود عرض نمائی آخر ما
 جرات نتوانستیم سکوت ورزیدیم در حضور حضرت آمدہ ششم در آن وقت حضرت برای طفل کسی
 تعویذ می نوشتند چونکہ ارادہ بر خاستن کردم حضرت از میان نوشتن سر بالا کردہ با گفت این ہمہ
 تکلیفات حاکم قضای آسمانی است و شامت اعمال ما است و رول گفتم کہ اگر حضرت
 ایشان دست بالا کردہ و ما بخوابد امید کہ حق تعالی رفع این بلیہ نماید بجز و خطور این خیال
 حضرت ایشان دست بالا کردہ و ما خواستند **مکفوظاتہ** یا دو ارم کہ روز
 حضرت ایشان در باب سید نظر محمد مذکور بیان میفرمودند کہ مولوی عبداللہ کراچی صاحب
 استفسار احوال سید مذکور با چیرہی نوشتن ما در جوابش بیت شیخ سعدی نوشت کہ در کربا میفرماید
 بیت۔ ز جاہل نیاید جز افعال بدہ و ز نوشتن و کس جز اقوال بدہ۔ و بران اکتفا کردم
 قد سبہ و رسنہ یکہزار و صد و دوازده حضرت ایشان بقرہی در شکار پور تشریف داشتند
 بندہ جامع الکلمات را نیز ہمہ کاب داشتند روزی مخلص خاص بیان علی بخش فرزند میان
 محمد حسین کبیل عرض کرد کہ ایام گرمی است اگر حضرت وقت عصر یک ساعت بیایم ما کہ
 بیرون شہر بہ تشریف برآئیم و نماز ما سعادت خود میدانم حضرت ایشان قبول کردند و گاوہا
 اسی حاضر کرد و سوار شدند و در باغش تشریف بردند و ساعتی آنجا نشستند گلہائی گوناگون و سبز

خوب ویدند۔ این ابیات عربی بر زبان آوروند۔ وهو هـ
 تأمل فنبات الارض ونظر لصنع اللذی المجد الملیک عیون لجنین ناظرات
 باحدق من الذهب السبک علی ساق الزبرجد شاهدات بان الله لیس له شریک
 وراہن محل بعض اشعار عربی و فارسی کہ گاہ گاہ برپیل تشیل بر زبان حق ترجمان خودی آوردند
 در تحریرے آید آنچه در شنیدن راقم آمدہ و بخاطر ماندہ این است منہا زمین از خلق خود چو چند
 مہوز از کبر سر بر آسمانی رہ منہا۔ پوشیدہ مرقعہ اندخامی چندہ: نارفتہ رہ صدق صفا گامی چند
 بگرفتہ ز طامات الف لامی چندہ: بدنام کنندہ نگو نامی چندہ منہا: آنکس کہ تو نگریت نسیب
 او مصلحت تو از تو پیداندہ: منہا: برای بعض مخلصان مینوشتند۔ مجد و الف ثانی مہرمان
 ہمیشہ و شکر مخلصان باوہ: منہا۔ چو غنچہ تنگ دل بودم کہ ناگاہ: اتالی نفخہ من رحمة الله
 منہا۔ گر بانیدیم زندہ بروزیم: دامن کز فراق چاک شدہ: بدو برویم عذر بپند تو ای بسا از تو خاک شدہ
 منہا۔ ترسم کہ دوست با ما آشنا بماندہ: تا دامن قیامت این غم با بماندہ: منہا۔
 هیچ جا از دولت سفید نشدہ: هیچ مو برنت سیا ماندہ: احسن توبہ تر زمان کرمی: کہ کز لطافت گناہ نماید
 منہا۔ از ضعف بہر جا کہ شستیم وطن شدہ: وز گریہ بہر جا کہ رسیدیم چین شدہ
 منہا۔ رفتیم ز کویت میبرم و در فراق ز او خود: دارم بہرہ قافلہ از مالہ و فریاد خود
 منہا۔ و عند ہبوب النشرات علی الحمی: تمیل غصور البان لبحر الصلہ منہا: فلاذ من کأ الکرام فی
 منہا: والعدر عند کرام الناس مقبول منہا: کأ القلب جین: یقال یغد: بلبلی العامریۃ: اویداح
 قطاہ غرھا: شرک فبات تجاذبہ و ترجو بالفلاح: فلا فی لیل نالت ما تزد و لا فی الیوم کالھا: بحر
 منہا: نسید انم کہ دل یا دوست گویا است: بد صدامی قتل از می یا زمین: است عقل نیجا سکت: بدیا
 زانکہ دل با دوست یا خود اوست: دل بد ایاتیکہ حضرت قیوم الزمان جد بزرگوارم یعنی والد

حضرت ایشان بطریق مناجات امداد فرموده حضرت ایشان در بعضی اوقات میخوانند

اللہی ظلمت آید و ولم رار و شنائی وہ	ز زنگ معصیت آئینہ جانم راضفائی وہ
چو تابدا آفتاب روز محشر بر عالم	مرا جا از کرم زیر لو اسے مصطفائی وہ
محمد را شفیع و چار یاران را ولیکم	سوے اینہا من گم گشتہ رہ را را ہنائی وہ
ابو بکر و عمر را و ستگیرم روز محشر کن	مد و خواہی ز عثمان و علی مرتضائی وہ
طفیل حضرت زہرا و سبطین رسول تو	ز کید نفس و شیطان بعینم رنگاری وہ
اللہی عبد قیوم این قدر بیگانہ کے باشد	ترحم کن ترحم کن سوئی خود آشنائی وہ

منہا۔ اور این سعی تا با چہ کند : ماورین فکر تا خدا چہ کند : منہا۔ پایہ آخر اوست و آدمی نہ
گشت محروم از مقام محمی : گزہ گرد و باز مسکین زمین سفر : نیست از وی بچکس محرومتر
منہا۔ ماورچہ خیالیم و فلک و چہ خیال : ما خام خیالیم و فلک پختہ خیال : منہا
من بچم و از پیچ نمی آید پیچ : من خشکم و از خشک نمی آید پیچ : منہا۔ اذا صاقت بك البلوع
ففكر في المرئ شرح : ففسرہین بئرین : اذا فكرتہ تفرح : **مرکراہاتہ**
در سنہ یکہزار و سہ صد و ہشت جناب حضرت میان عبد القدوس صاحب را فرزند می نولد شد
در ان ایام حضرت ایشان در مسافری نارہ تشریف فرما بودند بخدمت احوال عرضدائیم امید
داشتیم کہ حضرت ایشان بروز ہفتم تشریف خواہند آورد و عقبتہ و نام خود خواہند گذاشت
اتفاقا خط بحضورش بہ دیر رسید و جواب نوشتند کہ ما رسیدہ نتوانستیم نامش عبد الفتاح مقرر
کنید و حالانکہ پایان بروز ہفتم نامش ہمین مقرر کردہ بودیم همچنین حکایت بعینہ در سنہ
یکہزار و سہ صد و سیزوہ بہ نسبت ہر اور زاوہ ام بوقوع آمد و در ان ایام تشریف حضرت ایشان
ملک لس بلکہ بود نوشتہ بودند کہ نامش محمد یعقوب گذارند و حالانکہ بروز ہفتم ہمین نامش مقرر شدہ بود

مِرْمَلُوظَاتِهِ حضرت ایشان کتاب ثنوی را بسیار خوش داشتند نسخه قلمی خوشخط که موجود داشتند میفرمودند که درین نسخه حضرت قیوم جهان قدس سره وظیفه میکردند فرمودند که کسی از حضرت و الدم قدس سره پرسید که در این نسخه غلط بعضی دیده میشود و حال آنکه از وظیفه حضرت قیوم جهان قدس سره چند بار گذشته سبب چه باشد فرمودند که حضرت قیوم جهان قدس سره خود صحیح بودند غلط را در خیال نیاوردند. بیان چند اشعاریکه در ایام حیات شریف از فضلامی وقت در سال آمدہ شیخ ابراهیم بن شیخ احمد غزنی مینی املا فرموده :

الحمد لله نلنا غايته الوطر بالعلم حقا ساقدا على البشر و افي البنايريد الحج محتسبا والله يحفظه في السير الحضر تالله ما كنت ارضى ان افارقه احبه لكن الاشياء بالقدرا فالله يجعني بعد الفراق به هذا الحبيب ضيا القلب والبصر ياسادني ارجو صلتم قبرم قلنا لاقت من محنة الاقامر كذا لعل لظرف عطف منه تو عساه يسقى بالقرب والظفر	بالاجتماع نجل الساق الغر الكرم به وبما قد فاز من شرف فكيزور ختام الرسل من مضر والله يرزقه اسنا المرم له فالاجتماع به من غاية لظفر فقد شغفت به جبال اعجب والله ينظمني في سلكه النضر وكل من معه يرجو بصحته يوم الحسام من الاهوال والخطر لانصرت فودهر يقل به الوالمرا من بفيض منه منهر عليه صل مع التسليم خالقنا	العالم القدمولانا الوجيبو فهو المقدم في ورد وفي صدر فالله يجرسه من كل نائبة والله يكفيه ماشق في السفر وكيف يرضي محبان يفارق من ان سار به رضيري غير مستر استوع الله من يحفظ ودا من ربه الامر من خوف ومن ضربه فالبغوه سلامي يا كرام وما اخو فاء الذي ضره وقتتر واخبروه بشوق قدوها جسد والا والصحب منهم خير من
---	--	--

انشاءها الحقيرا سير الذنب والتقدير الراجي عفوريه القدير ابراهيم ابن احمد الغزني نسبا

والشافعی مذہبا عفو اللہ عنہ ساکن الحدیقة الشریفۃ لمولانا العلامة العامل والولی
الکامل السید عبدالرحمن عافاہ اللہ آمین (تم نقل من خط المؤلف) منہا
در سنہ یکہزار و دو صد و نو و ہفت یام ہجرت نمودن حضرت ایشان از قندار سمت حرین
الشرفین مرحوم اخوند امیر علی مالائی چند بیت برای تہنیت قدوم عرض داشتند۔ و ہونہا۔

مقطع خورشید و ماہ از مطلع جان بودہ
سجدہ گاہ قبلہ ارباب عرفان بودہ
مردہ دل را خضر راہ و آب حیوان بودہ
اے مری خوش مر بای زر حسان بودہ
نور انسان وجود و عین انسان بودہ
یوسف مصری شبابت احمدی ^{سید علی} نشان بودہ
نوز استغناومی پیدا و پہنان بودہ
اے زلف خرقہ سوزی خرقہ سوزان بودہ
لیلی محل جرس جنبان عنوان بودہ
در جہاد و دعوت بے کیف سلطان بودہ
ہر دم اے پیر سخان در جنبستان بودہ
اے بعشوقی نکو بین کارندان بودہ
اے طبیب جملہ علتہا کہ دربان بودہ
قبلہ اشیا عالم غوث یزدان بودہ
مرکز و در مدار و قطب دوران بودہ

اے کہ از جیب گریبان سر فروزان بودہ
با دو طاق ابروان محراب پاکان بودہ
اے شہنشاہ ولایت مظهر نوری الہ
اسم خاص و فیض عام و عبد سبحان الذمی
مردم عین تجلی عین مردم را جلا
با صباحت حسن رویت ملاحظت را جمیل
جلوہ برق جمالت آتش اندر ضمیر منم
من بتاب خرقہ سوزت خرقہ سوز آتش منم
در رہ وادی مجنون للجنون فہا بسی
تیغ قہرت گردن اعدای دین از ہم پدید
بادہ نوشتم کہ بصحوم کہ بکرا اندر خار
ما اگر بدست و زندہ عاشق دم بے قدم
محم راز دل و دربان در دم ناپدید
یا رسوم الفضل و الفیض الاعم عجیبی بکر
گر نمازم تو بمانی النفس و آفاق را

<p>ما من شد و رضا جز باب و الایت کجا از نسیم فیض بخشی نفخه بلبل فرست زلف مشکینت تنگن بر چین خطا برافزود از پی تعظیم تو گرد عالم فرستش راه بر سر خوان خلیلی با همه عز و شرف با کمال حیرت از لطف فراموشت خوشم در گلوئی خامه وصف تو بر من شد گلو گرد پیوستن حجاب ویدہ بگسستن است عمر شد بر باد جزا فسوس باواند کف است تعبیه کن نام خوش باش از رجائی حق بیغم</p>	<p>گر ضعیف و بکیم تو جمله احسان بودہ در مقام گلشن جان نفخه سبیزان بودہ کا کل سنبل شکن چین را چه بیچان بودہ ویدہ سے از هر دو عالم وامن افشان بودہ با چو من مشت گدایان نیک مہمان بودہ در فراموشی بیا و بادہ نوشتان بودہ ہر چه گویم بر تری اے نور سبحان بودہ ابر رحمت بر عجلج آلودہ باران بودہ حیف با ویدہ ل منوز آن بادہ پیمان بودہ ای سہا ز شکتگی در دست شیران بودہ</p>
---	---

حافظ حامد شمع این کردہ

<p>اے سپہر عزا ماہ درخشان بودہ اے برخ ماہی باب لعل بدخشان بودہ در مہمہ عالم گرفتہ دست دلبستی بے نظیر چون نباشتم چون زینجامست ویدارت بخوان کس ندارد در خریداری تو نقد جان در بیخ صورت عابد فریبد مایہ تقوی سے ما سرکپوہ و دشت مجنون دار میگروم دم در و ماہر گزینہ گرد پدہ بدمان طیب</p>	<p>اے جہان جہہ راشاہ جہانان بودہ اے بتن سین بقدر سرو خرامان بودہ خوشتر از حور و پری فرزند انان بودہ چون سخن و ناز مثل ماہ کنعان بودہ گر عوض جانہا تو باشی بیش ارزان بودہ یک نگاہت اے تو نور پاک یزدان بودہ تا بسان لیلی از من دور و پیمان بودہ علت عشاق را تو نیک در مان بودہ</p>
---	--

<p>مانع مصروف حق استحقاقان بودہ تا کی فارغ زور و این حریفان بودہ روز و شب اندر کمال حسن تابان بودہ از مطالع فضل حق نور و رخشان بودہ در جہاد اصغر و اکبر چہ سلطان بودہ در مصاف و شمشان چون شاہ مروان بودہ ز آنکہ خاص کبریاؤ عبد رحمان بودہ گرچہ خود موجود در ملک خراسان بودہ کار فرمای جهان براؤن یزدان بودہ ہم میحائے زمان ہم خضر دوران بودہ از برای غائب و حصار یکسان بودہ باز بر شتر سہا بہ بودہ خندان بودہ</p>	<p>شاید با آنکہ وار و حسن توجہ نصاب مے نہی جانایلیے باوہ بروست قیب مہر و ماہی در جہان لے مہر سہ ماہ رومی مہر و ماہیت از غلط گفتم بحق این و صنم لے مجاہد راہ حق مرو خدا و الامہم کرد بر خصمان دین تیغ تو کار ذوالفقار سرخاک آستانت خواجہ ذمی جاہ را فاوہ اطراف عالم نہر جودت بہرہ ما انت مول القوم کلا انت من جعی العظام از دست فیض عیان و اندر قدم لطف پند گز فیض حضرت دورم چہ نعم در فیض خلقت حامل و شرح حیدرستی ہم نے گدا</p>
--	--

در سالیکہ تشریف مدینہ مطہرہ داشتند اخوندیار محمد حالات پریشانی روزگار خود
عوضداشت و اللہ درہ من حسن قال۔

<p>آن دیاری کہ خرم و خارش نام نامیش عبد رحمان است مسکنش قسب مت است آنجا قلہ جملہ اہل ایقان است بر سپہ کرامت و عرفان</p>	<p>از تو بر من ہزار احسان است در ہما نجاست پیروم شد من آنکہ سترانج اہل عرفان است کعبہ عارفان راہ خدا پیشوای جمیع شیخان است</p>	<p>ای صبا گر سوئی کند روی بہتر از یاسین و رب جان است ہست آل امام ربانی۔ وطن صلایش خراسان است مقتدای گروہ مقبولان</p>
---	--	--

چارہ فرمای مستندان است چون رسی و جناب اقبس او کہ بہین رسم اہل ایمان است بارگاہ چہ بر تو گفت و نوشت حسبنا مد نص قرآن است یک مذبحت نامساعدت سینہ اش چاک دیدہ گریبان کرمی گر گنی و گر نکستی زانکہ او کار ساز و منان است سپاس و را برائے خدا	غزوہ بہر جملہ غزوگان ذی جلا و شرافت نشان است با رخوان بر سرش سلام از من کہ غلام تو بس پریشان است حسب ارشاد تو و وظیفہ او در شب و روز سحر گردان است در غم رزق و در دہشت ہمہ تن غرق بحر زمان است بہر حق در حقش نخواہ از حق کو تعالی رحیم و رحمان است	ماہ تابان مہر رخشان است صاحب فضل و جو و فیض عطا ادبی کن ادا کہ شایان است بعد از ان گو بصد شمع و حضور در حقش از تو از چہ نیان است تا مگر او کشتی یا بد نہ انک حسرت ز چشم ریزان است چہ گنہ رفت زان گدا کہ شہا بر سرش منتت فراوان است و رو عا دست بر خدا بردار مدومی کن کہ وقت احسان است
تمت		

القصیدۃ

در سالیکہ حضرت ایشان از حرمین شریفین مراجعت نمودند شیخ سیف الدین کشمیری
کہ از مخلصان آنجا بود و جواب خط حضرت ایشان و ہدیہ اش تصییدہ طویلہ کہ زیادہ از
چہار صد بیت است عرض داشت چند ہیتی از مطلعش در تحریر آید بسم اللہ الرحمن الرحیم۔

آن سلاسیکہ سر بسز و فاء زانکہ سار و شکتگی و سدا چہ بود اتحا و ارض و سما بگذر شرح این بسی است میکند عرض خدمت قدر	بعد عرض سلام عجز آگین از بر صدق و اتحا و و داد ورزہ کو مور و کو سلیمانے اتحا و می کہ ہست ہمین نیان محض شوق و کمال فوق بود	مخلص کترین سیف الدین صافی از غش و ہر و غا و بیا اتحا و محبت جانے چہ بود اتحا و خور بسہا آن سلاسیکہ محض شوق بود
---	---	--

بمضور جناب پاک نفس بر دوبارے ز خاکش اولیٰ تر نیک و بد پہرہ منداز علمش نام نامیش عبد رحمان است گنج تحقیق معدن الیقان ہست بر سر شرع غازہ از اے خداوندگار و اور ما طالبان فتوح و ایم ازو مان نگہ دار رشتہ اوت کار دل از تو چون نیاید در حضور شریف آور پیش نہمہ از فیض صحبتش مخطوط ویدہ نقاش گشتہ حال او است	کاب از و گوہر طاقیت را عز و رفعت ز گوہر علیٰ تر عالم و فاضل و حنیف و سبیب قالب علم و فضل راجان است جان شین امام ربانی گلشن و سرع نیز تازہ ازو عون و امداد و بادش از ہلاک استن علم باوقایم ازو این و عاشیوہ دل و جان است طاقت شرح راز ہمش کرست ملح گفتن باوز من نماید واروش و رود کون بد محفوظ	خاکی است و بیا و واوہ ہوا کہ و مہ فیضیاب از علمش عالم و کامل و شریف و نجیب بحر علم و حقیقت عرفان کہ تدر و در این زمان ثانی سایہ اش کم سبا و از سر ما حظ وافر ز نعمت اخلاص اے قلم چیست جا عجبیت امر مکتوم و سر نہبان است اندکے باز کرد مطلبش من نمیدانم آنچه میشود نقش غیر سکہ محواز دل است
الواخر ما قال فقصیدتہ سلمہ اللہ تعالیٰ امین		

مخفی نماز کہ استیباب این قصیدہ بہت خوف طوالت میسر نیفتاد این چند بیت بر کاغذ تحریر
مولوی عبد الحمادی جو ناگدہی صاحب قصیدہ شمل بر عرضداشت احوال خود و املافروہ
اگرچہ موجب قوانین اوزان علم و وزن این قصیدہ محل نظر است شاید کہ جناب مؤلف از
کمال اشتیاق عنان خیال را بہت وقائق شعر گوئی منعطف نساختہ قافیہ اندیشم
و دلدار من بگویندم مندیش جزویدار من - وحی ہند -

اے قطب عالم غوث اعظم گمران راز ہما	وے والی ملک ہایت کو کب برج اچھا
------------------------------------	---------------------------------

اے مرکز علم تشریح بدر اوج معرفت
اے ہنگ بروجت و احدیت راشہو
اکسیر عظم نظر تو نفس مبارک فارس است
ایچنین فیضت کہ دادہ کرو فیاض جہانت
ووزنوزان الطاف کہ واری در وجو
زانکہ این فدویت فاسق فاجرو مذنبان شیم
ہر جنس عصیان و گناہ نوعیکہ باشد از بزه
نفس و شیطانرا مطیع و کرب شد خوش لگام
و اطاعت شان شدہ چون بندہ حلقہ بگوش
و از اطاعت خالص پروردگار ذات پاک
ہر دم اندر معرض اعراض او بار کشیر
ایچنین مخور غفلت بود بد کار شیم
چون بشد بیدار و ہوشش باز پس آبد سر
پر جہان نرا در جہان وید از خرابیای خود
شد پشیمان و پریشان از دل اندوہناک
مید و اینداز فکر از ہر طرف اندیشہ
لیک از کوتاہ بینی چشم بد آلودہ اش
و از شقاوت شامت کاریہ کاری خود
پس شدہ نوید و مایوس از دل حسرت گزین

اے تیر چرخ حقیقت آفتاب اجنبیا
گوہر دریای انست چشمہ فیض خدا
کز خاک درو بہ ز کئی وز گس وز نور ہما
گر برای ذات او یک نظر اندازی ہما
از مروت جو و فضل و از کرامت و سنی
عاصی و مطرودہ چون راندہ دیوار سما
ہم ہر سید کاری کہ بودی کسب کرد این بجا
ہر کجا برد رفت و ہر کجا از غور عا
بسیج امر شان نکرده رد ہم بر ما مضا
و از امور سرور عالم ہر دم آورده ابا
بود بخت این کبینہ گم ہے از اشتیا
بسیج پروائی نبودش زین سر اوزان ہما
چشم واکرہہ چو دید از ہر طرف ارض و سما
از گناہان خودش خالی ندیدہ هیچ جا
باندامت حسرت و خسران و خذلان از ہوا
تا بگیرد دست این افتادہ کس اہل صفا
از کوری زنگ گناہان قوت بد کردہ تا
در نظر نامد را در نیچکس حاجت روا
کہ امیدایش شد گسٹہ بسیج جانان در جا

زین سبب شد از غریق بحر بے پایان غم

سید میان اسد اللہ شاہ در اوائل شعر گوئی فرمودہ

راست گویم سروران و ہر اسرور توئی

چارہ بیچارگان و را اول و آخر توئی

تاجدار تاجداران پیر نام آور توئی

آسمان دین احمد رامسہ انور توئی

مخزن اسرار و کان لطف را گو ہر توئی

مطلع نور سعادت فیض را منظر توئی

پیر پیران زمانہ قطب دین پرور توئی

ہر چہ گویم ہر چہ گفتم از ہمہ بہتر توئی

زانکہ اور اور و عالم نافع و رہبر توئی

اے کہ رہ گم کردگان را بے گمان رہ بر توئی

اے شہ ناک طریقت وے و لم را چارہ ساز

نقشبند نقشبندان عالم علم لدن

ہادی راہ ہدایت مہدی دوران بحق

اختر بہج کرامات و در ورج کمال

مالک ملک ولایت محرم ستر الہ

حامی شرع محمد ماحی کفر و ضلال

نیست تا ہم تا بگویم و صفیٰ انعالیٰ جناب

کن نظر بر حال زار بندہ مسکین سہد

محققی مبارک و قضائے نعتیہ حضرت ایشان بلغات مختلفہ کہ از مخلصان بخدمت میر سید ہند

نہ بجدی است کہ ایراد آن جملہ در بیان مختصر گنجائش پذیر خواہد شد مگر بر این چندی بحالہ التفتا

رفت و فیہ الکفایۃ من ملفوظاتہ التشریفۃ۔ بسا اوقات کہ حضرت ایشان

اظہار کمال اعتقاد و مردم بیدند این و عابری زبان مبارک می آوردند اللہم اجعلنی خیراً

فما یظنون و لا تؤاخذنی بما یقولون و اغفر لی ما لا یعلمون مر کمال تواضع

ہر گاہ حضرت ایشان از مجلس می برخاستند اکثر کوشش می بودند کہ پامی پوش مبارک

بدست خود برداشته راست کنند حاضرین ہر کس این را سعادت خود دانستہ برای برداشتن

نعال مبارکت میگردند بار بار شنیدن را قلم الحروف آمدہ کہ میفرمودند الہی ہر ازین گفتن و اعلان

مِنْ مَلْفُوظَاتِهِ - در سایه مرحوم ولی محمد پور کرمی انتقال کرد و حضرت ایشان آن مرحوم را بکلمه شهادت و در قبر نهادن بدست شریف خود مشرف ساخت چون بر جاش خود و پس تشریف فرماشند بکمال تأسف این خبر بیان میفرمودند و این بیت عربی بر زبان مبارک آوردند - **ذَهَبَ الَّذِينَ بَعَاثَ فِي الْكُفَّهِمْ : وَ بَقِيَتْ فِ خَلْفِكَ الْجِدَارُ**

مِنْ مَلْفُوظَاتِهِ در سنه یکمیزار و سه صد که حضرت ایشان با عیال باراده سکونت و جواری زمین الشریفین به بندر جده رسیدند و آنجا سخت بیمار شدند تا که امید حیات بحکم ظاهر نه مانده روزی خطی بطرف سنده اسمی مرحوم میران محمد شاه نوشتند در آن بسی عبارات شوق انگیزه ملازم بودند کمی از آن آنکه شاید این سگ گرگین را بحرم محترم خود راه نمیدهد و قبول سفرها و برود و از ه منع داشت و آخر خط تشریف مناجات عربی نوشتند و آن این است به

يا حَيِّبَ الْاِلهِ خُذْ بِيَدِي	مَا لِعَجْرَتِي سِوَالِ كَسْتَد	کن رحمة الذالقی و استغفر
يا شَفِيعَ الْوَرَى الْمَلْعَمِ	اعْتصامِ سَوَى جَانِبِكَ	لیس یاسیدی الی الی احد
غَيْرِ عُرْوَاكِ لَيْسَ فِي الدَّارِ	لِلذَّلِيلِ الْعَلِيلِ مَعْتَمِد	صلواتی علیک فی الملون
كَانَ مَتَجَاوِزًا عَنِ الْعَدَدِ	وَعَلَى الصَّخْبِ كُلِّهِمْ اِجْمَع	هم نجوم الهداة و الرشده
وَعَلَى التَّابِعِينَ هَمَّ كَانُوا	لِحِيَامِ السَّلْدِ دَكَالِوْتَد	استغینوا العاجز مضطر
تَمَّتْ وَاذْيَلِكُمْ اِلَى الْمَلَدِ	قَانُلَا عِنْدَ رُؤْيَةِ نَارِ حَيْمِ	یا حیب الاله خذ بیدی

و همین قصیده در مرض اکثر تکرار میفرمودند علی الخصوص بیت استغینوا لعاجز مضطر بسیار میفرمودند به چنان میفرمودند که در این مرض وقتی اغما غالب بود شیطان بعین و انست که شاید وقت اخیر است آمده و را مور اعتقادیه و وجدانیت حضرت باری تعالی خطرات و سوال و جواب پیش آورد و آخرش گفتتم قل هو الله احد الله الصمد لم یلد ولم یولد

وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ۔ سبکت اخلاص شریف از شرفش رستم هنوز ہمین سورہ منبر کہ بزرگوار
 بود کہ از انما پہوش آدم اللہم سلم دیننا و ایماننا و اٰختم بالصالحات اعمالنا
 نعم ان عبادی لیس لک علیہم سلطان نصی است صحیح بر سلامتی ایمان اہل ایمان
مِنْ مَلْفُوْطَاتِهِ۔ ہم در این سفر ایام بیماری روزی فضائل پناہ استادیم حاجی
 حافظ میان لعل محمد متعلوی والدہ را کہ از مردان خاص بہر کاب بود برای امامت امر فرمودند
 میبایخی مذکور حسب الامر چون نماز و انود جهت رعایت ادب از جامی خود برخاستہ وصف
 نشست حضرت ایشان در شبانش چند الفاظ تحسین بر زبان مبارک آوردند یکی از ان
 این بود **سَمِعْنِيْ فَجَعَلَ اللهُ سَعِيْدًا مَّشْكُوْرًا** **مِنْ كَرَامَاتِهِ** منقول از کسی کہ
 بر صدقش اعتماد دارم کہ حضرت ایشان روزی فرمودند کہ شب چونکہ برای وضو بیرون شدم
 قریب جامی بستن ستوران شخصی را بالائی تپہ اتبار استادہ دیدم خیال کردم کہ شاید حاجی
 طیب خواهد بود چونکہ نزدیک رفتم او ہم نزد من نزدیک آمد شناختم کہ شخصی است از مسلمین اجتہ
 گفت کہ برای پرسان مسئلہ شرعیہ آمدہ ام گفتم بپرس تا بچہ مشکل داری پس مسئلہ در باب سجود
 کہ تعیین الفاظش از خاطر ادوی رفتہ بود پرسید جوابش دادم ممنون شد گفت اگر کدام خدمتی باش
 حاضر ہستم بخاطر گذشت بنام کسی از جوار کہ در ان ایام ایذائی سخت رسانیدہ بود چیزے
 اشارہ اش بدیم باز ملاحظہ الہی و حقوق جوار پیش آمد انان خیال در گذشتم و اورا خصت نمودم
مِنْ كَرَامَاتِهِ منقول از خط فضائل پناہ مخلص خاص قاضی میان حامد اسد قاضی شہ
 بہاک ناٹری کہ بعینہ عبارت قاضی صاحب در تحریر می آید۔ وہوندا۔ پیر ظاہر و باہر است
 کہ جناب قطب ربانی غوث صمدانی مولانا و مرشدنا حاجی الحرمین الشریفین حضرت صاحب
 ایشان قدس المدرسہ العزیز فیہ العصر و وجد الدہر بودند و در علم ظاہری و باطنی کامل و مکمل

وقت بودند و براه شریعت استقامت بکمال داشتند که وصف آن از تقریر و تحریر خارج
اغلب اظهار کرامات نمیزمودند مگر اشاره و دلالت کرامات ایشان ظاهر و باهر که برخی از ان
به تبیان آورده میشود منها حضرت صاحب قبله عالم گاه گاهی در نماز فریضه بین فاتح
و سوره و پروتاخیر میفرمودند کیش و زشکار پور نماز عشا میخواندند باز همین حال رو داد بدلم
گذشت که اینقدر فرصت بین فاتح و سورت از چه باعث خواهد بود و بعد پس از فراغت نماز
نقل شخصی بزرگ فرمودند که تشریح آن از صفحه خاطر محو شده که از ان صاف معلوم
می شد که جواب خدشته من دادند منها از سال وصال دو سال پیش شروه نوزده
روز در بهاک نزد این عاصی تشریف داشتند بعد از روز جمعه برامی فاتح دادن بر قبور
مرحومین نائب عبدالعزیز مستوفی فقیر محمد قدوم فرمودند چونکه در باب ایشان شب بجا نام
میخاید که مستوفی مرحوم از سبب عدم اطاعت اولی امر خود دوستی فرنگ مقتول شد آیا عاقتش
چه خواهد بود هر گاه از انجام رجعت آوردند شب گذشت بر روز اول هفته نماز فجر خوانده منوجه این
مسکین بوده خطاب فرمودند که مستوفی فقیر محمد شاید یکدم سید طبا پنجه زده بود و پاداش آن گرفتار
بود آن نیر حق تعالی او را صاف فرمود منها ایضا در ان ایام بروز بیماری صین ظهر بخند
شریفش نشسته بودم و تسبیح عقیق بدست مبارک حضرت صاحب بود بخاطر مخطور شد که
این را اگر بر بنده عنایت فرمایند بهتر باشد چون تدارک بیماری فرمودند بوقت برخاستن جان
تسبیح بمن اندانی داشتند و فرمودند که این تسبیح نشانی من پیش شما باشد منها مرتبه
آخرین که در بهاک تشریف آورده بودند و باز روانه شدند خود این خاکسار تا ایشین بین
بخدمت عالی رفته در گاوسی سوار شدند بنده اقدام بوسی نموده رخصت نمودم فرمودند که از کار
جیب احدی شما سپارش باشد که باز دیدن ما و شما و احدی علم بشود بانه همان وقت دانستیم که

سابقاً گاهی اینچنین نمیفرمودند حال آنکه همین الفاظ ظاهر نمودند حالی از معنی نیست ازان بعد بیشتر زیارت مشرف نشدم۔ الیٰ ہٰہنا ما کتبہ الفاضی سلمہ اللہ تعالیٰ منہا ورسدہ یکہزار و سہ صد کہ تشریف حضرت ایشان با عیال و سفر جوین بود چونکہ از بندرسی بسواری جہاز آتشی رگباری سفر دریانشندند راقم الحروف در خدمت بود از عجائب اتفاقات آنکہ قریب بندر حدیدہ شریفہ طوفانی و طغیانی در رسید کہ بہ کس از اہل جہاز امید زندگانی منقطع کردہ و گریرہ و فغان بود و ملاحظہ امواج ہگہنا از بجدی سر ایسمہ و بیخبر ساختہ بود کہ بہ نونہ محشر صدای نفسی نفسی مرتفع دران اثنا حضرت ایشان بر جایی خود کبکمال خشوع و خضوع نشستہ قطرات اشک از دیدہ مبارک میریختند بعد ساعتی سر بالا نمودہ فرمودند کہ از خوف دریا و غرق شدن نمیگیریم بلکہ گریہ من ازان بہت کہ فردا بحرم محترم مکی زاد ما اللہ شرفاً و عظاماً میرسیم و بیچ لیاقت و مناسبت خود بہ آن اکنہ مطہرہ نمی بینیم ازان در انفعال از استماع این مژدہ رسیدن بسال سلامت رفقاً و خادمان را گو یا جان نازہ در بدن رسیدن گرفت فوق کما قال منہا منقول از مخلص خاص قاضی عبدالرحمان کہ در ۱۳۱۳ ھ تقریباً بندہ را بقضای الہی وجج الورک بجدی غالب بود کہ طاقت رفتن پا پیادہ بالکل لاچار بود و بجزم و عاہلی ارادہ حضور حضرت ایشان کروم از بندر حاجی پور کہ بقدر نیم میل از درگاہ شریف دور بود سہ چہار و فوشستن اتفاق افتاد چونکہ بحضور حضرت ایشان رسیدم و احوال خود عرض شد ششم فرمودند کہ بقدر یک کف دست حبل کہ عبارت از تخم اسپند است چہار و سہ روز سفوف نما کہ ازان فائدہ خواهد شد زیرا کہ در این درد خوف عرق النسامی باشد بندہ عرض نمود کہ برای دوا پرسی نیادم و عافز مایند کہ از این سختی نجات یابم پس فرمودند بیا و اضطحاب کن چون بحضورش پہلو افتادم حضرت ایشان دست مبارک خود را بر موضع درد من فرمودند

ووم فرمودند بقدرت الہی از بہان ساعت باز تا این وقت اثری از ان ندیدیم۔ بلکہ
فیض روح القدس از باز مدد فرماید دیگران ہم بکنند آنچه سبب میگرد
منہا منقول از اخوند حاجی خدا بخش بنما در پوری کہ در سالی حضرت ایشان از سفر
شمال مراجعت فرمودہ در تعلقہ سیوستان در شہر غلام محمد داوچ تشریف داشتند۔ ملا
عبد الحکیم بہاگی کہ شخصی پیرین و لطیف المزاج بود در خدمت ہمراہ بود از قضای الہی
عبد الحکیم مذکور را در ان ایام اثر فاجح بود لفقوہ عارض شدہ بود چونکہ بندہ بشری با بوسی
مشرف گشت و حضرت ایشان معلوم داشتند کہ بندہ در طب در کی و استغالی دارو
فرمودند کہ حاجی خدا بخش ملا عبد الحکیم را بہین کہ چہ عارضہ دارد رفتہ احوالش دیدم عرض کردم
کہ حضرت فاجح سوہ لفقوہ دارد فرمودند علاجش باید نمود عرض کردم کہ۔ تپتی جوان و فاجح پیر
فلاطون گر باید نیست تدبیر کار طبیب یونانی نیست طبیب الہی باید کہ علاجش بفرماید
فرمودند معجون فلاسفہ درست نمودہ بخورانی و اما روز پیشتر میروم تو در خدمتش باشی و فردا
بنزل فلانی اورا با برسان لاچارا م قبول کردم حضرت ایشان روانہ شدند ما در ساعت
معجون مشغول شدم وقت نیم شب عبد الحکیم فریاد برآورد کہ اسی فلانی گرسنگی غالب شدہ کہ
دوسہ وقت چیزی نخورده ام اگر چیزی باشد بخوران و حیرت ماندم نان و گوشت خردس حاضر
بود پیشش آوردم بدست راست شروع لقمہ برداشتن کرد گفتم کہ بدست چپ کہ مفلون است
باید خوری بہر حال دستش لرزیدہ لرزیدہ لقمہ برداشتہ تا دمان رسانید و خاییدہ فرورد
نان بسیری خورد و بہان دست ناس کشید صبحی اورا برداشتہ انیدہ در گلاوی نشانیدہ بخنوا
حضرت ایشان روانہ شدیم چونکہ بہ پیشش رسیدیم حضرت ایشان آنجا پیشتر تشریف داشتند
فرمودند خدا بخش عبد الحکیم را چہ کردی عرض کردم کہ حاضر است فرمودند باید بقدرت الہی بر خا

عصا در دست گرفته خود پایاں شده بجنو حضرت روان شد گویا که هیچ اثری نداشت شفاى
 اینچنین مرض مهلک در عرضہ کیشب بغیر علاج از کمال تصرف حضرت ایشان که حکیم الہی
 بودند و انتم **منہا** ہم از خود نذکور منقول است کہ روزی از اسپ افتادم کہ شکست
 بہر چند علاج کردم سودی بخشید تا کہ بفضل الہی از حسن اتفاقات حضرت ایشان در وادو
 تشریف فرما شدند زرداد فقیر کہ غلام خانہ زاد حضرت بود زوم فرستاد کہ حضرت سلام برسائے
 و میفرمایند کہ ذرا اشارہ در امی خیریت پرسی شما و اوطاق شما خواهیم آمد عرض کردم کہ حضرت را
 از طرف ما بندگیات برسان و عرض کن کہ فلانی گفته کہ برای خدا حضرت بر اوطاق ما جنت
 عیادت تشریف نیارند بلکہ مفرمایند کہ ما آردہ آنجا حاضر شوم و جواب او فرمودہ بودند خوب فرمایید پو
 میج کہ خود را محکم بے عصا در دست کردہ و خود طاقت رفتن دیدم برخاستہ بہر حال بجنو تشریف رسیدم و عا فرمودند
 ساک آنجا سخنوند در آنوقت لیتقد طاقت و خود دیدم کہ استاد حضرت ایشان جماعت زمان خو را نیم چونکہ از آنجا بشہر اصلی
 ما بتجاور پور تشریف بردند برادر کلانم حاجی سچید نہ را فرمودند کہ خدا بخش را بگو کہ از فلان گناہی
 کہ از تو صادر شدہ بود این آسیب بشمار سیدہ و فقیر در میان آمد و زمانی یافتی بعد از این اگر مرکب
 ہمان گناہ شوی این فقیر خود را در میان نخواہد آورد زیادہ اختیار بعد از دانگی حضرت ایشان
 بر اورم این حکایت نمود و متفقاً کہ مردم و از ان ارادہ باز گشتم **المہنا ما قال الراوی**
 فقیر کتاب الحروف میگوید کہ در این حکایت فقرہ اخیرہ کہ منقول از قول برادر کلان خود
 حاجی سچید نہ میکنند از عادات حضرت ایشان بعید می نماید زیرا کہ عادت تشریفش ہمیشہ
 ستر احوال و اخفامی بود مگر آنکہ در این قصہ سبب مصلحت وقت قدری بیان فرمودہ با
والعہدۃ علی الراوی منہا از قول قاضی محمود منقول است کہ در سالی از سالہا
 حضرت ایشان قدس سرہ بمک سندہ تشریف آورده بودند و شہر باقر خان نظامانی

منزل داشتند بنده نیز بجهت حصول زیارت بشرف قدوسی رسیدیم اتفاقاً کسی برای نول
 طریقه شریفه بحضور شریف آمد چونکه حضرت ایشان شروع در تلقین مرید فرمودند اسپها که حاضر
 بودند و توبره نامی دانه در سر داشتند هر سه از خوردن دانه باز ایستادند و نوعی مشغول ذکر و
 فکر شدند که گویا زبان فصیح بلفظ مبارک **الله الله** گویان هستند و هر سه حضار مجلس
 از این قضیه در تحیر ماندند **انتهی منها** - هم از قاضی موصوف منقول است که در سال
 که سید عبدالعزیز شاه فرزند سید انجنش شاه در مقدمه تفنگ در زیر دایره حکام انگریز بود
 سید انجنش شاه کمال اضطراب و لرزه بگی بحضور شریف آمده عرض کرد که احوال فرزندم
 که اصلی طبع ضعیف دارد و در انجین صدقات و دریافت سرکاری حالتش چه طور میشود
 و اگر زیر مصاورت می آید او امی آن بچه نوع صورت پذیر خواهد شد آخر الام حضرت ایشان
 فرمودند که شما صاحب چرا پریشانی میکنی چه میشود یکبار تا ماتلی می رود و یک رویه جریانه
 داده می آید همچنانکه فرموده بودند حاضر می در ماتلی شد و به جریانه یک رویه دادند و در همان وقت
 رنگارنگ شده بخیر و خوشی بخانه خود رجوع نمود - آرسه اولیا را هست قدرت از الاله
 تیر بسته بازگرداند ز راه **متها** - از قول غلام محمد خان منقول است که وقتی مراد ایلم
 طفولیت کلانهای و ذوی الحقوق بخدمت حضرت ایشان بمحض ندانند جهت دعا طلبی فر
 جهت تقاضای سن طفولیت از رفیق خود استدعای آن کردم که از چند مبلغ سه رویه
 کشیده بخرج خود می آرم باقی را بحضور شریفش میرسانم رفیقم از آن منع نمود و گفت
 در خدمت حضرت ایشان چنانست گاهی خواهد شد آخر بجهت صبر کرده تمامی مبلغ را در حضور
 عرض داشتیم و دعا طلبیدم و عاف فرمودند و از آن مبلغ سه رویه برداشته بمن عنایت نمودند
 در حیرت ماندیم **متها** از حضرت حاجی عبدالقدوس صاحب منقول است و عبات

نوشته اش بجنبه حرف بجزوف ایراد میرود. دو سال پیش و در این حقیر اراده بخدا و شریف نموده بود
 یک روز پیش از رفتن از اینجانب پرسید که آنجا برای اقامت چند روز اراده داری اگر چه در اول
 فقیر چهل روز بود مگر از خوف مانعت ایشان گفتم ده پانزده روز در جواب گفتند خوب است
 از پانزده روز زیاد آنجا نمانی چونکه آنجا بعد از مدتی رسیدیم و پانزده روز سکونت و زیدیم بعد
 از آن یک ساعت ماندن هم مشکل شد و اینقدر سببها که باعث روانگی ما بود پیش آمدند که حیران
 ماندیم خصوصاً بر شدیدی حتی که بعد از پانزده روز شانزدهم در آگبوت نشسته بودیم و آگبوت
 بعد از یک شبانه روز روانه اینطرف گردید و ما را طاقت نشد که پس بشهر برویم **منها**
 هم از نوشته حضرت مدوح منقول است. سال اول که این فقیر بزیارت جناب اطهر
 شفیع یوم الحشر صلی الله علیه و آله و سلم شرف شدم بجای حضرت شیخ محمد مظفر صاحب بلوی
 ثم المدنی ولد حضرت شیخ احمد سعید قدس سره سکونت نمودم و قبل از رسیدن ما سه روز
 حضرت شاه عبدالغنی صاحب محدث رحلت نموده بود در این میان شیخ محمد مظفر اشارت
 و کنایات این فقیر را برای مرید شدن سعی با سینمود چونکه ایام اقامت آنجا همه ده روز بود و آنجا
 فی انار ایل و اطراف النهار اکثر در حرم محترم میماند چونکه این فقیر مکارم اخلاق و محاسن
 اوصاف حضرت بابا صاحب خود دیده بود و بجای و جلال شیخ محمد مظفر التفتالی نمودم در آن
 اشاره بحضرت ایشان است که تاوی خواهر زاده حضرت ایشان است ^{۱۷}
 اشاره خوابی دیدم که از طرف پائی مبارک آنحضرت صلی الله علیه و سلم اینجانب استاده
 و از طرف سر مبارک نبوی صلی الله علیه و سلم جناب حاجی بابا صاحب استاده اند و
 شباک روضه منوره اینقدر شفاف و لطیف است که بایان یک دیگر را خوب می بینیم
 یک قائلی مرا میگویی که پیرو آنست اشاره بحضرت ایشان میکنند پس و الله اعلم
 که گویند که است چونکه بقصد رسیدن این کیفیت را بلکه جمیع ماضی و مستقبل را بر بعضی سخنان حمد الهی میگفتند

بیان حلیه ندر لیب - بود حضرت ایشان میان قد نخیف البدن معتدل
 الاعضا لطیف المزاج فصیح اللسان قوی القلب صادق الفرائض حلیم الطبع سفید پوست
 نازک اندام روی مبارکش از جوانی تا آخر عمر چون گل سرخ میدرخشید موسی سر همیشه تیرا شنیدند
 بلکه صاحبزاده گان و دیگر اجاب راموسی سر داشتن پندنی فرمودند کثاده پیشانی در میان
 دو ابرو از زخمی که در صخر سن رسیده بود بقدر عدس بدقت بینده را ظاهری شد میان چشم بلکه
 به ریزگی اقرب سیاهی چشم بنایت سیاه در آخر عمر نظر کم شده استعمال عینک میفرمودند
 بغیر عینک خطا و قین را بد شواری میخواندند اثر و اعجا که باعث ضعف بصارت از حکیم
 قندماری دانیده بودند بر صد غین ظاهر بلند بینی که نورانیت از آن ظاهر بود و باریک بود
 با وجود بلندی فراخ دمان و میان لب درخنده دندان که تا آخر عمر دندان مبارکش چون
 مروارید میدرخشیدند میان دندان ازق الثنایا محاسن مبارکش انبوه و مسترسل در آخر عمر
 محاسنش اکثر سفید از محاسن مبارک زیاده از قبضه و طول میگرفتند سبب شریف انبوه
 کثیر الشتر طولاً و عرضاً موسی سبب را میترشیدند بقدر چهار انگشت لب فوقانی را صاف
 میکردند و خط میگذاشتند خضاب میفرمودند مگر در ۱۲۹۹ هـ یکبار خضاب حنا بجهت متا
 امدیث روز جمعه فرموده بودند دوران ایام سکونت در تکه داشتند و باز تا آخر عمر گاهی
 نکرند و خضاب و سمه را مباح میدانستند سینه مبارکش پر مو خط موسی سینه تا ناف رسیده
 انگشتان دست میان اشتر الساعدین و الساقین با وجود ضعف پیری در شست و بر خا
 و سواری سفر قوی ترو چالاک تراز جوانان بسا اوقات با بعضی از فقرا خوش طبعی موزون
 و حکایات رنگین میفرمودند و از خوش طبعی و بختی سخن اهل مجلس و لشک نمی شدند و در آخر عمر
 دید پیاده روی تکیه بر عصا میفرمودند اکثر اوقات در مرض مختلف چون بود پسر و نزول ریزش

و سرف تخلیف شدید پیداوند با وجود آن اکثر چنان تحمل میکردند که غیر واقف را از فرشتگان گاهی
 نیست انگشتان قدم مائل بطول تھیکاه قدم از زمین بسیار تفع قلیل التکلم کثیر التفکر حمول
 الشدائد صبور علی المصائب رضی اللہ سبحانہ و تعالیٰ عنہ وارضاء

حاکمیت

در بیان انتقال صوری حضرت ایشان ازین دار فانی و ذکر تالیخ و مرثی که از فضلاء عصر درین باب
 املا شده چونکہ طغرانویس ازل نام بقای جاودانی بزنامہ هیچ آفریده جز بخامہ کل نفس
 ذائقة الموت رقم نغمه موده است و نقاش صور موجودات نقش حیات در صفحہ ممکنات هر
 ذی روح مگر بقلم کل منشی هالک الا وجهہ ثبت نه نموده است هر که بدبجهان این فنا خواند
 و آنکہ پائیدہ و باقی است خدا خواهد بود و پشترتج این مقال و توضیح این قصه سر اسر ملال این است
 کہ جناب مغفور مبرور حضرت ایشان قدس سرہ را از مدتی داعیہ سکونت حریم الشریفین
 و امنگیر بود شب در روز در این تہیہ بہیہ و ارادہ شریفہ بسر میر و تا کہ در سنہ یکہزار و صد
 و پانزودہ بتاریخ ۲۹ ماہ جمادی الاول کسی از مخلصان بند کراچی بسبب تاکیدات حضرت
 ایشان در باب استخبارہ جہازات آتشی خطی بخدمت نوشت مضمونش آنکہ در مدت چهار چور
 جہاز نیار خواهد شد چونکہ این مژدہ بسبح شریف در رسید بسرعت تمام تہیہ اسباب سفورودہ
 از متعلقات واجب خواہ خواہ و واع نمودہ بتاریخ سوم جمادی الآخر بسواری کشتی بسبح
 صاحبزادہ ما و جماعت ساواتان کرام و مریدین و مخلصین از شہر تکرہ بروانہ کوٹڑی بند گردیدند
 از باعث حدوث بلیہ طاعون و ممانعت حکام وقت دو روز گرد و بندرتوقف افتاد بہر حال
 بتاریخ پنجم ماہ مذکور بانامی جماعت وقت شب کراچی تشریف فرما شدند بصبح آن دلال جہاز

طلب فرمودند مبالغ نول خود و کسانیکه بهم کاب بسفر مقرر شده بودند با و تفویض نمودند که اخذات
 چینی با دست آورند بنده خود رقم الحروف را بخردین اسباب سفر حجاز مامور فرمودند بعد موجودی
 اسباب سفر معلوم شد که در تیاری جهاز بنور چند روز دیر است بنا بر آن حسب عرض داشت
 مریدان و صاحبزادگان اسباب و خادمان را آنجا گذاشته خود مجبور برای چند روز واپس تشریف فرما
 شدند شب در روز کمال انتظار سپری کردند تا که بر انجام تیاری جهاز بنده را برای خبری
 جهاز بکراچی فرستادند آنچه یومیه احوال بوقوع میرفت از راه پتال بخدمت عرض میدادیم
 حضرت ایشان جواب می نوشتند چونکه تحقیق آمدنی جهاز بخدمت نوشتیم در محنت نامه اخیر
 بدستخط شریف خود نوشتند هر چند سعی کردیم نگذاشتند فلا ادری الی خیر ام الی صغیر
 بهر حال شما اسباب و رفقای خود برداشته پس بیاید حسب الامر بحضور شریف رسیدیم اسباب
 و صندوقهای سفر را امر کشادون فرمودند بلکه همچنان بسته داشتند ماه مبارک رمضان در پیشتر
 آمد بنده را بسفر ناره مامور فرمودند و فرمودند که بتاریخ پانزدهم ماه خود را پس برسانی که ختمه شریفه
 دیم در پس شما او است و حسب الامر الشریف بتاریخ پانزدهم بخدمت رسیدم و ختمه شروع کردم بتاریخ
 بیست و یکم با وجود کمال ضعف بنفس نفس خود متکلف شدند و به النوع ریاضات شاقه و بیداری
 شب با اعتکاف را با خرسا نیند روز عید نظر بمصلی تشریف برون پیاده چنانچه عادت مستمره
 ایشان بود کمال ضعف توانستند بسواری اسپ تشریف بردند ضعف و قلت تنال
 غذا بجدی رسیده بود که فوق آن مقصور نباشد بهر حال تا مسجد آمد و رفت میفرمودند بلکه کلبا
 نائنده محمد خان حسب استدعای سیادت آبا سید میان الشمس شاه از غایت مهربانی که
 بر سید مذکور داشتند تشریف فرما شدند روز جمعه و هم شوال مسجد جامع تشریف بردند چونکه پسر
 مسجد خود حسب عادت خود که همیشه نماز جمعه آنجا او کرده آخر ظهر سخن را در مسجد خود او میفرمودند

تشریف آوردند ضعف انقدر طاری گشت که نامدتی بر جای نماز استراحت گزین شدند
 و طاقت ادای سنن و آخر ظهر نداشتند از همین روز شروع بیماری ماسی گوناگون شد و جو
 شرفیش محل عوارض مختلف گردید اطلبه که حذاق وقت بود و چون سیادت پناهی سید
 میان انجمن شاه و برادرش میان غلام شاه و مخدوم میان بصر الدین و سید غلام نبی شاه
 و شیخ احمد و غیرهم از استماع این خبر بخندش شتافتند و علاج حضرت ایشان را بجان منت
 دانسته که مهت در خدمت بستند و مدت بیست روز انواع حیل و اقسام تدابیر بحالات بظهور آمدند
 باقضا نیست آنچه تدبیر و فعل الله مایشاء قدیر از بار و بحر حرارت و از خار و بحر برودت
 بظهور نیویست - از قضا سر که انگبین صفرافرو بود روغن بادام خشکی می فرود و از بلبله قنبر
 شد اطلاق رفت پد آب آتش را بدو نهند همچو نغت به حضرت ایشان از ابتدای مرض
 میفرمودند که سنتال دوا را خاص بحیث خاطر نمایان میکنم ورنه ازین مرض شقایابی بنظر نمی آید
 و همیشه از اجباب و اولاد و احفاد و خدام خود صریحا و کنایته و دواع میفرمودند و اگر کسی دعای
 شقایابی بحضرت اقدس عرض میداشت میفرمودند دعای سلامتی ایان بکنند و ذکر بعضی
 قدسیات و کلمات شریف که در ایام مرض بلسان حق ترجمان خود می آوردند بیست و یکم
 شوال که روزار بجا بود نماز ظهر با وضو و آداب ادا فرموده پرسیدند هر روز کدام روز است کسی از حاضرین
 خدمت عرض کرد که روزار بجا است فرمودند چه زود رسید و ما در وجود خود هنوز طاقت می بینم بنده
 غمیده در آن وقت بخدمت مالش گفت پامی مبارک مشرف بود که حضرت ایشان این رباعی را
 تکرار میفرمودند و از چشم مبارک آب حسرت میباریدند و بر عمر گذشته تاسف میخوردند رباعی
 روز قیامت کبری در دست گیر و نامه من نیز حاضر میشوم تفسیر قرآن در نعل
 قدسی ندانم چون شود سودای بازار جزا او نقد آرزوش کف من صبر عصبان در نعل

در اکثر اوقات ابیات حضرت مرشدنا جناب حضرت قیوم جهان قدس آمد سره در قصیده طویل
میخوانند که مطلعش این است۔

الہی گر چه بد کام عفو بت راست او ارم	امید از حضرتت دارم توئی رحمان بیام
نشد صوم و صلوة از من بی حج و زکوٰۃ از من	ز سعی و ز ثبات از من بجز لطف لیلان بیام

از جناب حضرت میان عبدالکریم صاحب منقول است کہ در وقتیکہ مخدوم میان
بصر الدین بخدمتش رسید و بخش دید و گفت کہ حرارت جگر بہت عللج آن بہ مبروات مضطر
چنانچہ کافور و کاسنی وغیرہا میباشند باید کہ حضرت ایشان این مصرع بر زبان آوردند
کین کہ تو میروی بہ ترکستان است بہ روزے در اوائل بیماری قاضی میان ابو الحسن
بہادت حضرت ایشان آمدہ در حضور نشسته بود عرض کرد کہ حضرت تا بنا ہیج سین و ہم یا چار ہم
ماہ زلیقہ انجام شادی کتخدانی فرزندم غلام محمد مقرر است حضرت صاحب را نیز دعوت
میدہم کہ تشریف فرما شوند و خس خانہ مارا منور فرمایند حضرت ایشان فرمودند قاضی صاحب
خوب است اگر حیاتی و فا کروا ایک خدمت ما است آزار تو میکند ارم قاضی عرض کرد
کہ آن کہ ام خدمت است حضرت فرمودند کہ در وقت غسل ما حاضر شوی و بطریق مسنون
کا غسل را با انجام رسائی کہ غاسلین این دیار از باعث جہالت خود طریق مسنون نمیدانند
از استماع این سخن و رہنمایی مجلس اضطراب و گریہ و مائی و مہوی ظاہر شد حضرت باز سخن
دیگری در میان آورد کہ آن تو خوش را از قلوب حاضرین بر طرف فرمودند و با پیام مرض ہمیشہ
بانتجای تمام بد گاہ الہی عرض مینو و الہی اگر خاک پاک حرمین الشریفین نصیبم نشد و نہ در زیر پائی
والد قدس سرہ و اجداد کرام جایافتہم باری از روز جمعہ ما را بے نصیب مگردان۔ روزی برادرزادہ
کاتب الحروف برخوردار میان محمد ہما عیال کہ بچہ بہشت نہ سالگی بود و در حضور نشسته بود بطرفش فریدہ

و نظر بسیار کرده فرمودند بَارَكَ اللهُ فِیْكَ مِنْ غُلَامٍ گاه گاه این بیت بزبان مبارک می آوردند
 عمر برف است آفتاب تموز: اندکے ماندہ خواجہ غزہ ہنوز بڑے روزی آب زمزم شریف
 جہت است شفا بحضورش حاضر نمودم بامید آنکہ حسب مضمون حدیث شریف مَا دَرَمَ
 لِمَا شَرِبَ لَہُ از حضرت عالی شفای خود خواہند طلبید حضرت ایشان برای تعظیم و تکریم
 زمزم شریف چنانچہ عادتش بود بر خاستہ و بطرف قبلہ کردہ فرمودند الہی آب زمزم لبرکت
 مغفرت ذنوب و سلامتی ایمان مینوشتم تو قبولش فرما۔ و ایام شدت بیماری روزی
 عقیدت منداخوند لطف علی متعلوی والد کہ بحضورش جہت عیادت آمدہ بود حاضر شد بعدھا
 پرسی حضرت ایشان فرمودند اخوند اہمیشہ از خوردی و جوانی انواع امراض بہرہ داشتہ
 بہ کسی اظہار آن نمی نمودم بہر حال بامروم نشست و برخاست میکردم اما این مرض انقدر
 غلبہ آوردہ کہ در وجود هیچ طاقت باقی نگذاشتہ۔ اخوند عرض کرد کہ حضرت تاحق سبحانہ و تعالیٰ
 سایہ آنحضرت را از سر بیان کم نگرداناد فرمودند حق سبحانہ و تعالیٰ ما و شما بیان را در سایہ طولی
 بہم یکجا فرماید و ہمان سایہ را از سر بیان کم نگرداند۔ از جملہ وصایا کہ در باب تکفین و تجہیز خود
 فرمودہ آنکہ قبر بارہ خشت پختہ و چونہ بند کنی کہ میت از شنیدن آواز آذان محروم میشود و
 کہ بر قبر بوسندہد و بان کہ رحمت الہی است از قبر بند نشود و بر قبر قبہ بان نشود و خیرات
 بہ نیت خالص برای رضای الہی شود و مسافر گر سنہ و پرہنہ را خیرات دادہ شود۔ بار ہمیشہ فرمودند
 کہ از موت و لغائی الہی هیچ غم و رنجی ندارم چنان خوشنودم کہ گویا کسی بیانی میرود و شقیان
 لغائی ارحم الراحمین بجدی غالب داشتند کہ در شجر پیاوردن مجال۔ روزی فرمودند خدا یا
 مرا از این گندہ خانہ اینچہان بزودی بر روح و بر جان اینچہان برسائی۔ روزی فرزند کلام
 جامع این کلمات عبد اللہ نامی کہ بہر یازدہ سالگی بود بحضورش آمدہ بطرفش روی مبارک

گفتا زده بلغت انعمانی کلامی بر زبان آوردند کہ معنی اش این است پس از امید بخداوند
 تعالی امید تو است۔ در ایام شدت مرض بسا اوقات کلمہ الرَّفِیقِ الرَّحْمٰنِ بِرِزْبَانِ مَبَارَکِ
 می آوردند۔ روزی در ایام شدت مرض بعد ادا ی نماز ظهر این بندہ را مخاطب فرمودہ
 بغیر یک شخص کہ محرم راز بود و دیگر هیچ کس حاضر نبود وصیتہای طبع فرمودند و نواز شہائے
 زائد التخریر بحالت این مسکین نمودند و فرمودند کہ مرض ساعت بساعت در زیادت و غلبہ
 است و اللہ علم کہ بعد از این در وقت فرصت فرحتی دست و پدیانہ بہ او امری کہ در ان
 صلاح معاش و معاو باشد مامور ساختند و از احوال و اوضاع ابناء زمان کہ بظاہر در لباس
 دوستانہ مفصل مطلع ساختند و اسرار می کہ واجب الکتمان است در میان آوردند و در آخر این
 حکایتہا و اسرار نہانی این بیت خواجہ حافظ شیرازی بر زبان مبارک آوردند۔
 آسایش و گویتی تفسیر این دو حرف است با دوستان مروت با دشمنان مدارا
 باز فرمودند اَقُولُ قَوْلِي هَذَا وَاسْتَغْفِرُ اللّٰهَ الْعَظِيمَ از جامی نماز آرام گاہ التفات
 نمودند و آرام فرمودند۔ روزی برای عیادت حضرت ایشان ساواتان کرام حاضر آمدہ بودند
 سید زین العابدین شاہ در ان جماعت حاضر شد چون چشم مبارک بر سید نکور افتاد تا سب
 تمام با و مخاطب شدہ فرمودند تو میران محمد شاہی چہ بزرگوار بسیار می آئی سید نکور و غیرہ حاضرین
 مجلس ہمہ در گریہ شدند چشم مبارک حضرت ایشان ہم پر آب گشت در این مرض اخیر
 از خویش دیگران بطریق تودیع و عابجو استند و بہ التجامی تمام ساعت بساعت بدر گاہ
 الہی متوجہ میشدند۔ بلی بہ در ہر پیرہ زن سے زو پمیر بہ کلامی زن درو علیا یاد آمد آری
 شنیدستم کہ شیران شکاری بہ در این رہ خواستند از مور یاری بہ اطبار حاضرین علیا
 عجیب و غریب عمل می آوردند اما بجز تاثیر مخالف و دیگر نتیجہ بران مترتب نبود میان محمد

برای دفع حدیث بواسیر بخور عشبہ ضد آشنه بود چونکه در استعمال آورند هر آینه تحقیقی در مرض
دیدند صبحی آن میفرمود و قرابادین او اکسیر نامه دروغ محمد ششم کلمه می و اله راست
علی کل حال مرض یوما فیوما در زیاد و ضعف در قلبه و اشتهاهای غذا و قلت تا که روز
خمیس غره ذلیقده بر وجودش تریش ضعف قوی طاری گشت و علا چهار بند فرمودند
مگر خاکه مرورید و امثال آن که معر قلب باشد موجب خاطر اطباء تناول میفرمودند و
نازهار بر وقت خود بشوق تمام او میفرمودند تا که طاقت استعمال آب داشتند و ضموم میفرمودند
بعد غلبه ضعف تیم میگردند ناز ظهر و عصر و مغرب روز خمیس در کمال ضعف و بخرمی از امور
و نیا او فرمودند ناز عشا را بر چهار پایه به تیم او نمودند و بر جای خود استراحت نمودند اضطراب
فواق آرامش نماید و در شب دوسه نوبت اشاره نشستن میفرمودند راقم الحروف بشرف
حضور شرف بود و بخدمت مشغول در نعل می نشاند حضرت ایشان می پرسیدند آیا ناز عشا خواندیم
یا نه عرض میگردم که بلی ناز عشا او فرموده اند باز بر جای خود متفرق شهود حضرت سهو می نشند
و از دنیا و باقیها نظر شریف برداشته منتظر رحمت الهی که چاره ساز چاره گان است و رحمت فرامحال
و مانند گان است می بودند وقت اشراق روز مجوه در عین استراق باوز بلند و لسان صبیح
بغضب و شدت تمام کلمه بزبان افغانی دو مرتبه فرمودند که معنی آن این است بیرون شوای
بد بخت یا این بد بخت را بیرون کنیید حاضرین ازان در تعجب ماندند که تکلم با کیست و مخاطب که
آخر دانستند که سخن از جای دیگر در میان است و مان وقت در کمال اضطراب تفسیر حال پیر
که در وظیفه حضرت ایشان بود و همه را بخواستی متفرقه بدستخط شریف خود مزین کرده بود و در طلای
نهاده بود و نظر شریف بران دوخت بند و راقم کتاب شریف که مجبوش بود بر داشته بر سینه مبارکتر
نهاد و در همان حالت هر دو دست مبارک را بالای کتاب بر سینه خود داشتند و از اضطراب

تسکین فرمودند انقصہ جماعہ صاحبزادگان و حضرات بقراوت قرآن شریف و تہلیل مشغول
 بودند حضرت ایشان بحال استقلال و ثبات تن را بقضای حبیب خود سپردہ منتظر امر الہی بودند
 تا کہ وقت چاشت روز جمعہ تاریخ دوم ماہ ذیقعدہ سنہ یکہزار و صد و پانزودہ طاری شد شریفتر
 از تنگنای نفس این دارفانی با وج عزت وصال الہی پرواز نمود و جان شیرین بجان آفرین
 تسلیم نمودہ شربت وصال حضرت مجبور اللیزال چشیدند الموت جسرو یوحی الی الجیب الجیب
 من زتن خالی شوم او از خیال بد تا خرامم در نہایات الوصال بد و غ مفارقت و الم ہما
 بروہامی اجاب گذاشتند ہر آنکہ زانو بناچار بایش نوشتند ہر جام و ہری گل من علیہا خاک
 چونکہ ہر ہم این زخم ولد و زجر مصوری نہ و علاج این مرض بگر سوز غیر از شکیبائی نیست با چشم گریان
 و سینہ بریان غلغلہ کلمہ طیبہ اِنَّا لِلّٰہِ وَاِنَّا اِلَیْہِ رَاجِعُوْنَ از مگمان بفلک الافلاک رسید عزیز
 رباعی فرمودہ کہ مناسب این مقام است رباعی

ز دست گریہ کتابت نمیتوانم کرو	کہ مے نویسم و مغسول میشود فی الحال
ز آہ و نالہ حکایت نئے توانم کرو	کہ صدگرہ بگلو مے فتد بوقت مقال
یا دوصال میکنم سینہ کباب میشود	شرح فراق میدہم دیدہ پر آب میشود
گر تعلم در آورم شرح ملال حزن را	از قطرات اشک من نامہ خراب میشود

الحاصل شرح این حادثہ جانگداز نہ بجدی است کہ در تقریر آید و بیان این سائخہ حسرت
 نہ بنوعی است کہ در تقریر آید اما چہ روی نگر و دزدنگ قضا بہ سپر نیست مرندہ را جز صاب
 زخم دل را بہ ہر کلمہ طیبہ اِنَّا لِلّٰہِ وَاِنَّا اِلَیْہِ رَاجِعُوْنَ تشفی و ادون اولی و آتش مفارقت و ہجر
 را بایہ کریمہ اِنَّا لِلّٰہِ وَاِنَّا اِلَیْہِ رَاجِعُوْنَ تطفی نمودن آخری است
 زین مصیبت جامی آن دارو کہ چشم آفتاب | و امین گردون ز اشک گرم الاید بخون

لیک با حکم قضا جان چومی انت در جمع مرجع دل نیست جز انا الیہ راجعون
 القلب یحزن والعین تدمع وانا بفراقک لمحزونون یا قلیتی ولا اقول الا ما یرضی اللہ
 تعالی شانہ اللہم اغفرہ وارحمہ واکرم نذکہ وبارک لہ فی سفرہ وبنو لہ فی قبرہ
 اللہم اجرنا فی مصیبتنا ولا تخیرنا جبرہ ولا تفتننا بعدہ واجعلنا فی البأس والضر
 من الصابرين الذين اذا اصابتهم مصيبة قالوا ان الله وانا الیہ راجعون
 واسئلك حسن الخاتمة بفضلك وکرمک وجودک یا ارحم الراحمین
 ذکر تواریخی کہ بعد از وصال حضرت ایشان از فضلا و شعرا می وقت رسیده اند
 از جناب سید میان اسد اللہ شاہ تخلص بقدا ساکن شہر کربلا و ہوندا

اے حبیب خالق کیتا انیس جان ما
 یا ایسی یا عظیم الخلق یا کشف الکروب
 ماندہ ام جان برب از سحر توای و جہیل
 از چین و لبند عالم چون نگرید خون شفق
 چون نناد بلبل سکین چو و رفتند گل
 جملہ جانہائی جهان بیجان بلند از طنتش
 از فراتش در میدان ناله و احسرتا
 اے درینجا از سر مارفت آن سترجایوز
 اولیاء اللہ لا خوف علیہم مکننتش
 نائب شریع نبی محبوب رب العالمین
 از عطامی حضرت فاروق و عثمان و علی

وے طیب جملہ علتہا و دروم را و و ا
 یا ویلی یا ویلی یا ویلی یا ولی البتہا
 تا بچند از نماز برویت حجاب اناختنا
 از تقال حزن او پشت فلک در انختنا
 آن گل و رب جان و گلشن نمی بینم پرا
 چشم عالم تیرہ گشت از صرصر سنج و بلا
 در ملائک حور و علمان خیر مقدم ماصدا
 تا جدار اناختشی بلیک احتدا
 از ولائہم بخون آمد مقام انصفا
 صدقش از صدیق اکبر یافت زیب انجلا
 سطوت اعلیٰ دین علم و جیا علم و ولا

در مقام اذْخُلُوا فِي السَّلَامِ از سلمان سلیم
 بر محک آمد چو جعفر همچو زر جعفری
 از مزید منتش ممنون سلطان بازید
 از کمالاتش مجد و در کمال افتخار
 صِبْغَةَ السُّودِ مِنْ حَسَنِ بْنِ اَبِي صَبِيحَةَ
 قطره از بحر فیضش خلوت اندر انجمن
 آفتاب بر ج معنی ما میناب اوج فضل
 عرش و فرش و تخت و فوق از استضائش
 زو تجدد مات ثالث و رابع عشر
 نقشبند نقشبندان سرور سر مہدیان
 واقف آیات قرآن کاشف حق البقیر
 از اصناف آتش عبودیت بر حمان الرحیم
 روز جمہ دوم از ذمی قعدہ نصف النہار
 چون نیاید از اساطیر کمالش نقطہ
 یا الہی تا ابد بادا منور این زمان
 آہ بے سر ماند از ترحیل آن قیوم دین
 ہر دو صراع اخیر و مہلات و معجرات
 مصدر من الحقائق و فرو علم و بے بدل
 صد سلام از بندہ مسکین فداز و یک علیک

قسمتش از قاسم آمد جملہ قاسم تقا
 از طلائی کیمیایش مس و لها چون طلا
 از سر نو یافت ز نقش بہاد الدین بہا
 باغ احمد نازہ ترشد از سحاب اعتنا
 رنگ برنگیش از رنگ نبی مصطفی
 ابتدای ستفیضش انتہای منتہا
 سر و بستان ولایت مطلع صبح صفا
 شمس باذغ از درخش برق او مثل بہا
 در شریعت و در طریقت و در حقائق اتقا
 قطب ارشاد مدار و دور شاہ اصفا
 خط او فرحق ز علم من کدن گردش عطا
 زان بشاہ عبد رحمان شد شہ ارض و سما
 شد شرف با وصال حق بحسب اقتضا
 بہتر است این تا کند اہل اجابت این دعا
 از لموع حضرت نوزین شمسی ایندا
 ملک و دین و علم و عمل و جو و کرم فیض و ہدا
 گیر تا آید وصال آن مہ افق العلی
 قطب اقطاب شد عادل مکمل منتظرا
 باد خاک مرقدش در ہر دو چشم تو تیا

ایضا از فدا تاریخی کہ از ہر مصرع مادہ تاریخ می برآید معہ سایر صنائع و بدائع

۱۳۱۵	بر سپہر علم انور ماہتاب	۱۳۱۵	آہ از ترحیل آن حسن آفتاب
۱۳۱۵	بر طریق از بہر حق استادہ	۱۳۱۵	مخزن اسرار حق و لداوہ
۱۳۱۵	مقتدای عمدہ مستکلمان	۱۳۱۵	نور پاش قدوہ روشندان
۱۳۱۵	بحر عمان خازن علم و عمل	۱۳۱۵	وزر کنون نقش او نقش ازل
۱۳۱۵	بکیسان را دستگیر چارہ ساز	۱۳۱۵	عیسوی دم کاشف مکتوم راز
۱۳۱۵	ورپناہ دین فضل لایزال	۱۳۱۵	باب علم و ماحی کفر و ضلال
۱۳۱۵	سرور دنیا و دین عالی تبار	۱۳۱۵	کو کب برج ولایت تاجدار
۱۳۱۵	در کمال الرشاد در عالم علم	۱۳۱۵	سرور سر ہندیان ابر کرم
۱۳۱۵	شاه عالم قطب ارشاد و مدار	۱۳۱۵	بایزید وقت صاحب اعتبار
۱۳۱۵	لمعہ نور و خازن علم علی	۱۳۱۵	کعبتی شہ عبد رحمان منجلی
۱۳۱۵	ماہ تابندہ سراج الاقیبا	۱۳۱۵	اسطوانہ دین ختم الاولیاء
۱۳۱۵	کعبہ دل و دستگیری دستگاہ	۱۳۱۵	خواجہ کونین ارشاد و پناہ
۱۳۱۵	کعبہ اشرف و کان محنات	۱۳۱۵	بادشاہ اسلام و کاشف بینات
۱۳۱۵	بر سپہر سلطنت بدر کمال	۱۳۱۵	بحر انوار الہی ذوا جلال
۱۳۱۵	از سماک آمد مشرف تا سماک	۱۳۱۵	مضحی از نور او ملک ملک
۱۳۱۵	مصدر نور الحق صدر الکرام	۱۳۱۵	نختر علمای جهان و الامقام
۱۳۱۵	با احد اہل شریعت را امام	۱۳۱۵	شمع مجلس و صاحب ارشاد و عام
۱۳۱۵	سال اوفق آن رفیع اقتدار	۱۳۱۵	دان بطنع مہلات ای ہوشدار

۱۳۱۵	مورد اسرار و مسرور کمال	۱۳۱۵	سرد احمد صدر سمح وال
۱۳۱۵	طارم للصدر و مدار کرم	۱۳۱۵	روح مسرور و رملہ ازم
۱۳۱۵	مان براری وصل ابہر اتقیا	۱۳۱۵	جامع الصناعات گیری پیشوا
۱۳۱۵	یک بیفز ضرب جب وہ سابقا	۱۳۱۵	کن توزع چار چند ہر کلمہ را
۱۳۱۵	زن در اسلام خمسہ عددہ میفرزا	۱۳۱۵	طرح عشرینی نما ای بولکنشہ
۱۳۱۵	قدوة الارشاد و محبوب خدا	۱۳۱۵	گیر ہر مصرع ز وصل شاہ ما
۱۳۱۵	آفرین طراز غذا احقر شنو	۱۳۱۵	عام تولید مقرب راہ رو
۱۲۴۴	مصدر اعطف مکرم مہندا	۱۲۴۴	شاہزادہ زاد ہانفیض و ہدا
۱۶	باید اجواد اہدایا کب سار	۱۲۴۴	عمر احلام علم مکتوم راز
۱۳۱۵	از فیوض ساطعہ نور ہدا	۱۳۱۵	باو فایز فیض مصطفوی فدا

صفت صنعت جامع اولاً ہر کلمہ را کہ خواہی از او اخذ وصال حضرت قدس سرہ نماید اعداد و ہنگام
کلمہ را چہا چند کن و یک بر او اضافہ کن بعدہ در وہ ضرب وہ و از ما حاصل ضرب بیستہ بیت
طرح کن تا بچہ باقی ماند اور ضرب اسلم ^{۱۳۱} وہ و در ما حاصل ضرب بیستہ بیت اضافہ کن تا سال میل مہرین
بر این جناب طرفیت آب مسند آرای در گاہ لواری شریف جناب میان محمد سعید صاحب
تاریخی نوشت کہ از نصف اول ہر مصرع تا بیچ تولید و از نصف آخرش تلخیص وصال
آنحضرت ظاہر گرد و مغزے در بیان حال در اول اور وند و ہوندا :-

۱۔ در این صنعت اعداد ہر کلمہ گرفتن اتفاق است و نہ عدد ہر حرف متقی عدد الف کہ کیفیت ہمین فائدہ بعد از عمل ہی نمند
۲۔ نیز چہا چند کن اتفاق ہر چند کن کہ زوج باشد ہمین فائدہ دید ہر چون دو چند و چہا چند و شش چند و کھنالی غیر النہایت
۳۔ ما نگہ دار این صنعت بر زیادت یک است کہ بعد از ضرب دودہ ہمہ حاصل می ہنند سوای حال ہمین یک دودہ کہ وہ
۴۔ میشود پس از ضرب اسلم و اضافہ پنج سال وصال ظاہر میسازد و ۱۲

غزل بیان حال

ہر یکے طرز بلاغت را گفت
سیر و روزینہ کردن نہفت
یابشکر خوردن صبرست جفت
نے بیاع شاعری آن گل شکفت
صاف و در آور بھمل پیش مہفت
کے بزاو کے بتخت کو خفت
خار غم از صحن کلخ دل برفت

ہر یک از شعراے در سال ہفت
لیک طرز گفتہ شان بازگفت
باقیہ آوردن و نام جدید
اے بیاید تخم نہادون کہ پیش
ہچو جامی کن رہا شہر مندگی
بادہ بخش و ساقی دین دل رہا -
بین بطرز نو سعید اشک دیز

تاریخ بطرز جدید

دست بوسان عیش گیران عشق جوشان جانفتان
یاسمن بلوغ نویدی دوحہ دل ارغوان
غازی حق عدل واحد نور اسخ و محو جان
عشوقہ شد ہوش دروم بازگشتش در گیان
زین کہ فرزین دم بدستش بیدق از عہد طمان
قبض ماومی قطب اکبر کشت بہ فرود جان
سد جویان جان شمارش خاک در سر و فلان
عشق سازمان اندر بلہ ویل و صد فغان
بروہ میلاداد خوشی کہ در و صین برون شان

تاریخ بازی برین ناپائیدار ہے در گیان راز کشت

فضل و اور بود عالی خواجہ کوش رہنمیدان
خاتم علم پیامی بلجاءزہ شیخ و شباب
کاشف فرقان حاجت ستر مخفی را عمید
مہ بخلوت انجمن زمی انما یکشتی برین
چاق شطرنج نضغ سیر یک شہر بادداشت
فخر عالم جہد و اور عبد رحمان ظل ہو
حق بدیدہ مخلصانش خون گریان فرغ کار
کیست کو بر سر نوری خون نگرید زار و فاس
دل سعید این مصرت بہ شغوب تولید و وفات

بر این سیادت پناہی فدائینی تاریخی نوشتت کہ از ہر مصرع سند عمر

سنه توليد ۱۲۴۴ و سنه وفات ۱۳۱۵ شهيد و ميگردد و هوذا

<p>۱۳۱۵ ۱۲۴۴ واويلامای رحلت کروان عین الیقین</p>	<p>۱۳۱۵ ۱۲۴۴ ما حزن آن مطلع سرولافت از جهان</p>
<p>۱۳۱۵ ۱۲۴۴ بوی احمد سردناز مرشد سهرانس و جان</p>	<p>۱۳۱۵ ۱۲۴۴ پاک امجد چاره سازی متقدماي عارفان</p>
<p>۱۳۱۵ ۱۲۴۴ بزم ایزد کافل دنیا و دین فخر زمان</p>	<p>۱۳۱۵ ۱۲۴۴ پاکبازی زیب ده آن خازن اسرار گنج</p>
<p>۱۳۱۵ ۱۲۴۴ نابند و امجد بهین نو پاوه باغ جنان</p>	<p>۱۳۱۵ ۱۲۴۴ بود مهدی نائب شریع محمد حق شناس</p>
<p>۱۳۱۵ ۱۲۴۴ مہبط اجواد و رحم خواجہ سر مہندیان</p>	<p>۱۳۱۵ ۱۲۴۴ بد وین بدر سمار شد صاحب عقل و فهم</p>
<p>۱۳۱۵ ۱۲۴۴ محو ابدي نيکنامی مخزن ستره بان</p>	<p>۱۳۱۵ ۱۲۴۴ سید و جہتی رضی اللہ عنہ طالبیا</p>
<p>۱۳۱۵ ۱۲۴۴ کلی ابد فیض اعلی عطیہ والامکان</p>	<p>۱۳۱۵ ۱۲۴۴ الم واقف سر و زقان و نور عدل</p>
<p>۱۳۱۵ ۱۲۴۴ احمدی آداب ثانی احمد و کبر انشان</p>	<p>۱۳۱۵ ۱۲۴۴ زبدہ اہل زناد آن مور و فیض دولای</p>
<p>۱۳۱۵ ۱۲۴۴ و جہ محمد لحاظ اللہ علمہ البیان</p>	<p>۱۳۱۵ ۱۲۴۴ پایدار محبوب قدسی خاص رحمان عبده</p>
<p>۱۳۱۵ ۱۲۴۴ اطیب مجاہد حق بین فالق معجز بیان</p>	<p>۱۳۱۵ ۱۲۴۴ یوح مجد وین پناہ سر سبحان الذی</p>
<p>۱۳۱۵ ۱۲۴۴ جاہ جم او حد سکندر رحمت و صاحبان</p>	<p>۱۳۱۵ ۱۲۴۴ با احد و ایم بذات حق محولایزال</p>
<p>۱۳۱۵ ۱۲۴۴ نویاب از جان فدا ہر مصرع ای ہر کاروان</p>	<p>۱۳۱۵ ۱۲۴۴ با ادب این آمدہ رحلت و لاوت سنہ</p>

ایضا تاریخی بر اور راقم الحروف میان محمد حسین صاحب متخلص بہ سرمندی نوشتہ
ان مشتمل بر ہفت بند و ہر بند مشتمل بر ہفت بیت و ہر بیت فاصل بہر بند
ہفت بیت میشود و الا بند ہفتم کہ بر عایت اتمام شصت دوازده بیت است
بند اول

چہ ظلمت است کہ شورش در آسمان افگند
کہ اضطراب قیامت در الس و جان افگند

چہ پانم است کہ ظلمت بر اینچہان افگند
چہ نوحہ و چہ عزا و چہ ماتم و چہ غم است

چه محنت است چه قیمت چه آفت و چه بلا است
خروش و جوش جهان بر قیام یوم قیام
بروی مر که خط نیل از کلف بکشید
عصاره خط شاعری از ان بدست خوربت
چه حالتی است موحش که در صومع قدس

که شور و زلزله در قصر کن فکان انگند
سپهر بر شده را نیز در کمان انگند
ز گوش چرخ که در مای اختران انگند
که ظلمت غم خاکش بدیده گان انگند
خروش و غلغله در جمع قدسیان انگند

اگر نه سایه حق سایه از جهان برداشت
نفته زمان و مکان راه لامکان برداشت

در بیخ و درو که حال جهان در گون شد
فغان که مهر نیر سپهر فیض و تقا
بحومی علم معارف که کنه فضل و کمال
فغان که گوهر بحر حقائق و عرفان
زمین بعرض مقدس فرو نیار و سر
ز حزن لیل سیاه پوش شد چو لیلی گشت
ز چشم مای زمین چشمه ما چنان جاری است

که جان پاک جهان از جهان بیرون شد
افول گشت و چو سایه بنجاک مقرون شد
چو گنج در تپه خاک سیاه مدفون شد
چو قطره در صدف قبر رفت مکنون شد
کنون که در دل وی نور پاک مخزون شد
ز غم شفق چو بخون در شست مجنون شد
که رفته رفته در آینه خنند چو خون شد

سزد که افتد بر سنگ شیشه افلاک
مکونات و دو عالم کنند بر سر خاک

ببین که چرخ جفا پیشه گرم بیدار است
در این چمن گل بیخار عاقبت نشکفت
ز بند غم نترسد گشته عقده دل

نگر که از ستمش عالمی بفریاد است
که مثل لاله بر او انغمگ نهاد است
فسانه ایست که گویند سرو آزاد است

<p>چو چشم خویش ازین غم ملول شد ز گس ز عمر کید مر صد خندہ مانی خوشس وارد سحاب را ز غمش تا ابد بعد حسرت ہزار گر چہ ز عشرت ہزار ز مزہ داشت</p>	<p>چو جویش پہنچ و بہ تاب شمشاد است گل است آنکہ ازین غم برگ خود شاد است بچشم آب بدل آتش و لب باد است کنون ز نظم مرا پیش جملہ انشا و است</p>
<p>فغان و درد کہ انوار شمع واوی طور ز چشم ما شدہ در پردہ خفا ستور</p>	
<p>کجائی ایکہ بدل بے تو در و مو فور است کجا است نور الہی کہ چشم غور بے او گہی است طالع کہ غارب آفتاب جہان چو شترج شب فرقت ممت آمد از ان ہمیشہ سحر میکند گریبان چاک کشیدنی است مرابار ہجر تاعصا صا باخت پیارند اویم و امن تو ز دست</p>	<p>دل خراب ز جنس غموم معمور است چو صبح ماؤ چو شام فراق بے نور است فغان کہ مہرم تاروز حشر مستور است پہندم از ہمہ اصوات صوت نافور است کہ رومی روز ز ماتم چو لیل و بچور است فغان کہ بارگران است و راہ ہم دور است وے بہ خواہش جبار بندہ مجبور است</p>
<p>اگر چہ پیش شدہ فائز فنا و بقا فنائی محض کنون گشت در بقای خدا</p>	
<p>ورائی حیطہ وصف است رفعت ثنائش ز فلک بال ملائک بلوچہ محفوظہ سپہر نامہ شجر خامہ بحر آمد شود قضا ز روز ازل تا ابد بنجامہ مہر</p>	<p>سواہی حوزہ مدح است قدر جانش تمام می نشود و وصف علم و عرفانش چو جبریل طراز و ز سر ایقان نش بلوچ چرخ کشد وصف ذوق و وجدانش</p>

<p>شدند زان ہمہ کرد بیان شناختش عروج عبید سر انجام شد بر حاشش علوم عقل ^{تقیہ ہم توفیق} پیچونند و در دستانش</p>	<p>شناختی او تحقیقت بود ثنا سے خدا فرزندش چو صد با عروج کرد آخر ز علم او چو نگارم کہ عقل کل صد سال</p>
<p>ز فرقتش بجهان است دور و درون بخ و عید ز مقدماتش بجهان است عیش و عشرت عید</p>	
<p>بجو خیر زیباران کہ ارغوان رفت کہ شعر فہم نماید است و نکتہ وان رفتہ کنون زندیج بران بوستان خزان رفتہ کہ فرق از وسط گاہ وز عفران رفتہ کہ قطب و قبلہ عالم ازین جہان رفتہ بیان غلڈ ازین تیرہ خاکدان رفتہ</p>	<p>مگو سخن ز گلستان کہ ضمیر ان رفت مران قلم بہ نکات بدیع سر مہندی ہزار گل کہ اشکفتے بگلشن طبع ہم سخن چو پیش کنم در بیان آن جمعی از ان شدہ است و ماغ جہان چندین مختل ندید و خورد خود کار گاہ و نیار را</p>
<p>خدا بہ جنت عدلش چنان مقام و ہد کہ فکر پیچ بہشتی بکنہ آن نرسد</p>	
<p>ز سوی عالم بالا چنین صدابرخواست زبان جملہ بتاریج رعتش گویا است نا احترام دو چندان نمودنش اولی است بفرق او کہ بسی نور بخش حسن افزا است بگیر آب بر فتن کہ این علاج و دوا است بگیر شش ششش از گرترا ہوامی نرسا است</p>	<p>دل ز عقل چو تاریج رعتش در خواست کہ ہر چه ہست در این جلوہ گاہ کون و نسا چو خواستی کہ ز چیز می تو این خبر پرسی پس آن زمان ز کرم تاج اسم ذات بنہ اگر خواب گران پیچ دیدہ نکشاید اگر ہنوز نفہم ز ہر چه مالک او است</p>

<p>اگر باند قلیلیں چو برق شعله در او دو گل بدہ پس این تا شود ز تو خور سمد بصبح جمہ بروز دوم زوی قعدہ گر آفتاب کنون از حمل بود تا بان سہار گونہ سلام و دعا ز سر سہدی</p>	<p>بزن مترس کہ بخشندہ گناہ خداست بپرس تا بتو گوید جواب بے کم و کا است ز روی انور خود باغ خلد را آراست ز نور قبلہ ما باغ خلد پر ز صیبا است رسد بروح تو تا خاتم الکلام و عا است</p>
---	---

بہار باغ جنان سال صلتش می آن
چو شد ز فضل الہی بہار باغ جنان

بدانکہ برای طرز جامع طریقہ کہ احقر اختراع کردہ چنین است کہ از ہر چیزی کہ خواہد
کہ تاریخ معلوم کنند نخست عدد و آن مضاعف کنند و تلج اسم ذات یعنی الف بیفزاید
بعدہ برو آب زند یعنی در عدد و تب کہ سہ است ضرب کند بعدہ از آن چہ مالک است
شش شش بگیرد آنچه باقی ماند در او شعلہ کہ عددش چہار صد و پنج است زند بعدہ
دو گل بدہ یعنی عدد دو گل کہ صد می شود بران بیفزاید تا تاریخ ظاہر شود ❖ ❖ ❖
قصاحت شعار اخوند لطف علی تاریخی نوشتند و خوش گفته و ہونہا۔

<p>اے وای دلم خون شد زین درد و دام فریاد کہ فریاد رس ما بشد از ما ایام نشاط و طرب از ما بگذشتند صد وای کزین عالم بگذشتت ز ما پیشتر آن خواجہ ما خواجہ دوران کہ با کش آن پیشرو اہل کرامت و کمالات</p>	<p>کو آنکہ ہمیکہ در حرم بر عالم بیچارہ ام اکنون کہ کند چارہ کارم اے ہنفسان وای کہ ما ندیم با تم آن مشفق و آن مرشد ما غوث معظم تو عہد رقم ساز و بہ رحمان کین ضم تا بود در اقطاب زمان بود مقدم</p>
--	---

از غوغوشش خلعت فرمود عطا حق
 دیدم نه عدیش بزین پیچ زلمانی
 گلزار جهان داشت بدو آب و نضارت
 زمین دار فنارفتش اندوه با و او
 پرسیدم تا بخشش برداشته آھے

وز فرویت و خلعت و قیومیتش
 ہم پیر فلک پیر چین ویدہ بود کم
 کز فیض و عطا بود بعالم ہم فکرم
 در خلد به شرفیش حوران همه خورم
 فرمودین لطف دروالم و غم $\frac{۱۳۲۱}{۱۳۱۵}$

ایضا خوانند که فرموده قطعه ثانی

ہزار آہ زمین رنج و درو و ملال -
 شہر عبد رحمان مولا کے ما
 ز نسل مجددو شہ ملک وین
 ز ہے جامع علم و رشد و ہدی
 ز ہے غوث دوران قیوم وین
 طریقت چنان یافت زوتازگی
 ز فیضش جہات جهان بہرہ مند
 درینجا کزین دارنا پاید ار
 درینجا کہ بگذشت قیوم و ہر
 چہ سازم بیان از غم زفتش

کہ شد ناگہان ز اتصال انفصال
 بمعنی و صورت عدیم المثال
 شد از فضل قیوم صاحب کمال
 ز ہے قاصح جہیل و کفر و ضلال
 سر جملہ اقطاب و تاج الرجال
 کہ از خواجہ احرار و سید کلال
 چہ شرق و چہ غرب و جنوب و شمال
 نمودہ بدار البقا ارتحال
 قوام جهان گشت از اعتدال
 ز بانم در این گفتگو بہت لال

حاشیہ متعلقہ صفحہ ۱۸۸، مثلاً لفظ ساعدش ۱۱ مضاعف کریم ۲۰ یک بران از ویدم ۲۰۲ در ضرب کردیم ۹۰۹ شد شش شش طرح کریم ۲ اندوہ شد از یک
 ۲۰۵ شد صد بران از ویدم ۱۳۱۵ شد۔ درین صحت عموم اجزای آن بجا واقع شد مکن اگر در بدل قولہ ہر چیز سے الا اگر ہر چیز گفتہ می شد بے تکلف می بود۔
 اما تفضیف اقل مراتب جای عمل است و نہ ۲ چندم چندم چندم در عمل ہیں فائدہ میدہد در این صنعت بر ضرب عدد در دست کہ بوزن سقا شش شش
 شد میانہ زیرا کہ در شش است در نہ نام از شش۔ در و پس ضربان در شغلہ با زیادت صد میں تا پنج ظاہر میکند اگر نظر کسی دقیق بیند در صحت تا پنج ساقو
 وین تا پنج بیک قاعدہ است مع تغییر سابقہ جزا ہا اندہ غیر با ستوا جہا ۱۲ سل۔ مثلاً ہر عدد کہ تفضیف الی ابی حد کردہ شود در ضرب شود و در بیان از ویدم
 شود در وہ انسان ساقط کردہ باقی را در عدد سے زدہ شود بیک بران امانتہ شود جان فائدہ می بخشد اگر چه تفریبات بران سهل است اما تہذیب است و ہر

بروحش پیاپے و برمرقدش
 پے سال و تاریخ تجلیل او
 ز ہاتف شنیدم کہ با صدق گفت
 حال دل با کہ گویم و غم او
 شیخنا خواجہ عبدالرحمان شاہ
 ہادی الخلق فی سبیل اللہ
 از پے نقد فیض او پیشش
 تا کجا صف او توان گفتن
 ناگہان کرد رحلت از دنیا
 گفت ہاتف کہ سال وصلش را
 زان غم و دردی کہ دارم دل نمیتین
 سوخت خرمہائے عقل و ہوش را
 آہ و حسرت کہ حضرت شیخنا
 ناگہان زین دار فانی بے ثبات
 جان عالم بودہ است آن جان جان
 رفتہ دور صدر جنت کرد جا
 وصل عریان یافت خود آنجا و شاد
 بین کہ بر افلاک رفت از ماتمش
 زبہ نسل مجدد الف بود

رسد رحمت از حضرت ذوالجلال
 نمودم چو وسے و رول خود خیال
 ز ہادی بداری نمود انتقال ۱۹۲۱
 کہ چہ پیش آمدش مصیبت تو
 معدن علم و علم و خلق نکو
 رشدی یافتے جہانے ز و
 عالمے کرد جان خود بگرو و
 غوث و قیوم عصر بود شنو
 زینت و زیب یافت خلد ہر دو
 قطب و غوث بود بے شک او ۱۹۲۵
 صاحب علمے را بین کہ گشت اندو گہین
 یارب آمد نیچہ برق آتشین
 عبد رحمان شاہ قطب الواصلین
 شد سوی دار البقار حلت گزین
 قالب بیجان جہان شد بعد از این
 جہذا نم المکان نعم المکین
 جانم اینجا در فرانش بس حزین
 شیون و فریاد از اصل زہیر
 قدوہ ال امام العارفین

بود حضرت خواجہ معصوم را
از وجودش مسند ارشاد داشت
دست فیض عام او ہم لطف او
بود مرافتادگان را دستگیر
ہر زمان ہر ساعت و ہر لحظہ
از برائے سال ترحیمش چو من
ما تفت آبد بر کشیدہ آپہ گفت
بے سریمم دگر رہ باز گفت

نیز قیوم زمان را جانشین
بچو اجداد کرامش زیب وزین
شش جہت را داشت در زیر نگین
واز پئے بیچارہ گان حل المتین
رحمت حق باو بر جانش قرین
بستجو کردم ز جمع مخلصین
مفتدا و مرشد قیوم دین ۱۳۲۱ ہجری
آقاب یحییان جہان گشت استہین ۱۳۱۵ ہجری

آہ و احسرتا و واسفا
چکنم چارہ و روم بکجا
نور چشم مجد و وفاروق
فانز رشد صورت معنی
بشنید از جعی بنا گان
مر تکل شد لبوس دار بقا
خود بفر دوس رفت خرم و شاد
زوشدی پیش حل مشکہا
دارم از دست بخت بد فریا
روزیم کن رفاقتش صدا
خوشتم آمد سانی و قولش

ایضا منہ
کہ شدم از جیب خلیفین
پیر ما خواجہ عبد جان شاہ
قرۃ العین عروۃ الوثقی
از پے سالکان راہ شہود
بدنش تازہ گشت شوق نفا
روز جمعہ ویم ز ذیقعدہ
منم اینجا بدور رخ و عنایہ
چکنم آہ نیست در دستم
دورم از وی نمود کرد جفا
روکن این دعا من باز
کہ بخواب از درم سو گشتا

سخت در ماند ہم بکار خود
بے مثال زمان و بی ہمتا
صاحب شرع ہم طریقت
رہبر بود و نیز راہ نسا
رخت بر بست زین خاک
گشت عازم بخت الملوک
صعب شد آہ کار من از
باقضا چارہ بغیر رضا
دور گشتم کنون ولی در شتر
استجب یا مجیب دعوت ما
کز پے حلتش بگو مطلق

آمد اندر بہار گاہ خدا - ۱۳۱۵ ہجری

از فضائل پناہ حافظ یوسف تکمیل والد چند قطعہ تاریخ در تحریر سے آید و ہوندا
 ورنہ دوش از رحلت ولی کامل مقبل
 بہر سوئی بہر کوی ز مردوزن ز وحش و طیر
 نہ تہا زین بلاہل زمین اندو گہن گریہ
 شہی غوث الزمان فیاض دوران گرم و سرد
 ز تعلیم سلوکش بتدی شد منتہی سالک
 سخن گفتن ز توصیف کراماتش نہامکان
 و ماورائے حیرتین مرشد مکمل کرد
 بر ذمہ تہا تاریخ دوم از ماہ ذی قعدہ
 دل یوسف چو سال رحلتش راحت گفت

صدیق ان بکلم از و پاک
 بہت بخش اصحاب غوایت
 سر قطاب آقا و زمانہ
 مریدان مقدس مہتدای
 عطا نمود از فطاعت
 عطا شد زندگی مردہ و لہذا
 بشرع احمدی ثابت نام بود
 ہمیشہ مدد طاعت بان
 نفاذ شد چون گشت شتافت

ایضاً
 معان شد خواجہ زین عالم خاک
 بیان خواجگان با عزمتناز
 بغیض عام در عالم فسانہ
 جہان از جو در شاد و خوشی
 مریدان نہایت فی اللہایت
 بصدق آگس کہ و اما نش گزفتہ
 بعلم و حلم در عالم علم بود
 دانش سہل خاطر با خدا بود
 تعلقا بہ بہرید ز آفاق

ولی و والی ملک ولایت
 بہر معارف محرم راز
 گروہ سالکان مقتدائے
 رسیدہ فیض از مہتابا ہی
 ہر زمان غائبان حاضران
 ز مشکلماشی دوران با زرتہ
 خوش پر نور چون خورشید تابان
 گہی در حجرہ کہ در انزوا بود
 انان در فنا و امن فنا ندہ

بملک سردی خود را سازد
 خرو سالی شہ طاک توی
 آہ و احسرتا و اورا
 قطب قطاب عارف مولا
 حال عالم بچشم باطن بین
 مس دل را نمود همچو طلا
 ہر علیے کہ آمد اندروم
 نافع الخلق فضل و اعلی
 چون دشن اینجیان بلال گرفت
 داشت سہ سہ جنت الماوی
 یارهای سال وصلش گو
 ز تقدیر و قضای حق تعالی
 امام الخلق ہم شیخ البرابا
 ز مشرق تا مغرب نور فیضش
 بدل اہل دلائل گرفت غم جا
 دل یوسف چو سالش جیت آفت
 ای واکہ در گذشت ز عالم ہیا علم
 گفتا ملک واز زیبا چرخ دین
 سال نقلش چمن دل پروردہ ہم از عقل جیت

پے تارنج آن قطب المدار
 ولی محو ذات حق بگفتا
 رفت آن راہنمای راہ ہدا
 آگہ از رو بکار لوح و قلم
 چون کف دست شد عیان ہوا
 کار مشکل جمیع محتاجان
 یافت صحت ز علت مرضی
 در سخاوت چونکتہ شترانم
 کرد آہنگ عالم بالاء
 یوسفابہر مرشد کامل
 کعبہ عارفان راہ خدا
 بفرودیں برین شد پیر علی
 بدہا مریدان وقت تلقین
 رسیدہ ہمو خورد زیر وبال
 بود ہیبہای گفتار زن و مرد
 گفتا مای ذوالارشا و دان
 و احسرتا خزان شدہ سر بہرین غوین
 رفت از عالم کسی کہ بود فخر عالمان
 گفت آفت

دل یوسف چو کردہ انتظاری
 ایضا منہ
 آفتاب رشادت و ارشاد
 بود واقف ز ما ز ارض و سما
 راہ ارشاد یافت ز تو توجیح
 بر سر وفق دل نور روا
 مجمع الغیض منبع الحسانات
 بود و یا مثال بحر عطا
 روز مجموعہ ویم ز ذمی قعدہ
 باش ہا تعزیت بصبح و مسا
 ایضا منہ
 نعاوہ و دو مان نقتبہ من
 از و حاصل شدہ کار سیما
 چو رحلت کرد آن قطب منور
 ہمہ اہل جہان خورد و کلازا
 از بیان ابراہیم نقتبندی ٹومی
 لاش برہم چہد چو پر سیدم از خود
 پیر خوار و ہر رونق تلمیہ مند
 مای بودہ خاتم العلما مای ہند

جناب قاضی میان عبد الدتپٹ والا فرمودہ

از وفات خواجہ ماقطب عالم شاہ دین
عارف و کامل مکمل سالک راہ ہدایے
وہ چہ آمد عبد رحمان خوش مبارک سم شان
مد ولایت احمدیہ سہوی رحمان چو بہت
شد مجد و این زمان دیگر چلویم وصف آن
ماہ ذی قعدہ گذشتہ روزیک از جملہ ماہ
واغ فرقت شان سپدہ برسرجان جہان
گفت این تاریخ بشنو کے باندوم سلوک
ہم بتاریخ وصالش بر کشیدہ آہ و ای
لفظ دومی در کشید و گفت از وفات زود

از بیسی اندوہ و حسرت شد سپہ روی زمین
در نسب آل مجد و آفتاب ماہ و دین
در عبادان گشت داخل نام آن ماہ مبین
بین دو چشمی ما رپے صاحب رنر چنین
ختم شد سرین ولایت برسراہین صاحب یقین
شد جناب آن غوث اعظم با حبیب خود قرین
با دل خود گفتگو کردم چہ سال است این بزمین
شد روان آن سالک دین سو فرودس برین

۱۴۰۵
شد روانہ لاری دین سوی فرودس برین
۱۳۳۸
از بشارتہای رضوان اذ غلو ما خالین
۱۳۲
چونکہ رحلت کرد دین دار الفنا
عقل و ہوش از مغز دوران بر لو
سال رحلت شان چہ رسیدم نمل

جناب حضرت میان رفیع الدین صاحب سر منہدی فرمودہ
کے دلہا آن فخر قلب یقین
مہبط انوار غوث الکاملین
زینت ہر اولیا و اصفیا
کامل و اکمل امام المتقین
شمع جمع اصفیا صاحب کبیر
صاحب حالات و اسرار عجیب
تاج بخش عابدین و سالک کبیر
آن ولی مستغان تیوم حق
شاہبازاوج برج اہنڈا
رونق اہل صفا و رفین
عبد رحمان شاہ فرخندہ پیر
رفت زین عالم سو خلد برین

ماہ تابان بروج احمدی

گوہر درج امام العارفین

مثل این باتم کہ سوزش آتش است

چشم گریان سینہ بریان لوزین

عبدالرحمان شاہ فرخندہ سیر

گفت ہائے سال وصل آن ولی

نوگل قیوم بدر الواصلین

عند لیب گلشن معصوم شاہ

دیدہ عالم نہ دیدہ اینچنین

گفت ہائے سال وصلش بارغ

فلم رفت صد افسوس آن نور القمر

بارغ الدین گو اقدس نظر

بود از فیض مجد و منجلی

رونق قیوم شد روشن جہیز

ہوئی از ماتم آن ماہ افضل

نور حق گو خواجه معصومین

بارغ الدین گو اقدس نظر

۱۳۱۵

جناب میان فضل حق صاحبندی

عبث این و ہر دنیا را کہ در و نیت خوردی

جناب حضرت خواجه کہ ہمیشہ عبدالرحمان بود

بروز جمہوار ذوقیچہ دویم بود شد روشن

تمامی با قربا و رمانش و احسرتا گویان

مرید و مخلصانش ہر کسے گریان و نالان ہند

بشد در جنت الماوی قریب مصطفیٰ جایش

جناب حضرت خواجه شفیق و مہربان بود

چو ہستم سال تا یسخر وفات حضرت مرحوم

بگفتا فضلیا در وسط مصرع ہفت را افزا

اہل اندیش لاسق بہر شہ دل چہیندی

غریق رحمت حق شد ز تقدیر خداوندی

تساوان جانب مقصود اعلیٰ بار صائمندی

نہ مانند حکیم صبر و ہوش و نہ محتمندی

کہ رفت از محفل مایان جناب پیر سہندی

بفیض مقدمش دلند حوران آرزو مندی

گرفتہ ما حقیر نراز لطف خود بفرزندی

بحیرت رفتہ بودم تا سر و شرم از خورد مندی

بشد از و ہر دنیا سوی حق وصل بخوردی

از مولوی بیان محمد ہاشم کشمیری بسین والہ

شد ملک ز افسوس نہبان و ترق

غیر کہ تا سچ او گفتہ ملک

شد فلک ناندوہ در خون شفق

بود خاص حضرت رب العک

ازا خوند لطف احد حیدر آبادی

بوقت صبح نمودم گذر ز طرف مہین
 نکتہ رنگ چمن بود برگ گل افسرد
 ز کف نہادہ قدح لاله از سر حسرت
 در این تحیرم آن لب بل حزین گفتا
 غریق رحمت حق نقش بند سر سندی
 فنا بذات خدا با فنا شدہ باقی
 صفای نور رخسار شمع ظلمت ولہا
 در این زمان کہ از این واقعہ شدم آگاہ
 در بلخ و آہ کہ مہر کرامت و برکات
 بچشم باطن بین جلوہ اش نمایان است
 تو چشم باطن بکشا و کن زیارت او
 چون سراسرے فنا بایدت بدون فتن
 تو بروی و تار ہنہا چنین باشد
 نشین بکلفہ مردان حق کہ حق بیستی
 گرا ز حقیقت خواہی کہ سو در گیری
 ز روح اطہر او فیضیاب گروی تو
 تو خاک مرقد او کحل چشم بندیش کن
 چہ این اثناوت از دل مرا بشد معلوم

نشستہ دیدم بر شلخ عند لب حزین
 بر بخت سنبل از فرق کامل مشکین
 خمیدہ گشت قد سرو چون کمانچہ چین
 کہ کرد علت آن مرشد زمان و زمین
 سفر گزید ز دار الفنا بخلد برین
 وصال یافت بیدار حق بحق یقین
 فرود ذوق کلامش قلوب را تکین
 فغان و آہ بر آوردم از دل غمگین
 افول گشتہ ز چشم جهان ظاہر بین
 ولے نکرد در چشم کور جلوہ گزین
 بجا کہ مرقد پاکش بیابا می حسین
 بگیر و امن آن رہبر و طریق مسین
 بنزلے برسی با سلامت و تمکین
 کہ جز حقیقت سودت نہ بخشد آن و نہ این
 بر قدش زیارت خرام و باش مکین
 کفارت گنہات میشود زیارت این
 کہ باطن تو منور شود و بنور یقین
 شتافتیم بجزارش من از سر تمکین

چو بر مدار رسیدم زیارتش کروم
خوبی فکر شده لطف بہر تاریخش
چو از سروش بپریدم از سر حسرت

و عاضی خواستم و گفتم از پیش آیین
کہ یادگار زمانہ بود بروی زمین
رسید عبد رحمان بجلد گفت چنین

از مولوی غلام رسول مختیار پوری

آہ از دور زمانہ آہ از جور فلک
گرچہ ذاتش بہت مستغنی ز ہوج مادہ
سر بسر نور الہی کان شمس الاولیاء
نہایت سادہ خیریت مستقیم صدر شرع
ظاہر اخلاق شان بد تابع قرآن مجید
بجز علم ظاہری بد قلم علم خفا
قوت روح پاک شان بد تابع راہ شرع
سہرہای سالکان و مقتدای اہل ایمان
نام نامی اسم سامی آن معظم رہبری
نسل نامی از مجدد الف ثانی داشتند
کہیں جلالت کوفت ملک الموت بر اہل خدا
از وقوع قضیہ جان کاہ این در شد جہان
نالہ قحط الرجال آمد عیان از ہر لسان
شکر بجز معرفت بد کوکب عالیجناب
مر جا خوش آمدی آمدند از قدسیان

کو گشت بد برقع برو مخلصان و ملک
لیک از مدح چنین مرغان سعادت و خفا
از طلوعش جملہ عالم گشت پر نور و ضیا
بود رہبر دین و دنیا سرور صاحب سع
باطنی عادات شان بد فوق احکام حمید
ما حی بدعات منکر محیی سنن صفا
تے تفاوت تار موشد و رسلوک راہ سع
پیشوای و اصلان و رہنما گران
خواجہ شہ عبد رحمان درو عالم سروری
گوی قرب حضرت عالی کاملاً برداشتند
طیر شد طیران عنصر وای شد صد وای او
جملہ عالم گشت پر از نالہ و نوحہ فغان
ظل رحمت ایزدی رفت از مقام عالیان
المصیبتہ واقعہ لمانوارت با لجناب
بہر قدمش شد محلی روضہ خلد و جان

گرچه روحش یافت از پیمان عیشہ رضیہ
 قلبها شد سوخته از فرقت مرشد زمان
 روز رحلت را چو جستم از دل پروریش
 دو پی بود از مہ ذمی قعدہ سال شش و عشر
 با مریدان طالبان از بہر فیض نقشند
 گرچه رفت از تارک ما آن شہ عالیقدر
 ہم مزارش را بدان یک روضہ خلدین
 کلب باب عالی مرشد شدم از روز ازل
 گرچه زین اقوال ناقص تر سارم منغل
 معتدای زمان عالی جاہ
 چونکہ بر شان رسید حکم قضا

لیک از یاس نقاش گشت قلم غاشیہ
 نعم اجر الصابین آمد جزای صابران
 سید الایام گشتہ روح اقدس را چو کیش
 الف وسہ صد شد ز ہجرت سرور احمد گذر
 بہت ما را عقبہ اولاد پاکش فیضند
 بہت ما را عودۃ الوثقی بجایش دو گہر
 شد بشارت امن و ایمان از زیاتگہمین
 شد ہمین مخمول را عفو خطا بے بدل
 لیکن این نار ارادت گشت در دل شتدل
 فیض بخشندہ عبد رحمان شاہ
 شدیدا حاصل مقام رضا

از مولوی بیان عبدالقیوم بختیار پوری

صدآہ از دور فلک صدآہ از جور جہان
 سرور سرودل حزین مہتاب انور بر زمین
 عشاق راول چون سپند بر آتش جہان
 قدسی ز روح معرفت اختر ز برج کمرست
 عالم ز فیضش بہرہ در رویش منور چون قمر
 ماہی شب و بچو را را حمولن مجور را
 زافراد عالم مجتہب مقبول در گاہ خدا

کان جان جانان زمان مستور گشت از بیدگان
 دبسند عالم حبیبین آن نازنین ذاکران
 آن مرہم ہر دروند کمل الجواہر عاشقان
 گوہر ز کان رحمت بود آن شہ بہر مقبلان
 مشفق تر از ما و پر اکر ام بخش بکیسان
 کز سر مستور آن خوشترین بکرمان
 رنگش ز رنگ مصطفیٰ آن مصل بہر قصان

آن کاشت اسرار یقین ثابت قدم بر راه پند
 آن مطلع الوارح حق آن مشرق اسرار حق
 آن رہنما راه حقیق آن رهبر طرز انبیا
 گسترده بودش فیض عام کسین بقسمت خود کلام
 و گزشت چون بیت العتیق بر کسین و ناکسین پیشینق
 گل بود از زمین عمر اشجار فیضش پند
 ہم از مجد و مشربش از بو حنیفه ندیش
 رحمان ز بس عبودیتش بخشید تاج حمتش
 اسمش منور جان و تن و روزبان انجمن
 چون نور بخش آفتاب از نور سمش نوریاب
 آمد چون در نظرش قفس این کلبه پر خار و خس
 روز جمعه آمدند ملک اجل کردش صدا
 دویم زد و قعد حسین افتاد و ماتم در زمین
 با تفت رسالت این خبر روشن گفتا چون تم
 سه چند اعداوش بکن روی بد ز تاجش بکن
 اعدا و باقیانده را مثل این محر خاوه را
 پس تاج را دامن بر او افزای تا گرد و از و
 دیگر بسر جاؤب مرا از سالش این و او صد
 پیچاره عبودیتوم افتاده در دام هموم

بر مسند غوا نشین از کار دنیا بر کران
 او از همه برده سبق آن برگزیده عارفان
 آن موصل از هر طریق بر خورده شو صا و قان
 انس و جنش در حکم رام از فضل بودش سائبان
 بے راه را بر سر رفیق گمراه را علم و نشان
 نکلمات حمتش بر تیر چاره نابے چارگان
 ہر جامعے منقشش آن شاه سرتاج زمان
 تخت مرین حکمتش آن پیشوای خانقان
 حرز دل اہل زمین آن فیض بخش ناکان
 عالم بگشت و کامیاب آن سرور صاحبان
 ہر کس بماندہ در ہوس انداخت خت اند جان
 راجع بشو سوی خدا سے بہترین مصلان
 ہدم بگریان و خین آمد خلائق در فنا
 ہر چیز مصدر آن شمر منظر و راہ ہر جنس و ان
 اکرام در ضعفش بکن تقسیم بر اس و زنان
 کن کان حد و بر خواندہ را اندر مخرج مذبذبان
 سالش بخوبی طرز نو بے رنج گرد و در عیان
 کو منظر اعطافها آن مقتدا می عارفان
 لشکر غمخش کردہ ہجوم سپید سوی آسمان

ملک خدا کردش صداکای در غم او مبتلا	خاک ضربش تو تیا کون در دو چشم خود دان
یابی خلاص از غم الم بخشد نجات از هر قسم	برخوان و عابے در دو غم بر روح پاکش بسیار

مخفی نماند که تو این شرح حضرت ایشان غیر از آن چه در تخریر آمدند مخلصین بسیار گفته است از انجمله تاریخی بلوغه اردو مرزا عباس علی خلی موزون فرموده دیگر تاریخی بقدر شریعت بیت محمد صالح نام مانجه و والہ در تخریر آورده۔ دیگر تاریخی میان گل محمد ز ندبسی طویل در قصیده کہ قریب صد بیت باشد املانموده چونکہ ایراد جمایه تطویل دارد و تصحیح طلب اند در این وقت بر آنچه مذکور شد ندا گفتارفت و فیہ الکفایتہ۔ اگر بعد از این نظمی در لیاقت درج کتاب در رسد انشاء اللہ تعالیٰ ملحق خواهد گشت۔

تقریظ خادم حق لعل محمد قنداری مہندی نقشبندی و تاریخ مرشد خود علی اللہ ربحال

از سبب دین سنینش ظفر دین ظهور	نقل جرح غم دین خوان درین دور فتور
قمع بدعت کہ نماید کہ جهان پر ز شرور	صوت طنبورہ وز نبورہ شدہ بہ زنبور
سخن فسق و ابلی شدہ چون نکتہ طور	رفض و الحاد و خروج است بہر جامد کور
مادی و امر معروف بنزدیک و بد دور	بود حضرت کہ ہمہ سیرت او نور بنور۔
زان سبب حلت زخم دل و زخم صدور	صدقہ باصرہ خونریز مسلمان غبور
علم و تقویٰ بعبورش ز جهان کردہ عبور	ورع بر سر پرورش ز جهان کردہ مرور

سندند و خراسان سنے مہند و عرب
ہر مسلمان از آن آمدہ در شور و شغب

نظم شکستہ رقم انوار العباد حبیب المدعوہ منشی فاضل (ستون و اول پندی) بہتم مکتبہ تہذیبیہ علوم اسلامیہ جوک فرید ادرت سرود او افرجادی الشانہ
اختیار پذیرفتہ و در مطبعہ مجددی امرتسر زیر اہتمام منشی نبی بخش صاحب نقشبندی مجددی ملک مطبعہ مذکورہ در لودھیہ جوالیہ

طوبیات مشرف طبع جدید و دیگر جلالت عریب علوم اسلامیہ مطبوعہ علامہ عبدالمنہول دیرہ و دیگر ہذا صاحب سیرت از فاضل حبیب المدعوہ منشی فاضل شمسری بازاہلہ طور طلب فرمائید

۲۰۱
محل وصول این کتاب

۱ صاحبزادہ آغا حاجی عبدالوہید جان صاحب سرھندی، نقشبندی،
فاروقی مدظلہ العالی

تاج مسجد مورو۔ ضلع نواب شاہ

۲ احاج کریم بخش جتوئی
نیو جتوئی، تحصیل مورو۔ ضلع نواب شاہ سندھ

۳ نور محمد پٹھان

حضرت خواجہ محمد حسن جان اکیڈمی
مارکیٹ روڈ۔ حیدرآباد

۴ حاجی غلام اکبر جتوئی

AC-II/5 چیکب لائسنز کمپلیکس کراچی

حضرت خواجہ محمد حسن جان اکیڈمی کی طرف سے

حضرت خواجہ محمد حسن جان کی یہ تصنیف ”انیس المریدین“ محترم حاجی کریم بخش خان
جتوئی صاحب نے حیدر پور ٹنگ پریس، کپھری روڈ کراچی سے چھپوا کر نیو جتوئی، ضلع
نواب شاہ سے شائع کیا۔

خواجہ محمد حسن جان اکیڈمی

کی طرف سے حضرت خواجہ محمد حسن جان اور حضرت آغا
عبد اللہ جان المعروف بہ حضرت شاہ آغا کی مندرجہ ذیل دینی
کتابیں شائع کر کر مفت تقسیم کرنے کے سلسلے میں اگر کوئی دیندار دوست مالی تعاون
کرنا چاہیں تو اکیڈمی کے ایڈریس پر رابطہ قائم کر سکتے ہیں۔

نور محمد پٹھان

حضرت خواجہ محمد حسن جان اکیڈمی
مارکیٹ روڈ، حیدرآباد

فہرست کتاب

حضرت خواجہ محمد حسن جان ر	(عربی)	العقائد الصیح	۱
"	(فارسی)	شرح حکم	۲
"	(عربی)	طریق نجات	۳
"	(فارسی)	تذکرۃ الصالحا	۴
"	(فارسی)	انساب الانجاب	۵
"	(فارسی)	الاصول الاربعۃ	۶
حضرت عبداللہ جان ر	(فارسی)	انتخاب مکتوبات	۷
"	(فارسی)	اربعین مکتوبات	۸
"	(فارسی)	برگ سبز	۹
"	(فارسی)	مولس المخلصین	۱۰

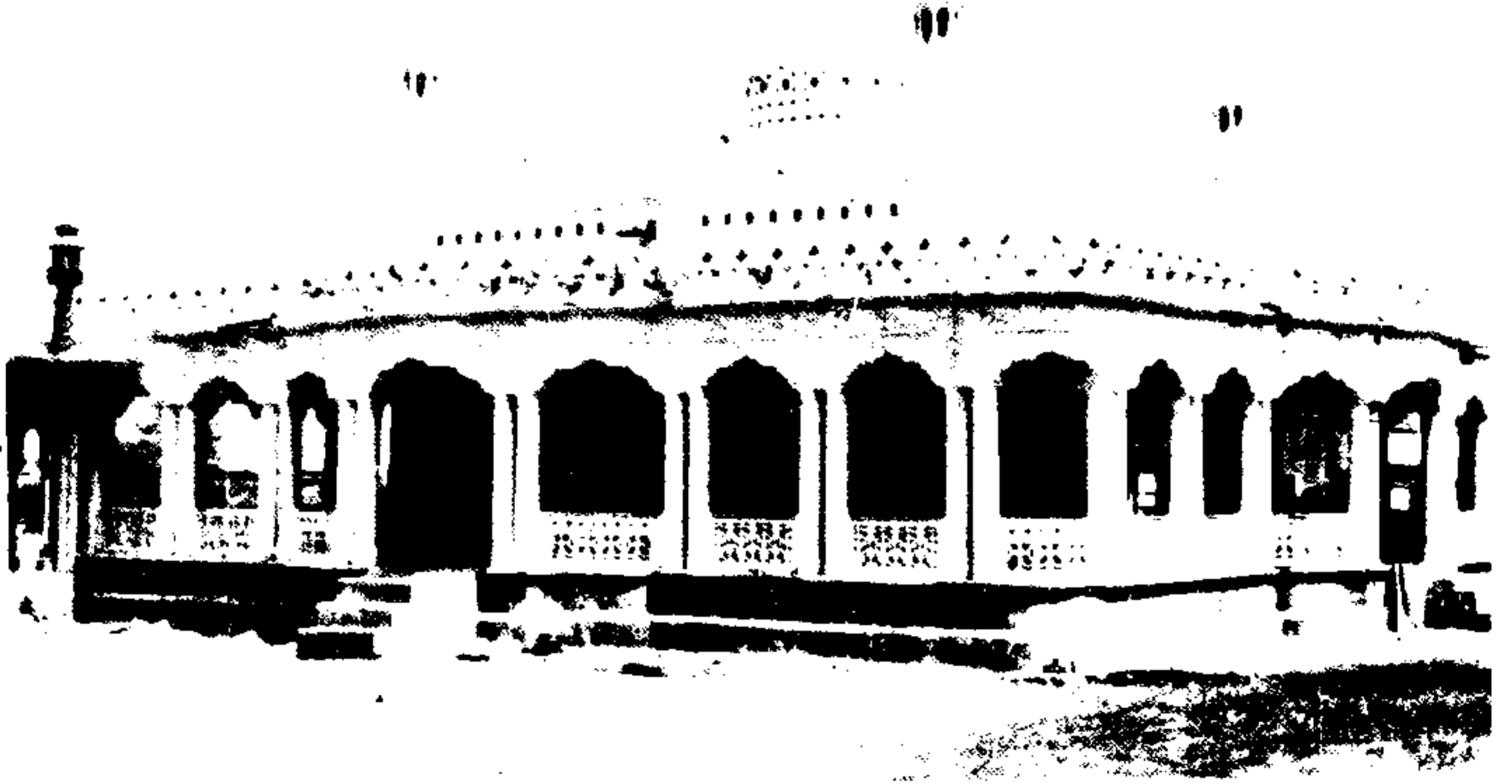
ITALY 1:25,000

8°04'44.6" 427 329
44°20'05.1"

اَلَا اِنَّ لِيْٓ اٰیٰتًا لِّیَاۤ اَیُّهَا الرَّحُوْمٰۤیْنَ عَلَیْكُمْ سُلٰطٰتٌ مِّنْ سَمٰوٰتٍ

ابن المریدین

از تالیفات ستوده صفات بلبل باغ شریعت گلشن بہار طریقت شجرہ گلزار حقیقت شجرہ معراج جامع کمالات
صوری و معنوی حضرت مولانا خواجہ محمد حسن جان صاحب مجددی نقشبندی (قدس اللہ سرہ)
ادام اللہ فیوضہم در سوانح و اوضاع و اطوار پیر بزرگوار خود قدس سرار ہم